vlad
mușatescu

aventuri aproximative

roman

◆ ◆ ◆

cartea românească

VLAD MUŞATESCU
AVENTURI APROXIMATIVE
roman
* * *

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ
1987
Coperta de *V. Olac*

SUMAR

(deloc aproximativ, pentru anunţarea aventurilor din paginile ce urmează):

PREMIUL I – CU CUNUNĂ / Serbări şcolare, de sfârşit de an, 9, Săru' mâna, coană mare! 13, Călătorie spre centrul pământului (cam ca-n Jules Verne), 15.

OASPEŢI DIN NOAPTE CĂTRE FAPTUL ZILEI / Popasul bidiviilor, 19, „Prăpădul Solobodei", 23, Oamenii beznei, 26, Bătrânul şi marea (omenie), 30.

VETERANUL ŞI ISTORIA / Muncă de cartier, până la Căţelu, 34, Tovarăşa Maria, 39, Cum îşi pierde omul busola? 41, Istoria magazinului „istoric" (doar pentru începuturi), 44, Un om printre oameni şi glicine, 51.

PE „ARGEŞ" ÎN SUS (în jos, în toate direcţiile) / Chemarea sângelui (în sistemul circulator şi-n suflet), 55, Pe vechea „şuşea" a Piteştilor, 61, Zile şi nopţi de pomină, 64, Machetă nouă, altă revistă! 70, Reîntâlniri cu năluci, 72, „Întoarcerea poetului la uneltele sale"!, 79, Despărţire lentă, agale şi blajină – însă temporară, 82.

ÎN VIZITĂ LA PALAT / Reclamagiu la 15 ani, 88, Greu se mai câştigă un bănuţ! 93, Niţă Pitpalac – junior, 96.

TOTUŞI, TANTI RALIŢA TRĂIEŞTE! / Anunţul mortuar, 101, Enigmele de la Clonţu, 105, Mai există şi-alt

gen de miracole! (mult mai terestre), 112.

„SOARELE RĂSARE NOAPTEA” / „Căruntul” de la cenzura militară, 116, „Prăvălia diavolului”, 121, La capătul liniei! 125.

BERBECUŢUL (slab de înger) / Copilaş cu două mame, 127, O viaţă mai frumoasă ca-n basme! 133, Love Story – dar mai multe, 135, Love Story II (la altă treaptă a spiralei), 139, Sfârşit de capitol, 142.

CE SPUI, FRANŢ? / Nu era pistruiat, nici roşcovan ci, pur şi simplu, slăbănog, 148, „Ulcerul nu merge de multe ori la apă!”, 155, „Locuinţa mea de vară e la ţară”, 160, Regizor total, dar şi-al dracului… de încăpăţânat! 166, Timpul trece, plătim vama, noi cu drag muncim… 170, Frenezia făr’ de sfârşit… 173.

SCHIMB DE EXPERIENŢĂ/ Spre soare-răsare, 176, Tentativa de trecere a frontierei (reuşită, însă legal), 178, Primire în două faze – mai întâi deloc şi-apoi fierbinte, 182, Balerin solist – de excepţie! 187, Folclor autentic – însă lejer „modernizat”, 190.

ZAVEDEI – SUTA DE LEI! Am nevoie de-un factotum vă rog! 192, Eppur si muove! (dar nu se ştie cum), 195

OMUL DIN SINGAPORE / Baladistul bine temperat, 201, Rondul de noapte, 204, Breakfast – recital, pentru fumat pipa păcii! 208.

CVARTET PENTRU PIAN, VIOARĂ, BARITON ŞI LACRIMI / Poiana-Mare, pân’ la Calafat, în doi timpi şi trei mişcări, 210, Chef în sânul familiei Pistol, 213, Muzică de cameră, 216, Zbor de noapte, 219.

CUMPĂNA APELOR / Excursie în grup (restrâns), 221, Trenuleţul de păpuşi, cu vagoane fără uşi, 223, La vânătoare de mure şi fragi, 226, Ultimul tren spre Gun-Hill, 229.

„HAI DIRIDAM!” / Uite-o şi pe Adina! 233, O lume întreagă în picioare, la picioarele sale, 237, Apărarea îşi retrage cuvântul!… 241.

TERIFICII OLD-BOYS / Mai la nord de noi înşine, 244, Clubul-bijuterie, 246, Sportul şi gimnastica întăresc dinamica! 249, Meciul secolului, de groaza şi nebunia lumii, 253, Rezultate pozitive, 259, Anul sportiv, în finală old-boys, 262, Forţe noi, intensiv reîmprospătate, 266.

UN MONUMENT PENTRU VEŞNICIA NEAMULUI/Poetul fără nume, 269, Adunarea fiilor satului, 272, Rădăcini, adânci, puternice, multiramificate, 277, Dascăli de limbă şi şcoală românească, 280.

PREMIUL I – CU CUNUNĂ

SERBĂRI ŞCOLARE, DE SFÂRŞIT DE AN

Terminasem eu bine, fără probleme grave, clasa a treia. Primară. Ba şi mai mult, întrucât tata Eftimie (babacu'), aflase cum că voi fi şi premiat, lucru de care nu-l credeam străin, fiind prieten de şpriţ cu directorul nostru, familia exulta de bucurie. Spre mirarea mea. Care ştiam precis ce-mi umblă prin cap. Şi că, de era să fie pe-ăle drepte, ar fi fost mult mai folositor să repet anul. Pentru a mi se înţepeni mai bine, în mintea mea slabă, pusă numai pe drăcovenii, bruma de cunoştinţe insuficient acumulate.

Totul era de-acuma tardiv. Şi urma să mă pregătesc serios. Pentru festivitatea înmânării cununii. Şi-a premiului. În cărţi moralizatoare. Cumpărate de-al bătrân. Evenimentul avea să se producă la teatrul orăşenesc, pe-atunci existent doar ca sală pentru turneele bucureştene, şi care se afla chiar deasupra băii comunale. Ei bine, tocmai pe-această scenă, nu a băii, ci-a teatrului, aveam să mă dau în spectacol. Ca recitator, mai întâi, şi-apoi ca membru al echipei de dansuri.

O săptămână întreagă, instruit de babacu', am studiat intensiv câteva poezii. Care, din nefericire, dânsului îi plăceau nespus, iar mie nu-mi intrau deloc în memorie. M-ai ajutat cu câte-o scatoalcă după ceafă, mai încurajat şi de Ongliţa, maică-mea, care mă hrănea peste poate, pentru întărirea ţinerii de minte, numai cu cacao cu

lapte şi miere pe pâine unsă cu unt (în straturi de-un deget), ajunsesem să mai reţin câte ceva. Din fiecare poezie, un fragment ce-mi plăcea în chip osebit.

După-amiezile, alte chinuri. Mă expediau la repetiţii cu sarmalele şi pifteluţele în mine. Acolo, la şcoală, intram pe mâna domnişoarei Dina Iliescu. Învăţătoarea mea şi prietena bătrânului. La mare secret. Să n-afle târgul şi, mai ales, Ongliţa.

Supărată, probabil, pe taică-meu, care nu se prezentase cu prăjiturile solicitate, sau n-o plimbase la Trivale, cu trăsura, scotea şi untul din mine. Deşi-l consumasem la ceaiul de dimineaţă. Punându-mă să joc, de ieşeau scântei de sub picioarele mele, „Alunelul”.

De fapt, de ce să nu recunosc, era singurul dans ai cărui paşi izbutisem să-i reţin. Nu ştiu ce se-ntâmpla cu picioarele mele, însă mă mişcam ca buşteanul. Era şi normal, ţinând seamă de cât vârâse maică-mea în mine, la prânz. Ca să-mi impulsioneze şi sistemul muscular. Mi-era şi teamă să nu-mi plesnească pantalonaşii. De când mă aflam la regim de întremare, nu mai puteam încheia nasturii de sus.

Şi ce pantalonaşi frumoşi aveam! De ciobănaş. Întrucât, conform ideilor personale ale domnişoarei Iliescu, echipa noastră urma să evolueze în costume populare. Pastorale. Iar costumul meu, comandat de maică-mea la madam Batu, o croitoreasă din vecini, trebuia mai în fiecare seară modificat, probat. Fiindcă zilnic creşteam. Mai ales în circumferinţă. Spre încântarea Ongliţei şi disperarea doamnei Batu.

Nu-mi displăceau vizitele zilnice, în nocturnă, la croitoreasa maică-mii. Fetiţa ei, Tuţa, mi-era colegă de clasă. Dar şi de dans. Pe post de băciţă. Drăguţă foc.

Aşa că, probarea nesfârşită a pantalonaşilor ce mereu se strâmtau îmi convenea de minune. În timp ce madam Batu şi Ongliţa treceau în atelier, ca să modifice

crăcuţii şi brăcinarele iţarilor, eu şi cu Tuţa rămâneam la joacă. În sufragerie. Tratându-mă cu „minciunele”, nişte prăjituri crocante, pitite de mă-sa în bufet, să nu le vază clienţii.

Pe scena teatrului, când mi s-a înmânat coroniţa aceea, de premiant, confecţionată la bucătărie din frunze uscate de dafin, lauri proaspeţi negăsindu-se, până ce-avea să mi se înmâneze şi premiul propriu-zis, respectiv cărţile cumpărate de tata Eftimie, mi-am luat de pe cap cununa şi-am început să ronţăi din ea.

Asistenţa, compusă numai din părinţi, notabilităţi didactice locale, plus elevii neprimiaţi, a izbucnit într-o salvă de hohote de râs. Alarmând-o pe Iliasca. Domnişoara învăţătoare, neizbutind să dea de pachetul meu cu cărţi, era convinsă că lumea îşi râdea de dânsa. Fâstâcită, n-a mai căutat ceea ce mi se cuvenea, ci mi-a pus în braţe toate premiile pe care le avea la îndemână. Smulgându-mi cununa de la gură, şi îndesându-mi-o la loc pe cap. De fapt, pe gât, până-n bărbie. Lipsind o bună parte din frunzele de dafin, coroniţa se lărgise. Astfel încât, nemaifiind probleme, am mestecat-o mai departe. Cu mâinile ocupate de maldărul de volume.

Sala, şi mai dihai, numai că nu sărea în aer. Datorită uralelor. Cărora, deşi mi-erau dedicate mie, le-a răspuns domnişoara Dina. Înclinându-se adânc.

Când mi-a venit rândul să mă „produc”, recitind poezia aleasă de taică-meu (însă împreună cu domnişoara Dina, într-o şedinţă comună), eram pregătit. La perfecţie. Ca să le-o plătesc tuturor. Dar cu osebire Iliascăi. Care mă chinuise ca pe hoţii de cai. Promovându-mă la echipa de căluşari. „Alunelul” părându-i-se insuficient pentru calităţile mele.

De îndată ce-am pătruns în arenă, ca să-i zic aşa, publicul m-a recunoscut. Răsplătindu-mă cu urale şi aplauze furtunoase. Spre bucuria învăţătoarei. Care mă

urmărea din culise, cu inima cât puricele.

Cu o altă coroniţă pe cap, preluată de la cel care se-alesese cu premiul al II-lea, şi cu pachetul de cărţi sub braţ, m-am înclinat înaintea asistenţei (destul de anevoios, încât mă strângeau iţarii de-mi ieşeau ochii din cap), şi am demarat, declamând cu patos şi glas piţigăiat:

„Pe drumul de costiţă, ce duce la Bahlui, la castel, în poartă, cine bate-un cui?

— Având cruntă soartă, eu sunt, dragă mamă, fiul tău speriat, eu, şi de la şcoală, mă întorc premiat!

Mai lungă-mi pare calea, acum, la-ntors acasă, şi-o să fie mare jalea, dar mie nici că-mi pasă!”

Şi aşa mai departe. Urmărind probabil să arăt că „poezia” nu rimează doar cu „sărăcia”, ci şi cu „prostia”. Spre deplina uluire a asistenţei. Care a aplaudat îngăduitoare, dându-şi seama că avea totuşi în faţă nu un viitor poet, dară numai un băieţel cu capul aiurit.

În ciuda succesului (pe care mi-l imaginam real şi formidabil), dobândit cu sudoarea frunţii, Iliasca, în loc să râdă, mândră de elevul ei, plângea cu sughiţuri. Acuzându-mă că-i deteriorasem prestigiul.

I l-am refăcut însă rapid, când am evoluat cu echipa „căluşarilor”.

În vreme ce un nefericit de lăutar zdrăngănea la un ţambal găunos, hodorogit şi dezacordat, urmărind linia melodică a celebrului joc, noi, cei unsprezece membri ai echipei, compusă exclusiv din „bărbaţi”, înarmaţi şi cu ciomegele necesare, tropăiam şi ţopăiam ca înnebuniţi pe podiumul scenei. Majoritatea uitasem paşii.

Şi-am pornit să utilizăm cu precădere bâtele. Bătând cu ele în scândurile duşumelei, de se cutremura toată scena. Şi-apoi, rotindu-le prin văzduh, ca pe nişte toroipane, am avut prilejul să otânjim, fără voie, câţiva colegi de clasă şi de echipă. Cum unul din ei, ca să se ferească de lovitura bâtei, s-a lăsat pe vine, mi-am adus

aminte că exista şi-o asemenea figură în jocul „căluşarilor”. Şi-am procedat aşijderi. Atunci s-a produs catastrofa. La care, de altfel, mă şi aşteptam.

Mi-au plesnit pantalonaşii. Speriat, am spart jocul, strigându-le băieţilor:

— Fuga-n dosul culiselor, hai!

Şi-am izbutit să dărâmăm şi decorurile din mucava pictată. Cu nişte brazi falnici, scăldaţi de razele unui soare din vopsea galbenă. Care, insuficient de uscată, ne-a colorat şi pe noi. Încât arătam ca nişte gălbenuşe de ouă. Sparte.

SĂRU’ MÂNA, COANĂ MARE!

Rezultatul celor organizate de mintea mea pusă pe năzbâtii, a fost din cele mai neaşteptate. Tata Eftimie a rupt-o cu Iliasca, s-a împăcat cu Ongliţa, plecând să-şi petreacă împreună vacanţa de vară la Govora. Pe mine lăsându-mă singur, ca pedeapsă. La Piteşti. În grija bunicilor.

Nici că se putea mai mare pedeapsă!

Casa bunicilor, de pe strada Libertăţii, era pentru mine raiul pe pământ. Grădina, loc de joacă de excepţie, gârla Doamnei la doi paşi, iar podul magaziei lui Tatapetre burduşit de cărţi nemaipomenite.

Din când în când, o mai întindeam şi prin oraş. Să-l văd pe Nicuşor Becescu. Coleg de clasă şi prieten. Taică-său, colonel medic, era unul din cei mai falnici bărbaţi ce-mi fusese dat să admir vreodată. Înalt, dolofan bine, bătând peste suta de ocale, ale cărui partide de vânătoare (la iepuri, potârnichi, prepeliţe şi fazani), întreprinse pe luncile Argeşului şi-ale Doamnei, intraseră în analele nescrise ale oraşului. De câte ori mă vedea cu Nicuşor, striga la nevastă-sa:

— Coană dragă, ia dă-le copiilor ceva de-ale gurii!

Doamna Becescu, tot atât de reprezentativă ca şi soţul, ne îndopa cu nenumărate bunătăţi, printre care, mai

niciodată, nu lipseau sarailiile, baclavalele şi susan în zahăr caramel.

Prea mult nu stăteam la Nicuşor Becescu. Taică-său îl ţinea din scurt, punându-l să-nveţe pe rupte. Îi plăcea şi lui să citească, mă refer la băiat. Cunoştea şi franceza. O şi vorbea, o şi citea. Iar în bibliotecă îl avea pe Jules Verne, marea mea pasiune, în original. O faimoasă şi splendidă ediţie de opere complete. Format mare, cartonată şi bogat ilustrată. Muream de necaz că nu mă puteam alege decât cu uitatul la poze. Totuşi, întrucât poseda şi volumele apărute la „Georgescu-Delafras", l-am rugat pe bunul meu prieten:

— Măi Nicuşoare, împrumută-mi şi mie câteva Vernuri! Că n-am apucat să fac rost de toate…

— Îţi dau! Dar cu o condiţie. Să-i zici „săru' mâna" bucătăresei…

— De ce?

— Sunt tare curios să văd ce-o să facă. De când e la noi, cred că nu i-a spus nimeni o vorbă frumoasă… Şi tare-aş vrea să se simtă şi ea, măcar o dată, cucoană şi doamnă, în cel mai rău caz!

— Gata! Pentru Jules Verne, sunt în stare de orice!

Nicuşor mi-a împrumutat „Copiii căpitanului Grant", „20.000 de leghe sub mări" şi „Robur cuceritorul". Iar întrucât Maria, femeia lor din casă, venea către noi cu o farfurie plină cu sarailii, abia scoase de la cuptor, am aşteptat amândoi, nerăbdători, să vedem care va fi reacţia bietei femei pe care toţi o bruftuluiau.

De îndată ce mi-a pus într-o farfurioară vreo cinci bucăţi de sarailie, scăldate în sirop de trandafiri, ştiind cât de mult le preţuiam, am profitat de ocazie şi i-am mulţumit, spunându-i:

— Sărut mâna, coană mare!

Mirată, m-a privit lung, ca şi cum ar fi dorit să-şi dea seama dacă am vederea în regulă, apoi mi-a replicat:

— Măi băiete, păi nu-s eu doamna colonel! Mare oi fi eu, dar cocoană ba!

— Ba eşti, coană Marie, fiindcă eşti femeie, şi toate femeile trebuie respectate ca nişte adevărate doamne. Aşa să ştii!

— Mersi, maică! Poate pe lumea-ailaltă, dacă dă cel de Sus, voi ajunge şi eu să fiu servită la masă de îngeri, cum îi servesc eu pe doamna şi pe domnul colonel… Că, dacă nu era dânsul, să mă scape de la moarte, tăindu-mi răul din foale, nu mai trăiam. De-aia nu i-am mai părăsit şi-am rămas să-i slujesc şi să le cresc şi copilu', pe năpârstocu' ăsta de Nicuşor! Că eu l-am alăptat, încă din scutece…

Nicuşor Becescu a rămas adânc impresionat. Mai târziu, trist, mi-a spus îngânat:

— Nu-ţi mai împrumut cărţile!

— De ce? Doar mi-ai făgăduit…

— Ţi le dau de tot! Să fie ale tale…

Le-am luat. Fără să pricep de ce-l apucase dărnicia pe Becescu. Coleg silitor la carte, însă de multe ori tăcut şi închis în sine.

CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PĂMÂNTULUI

(*cam ca-n Jules Verne*)

Când aflaseră că nepoţelul lor era pedepsit, şi li se povestise şi motivul ce determinase sancţiunea, nenea Vasile, fratele lui taică-meu, locotenent-medic, şi proaspăta sa soţie, tanti Rodica, se amuzaseră copios. Iar tanti Rodica, femeie frumoasă de s-o pui în cadră, cum se zicea în proza romantică, dar şi profesoară de română, îmi ceruse să-i procur neapărat un exemplar al „capodoperei" mele. Ca să-şi distreze, probabil, prietenii familiei. Când se-ntâlneau la sindrofii şi soaréle.

Nea Vasile, mult mai atrăgător decât tata Eftimie, care nici el nu era bărbat de lepădat, părea o copie perfectă a lui Garry Cooper. Celebrul actor american.

Taică-meu semăna ca două picături de apă c-un alt artist de film – Hans Albers. Neamţ. Altă mâncare de peşte!

Tânăra pereche, recent căsătorită, i-a spus, în timpul mesei de seară, lui Tatapetre:

— Tăticule şi dom Petre, ţi-l luăm pe Vlad. Plecăm la Tekirghiol, pentru două săptămâni. Dacă se supără Eftimie, ne scapi de gura lui?

— Păi da' na! Îndrăzneşte el să-mi zică ceva, când o auzi că m-am învoit să-l duceţi şi pe Vlad la mare? Numai s-aveţi grijă să nu păţească ceva copilu'!

N-am păţit nimic. Ci-am trăit ca-n sânul lui Avram. Plaja plajă, scalda scaldă, soarele prăjea blând, bronzându-mă peste tot. La vârsta mea, nici nu era cazul să umblu în chiloţi de baie.

Au păţit-o ei, din păcate.

După ce prânziserăm la Mamaia, la restaurantul unui hotel de lux, unde servisem o fantastică varză cu carne, bine scăzută şi rumenită, nea Vasile, ocupat s-o cucerească pe Rodica, şi să-şi termine sticla de vin, m-a rugat:

— Măi Vladule, ia chiloţii mei, şi du-te de clăteşte-i în apa mării, să se cureţe de nisip! Faci asta pentru mine?

— Cum să nu? Te dezbraci aici sau te duci la toaletă?

— Mă fleţule, e vorba de chiloţii de baie, ăia din sacoşă!

Peste vreun ceas, după ce isprăvisem treaba, cu bine, mă-ntorceam la masa fericiţilor.

— Ei, i-ai clătit?

— Mda! Cred că s-au clătit… însă nu ştiu cât de bine, fiindcă mi i-a smuls un val din mână. De-aia am întârziat atât, tot căutându-i prin apă…

Supărat că-l lăsasem despuiat, în ziua următoare fiind invitaţi la Mangalia, la o partidă de înot, nea Vasile m-a anunţat:

— Mâine ai să rămâi acasă! Nu te luăm cu noi… Cine ştie ce pocinog mai faci şi-acolo!

Acolo, la Mangalia, ce să-i fac? Am avut grijă să mă descurc la Tekirghiol. Rămas singur, în vila închiriată de tinerii soţi, m-am jucat mai toată ziua. Reuşind ca, în jur de orele patru, să lichidez trei pepeni uriaşi, din cei şase cumpăraţi de unchiu-meu. Nesătul încă, şi dorind să-i şi pun la rece, i-am slobozit cu ciutura, unul câte unul, în puţul din curtea vilei. Odată cu lansarea la apă a ultimei piese, am lansat şi ciutura. Scăpând-o din mână. Mai exact, scăpând din mână lanţul cu care era legată de roată.

Înciudat, am recurs la salvarea pepenilor. Ciutura, nu era o problemă. Avea să urmeze şi ea. Şi, bezmetic şi trăsnit cum eram, la cei nouă anişori aflaţi în posesia mea, am purces să cobor către fundul puţului. Agăţat de lanţul de care atârnase ciutura.

Ajuns la nivelul apei, am găsit imediat pepenii. Pluteau. Ca nişte submarine. Adică, jumătate în apă, jumătate la suprafaţa ei. Numai ciutura se dusese la fund. Totuşi, mai dând din picioare, la un moment dat am găsit-o. Nici apă nu era prea multă în puţ. Maximum 60 cm. Iar ciutura se afla lângă mine, lipită de-un perete al fântânii.

Cutremurat la gândul că, de-ar fi fost vorba de puţul din ograda bunică-mii de la Poiana-Mare, care măsura, numai de la oglinda apei şi până la fund, vreo zece metri, iar până la faţa acesteia, încă vreo zece, alta ar fi fost situaţia, am simţit că îngheţ. Ce-i drept, nici apa curţilor din Tekirghiol nu era termală.

Şi, înspăimântat, pe vremea aceea mai purtând în mine unele rămăşiţe de misticism, am început a recita, în gura mare: „Doamne, Doamne, ceresc tată, tu pe mine nu mă-uita! Eu sunt mic, tu fă-mă mare, şi…” Mai departe uitasem cuvintele, învăţate de la Maică-Mare. Mai înfricoşat, fiindcă s-ar fi putut supăra cel de Sus, neonorându-l barem cu poezia ce-i fusese dedicată, cândva, de nu se ştie cine şi când, am purces să urlu. De-astă dată adresându-mă celor de-afară, care s-ar fi putut

afla prin curtea vilei:

— Domnilor, doamnelor, scăpaţi-mă de-aici!

După vreun sfert de ceas, răstimp în care răguşisem bine, am avut impresia c-aud glasuri. Mai mult decât sigur, sosiseră de la Mangalia nea Vasile şi tanti Rodica. Şi-am răcnit şi mai tare:

— Nea Vasile, nea Vasile!…

Însă nea Vasile se giurgiulea cu nevastă-sa. Deoarece le distingeam chicotele şi pupăturile. Cu ecou. Deci, erau chiar lângă puţ. Şi-am repetat:

— Nea Vasile, mă nea Vasile, scoate-mă din puţ!…

Auzindu-mă, în sfârşit, am zărit chipul lui unchiu-meu profilându-se lângă ghizdul fântânii, niţel plecat spre mine. Probabil zărindu-mă, l-am auzit strigând:

— Unde eşti, Vladule, că nu te văz bine? Adică te văz, dar nu-mi dau seama unde eşti! În apă, sau sub apă?

— În găleată! i-am precizat eu. Acuma sunt chiar cu picioarele pe buza ciuturii…

După ce-a încercat să coboare în puţ, realizare neîncununată de succes, întrucât nu-ncăprea, m-a întrebat, aproape zbierând de disperare:

— Vladule, m-auzi, Vladule?

— Te-aud!

— Atunci e bine! înseamnă că nu te-ai înecat! Aşteaptă încă niţel, că s-a dus Rodica după ajutoare. Mai întâi să mă scoată pe mine de-aici, c-am rămas înţepenit, şi după aia om vedea ce se mai poate face şi cu tine…

Până să se rezolve problemele de la suprafaţă, am început, încurajat, să mi le rezolv singur pe-ale mele, de jos. Izbutind, cu chiu cu vai, să leg lanţul de toarta ciuturii.

După ce l-au eliberat din strânsoare pe nea Vasile, vecinii (cei care săriseră într-ajutor), au strigat şi la mine:

— Mai eşti acolo, băieţel?

— Mai sunt! Unde-aţi fi vrut să plec, spre centrul pământului?

— Obrăznicătură, suie-te-n ciutură! Acum te tragem şi pe tine afară… Să te ia unchiu-tău la poceală, fiindcă ne-ai spurcat apa din puţ!

— Atunci rămân mai bine aici, dacă-i pe bătaie!… Ce zice nea Vasile, mă bate sau mă iartă?

A trecut un timp. Probabil pentru consultări. Şi mi-au răspuns tot salvatorii din vecini:

— Nu zice nimic! Şi nici nu poate… I-am sucit rău piciorul, şi se văită!

— Atunci să vă bată pe voi! Să vină tanti Rodica, să-i spun ceva…

Peste mai puţin de-un minut am desluşit chipul mătuşă-mii. Care mi-a dat toate asigurările de rigoare:

— Vladule, n-avea nicio grijă! Vasilică n-o să mai poată bate pe nimeni, decât peste vreo câteva zile. A mai dat vreodată în tine? Nu ştii cât te iubeşte? Dacă nu ţinea la poama de nepotu-său, nu-l mai lua la mare, să ne facă atâtea boacăne…

Convins, am încălecat pe pepenii vârâţi în ciutură, şi m-am lăsat extras din puţ. Pepenii nu păţiseră nimic. Erau reci, taman buni de mâncat!

OASPEŢI DIN NOAPTE CĂTRE FAPTUL ZILEI

POPASUL BIDIVIILOR

În noaptea aceea de vară târzie, înăbuşitor de fierbinte, mai că n-apucasem să-nchid ochii. Şi, torturat de arşiţa zilei precedente ce se prelungise şi asupra ceasurilor de după miezul-nopţii, mai către crăpatul zorilor ieşisem din casă, tiptil, să n-o trezesc pe nevastă-mea, ca să mă răcoresc niţel plimbându-mă prin livadă.

La Tâncăbeşti, unde verile-s nespus de calde, venise să stea la noi şi Illonka, soţia lui Francisc Munteanu. Nemaiputând suporta dogoarea oraşului, pe strada lor până şi zidurile casei frigând ca nişte cuptoare, considerase bojdeuca noastră de la ţară drept o minune a

naturii. Mult mai acceptabilă decât apartamentul din blocul în care locuiau, pe Dimitrie Orbescu. Era şi ceva adevărat într-asta, întrucât casa noastră era ridicată din chirpici şi cărămizi nearse, ceea ce-i conferea un oarecare spor de izolare antitermică. Mă rog, părerea Illonkăi. A mea fiind total opusă. Totdeauna, pe-asemenea caniculă, preferam muntele. Dar în anul acela mă resemnasem să aştept toamna la Tâncăbeşti.

Spre uimirea mea, care îmi imaginam că-s unicul vizitator al livezii, dinspre poartă am zărit-o alergând pe Illonka. Doar în cămaşă de noapte. Şi, dând cu ochii de mine, s-a pitit pe după un cireş, de unde mi-a strigat:

— Coane Vlăduţ, fugi repede la şosea!

— De ce, ca să nu te văd în pielea goală?

— Vorbeşte prostii… N-am cămaşă la mine? Dar avem musafiri, şi trebuie să-i primeşti matale! Nu vreau să mă arăt şi lor, aşa cum este…

Privind în direcţia porţii, aflată la vreo sută de metri de „vila” mea, am fost nevoit să constat că ceva se mişca pe-acolo.

Mai mult de-atât, întrucât obişnuiam să-ncui, în fiece seară, portiţa de lângă prunul plin de gogoloaie cât oul de gâscă, fiind şi-un soi mai rar, ce se chema „D’Agent”, cu carnea fructului aurie şi zămoasă, am identificat şi-o siluetă mătăhăloasă, care se străduia să sară peste gard.

Ştiind că risca o seamă de neplăceri, i-am strigat:

— Stai locului şi nu te avânta, c-ai s-o păţeşti!

Din păcate, era tardiv. Individul îşi trecuse un crac peste cuşma gardului, şi rămăsese cu celălaltul de cealaltă parte. Incapabil să mai întreprindă vreo mişcare. Din motive de sârmă ghimpată. Cu care-mi „bandajasem” crestele lătreţelor. Sperând să mă apăr, astfel, de hoţi.

Prea mă lăudaseră cetăţenii din mahalaua de pe şleaul Ploieştilor:

— Nu-s în tot satul pruni c-ai matale! Nenorocire

mare, cât sunt de încărcaţi… Nămol de poame, nu altceva…

Înţelesesem aluzia, şi-mi luasem măsurile necesare de precauţie. De aceea striga la mine tipul rămas înfipt în gard:

— Hai mai repede, nea Vlăduţ, de descuie poarta, să mă scoţi din belea.

Când am fost la vreo zece metri de portiţă, l-am recunoscut pe cel aflat la ananghie. Şi-am exclamat încântat:

— Ce mai faci, măi Tavi, te-ai gândit să mai treci şi pe la mine?

— Deocamdată, vezi prea bine ce fac! Scapă-mă din ghimpii ăştia, şi ţi-oi zice eu ce-i de zis… Mai ales că nu sunt singur! Şi toţi o să-ţi lăudăm măsurile de siguranţă, prin care te fereşti de prieteni…

În următoarele minute, după ce descuiasem portiţa, şi-ajutat de oaspeţii din faptul zilei îl desprindeam pe Octavian Stoica din ghearele sârmei ghimpate, mi-a părut rău că zăvorâsem intrarea în ogradă.

Aş fi putut pierde o întâlnire de pomină. Căci vizitatorii erau de cea mai distinsă calitate. Un grup de scriitori, întorcându-se de la o întâlnire cu cititorii. Care avusese loc la Ploieşti. Oraşul de baştină al lui Nichita Stănescu, care se număra şi el printre cei dornici de-un popas la iarbă verde. Cinci la număr, cu toţii. În afara lui Nichita şi-a lui Tavi

Stoica, mai făceau parte din oaspeţii mei de fapt de ziuă şi Jenică Mandric, Grigore Hagiu, precum şi soţia acestuia.

Pe când Tavi îşi examina pantalonii, Nichita m-a îmbrăţişat spunându-mi voios:

— Bătrâne, ne primeşti bre, să ne-odihnim o ţără la matale? Suntem frânţi de oboseală şi morţi de foame… Şi-un pos-mag de ne dai, tot o să te binecuvântăm!

— Mai încape vorbă, dom Nichita? Sunteţi invitaţii mei… Mergem spre casă, şi numaidecât o pun la treabă pe bulgăroaică să pregătească ceva de-ale gurii! Haidem, ce mai aşteptăm?

— Stai niţel, bre, să-l trezim pe Jenică! mi-a cerut Nichita.

— Cum aşa, doarme la volan? De mult?…

— Cred că de pe la Potigrafu-ncoa!

— Şi-a condus maşina dormind?

— Ce te miri, bătrâne? Are reflexe cu totul neobişnuite… Ba, aş zice că mână mai bine maşina când cucăie! Har dumnezeiesc, nu-altceva.

Refăcând priză cu realitatea, Mandric şi-a frecat ochii, m-a privit atent şi, deodată, a izbucnit într-un hohot de râs fericit:

— Ha, ha! Hai, că-i bună! Păi ştiţi voi băieţi, ce grădină are Grasone? Ne trage bulgăroaica de nevastă-sa o salată de roşii, cum n-aţi mai mâncat în viaţa voastră! Ghiţă, dă jos cu Tavi lada…

Nu era cine ştie ce mare problemă, să le umplu o ladă cu roşii. Aveam un soi formidabil, din sămânţă adusă de la cumnatu-meu, care făcea nişte tomate monstruoase. Unele, atingând chiar şi-un kil!

Însă Ghiţă Hagiu şi cu Tavi Stoica extrăgeau din portbagajul „Hillmanului” lui Jenică o ladă plină. Cu sticle de bere.

— E „Radeberger”, Grasone! m-a informat Mandric. Am luat-o de la „Berbec”, s-avem cu ce ne-astâmpăra setea pe drum…

— Dar d-ale mâncării n-aveau pe-acolo? Căci, în afară de salată şi ouă fierte, nu prea aş arăta a posesor de fripturici…

— Mai bine, bătrâne, că suntem sătui de-atâta carne, a intervenit Nichita. Să ne mai înfruptăm şi din roadele pământului!

Nevastă-mea, prevenită de Illonka, se şi afla în grădină. Culegând roşii pentru oaspeţi, castraveţi şi ardei graşi, din cei uriaşi, zişi „Bot de viţel”…

Nichita şi Mandric, fără să mai stea pe gânduri, s-au repezit şi ei printre straturi, să se bucure culegând tomate din vrej cu mâna lor. Fericiţi ca nişte copii, muşcau de-a dreptul din roşii, ca şi cum ar fi fost mere.

Stoica, Ghiţă Hagiu, soţia lui şi Illonka au ajutat-o pe Penke la prepararea celebrei salate olteneşti. Lucrată, fiind şi mulţi, într-un lighean alb de plastic. Din roşii tăiaten rondelete, ceapă verde, ardei gras, castraveţi, ulei cu duiumul şi, deasupra, peste o jumătate de kil de telemea dată pe răzătoare.

Iar eu, pe de altă parte, am dat iama în cămară şi, din cinşpe ouă, am confecţionat o omletă uriaşă. Cât o roată de „Trabant”. În care am fărâmat şi vreo două căpăţâni de usturoi.

— N-am ştiut că există şi-atari minuni pe lumea asta! a afirmat Nichita, când isprăviserăm cu masa.

După care, ridicându-se de pe scaun, a sărutat mâna nevesti-mii.

— Domniţă, ce să-ţi dărui pentru primirea pe care ne-ai organizat-o atât de dulce?

Penke, fâstâcită de prezenţa lui Nichita, pe care-l preţuia şi-l admira, întrucât îl ştiam de vecin cu noi, trecând adeseori pe Intrarea Domnească, o ulicioară ce da în Calea Moşilor, i-a spus intimidată:

— Un autograf, dom Nichita, şi nimic mai mult…

Poetul, în plină transă datorită aerului pur şi verdeţii din preajmă, şi-a scos o cariocă din buzunarul cămăşii şi-a aşternut patru versuri. De-a dreptul pe zidul şoprului. Semnându-le, apoi.

Uimit de rapiditatea cu care-şi executase făgăduiala, l-am întrebat:

— Le-ai „compus” chiar acum, pe loc?

— Vino să-ţi dau un pup! Sunt din ultimul volum, ce trebuie să-mi apară şi care se cheamă „Un pământ numit România”.

Pe la zece, având în vedere că sosiseră cam în jur de cinci, în zori, Mandric dădea s-adoarmă din nou şi nici ceilalţi nu se lăsau mai prejos. Numai Nichita Stănescu rezista. Inexplicabil. Manifestând un dor ciudat de-a se aşterne la poveşti.

Pe Ghiţă Hagiu şi pe nevastă-sa i-am orânduit în patul nevesti-mii, pe Mandric şi pe Tavi Stoica i-am culcat pe banca de sub şopru, unde mâncaseră, lărgind-o prin alăturarea lăzii cu sticle de bere (de care nu se atinseseră), iar eu şi cu Nichita ne-am refugiat în livada din spatele casei. Unde-am pornit să stăm de vorbă, tolăniţi pe iarba de sub gutuiul cel mare.

„PRĂPĂDUL SOLOBODEI”.

— Ce-oi fi zicând de noi, că ţi-am căzut pe cap la asemenea oră, când nici nu se crăpase de-a binelea de ziuă?

— Dom Nichita, i-am răspuns eu, nu sunteţi cei dintâi care mă surprindeţi în atari momente! Mi s-a mai întâmplat. Şi-ncă de nenumărate ori. Sunt, îndeobşte, un matinal, iar uneori îmi place să hălăduiesc şi noaptea… Aşa am dat, odată, peste bădia Cămilar!

— Care? Eusebiu Camilar?

— Exact! Prin 1948, sau ’49, tocmai îi editasem, ca tehnoredactor, la Editura de Stat, romanul „Negura”… După ce, cu un an înainte, îi apăruse „Valea hoţilor”. Cu care avusese o mulţime de necazuri. Neplăcând unui critic cu autoritate. Nemeritată.

— Şi ce căta noaptea prin oraş?

— Asta l-am întrebat şi eu… Mirat că bate Calea Moşilor, de la un capăt la altul, ştiind că locuia prin altă parte a oraşului. Şi nu numai atât, însă purta sub braţ un fel de boccea, păşind cu fruntea plecată arar şi îndesat,

după cum îi era şi felul, în pofida gerului de-afară… Căci, am uitat să-ţi spun, eram cam după Crăciun, când căzuse peste Bucureşti un ger de spaima lumii. Mă rog, în ce mă priveşte, posedam o motivaţie. Nevastă-mea era în spital, operată de apendicită, şi-n casă nu-mi găseam pic de linişte… De-aia umblam lela!

— Bine, şi ce ţi-a răspuns?

— Mai întâi mi-a spus bună-seara, deşi zorile dădeau să apară… Fiind cam către ceasurile patru şi jumătate, dinspre dimineaţă. Apoi m-a întrebat de sănătate. Ceea ce-am făcut şi eu, de altfel. Şi mi-a zis, destul de mâhnit, de parcă ar fi căpătat de pomană: „Mi-au trimis neamurile de la Udeştii Bucovinei de-ale porcului, şi-acum car bocceluţa după mine, ca un amărăştean… Acasă mi-i ruşine să mă duc cu ele, şi nici să le-arunc nu se cade! Ce zici, ce-oi fi eu, de-am ajuns să mă feresc de ochii alor mei, de-aici, cu darurile celor de-acas?”

Şi i-am povestit nerăbdătorului Nichita ce-a fost mai departe. Eusebiu Camilar era un om mărunt, îndesat şi bine hrănit, dornic să pară arţăgos, fără să fie decât ceea ce era în realitate, adică un bărbat din partea de sus a Moldovei, bun şi înţelegător. Iar caracterul blajin cred că-l posedase dintotdeauna. Mai ales după cum am dedus din cele ce mi-a spus la mine acasă, unde-l invitasem la căldurică:

— Mulţam frumos, măi copile, că m-ai poftit la matale… De altfel ne cunoaştem mai de demult, şi-ar fi trebuit să te invit eu să-mi cinsteşti pragul… La toate cărţile m-ai ajutat, ocupându-te de ele. Iară eu, care o tinereţe întreagă am tras mâţa de coadă, lăsându-mă umilit şi obidit de mai toţi marii acelor vremuri, să n-am atâta bună simţire, încât măcar să-ţi mulţumesc! Dreptu-i, au ba? Norocul meu c-am avut lângă mine, în acei ani, o femeie cum nu se mai găsesc. O ştii pe nevastă-mea?…

— Pe care din ele, bădie?

— Pe-a dintâi, pe Magda! Magda Isanos.

— Poeta? A fost soţia dumitale?

— A fost…

— Dar era un talent nemaipomenit! Şi o fiinţă pătrunsă de-un democratism pe care şi-l exprima neobişnuit de deschis…

Pe Camilar, pesemne, porniseră să-l podidească amintirile, deoarece i s-au aburit geamurile ochelarilor. Ştergându-şi-i cu o batistă, privea la mine fără să mă vadă.

— Mare adevăr grăit-ai! Era şi mai talentată, şi mai bună decât mine. Tot ce-a mai rămas bun în mine, de la Magda mi se trage. Mereu am stat alături în faţa necazurilor, încurajându-mă clipă de clipă, spunându-mi: „Las c-or să vie şi timpurile noastre! Care-or să-nceapă de la anul unu…” Nu era o democrată, cum zici matale, ci o adevărată comunistă! Fără să fi fost membră de partid. De-aia mi-s atât de bolnav astăzi, şi umblu tehui prin oraş, fiindcă îmi lipseşte Magda…

— Dar ce te doare, bădie, de spui că eşti bolnav?

— Sufletul! N-ai înţeles? După ce mi-a făcut praf „Valea hoţilor”, tot ăla… criticul, ştii despre cine-i vorba… vrea să schimb şi „Negura”, după capul lui… De era Magda în viaţă, nu s-ar mai fi încumetat! Eu-s moale, şi mă las dus, dânsa n-ar fi îngăduit una ca asta… Era o luptătoare!

Cunoşteam belelele de pe capul bădiei Eusebiu Camilar chiar de la sursă. Cu-atât mai mult cu cât cineva, din conducerea Editurii de Stat, mă avertizase să dau la topit zaţul „Negurii”, întrucât romancierul avea să scrie o nouă versiune. Mult îmbunătăţită şi revizuită.

Ţinând să-l încurajez, l-am întrebat:

— Bădie, bem o ulcică de vinişor la ora asta?

— Dacă-i bun, vinul trebuie băut la orice oră!

Şi, dându-şi jos paltonul, a pornit să despacheteze bocceaua cu de-ale porcului şi să depună conţinutul pe

ziarul ce se găsea întins pe masă… Erau de toate acolo. Şi tobă, şi caltaboş, şi şorici, şi cârnaţi de casă gata prăjiţi. Nestând de lemn Tănase, am scos numaidecât tacâmuri şi farfurii, şi l-am iscodit:

— S-aduc pahare mici, sau mai măricele?

— Dispari de-aici cu-asemenea idei… Vinul se bea din ulcică, sau bărdăcuţă, iar de tacâmuri şi farfurii nici că s-aud! Din tinereţe, am rămas cu-obiceiul ţărănesc de-a mânca de-a dreptul pe-un ziar, fiindu-mi scârbă de birturile şi bombele de lângă târguri… Pentru ţăran, mai curat e jurnalul! Ajuns la oraş, vede în el un soi de ştergar, pentru aşternut bucatele aduse de-acasă…

În clipele următoare, făcând rost şi de două ulcele, pe care le ţineam în casă mai mult pentru băut mustul, toamna, bădia şi-a scos un briceag din buzunarul pantalonilor şi-a purces să taie bucăţele bucăţele tot ce fusese în bocceluţă. Până ce se ridicase un adevărat munte pe centrul ziarului. Speriat, l-am întrebat:

— Trebuie să dăm gata tot ce-i aici, în faţa noastră?

— D-apăi cum, măi copile! Ce-om fi noi, bărbaţi sau muieri? Toarnă vin, să văd cum sună!

I-a sunat bine. Era un alicante, adus de la Podul Turcului. Şi, până-n jur de prânz, răsesem totul. Şi măruntaiele porcului de la Udeştii Bucovinei, şi damigenuţa de 5 litri. Cu lichidul acela gălbui şi melodios.

Bine dispus, bădia a ţinut să precizeze:

— Vezi măi, aşa-şi preţuiesc merindea ţăranii mei! Întocmai ca turmele oamenilor din „Prăpădul Solobodei”. Pe care scrisu-l-am anume întru pomenirea suferinţelor lor de băjenari pribegi… Şi-am să mai scriu, cât oi mai avea de trăit pe-acest sfânt pământ!

OAMENII BEZNEI

Nichita Stănescu, răstignit pe rogojină, mă ascultase atent… N-apucase să-l cunoască pe Eusebiu Camilar. În schimb, îl citise. Iar cel mai mult îi plăcuse „Prăpădul

Solobodei”.

Şi avea chef de poveşti. De ascultat, nu de spus. Nu mai ţin minte cum a venit vorba despre un om ciudat. Şi minunat. În felul lui.

— Ionu Drăzleţi era o mândreţe de bărbat… L-am cunoscut la Craiova, unde lucram împreună la administrativul regionalei de partid. Ceferist şi ilegalist, suferind de boala adevărului, fusese încadrat la serviciul auto, deşi, cu meritele sale de om permanent aflat în urmărirea agenţilor de la Siguranţă, ar fi putut ocupa şi-un loc mai în faţă… N-a acceptat? L-au ţinut alţii deoparte? Nu ştiu. Mereu îi lua în beţe pe cei ce se dădeau mari comunişti, deşise-ncadraseră în partid abia în ultimul timp… După mine, cred că avea şi-un pic de dreptate. Căci să vezi ce s-a întâmplat mai târziu…

— Ia zi-i! m-a îmboldit Nichita.

Într-o noapte, cred că prin ’46, m-am pomenit cu el în „ospeţie”.

— Ce-i cu tine, nea Ionuţ? l-am întrebat văzându-l cam tulburat.

— Ascultă mă, m-a luat el pe scurtătură, tu ai încredere în mine?

— Cum să nu?

— Atunci lasă-mă să rămâi peste noapte la tine…

— Foarte bine… Mă şi duc să-ţi fac patul!

— Nu-mi faci niciun pat! Că n-am venit să dorm, ci să stau la pândă…

Ţineam mult la el. Avea bunul obicei să-ţi spună verde-n faţă tot ce credea. Cum proceda, uneori, şi cu mine, luându-mă la rost:

— Mă băiete, deşi te băgaşi în partid cam de curând. (Asta era obsesia lui.) Ar fi bine să mai căşti şi tu ochii…

— La cine, nea Ionuţ?

— La ăi de s-au vârât sub plapuma noastră, când au văzut că bate vântul dintr-altă parte… Fii atent! Că nu tot

ce zboară se mănâncă. Eu ţi-o spui, care am văzut multe!

De data asta, am ţinut să aflu ce anume-l frământa. Şi l-am iscodit:

— Ia zi-i, nea Ionuţ, pe cine pândeşti?

— Pe unu'! Şi-ncă unu' care ne poartă sâmbetele… Nu-ţi pot spune numele, ca să n-o păţeşti şi tu cumva. Se face că lucrează pentru noi, iar nopţile se-ntâlneşte cu foşti poliţai. Iar unul din ei, fostul comisar Dănacu, stă chiar pe strada ta… Adineauri, când m-am furişat la tine în curte, se îndreptau spre casa lu' Dănacu. Pe cât mi-s eu de vlăjgan, cât o prăjină de rufe, nu-mi vine a crede să nu mă fi observat. Că doar mă găseam înaintea lor. Iar după ce m-am pitit în spatele gardului tău, au intrat în ograda poliţaiului. De parcă nici nu m-ar fi văzut. Ce-i ciudat însă, e faptul că nu s-a aprins nicio lumină în casa ăluia… Şi-atunci mi-am zis: ori mă pândesc ei pe mine, aşteptând să apar din bezna nopţii, ori trebuie să-i pândesc eu pe ei, să aflu ce pun la cale…

S-ar fi zis că Drăzleţi delira. Însă nu era cazul. Cât activase în ilegalitate, agenţii nu reuşiseră niciodată să pună mâna pe dânsul.

Am stins lumina din bucătărie şi, la flăcăruia unei lumânări, l-am ospătat cu ce-aveam şi eu prin casă. La ora aceea. Un dărab de pâine, o bucăţică de brânză uscată şi două cepe mari cât pumnul.

Isprăvind de mestecat ultima bucătură, Ionu m-a privit în ochi, spunându-mi:

— Măi băiete, eu plec! Mă duc să văd ce se petrece în ograda lu' Dănacu… Şi iartă-mă dacă te-am deranjat în toi de noapte. Iar mâine, de-ai să mă mai vezi la regională, să nu-mi vii pe cap să mă iei la întrebări. Căci s-ar putea să fim observaţi… Am să-ţi spun altă dată, mai la fereală, ce-a fost şi cum a fost!

Nu mi-a destăinuit niciodată ce păţise în noaptea respectivă. Dimineaţa, în curtea regionalei, l-am examinat

de la distanţă. Avea un ochi vânăt şi şchiopăta. Însă i-am dat ascultare şi nu m-am repezit la el să aflu amănunte. Căci ceva se-ntâmplase, totuşi.

Deoarece, la şedinţa operativă de după-amiază, şeful administrativului anunţase adunarea că oamenii ce nu se prezintă la lucru disciplinat, respectând ora şi munca, nu mai aveau ce căuta în secţia condusă de el.

Ori, chiar în ziua aceea, era dat absent unul din şoferii serviciului auto. Fapt comunicat de şeful garajului. Spunând un nume oarecare, al unui individ pe care, cred, nu-l văzusem niciodată la faţă.

Drăzleţi, în colţul său, asculta totul fără să mişte nici măcar din pleoape.

Peste ani, căutându-mă la Bucureşti, în Calea Moşilor, ca să-mi ceară nişte cărţi de citit, cu împrumut, l-am întrebat:

— Ce mai faci, nea Ionuţ? Cum de ţi-ai adus aminte de mine?…

— Am citit o carte scrisă de tine şi-am vrut să ştiu ce mai ai de gând să publici… Eu, ce să fac? O duc bine. Sunt maistru la „Griviţa Roşie”, îmi văd de familie, şi mai mă ocup şi de-ale mele!

— Adică?

— Tot cu ochii pe el… Acuma-i cineva, în piaţa Oborului, unde vinde găini umflate cu mălai. Mălai de la el. Ca să fie cât mai grele…

— Cine-i ăsta, „el”? N-are nume?

— Pentru mine, are! Pe tine, nu te interesează… Tac’su, plevuşcă în slujba Siguranţei de pe vremuri, m-a urmărit ani de-a rândul, din ’33 şi până-n ’45, când, cu toate că nu mai era ce fusese, încerca mereu să-mi vie de hac. Ăsta nu ne ura, fiindcă aşa-i cerea meseria, ci se lăsa îmboldit de răul din adâncul măruntaielor sale. Era om din satul meu, ştia ce-nvârt printre muncitorii de la atelierele cefere-ului. Şi mai ştia şi ce-l aşteaptă, dacă izbuteam să-l

dau în gât. Ei bine, ăsta-i amarul meu. Că n-am izbutit s-o fac. Se strecurase peste tot, ba pe la social-democraţi, ba pe la liberalii lu' Guţă Tătărescu, bătându-se cu pumnii în piept că o viaţă întreagă fusese democrat până-n măduva oaselor…

— Şi de ce-ai tăcut, şi n-ai luat legătura cu organele despecialitate?

— N-am tăcut! Însă când să-l înhaţe, ca să-l ia la întrebări, omul meu se făcea nevăzut, lăsând să i se piardă urma… Şi-am încercat de unul singur să dau de el. Zadarnic. De câte ori îl zăream, imediat dispărea din localitate, ca să-şi ia zborul la ai lui. Care-l piteau în cele mai îndepărtate colţuri ale ţării. Mai sunt unii care nu ne iubesc, şi se ajută între ei. Din fericire, mai toţi îs hoaşte bătrâne şi li s-au cam tocit colţii… Şi-mi pare rău c-au scăpat nepedepsiţi la timpul lor! Asta-mi macină sufletul şi nu-mi dă pace. Deşi, dacă stau şi gândesc bine, nu mai cred să prezinte vreo primejdie… Acuma-s neputincioşi!

— Zici însă că-i în piaţă, şi se procopseşte pe seama lumii…

— Păi nu-i el, ci fi-său!

— Şi ce-ai cu el, atunci? Speri să dai de urma lui tatăsău, cu ochii la progenitura lui, care poate să fie altfel de om…

— Greşeşti, măi băiete… Tac'su, chiar de-o fi în viaţă, nu mă mai interesează. Dar motănelul, care bate şi el la vreo cincizeci de ani, a născocit alte feluri de-a ne pune beţe în roate… De-aia sunt mereu la pândă. Mai mult ca să-mi dau seama de ce le trece prin cap!

Nichita nu obosise deloc ascultându-mă, căci l-am auzit, întrebând:

— O figură aparte, şi Ionu ăsta, al tău! Are ceva în cap… Dacă a fost atâta vreme prigonit de Siguranţă, nu crezi c-a rămas cu boala neîncrederii în oameni?

— S-ar putea să fie şi asta. De aceea am spus şi eu

cuvântul „obsesie”. Dar, la drept vorbind, există oameni şi oameni. Nu-s toţi vrednici de încredere… Dacă te iei după oricine, atunci o păţeşti cam urât. Asta o ştiu de la Tatapetre, bunicu-meu…

BĂTRÂNUL ŞI MAREA (OMENIE)

— Mai ai răbdare să-ţi povestesc şi de necazul ce-a dat peste bătrânul meu bunic?…

— Dacă n-aş avea, aş dormi şi eu buştean, ca băieţii pe care i-ai culcat în aşternuturile tale… Ce-a fost cu Tatapetre?

Ce i s-a întâmplat lui bunicu-meu, atunci, în vara lui ’44, parcă prin iunie sau iulie, mi-a fost dat să aflu de la tanti Raliţa. Mătuşă-mea bună, şi marea pasiune a lui Tatapetre. Numai dânsei i se mai destăinuia. Din când în când. Cu prilejul boacănelor, mai acătării, pe care le săvârşea, în virtutea neţărmuritei sale bunătăţi.

Întocmai ca şi mine, într-o noapte fierbinte, încât de-abia îţi mai puteai trage suflarea, Tatapetre pornise să umble lela prin livada din fundul grădinii. După cum vezi, pare-se că sindromul acesta de noctambulism motrice de la dânsul mi se trage. Ca şi multe alte hibe, sau eventual şi lucruri bune. Ca, bună-oară, plăcuta patimă a cetitului şi povestitului.

Îngrijorat de evoluţia situaţiei de pe fronturi, unde doi dintre băieţi, militari activi, se aflau cam prin prima linie, înjura (în gând) de mama focului.

Când taman da să se-apropie de gardul de la capătul locului, cel dinspre terasamentul căii ferate, deodată i se pare că-i cineva încâlcit în mărăcinişul împrejmuirii. Căci nu din lătreţe era palanul livezii ci din tufe de lemn câinesc.

— Care eşti, mă, acolo?

— Om bun, moşule!

— Moş să-l faci pe tac-tu, nu pe mine, care mi-s bărbat în toată puterea… Sau nu vezi bine?

— Păi nu se vede, că-i beznă!

— Dacă-i beznă, atunci ce cauţi să-mi calci ograda? De ce n-ai luat-o prin faţă, aşa cum îi stă omului bine…

Punând mâna pe-o creangă uscată, aflată la-ndemână, Tatapetre s-a apucat să bată întreg şirul de tufişuri, ca să dea de tâlhar. Întrebând în acelaşi timp:

— Unde eşti, mă? Spune mai iute, c-altminteri îţi crăp capu’ fără să vrei!

În loc de răspuns, a auzit o trosnitură. Apoi a urmat un şir de bălmăjeli:

— Capu’ meu!… Pocnit tare, nene… Doare rău, curge sânge, mor!

Identificând, astfel, locul unde era tâlharul, bunicu-meu s-a repezit la el să-şi dea seama care-i situaţia. Părându-i rău că-l otânjise pe mişelul ce intenţiona să-i fure poamele din livadă, sau mai ştii ce altceva, poate chiar din bătătura unde erau coteţele păsăretului.

În cele din urmă, scormonind cu ciomagul prin mărăcini, cu care prilej i-a mai croit vreo câteva bâte, l-a găsit. Zăcând la poalele tufărişului. Trăgându-l de picioare, pentru a-l scoate mai la vezeală, mogâldeaţa a purces iarăşi să mormăie:

— Omorât pe mine, nene… Nu mai bate! Şi nu trage de picior, că-i lovit rău…

Bătrânul, înduioşat, s-a plecat asupra individului şi s-a străduit să vadă cu cine are de-a face, aprinzând un chibrit. Când, la luminiţa acestuia, şi-a dat seama că e un om în uniformă, l-a şi luat la întrebări:

— Ce caţi noaptea, măi omule, prin curţile noastre, în loc să stai la postul tău? Ce uniformă-i asta, de vânător, sau de aeroplanist?

Abia la al patrulea sau al cincilea chibrit aprins, bunicumeu a zărit crucea încârligată de pe tunica soldaţilor nemţi. Şi-a spus mulţumit: „Bine c-am apucat să pocnesc şi eu pe-unu’ din nemţoii lu’ Sticler! Că

aschimodia voastră de firer ne-a băgat la belea…” Şi l-a întrebat pe militar ce căuta acolo. Fără să ezite prea mult, neamţul i-a oferit toate lămuririle necesare. Informându-l că-i bănăţean, de-al nostru, luat cu forţa în armata nemţească, datorită unor duşmani din sat, care se aflau în fruntea organizaţiei naziste a etnicilor germani. Şi că, văzând că războiul este pierdut, iar nemţii tot fugeau din faţa ruşilor, se hotărâse să dezerteze din regimentul său, dislocat provizoriu la o cazarmă din Piteşti.

— Şi-ncotro o porniseşi?

— Către casă! Noaptea ascuns prin curţi sau păduri, iar ziua căutând să prinz un tren de marfă, care să mă ducă până în apropiere de Timişoara… Acolo, mă descurcam eu!

Bunicu-meu, trecând de partea dezertorului, l-a ajutat să-şi recapete verticala, şi-apoi l-a condus până lângă magazia a mare, unde l-a pus la adăpost. În pod. Urmând să-i aducă o bucată de brânză şi nişte pâine, poate şi slană.

După ce l-a hrănit şi i-a pregătit un culcuş, unde să mai aştepte câteva zile, până ce se vor potoli lucrurile, căci ăia, de la regiment, precis aveau să declanşeze o operaţie de căutare a dezertorului, l-a mai iscodit o dată:

— Mai sunt şi-alţi bănăţeni în unitatea voastră? Poate izbutesc să le dau de veste că eşti la mine, şi să vină şi ei aici…

— Ferească Sfântu să faci una ca asta, măi nene, că mă nenoroceşti! a exclamat înfricoşat oaspetele de noapte al bătrânului. Ăia-s câinii care m-au pârât, de-am fost încorporat fără voia mea, şi-atât aşteaptă, să-mi vie de hac…

Renunţând la intenţiile sale de destabilizare a trupelor germane, bunicu-meu şi-a văzut de treabă. Şi-a stat liniştit, în banca lui. Având grijă de Hans, zi de zi, aducându-i pe-ascunselea de-ale gurii. Cam la vreo patru

zile de la instalarea dezertorului, s-au ivit pe strada Libertăţii şi primele uniforme ale camarazilor bănăţeanului. Care, metodic, cercetau curte cu curte, în căutarea dispărutului.

Când au pătruns şi-n bătătura lui Tatapetre, sau şi răstit la dânsul:

— Hei, ţigan român, văzut soldat german?

— Cum să nu, domnule ţigan neamţ! C-auz vorbind pe limba noastră… Ceea ce-nseamnă că sunteţi de pe la noi, din ţară!

— Porc bătrân, cum îndrăzneşti faci la noi români ţigani? Unde-i camaradu'? Omorât la el, ca să termine mai repede războiul?

— Ho, mai încet, herr porc tânăr şi prost! l-a repezit mânios Tatapetre. De ce să-l omor pe bietul om, dacă s-a dus şi el să-şi facă nevoile?

Trei găligani erau. Iar cel mai înalt în grad, niciuna nici două, i-a ars lui bunicu-meu o palmă de era să-l doboare la pământ.

— Unde face nevoile, că te-mpuşc? Spune mai repede!…

Jignit de moarte, cu obrazul în flăcări, bătrânu' i-a informat rapid. Arătându-le, lângă cocina porcului, o veche privată dezafectată, a cărei hazna fusese acoperită cu corzi de vie, rămase de la tăierile de-anul trecut.

Fără să mai aştepte lămuriri suplimentare, grupul s-a repezit către instalaţia părăginită şi cu scândurile putrezite de ploi. Lângă ea, oprindu-se brusc, şeful a răcnit cât îl ţineau plămânii:

— Hans, ieşi afară numaidecât! Trădător afurisit… Dacă nu apari imediat, te trecem prin baionetă!

Neprimind niciun răspuns, gradatul le-a făcut un semn alor săi, şi, montându-şi cu toţii cuţitele de la centură la gâtul ţevilor de carabine, au asaltat coşmelia. Năpustindu-se asupra ei cu baionetele să-l ucidă pe

trădătorul de Hans.

Bineînţeles, pereţii n-au rezistat. Iar falnicii oşteni s-au prăbuşit, laolaltă cu scândurile putrede şi armele în mână, de-a dreptul în găvanul haznalei. Care, se-nţelege, nu mai era golită de mult. De când fusese scoasă din funcţiune.

Nemţoii au purces să răcnească, cerând ajutor. Tatapeter, cum îi spunea Hans, şi-a văzut mai departe de treburi. Şi-abia spre seară, s-a hotărât să-l viziteze pe vărul Gingherea, comisar-şef la circa din capul străzii. Căruia i-a spus totul.

A doua zi, comisarul s-a prezentat la casa bunicilor, însoţit de un căpitan de la regimentul nemţilor. Căruia îi reclamase actul de jaf premeditat al unor soldaţi din unitatea germană care vruseseră să fure porcul unui cetăţean din mahalaua pendinte de circa aflată sub conducerea lui. Căpitanul a-nghiţit găluşca şi a dispus transportarea celor trei înnămoliţi, sub stare de arest, la spitalul militar.

Tot vărul Gingherea s-a ocupat şi de preluarea lui Hans, predându-l comenduirii oraşului. Care l-a păstrat la răcoare, până în momentul eliberării de sub jugul fascist.

— Bătrâne, mi-a spus Nichita când am terminat şi cu ultima istorisire, de ce nu pui, bre, pe hârtie toate chestiile astea? Cel puţin, zic eu, bunicu-tău e vrednic să intre în orice roman… Ca personaj principal!

L-am ascultat. Scriind, peste ani, „Contratimp”. Unde Tatapetre îşi are locul de onoare.

VETERANUL ŞI ISTORIA

MUNCĂ DE CARTIER, PÂNĂ LA CĂŢELU

Prin ’49, nevastă-mea se angrenase serios în activitatea cu femeile. Nu mai ştia ce-i aia casă, iar eu uitasem ce-i o masă. În familie. De câte ori o-ntrebam pe Manţi (unguroaica pe care-o adăpostisem la noi, întrucât nu-şi făcuse încă rost de-un sălaş în care să locuiască ceva

mai legitim, cu Tudor, omul ei, până una-alta nedespărţit legal de fosta soţie, căreia îi mai făcuse şi-un copil), pe unde-o mai fi bulgăroiaca de Penke, aceasta îmi răspundea invariabil:

— E plecat la tovarăşa Homoş, face mobilizare!…

— Ce mobilizare?

— La citit ziar…

Necu. noscând, în amănunt, în ce constau mobilizările astea, la citit ziarele, mai apucam, uneori, noaptea târziu, când rea-părea nevastă-mea, să aflu despre ce era vorba. Entuziasmată, mai ales fiindcă avea un succes nebun pe lângă gospodinele din mahalaua noastră, a Căii Moşilor, mă informa pe când îşi bea ceaiul „de noapte”:

— Măiestrică, e ceva formidabil să le vezi pe femeile noastre, multe din ele neştiutoare de carte, cum ascultă cu gura căscată ce scrie „Scânteia”… De-aici, de la neştiinţa lor, a pornit iniţiativa organizaţiei noastre! Tare deşteaptă. Căci, fiind ocupate cu casă, bărbatul şi copiii, n-au prins mai nimic la cercurile de alfabetizare. Şi-atunci le citim noi, în fiece după-amiază, în casă la deputatul de stradă, „Scânteia” respectivă… Adică, iartă-mă, din ziua respectivă. Ca să fie la curent cu ce se întâmplă în ţară şi peste hotare. Căci trăim zile mari, după cum cred că-ţi dai şi tu seama!…

— Mari, însă nici într-atât, încât să nu te mai vadă omul cu săptămânile. Când vii tu, dorm, căci oi fi şi eu obosit, de cât avem de lucru la Editura de Stat; când plec eu, dis-de-dimineaţi, atunci dormi tu, fiindcă ai zăbovit până târziu, cu Homoşoaica, la mobilizări… În definitiv, de ce mai aveţi nevoie să le mobilizaţi, de vreme ce le interesează ştirile din ziar?

— Ca să recrutăm noi aderente la organizaţia de cartier. Care capătă extindere, primind şi-alte sarcini…

— Ei, nu mai spune! Nu erau suficiente cele cu cititul

„Scânteii”?

— Uite că nu! Bunăoară mâine, în jur de orele două când ies oamenii din schimb, trebuie să mă duc la Cățelu… Ca să-l sprijin pe doctorul Berteanu. Care trebuie să le țină o conferință… Despre igiena muncii! Ceea ce, după mine, nu-i deloc rău. Omul, cât trăiește, mereu învață ceva nou…

— Mâine zici? Păi, copilă bună, ce-i facem cu musafirii pe care i-am invitat de ziua ta… Ai uitat că vom fi în două noiembrie?

— N-am uitat. Eu. Tu să nu uiți… Faci rost de ceva de-ale gurii, iar Manți mi-a promis c-o să prepare ea totul!

— Care tot?

— Ce-ai să aduci… Nițel parizer, nişte cartofi prăjiți, ceva vin, mă rog, ce-ți mai trece şi ție prin minte. Eventual, dacă tot ți-ai amintit că-i ziua mea, poate şi vreo câteva flori…

— Că doar n-o să le servească Manți salată de tufănici… Bine, mă descurc eu. În orice caz, cată să fii acasă mai de-vreme. Căci, în jur de orele opt, încep să apară şi oamenii noştri!

Vreo câțiva s-au ivit şi mai înainte. Ajutat numai de Manți, care dorea să se dovedească utilă, întrucât reuşisem să-l bag pe Tudor al ei magazioner la editură, apelând la Aszody, fiindcă el mi-o plasase pe Manți, ne aşezasem în jurul mesei. Aşteptând sosirea celorlalți, a sărbătoritei, dar, mai ales, a lui Manți. Pe care o trimisesem să facă rost de nişte vin. Având grijă să-i atrag atenția:

— Manți drago, te duci la depozitul de vinuri, de la Latină, şi iei cinci kile! Însă numai din cel de 6 lei, pentru musafiri… Că suntem pe drojdie cu banii!

Dând din cap că-nțelesese situația, plecase şi nu mai venise, în schimb, veniseră câțiva prieteni şi, pe la opt şi-un sfert, apăruse nevastă-mea. Împreună cu doctorul Berteanu. Pe care-l invitase la masa noastră festivă. Care,

de bine de rău, reprezenta totuşi ceva. Căci făcusem rost nu numai de parizer, dar şi de-un kil de tobă, confecţionată mai mult din şorici, aspic şi piele. Foarte groasă. Probabil din burtă de vacă. Iar Manţi se-ntrecuse pe sine, preparându-ne, în loc de cartofi prăjiţi, o salată orientală. 50% cartofi, 50% ceapă. Restul, oţetul şi uleiul nu mai contau. Întrucât nu prea se găsea în casă.

— Ei, doctore, cum a fost primită conferinţa matale? … A mers? l-am luat la întrebări pe Berteanu.

— De mers cred c-a mers! Chiar foarte bine… Până ce-a venit trenul. Atunci, când încă nu-mi terminasem de citit cele şaizeci de pagini, publicul a părăsit imediat sala… Navetişti care, fiindcă înţeleseseră totul cum trebuie, riscau să piardă ultimul mijloc de-a ajunge pe la casele lor. Dacă nu mă ajuta tovarăşa matale, transmiţându-mi bilete după bilete, prin care mă impulsiona să vorbesc mai repede şi mai pe scurt, rămânea lumea să doarmă la uzină… Însă ne-am orientat de minune. Fiindcă principalul am apucat să-l spun. Concluziile, cine ştie, poate vor forma obiectul unei alte conferinţe…

— În niciun caz la Căţelu, doctore! l-a întrerupt Penke. La altă fabrică, unde să nu fii recunoscut. C-altminteri nu mai garantez pentru integritatea matale fizică… Cine te-a pus să vorbeşti patru ore de-a rândul? Au fost ele lucruri gândite, dar patru ore!?

— Voi, de la organizaţia de femei… Nu mi-aţi cerut să spun tot ce ştiu despre igiena muncii? Şi ştiu, doar mi-s medic, destul de multe, slavă Domnului!

Când a pus accentul pe „domnului”, a dat buzna în „sufragerie”, de altfel unica noastră cameră, Manţi a noastră. Care, în gura mare, a anunţat:

— Domnu’, nu găsit la mine vin de musafiri… Are numai de 9! Dat de la Tudorică cinşpe lei… împrumut! Şi cumpărat pachet drojdie, încă patru lei, ca să fie polu’!

Să-mi vie rău, nu-altceva. Mă făcuse de râs. Noroc că

eram cu toţii prieteni buni, şi nici ei nu trăiau ca-n rai, trai pe vătrai. Fapt lesne constatabil, apreciind după cadourile aduse nevesti-mii. Flori de toamnă târzie, rupte probabil din curtea bisericii Olari, din apropiere, un săpun de toaletă „Nivea” (pentru copii), două perechi de şosete şi-o pereche de mănuşi din aţică albă.

Încercând să liniştesc atmosfera, ce mi se părea încordată, am declarat în gura mare, făcând haz de necaz:

— Dacă am ajuns s-o sărbătorim pe Penke cu vin vărsat, de 9, în loc de 6, înseamnă că stăm bine! Atât de bine, încât de ziua ei i-am dăruit un poem. De douăşpe strofe… Vreţi să vi-l citesc?

— Nu! mi-a răspuns în cor asistenţa. Mai bine haidem să cântăm…

— Ce, aţi înnebunit? În loc să gustăm câte cevaşilea, ce s-a mai găsit prin casă… De cântat om cânta, însă la urmă, când vom fi gata cu masa festivă. Vom merge cu toţii la vitrina cofetăriei de pe bulevard, unde zac torturile nevândute de săptămâna trecută, şi-o să intonăm, spre bucuria bulgăroaicei, „Mulţi ani trăiască!”…

Râzând, nu chiar atât de amuzată, lumea s-a pus pe mâncat. Apreciind la cel mai înalt nivel parizerul, toba şi salata „orientată” (cum îi zicea Manţi). Întrucât totdeauna destinul îţi sare într-ajutor când ţi-s boii pe ducă, am avut parte, la sfârşitul festinului, spre minunarea lumii, şi de… tort!

Cineva sunase la intrare, Manţi se dusese să vadă cine ne deranja buna dispoziţie, şi se-ntorsese în braţe c-un pachet cât toate zilele. Învelit în hârtie albă, şi legat cu panglicuţă galbenă. Şi mi s-a adresat mie, mai considerându-mă (totuşi) stăpânul casei:

— Domnu’, adus Dumnezeu şi tort! Cu taxiul… Dat la mine, şi nu cerut bani. Ce facem? Ducem la cămară, sau dăm la prăpădiţi?

— Ce-i cu tine, măi fată, vrei să-mpărţim vecinilor ca

la pomană?

— Nu pomană, dăm la domnii şi doamnele de-aici! Care tare prăpădiţi este… Mâncat tot, băut tot, însemne nu mai breze ca noi. Dacă punem tort pe masă, este în stare mănânce la el. Mai bine taie Manţi jumătate la bucătărie, şi-aducem aici. Aşa rămâne şi pentru Crăciun!…

— Lasă-l aici, că rezolvăm la faţa locului problema!

Apoi, întorcându-mă spre nevastă-mea, am şi luat-o la rost:

— Ia ascultă, măi copilă, cine-i ăla care-ţi trimite torturi?

Nevenindu-i să-şi crează urechilor, bulgăroaica s-a roşit ca un gogoşar, răspunzându-mi îngânat:

— Nu ţi-e ruşine, măiestrică? Să-mi zici una ca asta, şi-ncă faţă de prieteni!… În afară de tine, care n-ai avut o para chioară, şi-ai fi fost singurul în stare să mă procopseşti c-un tort de ziua mea, nimeni n-ar fi îndrăznit să facă una ca asta. Toţi mă ştiu că-s bulgăroaică şi, la cea mai neînsemnată necuviinţă, le crăp capul cu făcăleţul!…

— Ho, copilă bună, opreşte-ţi telegarii! am încercat s-o astâmpăr. Mai bine hai să vedem dacă-i cumva şi vreun bilet, cu numele celui ce m-a depăşit, luându-mi-o înainte cu amărâtul ăsta de tort, care nici măcar nu-i făcut în casă, ci-i de la cofetărie!…

Nu era niciun bilet. Abia când am despachetat „coletul”, pe hârtia căruia scria „Athenée Palace”, am dat peste o carte de vizită. Unde am putut citi: „Maria I. Popescu-Puţuri”.

Nemaipricepând nimic, am întrebat năucit:

— Cine-i persoana?

Iar Penke mi-a răspuns, îmbujorată de fericire:

— Un om! mai bine zis, o tovarăşă de la circa de partid, care se ocupă de vreo câteva săptămâni de îndrumarea noastră… O femeie c-un suflet cum n-am mai întâlnit!

— După gestul cu tortul, cam aşa s-ar putea spune! Atunci să fie într-un ceas bun. Dă-mi cuţitul ăl mare, să m-apuc de ciobănit cadoul cel bine venit!

— Nici să nu-ţi treacă prin cap! mi-a tăiat entuziasmul Penke, niţel cam repezită. Mai întâi să caut nişte lumânări, şi-apoi îl radem, după ce-o să suflu în ele şi-o să-mi cântaţi „Mulţi ani trăiască!”…

Până ce să dăm de lumânările necesare, răscolind prin toată casa, inclusiv cămară, magazie şi bucătărie, tortul tot ne făcea cu ochiul. Dar nu prea mult timp, deoarece Tudorică al lui Manţi poseda o cutie întreagă. Din cele ce se utilizează la împodobirea bradului de Crăciun. Bune, şi-alea. Şi-a fost mare sărbătoare în casa noastră.

După parizer, tobă, salată „orientată”, doar tortul ne mai lipsea. Şi încă unul confecţionat în laboratoarele de la „Athenée-Palace”!

TOVARĂŞA MARIA

Nu m-am lăsat, până ce n-am făcut pe dracul în patru s-o cunosc şi eu pe darnica persoană. Care ţinuse minte ziua de naştere a unei neînsemnate activiste de la organizaţia de cartier a femeilor. Era neapărat necesar să-i mulţumesc.

Şi-a venit şi ziua aceea.

Când o rugasem pe Penke s-o invite la o ceaşcă de cafea. Şi într-o după-amiază, cam în jur de cinci, m-am pomenit cu-amândouă femeile. Atât tovarăşa respectivă, cât şi Penke.

Era o făptură tare cumsecade, modestă şi radiind bunătate, niţel cam rotofeie. Normal, întrucât era moldoveancă. Chiar vorbind c-un lejer accent, specific graiului regiunii de la răsăritul ţării.

Întrucâtva emoţionat, o luasem tare:

— Stimată şi scumpă doamnă, nu găsec cuvinte potrivite, cum bine zice maestrul Arghezi, ca să vă exprim

recunoştinţa mea… Pentru darul făcut nevesti-mii!

— Trebuia să se gândească şi cineva la Penke, dacă matali nu ţi-a trecut prin cap… Că nu-i soţia mea, ci-a dumitale! Şi nu-mi zice doamnă. Că nu mi-s şi nici nu vrei să fiu, Iar dacă te-ar auzi bărbatu-meu, s-ar supăra foc. Căci numai de pe urma domnilor a avut de pătimit!

— Îmi cer scuze… Dar nu-i prea lung şi obositor „tovarăşa Maria I. Popescu-Puţuri?”… Mai bine am să mă adresez dumneavoastră numai cu „tovarăşă”!

— Ba să-mi zici tovarăşă Maria! a ţinut să precizeze activista de la circa de partid. Iar eu am să-ţi spun Vlăduţ, că nu suntem din aceeaşi organizaţie, şi-apoi, îmi place numele pe care-l ai… Ia spune-mi, în afară de editură, te mai ocupi şi de scris? Mi-a spus Penke c-ai tipărit vreo câteva cărţi… Pot să le citesc şi eu? Că şi bărbatu-meu scrie… De toate. Şi schiţe, şi nuvele, ba, acuma, vrea să facă şi-un roman!

— Mă bucură! N-am auzit până acuma de-un scriitor Popescu-Puţuri, şi-mi pare rău că sunt silit să mărturisesc asta. Însă-i vina mea. Ce-a publicat?

— Încă din ’40, când eram amândoi urmăriţi de băieţii de la Siguranţă, a tipărit „Două paie la trei măgari”, în care povesteşte, pe olteneşte, întâmplări din satul său. Iar după război, de îndată ce-a părăsit lagărul de la Târgu Jiu, a scos un alt volum, „Scrisori din lagăr”. Unde arată ce-a trăit în perioada de detenţie. Iar scrisorile mi-erau, în realitate, expediate mie… I s-a mai editat şi „Eliminat din şcoală”, peste un an. Tot despre tinereţea lui. Când, de pe atunci, luase legătură cu mişcarea comunistă…

Deodată, ca şi cum mi s-ar fi aprins un bec în cap, am avut impresia că, parcă, totuşi, nu-mi era străin numele de Popescu-Puţuri.

— Ia spuneţi-mi, bre tovarăşă Maria, soţul matale n-are cumva vreun frate la Craiova, activist la judeţeana de partid?

— Are, cum să n-aibă… Pe Marin!

— L-am cunoscut foarte bine, şi, dacă nu mă-nşel, chiar mi-a pomenit de-o rubedenie care scrie. Şi, dacă mi-amintesc bine, chiar mi-a împrumutat cartea de povestiri, să mă veselesc cu păţănii specific olteneşti… Deci, ce mai tura-vura, dânsul e!

— Mai mult ca sigur! Ia să-mi dai cărţile matale, Vlăduţ dragă, să i le arăt lui bărbatu-meu… În afară de asta, să-mi spui deschis cam ce vă lipseşte din casă. Poate vă putem ajuta…

Ehei! Multe ne lipseau. În special o maşină de scris mai de doamne ajută. Hodoroaga ce-o aveam, abia-şi mai trăgea sufletul. Şi, întrucât i se mai rupsese nu ştiu ce arc, care aducea carul cu sulul de cauciuc înapoi, acuma îl legasem cu o sfoară, la capătul căreia atârnasem polonicul din dotaţia bucătăriei. Şi numai astfel funcţiona. Mulţumitor. Însă mult mai anevoios.

După ce-am refuzat să mărturisesc că eram suficient de strâmtoraţi, i-am dăruit tovarăşei cărţile mele. Toate, câte îmi fuseseră editate până atunci. Şi „Bobby Felix Făt-Frumos şi motocicleta BMW”, şi „Magdalena şi Târţoi”, şi „La sud de lacul Nairobi”. Plus cele mai recente traduceri, lucrate împreună cu Penke, şi tipărite de Editura de Stat, ca „Trenul blindat”, „Motanul Epifan”, „Pogonici-ariciul”, şi-alte multe broşurele. Cu dedicaţii, bineînţeles.

La vreo două săptămâni după întrevederea „semioficială” cu tovarăşa Maria, timp în care nevastă-mea a continuat să lucreze cu dânsa, la circă, bătându-i la maşină hârţogăria necesară activităţii de-acolo, tot într-o clipă masă am fost iarăşi vizitaţi de ea.

Şi, luându-mă pe de departe, a ţinut să mă prelucreze:

— Uite ce-i, Vlăduţ, tovarăşul ţi-a văzut cărţile. Şi, mai ales, traducerile făcute de Penke, pe care doar le-ai stilizat. I-a părut rău că nu l-ai căutat niciodată, cât a fost

secretar cu propaganda, la Municipiu, ca să staţi de vorbă şi să-ţi mai dea ceva poveţe folositoare, pentru scrierile matale… C-ar fi avut destule de spus!

— Să-mi precizeze tovarăşul ziua şi ora, şi mă duc oricând la dânsul!

— Acuma-i prea târziu. A fost numit într-o nouă muncă, director general la „Agerpres”… Şi, cum doreşte să-ntărească munca de-acolo, mă lipsesc eu de ajutorul lui Penke, şi i-o cedez. M-a şi rugat, de altfel. Aşa că, având două salarii în casă, o să vă mai puneţi şi voi pe picioare! Ai avea ceva împotrivă?

— Şi ce-o să lucreze la „Agerpres”? Telegrafistă sau la vreo staţie de radio-emisie… Ştiu eu dacă-i calificată pentru aşa ceva?

— Măi Vlăduţ, agenţia de presă nu-i doar pentru telegrafiere sau emisii de ştiri! La ei, după câte mi-a spus, se strâng şi informaţii din toate ţările. Penke o să lucreze la traducerea ştirilor ce ne privesc, apărute în presa rusească şi bulgărească. O să fie redactor-translator… De-ar fi avut şi-o editură, te lua şi pe tine acolo. Dar n-au…

— Bun, tovarăşă Maria! Ţi-o dau pe bulgăroaică… Şi-ţi mulţumesc din inimă pentru grija ce ne-o porţi…

CUM ÎŞI PIERDE OMUL BUSOLA?

Cât i-a fost dat să lucreze ca redactor-translator, nevastă-mea s-a simţit în culmea fericirii. Îi plăcea munca pe care-o efectua, chit că nu mai făcuse aşa ceva în viaţa ei. Nici nu era însă din cale-afară de complicată. Avea sarcina să citească presa sovietică şi cea bulgară şi să culeagă tot ce se scria despre ţara noastră.

Plăcându-i de Penke, muncitoare mereu pe faţă, respectuoasă cu şefii şi disciplinată, directorul general a avansat-o. Mutând-o la secretariatul cabinetului. Unde, lucrându-se în trei schimburi, directorul general mai având şi doi adjuncţi, era nevoie de trei secretare serioase.

— Ei, cum e, copilă bună, să fii secretară la cabinetul

unui director general?

— Nu-i chiar raiul pe pământ, cum îţi închipui matale, măiestrică!… Simt că-nnebunesc, răspunzând la atâtea telefoane. Uneori, şi la trei aparate deodată! Când să mai dactilografiezi, când să mai expediezi buletinele pe la ministere şi-alte organizaţii, când să-ţi mai tragi sufletul?…

— Cum aşa? Când vii acasă…

— Acasă? Fă-mi cafele, pregăteşte-te de musafiri, spală, deretică, după cumpărături…

— Atunci schimbăm macazul! Ca să-ţi uşurez muncile domestice, am să mă ocup eu de aprovizionare…

— Cred că macazul îl vor schimba alţii, bunăoară directorii mei. De mâine, secretarele de cabinet vor lucra tot în trei schimburi, însă prin rotaţie. O săptămână dimineaţa, următoarea după – amiza, iar cealaltă – de noapte! Atunci să te văz pe unde-ţi mai scoţi cămaşa…

— Am s-o scot! Şi nu numai atât, dar am să trec şi la munca de jos, am să le şi spăl, am să calc, iar, de va fi nevoie, căci precis va fi, am să şi gătesc… La ochiuri prăjite, nimeni nu mă-ntrece!

M-a întrecut totuşi bulgăroaica. Muncind pe spetite, când noaptea, când dimineaţa, când după-amiezile, izbutise performanţa să-şi piardă somnul. Din nu ştiu ce motive, devenise insomniacă. N-o mai ajuta niciun somnifer. Şi, pe zi ce trecea, îi cedau nervii.

Până când, într-o zi, cam în jur de prânz, primesc un telefon de la nu mai ştiu ce circumscripţie sanitară. Să mă duc de urgenţă, întrucât nevastă-mea se afla acolo, la o consultaţie, şi nu se simţea bine.

Mincinoşi mari, şi doctorii ăştia!

Nevastă-mea plângea în hohote, de peste patru ceasuri, iar dânşii afirmau că „nu se simţea bine”. Când am văzut-o, tremurând toată şi cu lacrămile curgându-i şuvoaie, am cuprins-o în braţe şi-am răcnit la cei trei sau

patru doctori de-acolo:

— Ce i-aţi făcut, nefericiţilor, că vă omor cu zile?

— Pe noi? s-a supărat unul din ei, ceva mai ţeapăn. După ce ţi-ai omorât soţia, silind-o să muncească şi-acasă, peste puteri? Nu vezi că n-o mai ţin nervii? Neapărat trebuie s-o trimiţi undeva la odihnă!

Întrucât sosisem c-un taxi, speriat de alerta declanşată de cei de la circa sanitară, n-am trimis-o nicăieri. Am luat-o acasă. Rămânând lângă ea. Până am reuşit să aflu ce se întâmplase.

— Te-a jignit cineva, de-ai pornit să plângi în halul ăla? m-am interesat, după ce-o silisem să bea un ceai de tei şi sânghită trei „Extraverale”. Spune-mi adevărul, copilă bună!…

— Nu mai era nevoie să mă jignească nimeni! Mă simţeam atât de rătăcită şi buimacă, dacă nu-ncfusesem un ochi toată noaptea, încât m-am dus să aflu ce am la doctorii de la circă… Şi ei mi-au dat de-nţeles că-s deranjată mintal! Atunci am izbucnit în plâns…

Total nelămurit, am aşteptat până ce Penke a aţipit niţel, şi-am fugit la „Agerpres”. Să discut cu directorul general.

Ion Popescu-Puţuri m-a primit imediat, interesându-se:

— Ce s-a întâmplat cu soţia matale?

Era un bărbat înalt, cărunt, cu o faţă prelungă şi niţel palidă; avea ochi negri ageri şi nespus de calmi. Blajini chiar. Şi i-am povestit care era situaţia.

După ce m-a ascultat înţelegător, fără să scoată o vorbă, doar examinându-mă neîncetat, abia când am terminat cele ce-avusesem de spus, mi s-a adresat liniştit:

— Cred că tovarăşa mea, pe care ai cunoscut-o, ştie mai multe decât dumneata despre tovarăşa Penke… Având în vedere copilăria amărâtă pe care-a avut-o, când a fost obligată să muncească pământul, încă din zori, iar nopţile

să coasă tot soiul de comenzi pentru cucoanele satului, ar fi trebuit să te gândeşti că a acumulat mai multă oboseală decât îi este dat unui om să îndure. Aici s-a greşit. Nu ar fi fost cazul s-ascundă de noi că are tulburări cu somnul. De-am fi ştiut, o treceam într-o altă muncă. Acuma, uite ce-ai să faci. Am să telefonez imediat unor doctori neurologi, buni cunoscuţi de-ai mei, şi te duci cu tovarăşa la dânşii… Dacă au să constate ceea ce bănuiesc şi eu, plecaţi amândoi la Breaza. Instituţia noastră are acolo o vilă pentru odihnă. Şi să rămâneţi cât recomandă specialiştii…

— Vă mulţumesc din inimă!

— Nu mie, ci soţiei dumitale, care răbdându-te lângă dânsa, fără să-ţi dezvăluie cât e de suferindă, şi-a făcut sieşi răul cel mai mare… De-aia vă trimit pe amândoi la Breaza, ca să fii mai mult alături de tovarăşa de viaţă!

ISTORIA MAGAZINULUI „ISTORIC”.

(DOAR PENTRU ÎNCEPUTURI)

La mulţi ani după evenimentele de mai sus, când nevastă-mea se făcuse bine, însă sfătuită de doctori să trăiască în afara oraşului, undeva la ţară, iar eu îi dăruisem căsuţa din Tâncăbeşti, nemaiştiind nimic despre familia Popescu-Puţuri, faţă de care mă comportasem ca un mizerabil, ocolindu-i, şi din jenă şi datorită faptului că-l lăsasem pe directorul general al agenţiei de presă fără secretară, într-o clipă amiază ne-am trezit cu o maşină oficială la poartă.

— Vezi, omule, că ştiu şi mahomedanii ceva, când spun că dacă nu vine muntele la Mohamed, se duce Mahomed la munte? mi-a spus afabil Ion Popescu-Puţuri.

Apoi, întorcându-se spre „tovarăşa Maria”, vechea mea simpatie, i-a atras atenţia:

— Chiar că-i cât un munte!… Ceea ce mă miră tare mult, de vreme ce are grădină unde să pună niţel mâna pe sapă şi pe hârleţ. Numai mişcarea îl ţine pe om în limitele normale. Din toate punctele de vedere. Regii, câtă istorie

mai cunosc şi eu, de-aia n-au dus-o prea mult pe lumea asta, fiindcă munceau alţii pentru ei… Ar trebui să mai slăbeşti puţin, măi băietecucuiete, sau dănace, cum se spune la noi, la olteni. Se ocupă vreun doctor de sănătatea dumitale? Dacă nu, îi telefonez lui Milcu!

— Ferească sfântu'! Vă rog mult, nu faceţi aşa ceva… Mai m-a văzut cândva, acum vreo cinşpe ani, mi-a spus că-n minimum cinci am să mă curăţ, dacă nu slăbesc… N-am dat jos din greutate, n-am murit şi nici rău nu arăt. Datorită celui de Sus!

Popescu-Puţuri a surâs blajin, privindu-mă pieziş.

— De când ai devenit habotnic? Din cărţile pe care ţi le-am citit, păreai un ins normal, fără înclinaţii spre misticism… Şi-mi dezvălui această faţă a dumitale tocmai acum când am primit sarcina să mă ocup de „Institutul de istorie" de pe lângă C.C. al P.C.R! Deci, trebuie să socot c-am picat prost?…

Noroc c-a intervenit tovarăşa tovarăşului:

— Nu-l crede pe bărbatu-meu, nu-ţi dai seama că-i pus pe glume, ca mai toţi oltenii?

Bineînţeles că nu-l luasem în serios. În primul rând, fiindcă nu prea eram în relaţii bune cu mărimile de Sus, nefrecventând nici religia dar nici biserica, iar apoi, fiindcă acuma ştiam mult mai multe despre Popescu-Puţuri. Nu în privinţa faptului că fusese numit director al „Institutului de istorie", ci asupra activită-ţii sale de vechi ilegalist… Când urmărit pretutindeni de agenţii Siguranţei, când internat la Târgu Jiu. În lagăr, iar nicidecum la vreun sanatoriu de lux.

După ce ne-am plimbat cu toţii prin livadă, vie şi grădină, ca să mă laud şi eu cu ce izbutise să facă bulgăroaica dintr-o pârloagă, transformând-o într-un rai pământean, ne-am retras sub şo-pru. Să mai stăm la o cafea de vorbă. Maiestuosul veteran, instalat cu toate onorurile, atât datorită vârstei cât şi învolburatei sale vieţi de până la sfârşitul războiului, n-a acceptat, sub niciun

motiv, să bea cafea, un pahar de vin sau, măcar, o ţuiculiţă. Refuzându-mă cu glas liniştit, grăind arar şi cu vorbe bine cumpănite, mi-a spus doar atât:

— Nu-s băutor de cafele şi-alte droguri! Dacă-mi poţi oferi un măr sau o aripă de ciorchine de strugure, aia da, primesc…

Mirat, până ce Penke i-a adus cele dorite, l-am întrebat:

— Dar cum puteţi scrie, lipsindu-vă de-un stimulent ţeapăn, cum e cafeaua? Toţi marii scriitori s-au ajutat cu-asemenea nevinovate droguri, cum le-aţi zis dumneavoastră. Balzac, bunăoară, bea până şi-un litru de cafea pe noapte…

— Ei, măi băiete, ăla era Balzac, în vreme ce eu sunt eu. Un scriitor. Dacă am aşternut pe hârtie câteva gânduri şi poveşti, sub formă de nuvele sau romane, am făcut-o numai din nevoia de-a repune istoria în drepturile ei. Ca să se ştie, atât de cei de-acum cât şi de generaţiile viitoare, cum au trăit ţăranii din mijlocul cărora mă trag, precum şi ce-au păţit aceia care au luptat pentru o lume mai bună… De fapt, am cam lăsat scrisul literar la o parte, şi-acuma ostenesc asupra istoriei muncitorimii noastre, împreună c-un colectiv numeros, precum şi-asupra istoriei noastre, în general… Căci unii vor s-o schilodească, născocind tot soiul de bâzdâgănii pe seama românilor!

Uitându-se la nevastă-sa, şi-obţinând din priviri acordul ei, a continuat:

— Uite, măi băiete, de ce te-am căutat aici, în frumuseţea acestei grădini, ce-mi aminteşte de meleagurile natale, de la Puţuri-Castranova. Ne-am gândit, toţi cei de la Institut, să editǎm şi-o revistă de istorie, mai pe înţelesul maselor, în afara „Analelor”… Şi, ca să fie bine primită de public, am vrea să aibă şi-o înfăţişare cât mai atrăgătoare. Cu ilustraţii în culori, reproduceri de documente, în facsimil, cu articole interesante, atât din

istoria noastră cât şi din cea universală, de care-am fost şi suntem legaţi. Căci români au fost pretutindeni în lume, acolo unde s-a petrecut ceva mai osebit… Nu numai c-am participat la Marea Revoluţie din Octombrie, dar au existat români care au jucat un rol important şi-n războiul de secesiune, din Statele Unite. După cum vezi, nu suntem nişte fiştecine…

— Şi nici n-o să fim! am devenit brusc partizanul lui Popescu-Puţuri, care mă tulburase vorbind cu-atâta patimă. Dacă mă acceptaţi, sunt la dispoziţia dumneavoastră, să vă machetez revista istorică…

— Păi, măi Vlăduţ, a intervenit tovarăşa Maria, de-aceea am venit la tine. Căci i-am spus tovarăşului, „Nelule, îţi îmbracă Vlăduţ revista, de-ai să crezi că-i Cinema”…

Chicotind abia auzit, Popescu-Puţuri a replicat explicativ, atât pentru soţia sa cât şi pentru mine:

— Tocmai asta nu-i de dorit… Nu facem cinema cu istoria? Avem nevoie de-o revistă serioasă… Care să-şi capete prestigiu printr-o prezentare grafică de înalt nivel, chiar artistică, corespunzând întru totul conţinutului… Le-o place, nu le-o place unora, îi priveşte, însă noi trebuie să spunem adevărul! Iar dacă-i şi înfăţişat mai acătării, cu-atât mai bine…

Frumoasă a mai fost şi istoria „Magazinului istoric”!

Mai ales a pregătirii primului număr. Pe care l-am pritocit şi l-am tot sucit şi răsucit, până m-au apucat toate năbădăile. Colectivul, pe-atunci aflat sub oblăduirea istoricului Titu Georgescu, cuprindea o serie de tineri pasionaţi de ştiinţa cunoaşterii trecutului, ca Stelian Neagoe şi alde Alex. Savu, sau un literat de valoare recunoscută, despre care habar n-aveam că-i profesor universitar, Dumitru Almaş, precum şi mulţi alţii, necunoscuţi mie.

În cele dintâi zile, până se punea la punct un sumar acceptabil, s-a lucrat ceasuri de-a rândul în cabinetul lui

Titu Georgescu. Un bărbat falnic, plin de vervă, entuziasmat de ideea lui Popescu-Puţuri de-a se edita un magazin istoric, cum rămăsese şi titlul definitiv.

— Ce-i facem, maestre, o scoatem la capăt cu ce avem până acum?

Asta după ce examinasem împreună cu tot colectivul materialele propuse pentru primul număr.

— N-aş prea crede! îl informam eu, dezamăgit de sărăcia iconografiei… Am trebuinţă de entuminuri, stampe colorate, tablouri istorice celebre, în reproduceri color de cea mai bună calitate!

Şi, arătându-le teancul de reviste similare străine, îngrămădit pe masa de şedinţe, îl întrebam:

— Ce vreţi, să apărem sub nivelul grafic al ăstora?

— În niciun caz! exploda Titu Georgescu. Ştii ce, maestre, n-ar fi mai bine să telefonez la bufet, după nişte sandvişuri şi cafele? Poate-ţi vine vreo idee…

— Asta da, e-o idee! îl aprobam eu, mai mult în glumă, dar luându-l şi-n serios.

Căci, niciodată, de când ne tot întruneam şi dezbăteam problemele şi posibilităţile, nu ne lipsiseră cele necesare. Şi numai astfel încurajat, am găsit ideea. Pe care-am expus-o colectivului:

— Oameni buni, am dat de ea!

— Care-i? s-a interesat imediat Neagoe, pare-se cel mai tânăr de-acolo.

— Ca să nu fim mai prejos de străini, care au altă hârtie, mult prea luxoasă, după mine, şi-alte modalităţi de imprimare, adecvate hârtiei pe care tipăresc, aş propune o formulă specific românească…

— E posibil? s-a mirat Titu Georgescu.

— Chiar foarte! Porcea înd altfel decât ei… În loc de kunstdruck, adică hârtie cretată, să apelăm la hârtie offset albită; în loc de policromii la maşini plane, să trecem la offset, ca modalitate de imprimare. Sistemul acesta are-o

calitate deosebită, este mângâios la privire, şi nici nu-ţi sare în ochi, prin culori stridente. Iar cel mai important, cel puţin asta-i părerea mea, ar fi să ne-alegem un format cu totul deosebit de-al străinilor…

— Şi care-ar fi acesta? a-ntrebat Savu.

— Formatul cărţilor şcolare, de pe care am învăţat istoria… Cam cât un abecedar de mare.

— Mda! a rostit Titu Georgescu, căzând pe gânduri. Va să zică, dacă am înţeles bine, nu optezi pentru formatul revistelor de tip „Cinema”, „Flacăra”, „Femeia”, şi-altele asemănătoare…

— Câtuşi de puţin… Fiindcă lumea trebuie să ne bage în seamă dintr-o ochire, fără riscul de-a fi confundaţi cu publicaţii de alt gen! Puteţi să-l întrebaţi şi pe tovarăşul din fruntea Institutului…

Cunoscând aversiunea lui Popescu-Puţuri faţă de-o penibilă alăturare a „Magazinului istoric” cu gazete ilustrate de tipul „Cinema”, de când spusese, la Tâncăbeşti, că istoria nu-i cinema, eram sigur de răspunsul pe care avea să i-l dea lui Titu Georgescu.

Şi chiar aşa a fost. Când s-a întors de la şeful istoricilor, era voios şi încântat. Şi-a decis, exclamând:

— Gata! Aşa rămâne, cum ai propus… În două sau trei zile îţi dăm articolele, sumarul definitivat şi iconografia adecvată, şi-i dai drumul la machetă… O faci aici, sau acasă?

— Acasă! Am nevoie de linişte… De rest, o să aibă grijă nevastă-mea. Cafele şi sandvişuri!

Peste o săptămână eram gata. Şi-am telefonat la cabinetul lui Titu Georgesscu să-mi anunţ sosirea. Cu macheta. Însă istoricul mi-a respins oferta:

— Stai acas şi nu mişca… Într-o oră sunt la matale Stelian Neagoe şi Al. Savu. Mai avem ceva schimbări. Doar două materiale…

— Şi-un singur material înlocuit, e suficient ca să-mi

dea macheta peste cap! l-am avertizat eu.

— Nu-ţi face griji! Se vor scrie altele, pe-aceleaşi dimensiuni…

Nu-ntr-o oră au sosit reprezentanţii „Magazinului istoric”, ci numai în jumătate. Venind cu maşina directorului „Institutului”. Care ceruse să i se aducă macheta cu cea mai mare urgenţă.

Bineînţeles, aşa cum mă primiseră şi dânşii, la institut, tot aşa i-am întâmpinat şi eu. Cu cafeluţe şi plăcinte cu poalele-n brâu. Când au identificat pe birou macheta, au uitat şi de cafea şi de rest. Şi mi-au cerut voie s-o răsfoiască, întrebându-mă în acelaşi timp:

— Câte pagini au ieşit?

— 184! i-am răspuns lui Al. Savu, cel mai îngrijorat dintre cei doi emisari. Care se şi-apucase, urmărit peste umăr de Neagoe, să-ntoarcă foaie după foaie.

Pe când i-am silit să-şi bea cafelele şi să guste câte-o plăcinţică, a sunat telefonul. Imediat ce-am auzit vocea din microfonul agregatului, l-am recunoscut pe Popescu-Puţuri, care se interesa cum mă simt cu sănătatea, şi, mai ales, dacă plecaseră băieţii cu „Magazinul istoric” spre Bucureşti.

— Chiar acuşica se pregătesc de drum!

— Foarte bine! Ei, ia spune-mi deschis, măi băiete, ce părere ai despre revista noastră?…

— Dacă va fi imprimată aşa cum am recomandat, şi-n numărul de pagini pe care-l consider minim, cred că vom avea o gazetă cum n-a mai fost în ţările româneşti…

— Bravo! înseamnă că te-am câştigat pentru istoria neamului!… Imediat ce-apare, am să trec pe la voi, cu tovarăşa mea, să-ţi aduc un exemplar. Şi-atunci să vedem ce mai zici!

Peste vreo două luni, parcă înspre primăvară, dacă-mi mai aduc bine aminte, eram în posesia numărului l al „Magazinului istoric”. Adus chiar de şeful „Institutului de

istorie”. Care, având de urmărit lucrările de restaurare ale picturilor lui Grigorescu, se deplasa, împreună cu tovarăşa Maria, în direcţia mănăstirii Zamfira.

— Ei, cum arată? s-a interesat Popescu-Puţuri, trăgând cu coada ochiului spre mine.

De la mare distanţă, înainte de-a porni să răsfoiesc revista, pagină cu pagină, îmi dădusem seama că era ceva în neregulă. Şi-am zăbovit cu răspunsul. Rugându-i pe cei doi foşti ilegalişti să ia loc cât mai comod, până le va aduce Penke nişte mere. Ştiind că altceva nu obişnuiau să consume. Şi-am purces să purec revista.

De ce să mint, arăta bine. Chiar foarte bine. Însă niţel altfel de cum o proiectasem şi visasem. Avea mai puţine pagini, era tipărită normal, la plane, iar nu la offset, mai schimbaseră, pe ici pe colo, anumite articole. Restul era întocmai ca-n viziunea mea. Mai ales formatul! Nemaiştiind cum să-i spun veteranului că nu rămăsese prea mult din frumuseţea de machetă, am tăcut îndelung. Citisem, recitisem „Scrisori din lagăr” şi cunoşteam prea bine ce soi de oameni fuseseră Maria şi Ion Popescu-Puţuri. În vremuri întunecate, laolaltă cu ceilalţi luptători din umbră, cei doi „făceau” istorie. Pe viu. Riscându-şi vieţile. Iar acum îşi continuau menirea. Dânsul, apropiindu-se de vârsta unei venerabile senectuţi, ocupându-se mai departe de istoria adevărată iar tovarăşa, nici ea prea tinerică, ajutându-l să-şi desăvârşească opera.

Ca să nu-i mâhnesc, mi-am călcat pe inimă şi le-am spus:

— Pesemne v-aţi gândit să nu pornim chiar cu surle şi tobe, tipărind o revistă prea pompos, şi-aţi optat pentru formula actuală… E bine! Păcat însă că n-are mai multe pagini. Barem vreo douăzeci în plus!…

Puţuri m-a privit stăruitor, mirându-se şi dânsul de unde atâta înţelepciune în capul meu, de vreme ce mă declaram de acord cu reducerile operate, iar apoi, dându-şi

seama c-ar fi posibil să fiu mâhnit datorită faptului că nu mă mai consultase nimeni, m-a întrebat:

— Crezi că n-am fi dorit-o şi noi mai bogată?

— Nici nu-mi pot imagina una ca asta!

— Atunci e bine… Ceea ce este de spus, avem posibilitatea, acum, s-o spunem deschis. Chiar şi-n mai puţine pagini… Totul este că avem unde! Iar ăsta-i lucrul cel mai important…

La plecare, când i-am condus, împreună cu Penke, până la poartă, Puţuri s-a oprit să mă-ntrebe:

— Au avut grijă băieţii să-ţi onoreze munca?

— Nu-i o problemă! Fiind prea ocupaţi, probabil au mai amânat niţel chestia în cauză…

— Aici n-ai dreptate! Oricât ai fi de prins cu treburile, oamenii care ţi-au fost alături nu trebuie niciodată uitaţi…

A doua zi, maşina directorului „Institutului de istorie” claxona iarăşi la poarta indimenticabilei mele ferme agro-literare. Era numai şoferul. Care-mi aducea un plic din partea „Magazinului Istoric”. Cuprinzând, în loc de manuscrise, ilustraţii sau proiecte de sumar, un tenculeţ de portrete. Cu măreţele chipuri ale lui Tudor din Vladimiri, Alexandru Ioan Cuza şi Nicolae Bălcescu. Atât de noi şi curate erau hârtiile pe care fuseseră imprimate, încât am avut un simţământ ciudat de jenă, gândindu-mă că trebuia să mă despart curând de ilustrele figuri, din necesităţi curente.

„O paşă, cât de darnic eşti!” m-am gândit deodată la Coşbuc al nostru, poetul naţiunii, întrezărindu-l în spatele său pe Popescu-Puţuri. Care dorise să corecteze unele defecţiuni de memorie ale colaboratorilor săi.

Bineînţeles, i-am telefonat imediat;

— N-am cuvinte să vă mulţumesc… Nu-i oare prea mult pentru umila mea contribuţie?

— Niciodată nu-i prea mult, când istoria îşi acoperă datoriile! mi-a răspuns glumind veteranul. Când vii odată

pe la noi, să-mi vezi şi mie grădina? Mi-a apărut şi-o cărticică, şi mi-ar părea rău să nu ţi-o dăruiesc…

UN OM PRINTRE OAMENI ŞI GLICINE

Întrucât tocmai îmi apăruse şi mie „De-a v-aţi ascunselea”, am suit-o pe bulgăroaică în „Bombiţă” şi-am pornit, într-o după-amiază, să-i vizităm pe Maria şi Ion Popescu-Puţuri.

Deşi îmi dăduse adresa, i-am găsit destul de greu locuinţa. Cum îmi imaginasem că trebuie să stea într-o vilă somptuoasă, trecusem de vreo câteva ori pe lângă căsuţa sa, fără să-i acord vreo atenţie. Era o clădire mai veche, bine întreţinută, c-un etaj, însă destul de modestă. Ca dimensiuni.

Ne-a deschis tovarăşa. Poftindu-ne în living-room, cum se spune astăzi saloanelor de-altădată, ne-a mulţumit pentru paneraşul cu mere din livada noastră (Red Delicious), şi ne-a întrebat:

— Ei, copii, eu cu ce să vă servesc? Ştiu că Penke n-a băut niciodată în viaţa ei cafea, aşa c-o să-i dau un suc de caise… Iar ţie, Vlăduţ, mă duc să-ţi fac o cafea mare şi groasă, tare şi dulce, de să te ridice de pe scaun, cum îţi place ţie să spui… Şi-am să-ţi dau şi-o ţigară, deşi la noi în casă nu se fumează. Însă mi-a zis tovarăşul că ţie ţi se îngăduie…

— Dar unde-i tovarăşul Puţuri?

— Îngrijeşte de grădina cu flori… Ştii ce? Ia pachetul ăsta de „Pall-Mall” şi du-te la dânsul. Am să-ţi aduc şi cafeaua acolo. Iar eu o să rămân aici cu Penke, să mai vorbim de-ale noastre, de-ale femeilor. O să se bucure Nelu, când are să te vadă că-i admiri glicinele…

Mai mult nici nu mi-a trebuit. Înşfăcând pachetul de „Pall-Mall”, fără filtru şi king-size, m-am şi cărăbănit în grădina din spatele casei. De fapt, mă înspăimântaseră şi rafturile ticsite cu cărţi de istorie, care acopereau pereţii living-room-ului. Nu de-altceva, însă nu m-ar fi răbdat

inima să nu le examinez, aproape pe toate. Căci, dintr-o simplă ochire, şi depistasem sumedenia de raritǎţi.

În grădină, unde am dat peste Popescu-Puţuri udându-şi straturile cu flori, îmbrăcat într-o pereche de pantaloni scurţi şi cu bustul gol, m-am minunat, mai întâi, nu de glicinele, cârciumăresele şi crăiţele de pretutindeni, ci de carnaţia vajnicului veteran. Nu m-aş fi aşteptat ca, la vârsta dânsului, s-arate astfel, ca un bărbat în toată puterea cuvântului. Abia când l-am felicitat pentru aspectul grădinii, s-a oprit din operaţiile de aspersare şi m-a poftit să iau loc lângă el, pe o bancă vopsită în vernil, destul de comodă şi încăpătoare.

— Ei, mai te uiţi prin „Magazinul" nostru?

— Ba chiar îl şi citesc, din doască în doască, fiind şi abonat... Şi sunt nevoit să constat că n-am dat banii de pomană. Mai mult de-atât, cumpăr regulat, când apare, şi „Anale de istorie"... Editată tot de matale...

— Şi care-ţi place mai mult? – s-a interesat zâmbind subţire veteranul care îndrăgea istoria şi glicinele.

— Amândouă. Iar uneori, parcă, mai mult „Analele"... Unde se pot întâlni şi lucruri absolut senzaţionale. Bunăoară, cum a fost numărul acela cu Marea Unire...

— Mda! Greu număr... Însă am considerat necesară apariţia lui, în pofida faptului că mai erau unii ce s-ar fi putut supăra. Ce să-i faci, de multe ori adevărul supără!

Văzându-mă cu pachetul de „Pall-Mall" în mână, m-a îmbiat râzând:

— Haide, dă-i drumul şi fumează! Văd că-ţi arde buza după o ţigară... Uite-o şi pe Maria mea, că-ţi aduce cafeaua!

Lăsându-ne pe bancă, lângă noi, tava cu ibricul de cafea, precum şi două ceşti babane, i-a atras atenţia soţului:

— Nelule, ceaşca ta-i plină, aşa că nu te uita pieziş la ibric... Ţi-am preparat o citronadă. Doar ştii prea bine că n-

ai voie cafea, ceai şi alte droguri, cum le zici dumneata…

Cafeaua, ce să mai vorbim, era pur şi simplu „bubuitoare”. Aşa că, la a doua ţigară trasă în piept, până ce şi-a sorbit Popescu-Puţuri citronada, m-am ocupat numai de licoarea mea şi de fumat.

Abia după aceea m-am încumetat să-l întreb:

— Tovarăşe Puţuri, aţi apucat Marea Unire?

— Am trăit-o, măi băiete! m-a informat dânsul cu glas neobişnuit de ferm şi tăios. Aveam vreo douăzeci şi ceva de ani pe-atunci…

— Deci, totul a fost aşa cum scrie în „Anale”, de vreme ce-aţi fost martor ocular şi puteaţi garanta pentru autenticitatea articolelor publicate!

— Nu numai aşa cum stă scris, ci chiar şi mai mult! mi-a răspuns.

— Şi nu v-a tentat niciodată să vă aşterneţi pe hârtie memoriile?

Veteranul m-a examinat surprins, apoi mi-a surâs, pentru prima oară în ultimele minute, spunându-mi oarecum îngândurat:

— Înseamnă că nu mi-ai citit cărţile. Deşi-s intitulate schiţe, nuvele sau romane, de fapt toate sunt un soi de memorii, mai exact nişte scrieri autobiografice… „Două paie la trei măgari”, asta-i copilăria mea, iar în celelalte e vorba de anii care au urmat. Şi-n „Se naşte întrebarea”, şi în „Ideile nu mor nici în sicriu”, ca şi „Vestitorii primăverii” şi „Orbecanii”. Iar „Scrisorile cenzurate”, ce mai sunt şi ele?… Volumul nu se referă la viaţa mea şi-a Mariei? Dacă vrei însă să-mi ceri „memorii”, ca scrise de-un participant la evenimente, aşa ceva nu-s capabil a săvârşi… Ar fi doar o însăilare de amintiri amăgitoare. Prefer să mă ocup de memoria istoriei, care este reprezentată de documente, iar nu de aşa zişi martori oculari! De aceea, pentru o perioadă, care nu ştiu cât va mai dăinui, am renunţat chiar şi la literatură… Am lucruri mai importante de făcut şi de

pus la punct. Care primează asupra scrisului meu de om de litere…

L-am mai reîntâlnit de nenumărate ori. Pe măsură ca înaintează în vârstă, se angrenează şi mai avan în descâlcirea enigmelor (pentru unii) ale istoriei româneşti. Când veneau dânşii pe la mine, la Tâncăbeşti, dornici de-un fir de iarbă verde şi de aer curat, când îi mai vizitam şi noi.

Trecut de optzeci de ani, este totuşi în plină forţă de muncă. Lucrează mereu. Pentru restabilirea unor adevăruri. Iar în „Magazinul istoric”, cu prilejul marilor evenimente, scrie mai totdeauna articolul de fond.

Şi-aşa mi-a rămas, şi-mi este întipărit în minte. Ca un veteran prins de mrejele istoriei. Renunţând la o parte din propria-i operă, de dragul acesteia!

PE „ARGEŞ” ÎN SUS

(în jos, în toate direcţiile)

CHEMAREA SÂNGELUI

(*în sistemul circulator şi-n suflet*)

Când profesorul, la instigaţia lui Ioan Grigorescu, m-a examinat, luându-mi pulsul, tensiunea, ascultându-mi inima, plămânii şi-alte organe, iar apoi mi-a lecturat atent rezultatele analizelor, l-am văzut căzând pe gânduri. Erau orele şapte. Dimineaţa. Ce manie şi pe profesorii ăştia, în special cei de la clinica de boli de nutriţie şi metabolism, să se trezească în zorii zilei, şi să te convoace pe jumătate adormit? Adormit eu, pacientul. Căci doctorul arăta tânăr şi voios, plin de energie, ca şi cum atunci ar fi ieşit de la baia de aburi, masat, ras, tuns şi frezat. Ca bărbat, ce să mă plâng, era chipeş şi falnic, binevoitor şi plăcut interlocutor. De aceea a şi găsit tonul cuvehit, pentru a-mi comunica:

— Mă gândesc la situaţia dumitale. Care-mi ridică probleme. Asta e. Adică, nu e bine! Ai 22 cu 13, o tensiune care poate duce oricând la atac cerebral, infarct sau Bellu.

Depinde ce preferi... Dacă nu iei măsuri de urgenţă, n-ai altă cale de ales. Gras eşti, puls 120, ca un cazan sub presiune, cordul îţi funcţionează dezordonat, plămânii ţi-s îmbâcsiţi de tutun... N-ai mai fost pe la clinica noastră?

— Da da! Acum cinci ani... Când era condusă de profesorul Pavel!

— Şi dânsul ce ţi-a spus?

— Tot felul de chestii... Că am diabet, că-s prea rotofei, hipertensiv şi fumător sinucigaş! Sinucigaş, eu, care sunt ca-pabil să lucrez şi câte şaisprezece ceasuri în şir... Auzi vorbă!

— Vorbă de bătrân înţelept! Acuma, din păcate, stai şi mai prost. De fapt, ce meserie ai dumneata, din moment ce mi te-a trimis Grigorescu, eşti tot scriitor şi gazetar?

— Amândouă! Scriitor, şi gazetar, cum să spun, de-un tip aparte...

— Cum vine asta?

— Machetez ziare, reviste ilustrate şi-almanahuri! Deci, lucrând în „sector”, sunt şi eu, sper, ziarist...

— Ai fost! – a ţinut să precizeze profesorul. Din clipa de faţă, abandonezi toate publicaţiile la care machetezi. Nu-i meserie pentru tensiunea matale. Mă şi mir că mai eşti în viaţă!... Şi nu admit niciun fel de amânare. Sper că ne-am înţeles. Te pui pe slăbit, am să-ţi stabilesc un regim dietetic ceva mai sever, şi-ai să vii săptămânal la control. Acum o să-ţi dau nişte anorexigene, care să te-ajute la suprimarea bulimiei.

Ştiind ce-i bulimie, încă de pe vremea când fusesem internat la „Parhon”, nu m-am mirat deloc că mai sunt în viaţă. Dacă n-aş fi mâncat pe pofta inimii, eram de mult pe lumea ailaltă. Mort de inaniţie. Cumplită dilemă. Ori mori flămând, ori sătul! Şi-mi era tare greu să aleg. Însă mai aveam câte ceva de făcut pe lumea asta, încât i-am declarat profesorului:

— De data asta, fiind şi oarecum mai în vârstă, dau

ascultare sfatului dumneavoastră! Decât letala, prefer verticala…

— Corect! Mergi la Dumitrescu, să-ţi dea treizeci de „Menocile”, ultimul răcnet în materie de anorexigene. Suprimă brusc orice poftă de mâncare. Ne vedem săptămâna viitoare…

Asistentul profesorului, conferenţiarul Dumitrescu, mi-a înmânat amabil „Menocil”-ul, privindu-mă oarecum contrariat. Abia peste o săptămână, când m-am prezentat (tot la 7 dimineaţa) în cabinetul profesorului, mi-a fost dat să-nţeleg uitătura conferenţiarului. Căci Mincu mi-a transmis următoarele indicaţii:

Opreşte „Menocil”-ul! E-un mare scandal în presa germană, care-l consideră nociv… Văd c-ai slăbit corespunzător calculelor mele, iar tensiunea se-apropie de normal. Ai simţit ceva deosebit, luând anorexigentul?

— Bineînţeles! Mi-a suprimat apetitul, mi-a suprimat pofta de viaţă, mi-a suprimat şi rezervele financiare, deoarece mi-am cumpărat din RFG, printr-un „TIR”-ist, treizeci de flacoane…

— Perfect! Deci, au dreptate… Le arunci şi treci pe regimul prescris, fără să mai apelăm la produse de sinteză chimică. Ai să te bazezi numai pe voinţa dumitale. Sper, şi-ţi doresc din toată inima, s-o posezi!

— O posed! Şi-ncă-n exces… M-am retras din presă, fiindcă, ce-i drept, eram mereu stresat din pricina termenelor, şi-acum stau liniştit. La ţară. Unde încerc să reiau literatura de care mă cam lăsasem…

Luând cu mine noile indicaţii de regim dietetic, de astă dată mult mai detaliate şi supercalculate (în calorii, lipide, glucide, hidraţi de carbon, şi-alţi compuşi de chimie organică existenţi în personalitatea subsemnatului), m-am urcat la volanul „Bombiţei” şi-am demarat în trombă spre Tâncăbeşti. Unde-mi stabilisem reşedinţa agro-literară. La aer curat, în plină livadă, vie şi grădină. Fericit că mă

izbăvise Dumnezeu (şi presa germană) de anorexigene. Nu numai că-mi suprimaseră totul, însă mă aduseseră într-o stare de-mi venea să umblu mereu, chiar şi noaptea, pe toţi pereţii, dacă nu şi pe tavan. Voinţă aveam, din belşug. Totul era să funcţioneze.

La Tâncăbeşti, aflându-mă în grija bulgăroaicei de Penke, nevastă-mea, care respecta cu sfinţenie (uneori exagerată) recomandările profesorului, am început să mă simt mai bine. Duceam o viaţă normală, fără termene de apariţie prevăzute cu sabia lui Damocles. Mâncam lejer, mai mult de frică. Să nu-mi plesnească vreun vas, cine ştie unde. În afară de „tratamentul de refacere", lucram zilnic. Băteam la „Erika" mea, cu milă, câte-o pagină sau două. Traducând „Misterul camerei galbene" al lui Gaston Leroux. Apoi, observând că mă zgârmau şi nişte idei proprii, oarecum premergătoare serialului „jocurile detectivului Conan Doi", am simţit nevoia să cuget mai aprofundat la ele. Şi-am căpătat curaj. Pornind chiar să întreprind unele marşuri. Pe jos, nu cu „Bombiţa".

De altfel, chiar profesorul şi conferenţiarul îmi recomandaseră. Ca fiind aducător de sănătate şi energie.

— Unde-ai întins-o, măiestrică? mă întreba Penke, văzând că-s înarmat cu bastonul. Ai obosit, tot bătând la maşină?

— Exact! Mă-o să fac o plimbare…

Şi mă plimbam îndelung. Uneori chiar câte două ceasuri. Mai întâi vizitam instalaţia sanitară, din fundul grădinii, unde păstram două pachete de „Kent", şi-mi încercam tirajul la plămâni. Să văd ce e cu fumatul. Era bine! Satisfăcut că nu mă lăsase aparatul respiratoriu, după două ţigări treceam gardul la vecinul din spate.

— Ce mai faci, Lucică? o luam eu pe după leuştean. Tot la sapă, tot la sapă? Tragi mahorcă, ai? Nu mai laşi ţigara din gură… Nu-i deloc sănătos, ascultă la mine… Preferabil ar fi să bagi altceva în gură, bunăoară câteva

chiftele prăjite. Că amiroase până-n şosea, tigaia Vicăi. Din ce-s făcute? Vacă, porc sau berbec… Sau merge şi pieptul de pasăre?

Era coana Vica, nevastă-sa, o autentică artistă culinară, şi ştiam de ce-i în stare. Auzindu-mă cum conversez cu Lucică, se ivea în pragul bucătăriei şi mă poftea înăuntru:

— Maestre, hai să guşti cu noi o-mbucătură! Am nişte chifteluţe fierbinţi, de să-ţi baţi copiii, nu altceva. Din farş amestecat – vacă, porc, berbecuţ şi iepure de casă…

Ar fi fost nepoliticos să refuz. Gustam una sau două, rareori trei chifteluţe. Şi porneam mai departe, la drum. Să-l vizitez şi pe nea Bibi, cizmarul. Rămăsese văduv, îşi luase altă nevastă, şi mereu îşi îneca amarul în nişte pluşată de pomină. Şi din pricina răposatei, şi din cauza celeilalte. Trăgeam o cană de cărţălău, şi iarăşi îmi luam valea. Spre nea Ignoraş. Alt vecin cumsecade. Recent pensionat, se ocupa intens de vie, grădină şi livadă, şi-acuma se afla la prânzişor. Mi-era imposibil să-l refuz, când mă invita să ciugulesc şi eu câte cevaşilea. Mai ales că, dermatolog emerit, mă vindecase cândva de-un prurit.

Abia la prânzul servit de Penke, conform reţetelor furnizate de clinica de boli de nutriţie, mai mă săturam şi eu. Şi, după vreo două sau trei săptămâni, când m-am dus la profesor, acesta m-a felicitat:

— Bravo! Vezi ce-nseamnă o viaţă raţională? Dă-i înainte, tot aşa. Deşi n-ai slăbit impresionant, te afli totuşi în limitele calculate de mine! În curând, ai să scapi şi de tensiune, şi de extrasistole, şi de pulsul ăla nenorocit…

Profund convins de aprecierile profesorului, am ţinut-o tot aşa. Mai exagerând, din când în când, pe ici pe colo. Spre stupefacţia mea, greutatea nu-mi sporea. Păstrându-se în cadrul unei stabilităţi certe. Nu mai pricepeam nimic. Ştiind prea bine că păcătuisem. Din toate punctele de vedere. Ba fumasem mai multişor, ba trecusem la cinci

chifteluţe, ba, când vizitam restaurantul de la „Casa Scriitorilor”, mă repezeam la Şapira şi-l rugam să-mi pună şi mie zece mititei la grătar. Ca introducere la cotletul de purceluş, tânăr şi grăsuţ, decedat în fragedă tinereţe.

Şi mi-am zis, într-o bună zi, când începusem să lucrez la romanul „De-a v-aţi ascunselea”, fără să mai posed nici tensiune, nici probleme cardiace, nici salturi supraponderale:

— Mari doctori, dom’le, şi-ăştia de la nutriţie! De la bun început au nimerit-o cu stresul… Deci, toate suferinţele pe care le acuzam erau pe bază neurogenă. Adică, îşi aveau punctul de pornire pe scoarţa cerebrală (cortex, medical vorbind), şi nicidecum în altă parte. Machetarea la termene fixe, asta mă scosese din balamale…

Taman când ajunsesem la concluzia de mai sus, m-am pomenit chemat de Tom. Era la o masă cu alţi scriitori. La câţiva paşi de mine:

— Nea Vlăduţ, fii dulce, şi hai de stai cu noi!

Fusesem coleg de redacţie cu Tomozei, „prinţul negru”, cum îi spuneam eu, şi ţineam enorm la el. La revista „Cinema”, unde lucrasem împreună, se purtase extrem de afabil cu mine. Ne-mprietenisem, oarecum, ba chiar mă şi vizitase la Tâncăbeşti, cu soţia. Unde-l găzduisem culcându-i pe-amândoi în podul pivniţei, deoarece li se păruse mai „rustic”. Fără să ţină seama de şoareci. De aceea, a doua zi, după câteva meciuri de pingpong, pe care-l jucam dumnezeieşte, în pofida volumului meu, şi mă bătuse tot dumnezeieşte, el jucând ca un campion, uitând să mă avertizeze în privinţa asta, mă anunţase mai către apus:

— Din păcate, trebuie să vă părăsim chiar în seara asta. A fost frumos, ne-a plăcut atmosfera de rai, de-aici, însă trebuie să ne-ntoarcem la Bucureşti. Ne-aşteaptă mama, şi n-aş vrea s-o supăr…

Băiat fin şi subţire, gingaş ca micul prinţ al lui Exupéry, nu pomenise o iotă despre hoardele minusculelor rozătoare.

Acuma, trebuia să-i răspund cu-aceeaşi monedă. Ştiindu-mă bolnav, n-aş fi dorit să mă vadă ingurgitând cele comandate. Aşa că, renunţând la fleiculiţe şi măduvioare, m-am mutat la masa poetului „Maşinăriilor romantice”. De când aflasem că, într-un anumit fel, era şi muscelean de-al meu, îl preţuiam şi mai avan. Astfel mi-a fost dat să cunosc, în seara aceea, ce maşinaţii romantice puneau la cale băieţii de la masa lui Tom. Toţi tineri, unu şi unu. De vârsta lui.

De fapt, nici mai mult, nici mai puţin, decât să scoată o nouă serie a revistei „Argeş”, de la Piteşti. Tom urma să fie redactor-şef, după cum i se propusese, şi-acum îşi compunea echipa. Când m-a văzut că stau ca o momâie, lăsându-mi gura apă, şi mă uitam năuc la farfuriile lor, Tom s-a interesat:

— Nea Vlăduţ, deşi văd că încă eşti suferind, de vreme ce nu râmneşti la nimic, şi păstrezi dieta ca un spartan, aş avea, totuşi, o rugăminte. N-ai vrea să te ocupi de vestimentaţia noii serii, făcându-ne macheta pilot? Fără să te oboseşti. Ai să fii invitatul nostru, cu masă şi casă la hotelul „Argeş”, unitate de categoria lux, şi care servesc la restaurantul lor, cel mai elegant din oraş, chiar şi menuuri dietetice… Ce zici? Că băieţii te iubesc şi te respectă, ştiind ce-ţi poate pielea în materie de machetare. Doar ai machetat mai toată presa noastră, până să te pălească maladiile despre care am aflat totul. Ne laşi de izbelişte, sau te-aşteptăm săptămâna viitoare la Piteşti?…

Emoţionat, şi-ncă din două pricini, mai întâi fiindcă mi-era un dor nebun de-o machetare, în care să nu-şi vâre nimeni picioarele, iar în al doilea rând pentru că ţineam şi eu, preţuindu-i, la băieţii din jurul lui Tom, i-am răspuns pe loc:

— Precizează-mi ziua şi ora, că sigur mă-nfiinţez la Piteşti. Acolo-s născut, acolo-i înmormântat bunicu-meu, acolo mă trage şi pe mine aţa! Sunt total de-acord. Şi mă bucură că v-aţi gândit la mine. În ultima perioadă, de când am abandonat publicaţiile care mă solicitau, mă simt ceva mai bine. Iar o singură revistă n-o să mă extenueze câtuşi de puţin. Aş zice că-mi face bine să machetez printre picături, când mai las la o parte lucrul la care trudesc în vremea din urmă…

— Şi ce lucrezi, nea Vlăduţ? Nu cumva în vie, grădină şi livadă?

— Da' de unde! De agricultură se ocupă Penke. Eu-s cu sectorul celălalt. Lucrez la un roman. Şi i-ar prinde bine să zacă niţel, ca un vin bun pus la-nvechit. Până i se lasă drojdia…

Pentru a-i demonstra că-s iarăşi zdravăn la trup şi la minte, l-am rugat pe ospătar, că tot trecea pe lângă noi:

— Scumpule, dă drumul comenzii de-adineaori!

Iar peste vreun sfert de oră, atacam con brio primele şarje. Spre încântarea comesenilor. Care se bucurau, sincer, de revenirea mea. De-aia erau şi-atât de zâmbitori. Probabil.

PE VECHEA „ŞUŞEA" A PITEŞTILOR

Scumpă nevastă şi Penke. Niciodată nu se lăsase dusă cu preşul. Deşi mereu mă făcuse să cred c-ar ţine figura. De-aceea, în dimineaţa când am plecat spre Piteşti, mi-a oferit la micul dejun un supliment de-o jumătate de ou fiert.

— Ştiu c-ai s-o iei pe vechiul drum al Piteştilor, de-aia nu-ţi servesc altceva. Pe autostradă, dacă-mi amintesc bine, nu-i decât motelul de la kilometrul 36, iar mai departe doar… rezistenţa automobilistului.

Mare lucru şi telepatia asta. De unde aflase c-o să folosesc pitoreasca şi străvechea şuşea, dacă nu citindu-mi în gând? Am tăcut mâlc, şi-am consumat în pace şi onor

micul dejun. Un ceai de plante furajere dar medicinale, niţică brânză de „veci”, o feliuţă de pâine prăjită, plus jumătatea aceea de ou. N-am făcut mutre şi zâmbre, ci am mâncat totul.

Cugetând însă, totodată, la drumul ce-l aveam de parcurs. Presărat numai de bucurii. De tot felul. Şi pentru auz, şi văz, şi pentru stomăcelul meu devenit atât de fragil şi gingaş. Din motive de regim.

De cum am demarat în trombă, virând spre Corbeanca, pentru a o lua pe scurtătura ce mă scotea la Chitila, am şi aprins primul „Kent”. Pitisem cinci pachete. În torpedou. Unde-am mai găsit, pusă probabil de Penke, şi-o pungă de plastic, în care se aflau vreo câteva mere. Gata curăţate de coajă şi tăiate-n bucăţele. Presupusese c-o să am nevoie. Fiindcă ştia că fumul de ţigară îţi amărăşte gura.

După calculele mele, de bătrân automobilist, trebuia să parcurg drumul în cel mult două ore şi jumătate. Că nici „Fiat”-ul nu-i maşină de curse, şi nici cauciucurile nu erau perfecte. Ca să nu mai vorbesc de motor. Cinci pene am avut în scurta-mi călătorie.

— De unde-aţi preluat voi năravul ăsta nenorocit, măi frate, l-am întrebat glumind pe băiatul de la „Mătăsaru”, să împrăştiaţi cuie prin ograda motelului?

— Nu-s cuie, ci cuiuţe! De la geamgii… Când înlocuiesc pe cele sparte, de beţivanii noştri locali, le-aruncă pe cele rămase. Risipitori, nenorocire mare, tovarăşe, că nici ei nu-s mai breji!

— Bun, dacă-s numai cuiuţe, cum le-ai zis! Atunci, până-mi schimb roata, pune-mi repede la tigaie nişte cârnăciori…

Peste vreo alţi patruzeci de kilometri, iarăşi pană. Tot de cauciuc. Noroc că, datorită unei experienţe îndelungate, obişnuiesc să umblu cu trei roţi de rezervă la mine. Şi, la un „autoservice” rural, instalat în curtea unui

cetăţean, mi-am vulcanizat camera. Ciuruită la „Mătăsaru”. Şi-am acceptat invitaţia şefului unităţii, unicul personal al atelierului, să gust cu el nişte ficăţei prăjiţi. Aduşi fierbinţi, într-o tingire de aramă, de nevastă-sa. Care lucra la Titu. Unde-i celebra „Avicolă”, condusă de doctorul Viorel Chiriţă. Şi-unde, la-ntoarcere, era musai să poposesc şi eu. Fiind bun cunoscut, aş zice chiar prieten, cu mirificul personaj. Care, deşi era medic veterinar, se purta nemaipomenit de uman cu oaspeţii. De câte ori nu l-am întâlnit acolo pe nea Tomiţă Caragiu, vecinul meu de la Brătuleşti, venit să-şi viziteze prietenul, cam în jur de pauza de prânz.

Peste ani, avea să mi se vorbească despre profunda omenie a doctorului, de către un cunoscut comun:

— Cinci zile a stat Viorel, cinci zile de-a rândul, nedormit şi nemâncat, cu obrajii scofâlciţi de oboseală, în preajma dărâmăturilor de la „Continental”, până avea să fie găsit Tomiţă Caragiu. În după amiaza aceea, premergătoare cutremurului, fusese la fermă, iar doctorul îl implorase să doarmă la el, şi să nu mai plece la Bucureşti. Nu-l ascultase, motivând c-avea întâlnire cu Bocăneţ.

La Glâmbocata, pană de motor. Îmi sărise electrodul unei bujii. Iar mie mi-a sărit balamaua. Şi-am cumpărat vreo cinci ocale de pere jambon, care numai la Glâmbocata pot fi găsite, să am ce ronţăi la drum.

Când am parcat „Bombiţa” înaintea sediului redacţiei „Argeş”, aveam o întârziere de-o jumătate de oră. Însă sfârşisem şi cu perele. Enervat de lipsa mea de punctualitate.

Şi, plin ca un ţâfoi, am luat contact cu plenul redacţional, tehnic şi administrativ al noii serii. Care-a rămas cunoscută, în istoria presei literare, ca „seria Tomozei”.

În biroul redactorului-şef erau adunaţi cu toţii, în

frunte cu acesta. Îmbrăţişându-ne, Tom mi i-a recomandat pe rând. Pe Cezar Ivănescu îl ştiam mai dinainte. Pe Dan Rotaru (poet, pe care-l citisem şi-mi era, deci, cunoscut), pe Toma Biolan şi pe

Popovici, veterani ai publicaţiei, i-am văzut atunci pentru, prima oară.

Nu ştiu de ce, însă am avut permanent impresia că domneşte acolo o atmosferă sărbătorească, încărcată de sarcini electrice. Abia după ce-am răsfoit împreună câteva ultime apariţii, ca să-mi dau seama cum e-mbrăcat „Argeşul”, mi-am dat seama că aşteptau o părere „autorizată”, un soi de expunere de principii, în privinţa viitoarei înfăţişări a revistei. Mai ales când m-a întrebat Tom:

— Ei, ce zici, nea Vlăduţ? Mai merge aşa?…

Din moment ce-mi şi formasem o opinie, i-am răspuns pe şleau:

— Ferească Dumnezeu! Nici ca cum…

Tom a zâmbit, cunoscându-mă mai de mult, de când lucrasem laolaltă la „Cinema”, şi mi-a replicat blajin:

— Să-l lăsăm pe cel de Sus, şi să vedem ce facem noi, cei de jos! Există vreo posibilitate de-a provoca o „schimbare la faţă” vizibilă?…

— Ce nu se poate pe lumea asta! Trebuie, mai întâi de toate şi-n primul rând, să văd ce fel de tipografie aveţi aici…

— Nu-i din cele mai faimoase!

— Totuşi, aş vrea s-o vizitez! Să văd ce litere au la dispoziţie, atât pentru culesul textelor, cât, mai ales, pentru culesul titlurilor…

— Păi, a intervenit Popovici, după cum ai văzut, titlurile le putem desena!

— Aici e beleaua! m-am exprimat eu. Nicio revistă modernă, de nicăieri şi de niciunde, nu-şi mai desenează titlurile. Rezultă, procedând astfel, doar un kitsch de cea

mai joasă speţă… Prefer să-mi aleg din regalurile tipografiei voastre, indiferent de calitatea artistică a familiei de literă, doar una singură. Cu care să culegem titlurile. Toate. Fără să umblăm, neapărat, după varietate… Eu aş zice să ne deplasăm chiar acum la institutul vostru poligrafic. Cu toţii.

— N-ar fi rău, ca idee! m-a aprobat Tom, susţinut de ceilalţi. Însă, din păcate, revista nu posedă maşină proprie, iar tipografia-i cam departe…

— Nu-i o problemă! l-am liniştit eu. Vă duc cu „Bombiţa" mea…

ZILE ŞI NOPŢI DE POMINĂ

După ce-am încărcat întreg colectivul în „Fieţel" (600), mirându-mă c-a încăput, m-am urcat şi eu. La volan. Atunci a trosnit (lejer) podeaua. Considerând că (încă) nu-i nimic grav, am vrut să demarez în trombă. Cum îmi plăcea mie, ţinând să mă dau măreţ cu maşinuţa subsemnatului. Măreţ am fost doar eu, deoarece „Bombiţa" n-a fost la înălţime. Abia s-a smucit niţel din loc, făcându-mă de râs. Cu mirosul de ferodou ars pe care-l emana.

Luând-o mai cu duhul blândeţii, am izbutit s-o pun în mişcare, utilizând mai mult viteza a doua. Şi-am ajuns la tipografie. Cu bine. Şi c-un amortizor niţel lăsat. Restul, absolut nevătămat. Cu excepţia lui Cezar Ivănescu, ieşit cam extraplat din maşină. Unde fusese stâlcit, vârât între Rotaru, Biolan şi Popovici.

Mândru de performanţa „Bombiţei", care fusese proiectată doar pentru patru persoane şi cărase şase, plus diferenţa mea de gabarit, am propus să intrăm în tipografie.

Şi-am izbutit-o şi pe-asta. Întrucât portarul, speriat de comisia ce le sosise pe cap, ţinuse neapărat să-l avertizeze pe director, iar pe noi să ne lase în sala de aşteptare. Care, tipografia neposedând aşa ceva, a fost să fie în curte. Bună şi aia! Dară lucrurile şi neînţelegerea s-

au rezolvat rapid. Peste o jumătate de ceas eram primiţi de director. Un om extrem de simpatic. Cu-atât mai mult cu cât, nepricepând mai nimic din cele relatate de portar, ne şi aştepta cu cafelele în cabinet. Pentru orice eventualitate.

După ce le-am dat gata, am purces la vizitarea zeţăriei.

În ceea ce priveşte varietatea familiilor de literă – curat dezastru. Posedau câteva garnituri de garamond, unele de elzevir, incomplete, şi mai multe din grupul bloc. Aici, l-am întrebat pe director:

— Maestre, cum staţi, în general, cu blocul?

— Destul de bine! Sunt la parter, apa curge şi căldură-i suficientă…

— Iartă-mă, dar mă referem la literă, aveţi de toate mărimile?

— A! Dacă-i aşa, stăm şi mai bine. Că nimeni, nici cei de la ziar şi nici ceilalţi, clienţi nu-s încântaţi de bloc. Zic că-i prea negru şi gros.

— Excelent! am exclamat eu încântat.

— De ce să fie excelent, dacă-i atât de puţin solicitat? Mai îmi fac planul doar cu celelalte?…

— Mie doar blocul îmi trebuie. De la cel mai mic, până la cel mai mare. De astăzi înainte vei realiza planul cu depăşiri… Toate titlurile din „Argeş” vor fi culese numai cu litera asta. Noi plecăm la redacţie să le transmit colegilor punctul de vedere! Aşa că, dragul meu, îţi mulţumesc, pentru primire şi cafea, şi să-mi zici cuţu de n-o să primeşti şi prime!

— Deie Domnul!

— Nu ştiu cine-i domnul cu pricina, dar orice contabil e domn, mai ales când semnează tabelele de premiere… Lui să-i mulţumeşti, şi, mai ales mie, care mă consider şi eu domn!

— Adevăr grăit-ai, nea Vlăduţ! a chicotit Tom. Domn al machetării noastre, dar şi-n alte cele. După cum vom

vedea în târg. Mergem la masă. Iar la redacţie ne-ntâlnim diseară. Să te-ascultăm…

— Cum adică, aveţi pretenţia să vă şi cânt ceva?

— Nici chiar aşa mecanic să n-o luăm! mi-a replicat redactorul-şef. Să ne povesteşti cum vezi revista noastră de-azi înainte. Să ne explici ce-i de făcut…

— Minunat! Şi ce comandăm?

— Cârnaţi pe varză călită! În primul rând. Apoi, dacă ţi-o mai fi râmnind inimioara şi la altceva, se descurcă bucătarul. Arată întocmai ca matale. Mă refer, bineînţeles, la greutate şi volum. Dar e şi el un artist…

Într-adevăr, era. Un artist. Şi-ncă mare! Iubindu-l pe Tom, probabil de când preluase conducerea revistei, apoi şi pe mine, de cum mă văzuse, ne-a servit celor de faţă, întrucât Popovici, Biolan şi Rotaru plecaseră pe la căşile lor, locuind în Piteştiul pe care nu-l mai recunoşteam, nişte cârnaţi pe varză de excepţie. Să faci apoplexie, în cazul când te lăcomeşti. Erau proaspeţi, ca de casă, bine prăjiţi, şi rumeniţi, iar varza fusese călită chiar în untura rămasă în tigaie, după prepararea lor pe plita maşinii de gătit.

Cu bere („Radeberger”), i-am ras pe toţi. Spre amuzamentul convivilor, care ştiau de la Tom că-s condamnat la o dietă din cele mai severe. La care, după cum le-am mărturisit, renunţasem ad-hoc. Precizându-le:

— Măi fraţilor-cumnaţilor, omul când s-apucă de-o treabă, e nevoit să posede în el caloriile necesare ducerii ei la bun sfârşit. Cu brânză de „veci” nu mai apare „Argeş”-ul, machetat de mine, cât îi lumea şi pământul. De-ar mai avea maestrul bucătar, puse deoparte, vreo bucăţică de cârnat şi nişte varză, mai că le-aş păpa şi pe-ălea…

— Are băiatu’! s-a auzit glasul bucătarului, încântat de aprecierile la adresa sa. Imediat v-aduc ultima porţie. O păstrasem pentru mine. Dar, fiindcă am mai isprăvit vreo trei, v-o cedez din toată inima. Am inimă bună, ceea ce vă doresc şi matale. Dacă vă ţin baierele…

Când am dat gata şi darul artistului de bucătar, am oftat satisfăcut şi-am privit la Tom. Acesta, sesizându-mi uitătura bizară, m-a şi întrebat, parcă uşor speriat:

— Ce-i, nea Vlăduţ, mai pofteşti ceva?

— Da, dacă nu-i cu supărare! am cutezat eu.

— Aoleu! Ţi-o fi foame?

— Nu, dragă poete! Că n-oi fi chiar un găulea. Însă te-aş ruga să mă duci la culcare. Ştiţi, totdeauna dorm după-amiaza, barem un ceas sau două, ca să prind forţe. De altfel, aşa mi-au recomandat şi medicii!

— Nu-i cazul să te scuzi, nea Vlăduţ! Totul este pregătit. Am, aici, la hotel, o cameră cu două paturi. Unul îţi aparţine. Iar la noapte, când vom termina cu lucrul de la redacţie, ai să fii musafirul meu. Poţi să te culci în oricare din paturi îţi convine. Alegere lesne de făcut, întrucât au aceleaşi dimensiuni.

Deşi culcuşul era calculat pentru indivizi niţel cam subdezvoltaţi, având doar vreo 70 de cm. lăţime, iar eu aveam 80, am dormit buştean. Până la orele 17. Când m-a trezit Tom, spunându-mi:

— Ce-i cu matale, nea Vlăduţ! Ţi-e cumva rău? De-un sfert de ceas trag de mâneca pijamalei, ca să te scot din starea de catalepsie în care-mi păreai căzut…

— De-aia n-ai reuşit să mă aduci la realitate, fiindcă m-am culcat în cămaşă, fără să mai îmbrac pijamaua.

Tom a purces să râdă în hohote, constatând, după o verificare atentă, că trăsese de pijama, fără să fiu în ea. Avusesem grijă s-o vâr lângă mine. Ca proptă. Să nu cad din pat.

La cinci şi jumătate, poate mai mult, eram întruniţi în cabinetul redactorului-şef. Popovici sau Rotaru, nu mai ţin bine minte care din ei, adusese de-acasă şi-un termos cu cafea neagră, ştiindu-mă, din spusele lui Tom, că-s cafegiu înrăit.

În vreme ce unii îşi sorbeau cafeaua, iar alţii doar

ţigările, mi-am aprins şi eu un „Kent”. Niţel jenat, întrucât nimeni nu acceptase invitaţia de-a se servi din pachetul meu „domnesc”. Şi-am început să-mi expun părerile despre viitoarea machetăpilot:

— Dragii mei, cred că avem posibilitatea de-a ieşi cu bine din starea gravă în care se află prezentarea gazetei voastre. Mai înainte de toate, aş zice că-i nimerit să-i schimbăm capul… E vorba de capul desenat al revistei. Care arată oribil, lipsit de orice originalitate. Cu-atât mai mult cu cât e şi desenat cu erori de grafie. Apoi, vom culege toate textele din gazetă numai cu literă dintr-o unică familie – bloc, sau gil. Iar titlurile desenate, care împopistrează revista întocmai ca zarzavaturile de pe taraba unui precupeţ din piaţă, le vom elimina cu desăvârşire. Vom culege cu blocul, negru şi şeminegru, pe care l-am găsit nefolosit de alţii, în tipografie…

— Păi asta-i curată revoluţie! a exclamat îngrijorat Popovici. Ce-or să zică mai marii noştri? Rămâne gazeta fără podoabe…

— Ba dimpotrivă! Vom introduce vignete şi desene artistice, executate de graficieni cu renume…

Pe la zece seara, când s-au încheiat discuţiile, învinsesem. Ajutat de Tom. Care-mi cunoştea activitatea de la „Cinema” şi-alte organe de presă. Stabilindu-se ca, a doua zi, să întocmim un sumar, pe pagini de revistă, să mi se încredinţeze materialele şi să plec acasă, cu ele, pentru a mă apuca de machetă.

La masă am renunţat. Cu toţii. Băusem cafea cu nemiluita, iar restaurantul era ocupat de-o nuntă. Şi-am optat oftând (sau am oftat optând) pentru odihna de noapte. Aşa că, împreună cu Tom, ne-am retras în apartamentele noastre, mai exact, în camera lui de la hotel. Aflată tocmai deasupra restaurantului. De unde răzbătea, prin podea, bubuitul orchestrei de dans. Nuntă mare, bal mare. Lumea era dornică să ţopăiască în ritmuri

cât mai zdupăite (twist şi rock), să-şi facă apreciate vocile, în momentele când, extenuată, orchestra se retrăgea să-şi refacă forţele. Iar soliştii, dintre nuntaşi, porneau să cânte, fiecare în felul său, tot soiul de romanţe sau cântece de pahar. Iar unii din aceştia erau şi dotaţi, încât, când îşi dădeau drumul, începeau să zbârnâie geamurile întregului hotel. De lux.

După ce ne-am vârât în pijamale şi paturi, stingând lumina, Tom m-a întrebat pe fondul muzical al orchestrei ce-şi reluase activitatea:

— Ce zici, nea Vlăduţ, o să iasă ceva?

— În legătură cu nunta? Vreo încăierare sau bătaie cumva?

— Nu, măi fratele meu, referitor la machetă!

— În privinţa asta, nu-s motive de nelinişte. Iese. Precis iese. Nu ştiu cum va fi, dar când o să mă pun pe lucru, aşa-i la mine, ideile or să curgă. Din ce în ce mai valoroase. N-aş vrea să mă laud, însă douăzeci de ani m-am ocupat de mă-chete… Şi n-a semănat vreo publicaţie cu alta. Deşi erau aranjate tot de mine. Dacă mi-ar fi mers şi cu scrisul tot aşa cum mi-a mers cu machetarea, astăzi eram om făcut!

— De ce n-ai mai scris nimic, de la „La sud de lacul Nairobi” încoace? Cândva te-ai lăsat antrenat şi de poezie, doar te-am văzut în unele gazete literare dinaintea războiului. Ce ţi s-a întâmplat?…

— Am să-ţi povestesc altă dată, că-s multe de spus! Dar acuma m-am reîntors la uneltele mele. Chit că, printre picături, am să-ţi machetez „Argeş”-ul tău. Nu-i suficientă o machetă pilot, ci va trebui să mă ocup de cel puţin şase sau zece numere. Ca să nu se deraieze cumva, şi să aruncăm peste bord cele câştigate! Între timp, se va găsi cineva care să preia din mers meseria… Iar eu am să-mi văd mai departe de prozele mele. Că la poezie am renunţat. Am convingerea că nu-s dăruit pentru lirică. Nu

ştiu de ce…

Pe la trei din noapte încă mai stăteam de vorbă. De astă dată povestea Tomozei. Mi-a vorbit cu o dragoste nespusă despre mama sa, pe care-o adora, despre muzele care concuraseră la geneza stihurilor sale, despre prieteni, despre câte-n lună şi-n stele, ca să folosesc un clişeu literar învechit. Era un causeur dăruit, pe care, la ora aceea, îţi era imposibil să nu-l asculţi, în pofida acelor ceasornicului.

Totuşi, la un moment dat, când Tom ajunsese la un episod mai lent, m-am surprins sforăind. Stereofonic. Pe-o nară, emanând sunetele joase, iar pe cealaltă, cred că dreapta, înaltele. Întocmai ca o combină muzicală HIFI. Iar când m-am trezit definitiv, pe la opt şi jumătate, faptul s-a produs datorită căderii mele din pat. Acesta fiind mult prea îngust pentru lăţimea mea. Aş fi dormit şi lângă pat, pe jos, dacă nu l-aş fi auzit pe Tom, din baie, strigându-mi:

— Să fugim repede afară, că-i cutremur!

Iar în clipa următoare o zbughea spre uşa camerei. Numai în chiloţi.

— Nu-i niciun cutremur! l-am liniştit eu. L-am apucat pe cel din 1940 şi ştiu cum se manifestă. Eu sunt cutremurul!

În vreme ce ne-mbrăcam, Tom mi-a transmis rugămintea:

— Data viitoare, n-ar fi rău să te legi de pat! Şi lasă-te de cutremure. Că-i posibil să te-nregistreze şi cei de la institutul de seismologie, şi-atunci va trebui să răspunzi…

De îndată ce-am lichidat şi breakfastul alcătuit doar din nişte ochiuri pe costiţă afumată, bine prăjită şi crocantă, ceva telemea cu roşii, şi-o cafea tare, capabilă să te ridice de pe scaun, că eram sleiţi de nesomn, am plecat spre redacţie. Neuitând să luăm cu noi şi-un termos chinezesc, de două ocale, plin cu apă fierbinte. Ca, dacă va fi cazul, să ne putem prepara nişte „ness”-uri.

Când s-au încheiat şi lucrările de punere la punct a sumarului, dând peste cap orânduirea, de până atunci, a înşiruirii paginilor, mutând rubricile şi fixându-le locul definitiv, am împachetat manuscrisele şi le-am spus băieţilor:

— Peste două săptămâni sunt iarăşi printre voi! Aveţi grijă de bucătarul de la „Argeş” să ne primească cu-aceiaşi cârnaţi pe varză. Neapărat călită. Că, acasă, nu mai pup aşa ceva. Doar în deplasare, îl mai apuc şi eu pe Dumnezeu de-un picior. Deşi-s ateu convins. Iar eu am să mă-ngrijesc de comandarea capului gazetei, la unul din cei mai buni graficieni, precum şi de executarea unui set de vignete artistice, valabile la orice pagină, ca să nu mai avem nevoie de altele, pentru numerele viitoare… Acuma, rămâneţi cu bine şi fiţi liniştiţi, fiindcă mă simt onorat de cererea voastră de-a vă face macheta. Căci îmi iau „Bombiţa” şi plec. De astă dată pe autostradă, ca să nu mai zăbovesc prin cine ştie ce locante ispititoare…

Şi totuşi, la motelul de la kilometrul 36, unde mi-am făcut plinul, la benzină, mi-am făcut şi eu plinul, încălcându-mi promisiunea, cu nişte crenvurşti nemaipomeniţi. Doar atât şi nimic mai mult. Cinci perechi comandasem, la ele mă rezumasem. Să am, parţial, conştiinţa împăcată.

MACHETĂ NOUĂ, ALTĂ REVISTĂ!

Ajuns, cu bine, la Tâncăbeşti, chiar de-a doua zi m-am apucat de lucru. Penke îmi calcula manuscrisele, numărând semnele de pe fiece pagină, iar eu schiţam, cuprins de febrele creaţiei, nenumărate ciorne de paginaţie. Bulgăroaica, făcându-i-se milă de mine şi văzând halul în care munceam, îmi suplimenta zilnic dieta. Ba cu câte-un cartof copt, ba cu vreo jumătate de ou cleios, la micul dejun, ba cu plăcinte de mere, îndulcite cu zaharină. Dacă aţi şti ce dulce-i preparatul acesta de sinteză chimică, înlocuitor perfect al zahărului, cred că n-aţi mai

folosi nicicând altceva. Decât zahăr. Tabletele posedând un gust aparte. Infernal.

— Măiestrică, a sosit Lucică Popa – m-a anunţat nevastă-mea – cu capul revistei şi vignetele! Mi se par excelente…

Încântat şi eu de vignetele şi de „capul” realizat de Lucică, l-am pupat pe-amândoi obrajii. Şi l-am invitat la o lubeniţă.

— Ce-i aia? s-a interesat nedumerit graficianul.

— Pepene verde, pre limba oltenească! Am păstrat unul, de vreo douăsprezece kile, special pentru a-l degusta împreună.

Bulgăroaica ne-a pus de masă sub şopru, iar eu m-am dus după pepene. În beci, unde-l ţineam la rece. Din grabă, am sărit peste două trepte deodată. Şi-am căzut spectaculos la poalele scării. De la vreo doi metri altitudine. Lubeniţa scăpase cu bine, deşi nimerisem cu capul drept în burta ei. Şi mă alesesem cu un cucui de excepţie. De parcă mi-ar fi crescut o tărtăcuţă pe scăfârlie.

Când m-a văzut ieşind din beci cu lubeniţa în braţe şi clătinându-mă, nevastă-mea m-a privit îngrijorată.

— Ce-ai păţit, măiestrică, ai gustat din ţuică, de te bălăbăneşti aşa?

Arătându-i capul şi cucuiul, Penke s-a speriat. Şi a luat primele măsuri de urgenţă. Având grijă să pună lubeniţa pe masă, fixând-o c-un făcăleţ. Apoi, luând toporul din magazia de lemne, s-a reîntors la noi. Care-o priveam uimiţi, neînţelegând ce-avea de gând.

— Nu ţi-e bine, ce-i cu tine? Crezi că nu suntem în stare să tăiem monstrul cu cuţitul de bucătărie, şi vrei să-l spargem cu barda?

— Lucică, i s-a adresat nevastă-mea graficianului, matale adă cuţitul, că toporu-i pentru măiestrică!

Niţel speriat, am întrebat-o bâlbâindu-mă:

— Ce-ai de gând să-mi faci? Nu-s şi-aşa destul de

pedepsit, cu bolfa asta în vârful capului!…

— Fii serios şi blajin, măi băiete, că vreau să-ţi vindec cucuiul!

— Cu toporul?

— Exact! mai bine zis, cu latul lui. Doar ştiu că aplicând un metal rece pe-un cucui, acesta dă imediat îndărăt. Având în vedere dimensiunile, şi-ale tale şi-ale bolfei, toporul mi se pare mai nimerit… Cuţitul nu-i suficient, şi-apoi aveam nevoie de el la masă.

Când mi-a pus fierul toporului pe cucui, am crezut că-nnebunesc. De durere. Iar după aceea, fiind rugat să mănânc lubeniţa cu toporul pe cap, abia am fost în stare să termin o felie. În răstimp, însă, Penke şi Lucică lichidau monstrul în întregime. Şi m-a durut în suflet. L-aş fi mâncat şi singur, simţindu-mă capabil de-o asemenea performanţă. Din moment însă ce-l invitasem chiar eu pe Lucică, i-am lăsat în boii lor, sperând să-i pedepsească cel de sus. Şi chiar aşa s-a şi întâmplat. Că toată noaptea s-au luptat cu revolta lubeniţei, care le pedepsea lipsa de echitate şi omenie. Deşi mă culcasem cu toporul pe cap, am dormit ca un dulce copil. Iar dimineaţa, mie îmi dispăruse cucuiul. Dar şi toporul. Găsindu-l abia mai târziu. Sub pat. Unde căzuse peste noapte. Spărgând cristalele adăpostite acolo, lucruri de mare valoare pe care le primisem în dar de ziua mea.

Peste o săptămână am telefonat la Piteşti, anunţând redacţia că-s gata şi că a doua zi sosesc cu macheta.

— Şi noi suntem gata! mi-a transmis. Tomozei.

— Cum aşa? Aţi mai făcut şi voi o machetă? l-am întrebat lejer supărat.

— Cu varza. Călită şi cu cârnaţi prăjiţi. De unde să se priceapă bucătarul de la „Argeş” la machetare? Fiecare cu meseria lui… Te aşteptăm nerăbdători, nea Vlăduţ! Şi fii atent, vino pe autostradă, n-o mai lua pe la „Mătăsaru”…

— Nicio problemă! La unsprezece sunt în faţa

redacţiei!

Am fost. De-o punctualitate britanică. Ceea ce, dintotdeauna, m-a caracterizat. Mulţumit că-mi respectasem cuvântul.

Colectivul redacţional s-a declarat şi el, în unanimitate, mulţumit. De machetă. După ce, mai mult de două ceasuri, examinase pagină cu pagină, vignetă cu vignetă, rubrică după rubrică. Apoi, îmbâcsiţi de fum de ţigară şi de cafele, ne-am hotărât să mergem la masă.

Iar când am lichidat şi-ntreg stocul de cârnaţi al restaurantului, eu contribuind esenţial, l-am anunţat pe Tom:

— Dragul meu prinţ negru, nu mai rămân să-nnoptez la hotel. Mă aşteaptă nevastă-mea. Trebuie să-ncepem culesul la vie. Urmează merii, prunii şi-alte belele. Nu te superi, ai?

— N-am ce face! Deşi-mi plăcea enorm cum sforăiai, şi-ncă ce muzical, în vreme ce mă străduiam să-ţi relatez maşinăria romantică a vieţii mele de poet… Nu-i nimic. Ne revedem la macheta numărului următor… Apropo, să nu uit. Săptămâna viitoare, sâmbătă, te-aşteptăm cu Penke, la noi, în Bucureşti. Mama ţine neapărat să ofere o masă de gală în cinstea primului număr din seria nouă a revistei. Mi-a făgăduit c-o să prepare, anume pentru tine, despre care i-am povestit totul şi mereu, o fasole bătută de milioane, absolut dietetică. Neapărat să veniţi!

REÎNTÂLNIRI CU NĂLUCI

Pe când mă angajam, ocolind clădirea Teatrului municipal, pe Calea Bucureştilor, fosta stradă a Libertăţii, unde-şi avuseseră locuinţa bunicii, peste cine credeţi că dau în capul străzii, venind dinspre biserica Sfântul Nicolae, cu o oală uriaşă în mână?

Nici mie nu mi-a venit a da crezare ochilor. Însă era chiar dânsa. Mătuşă-mea Marioara, sora lui tata Eftimie. Cea care, după cum am mai povestit cândva, se ocupase,

într-o oarecare măsură, de creşterea mea.

Oprind brusc „Bombiţa”, chiar lângă mătuşă-mea, aceasta s-a speriat, scăpând din braţe ciudatul recipient. Care, însă, n-a păţit nimic.

— Ce-i cu tine, Vladule, pe-aici? Ce faci la Piteşti? Vrei să mă calci cu maşina, şi să mă laşi fără sarmale?

Coborând urgent din „Fiat”, i-am sărutat mina, lucru pe care nu-l mai executasem de ani de zile. De când rupsesem orice relaţii cu neamurile din oraşul meu natal. Şi m-am scuzat pentru frânarea ce-o înspăimântase. Totodată, curios, întrebând-o:

— Ai fiert sarmalele la biserică, sau mă-nşel eu?

— Le-am dus la blagoslovit, păgânule, nu la fiert, că sunt pregătite pentru pomenirea morţilor noştri. A Mamiţicăi şi-a lu’ Tăticu’, precum şi-a lu’ tac-tu, bietu’ Eftimie. Haide, nu mai sta, uitându-te la mine ca blegul de-altădată, încarcă-mă-n maşină, cu oala, şi du-mă acasă. Rămâi să dormi la mine, că am unde. Acum stau la bloc, şi-am suficient spaţiu. Dacă se ţine de cuvânt, poate vine şi Raliţa. Singura rubedenie care a ţinut la Tăticu’, şi-a răspuns la invitaţie. Că băieţii, Valică şi ăilalţi, Tică şi Vasile, mi-au scris că-s ocupaţi… Or fi, n-am ce zice, dar ce mă fac cu-atâtea sarmale?

— Le dai de pomană, ce altceva să faci?

— Cui, mă nefericitule, că nu mai trăieşte nimeni dintre cei ce i-au cunoscut pe răposaţi? Decât să le-mpart unor necunoscuţi, preferez să le mănânc singură. Pe toate. C-am fiert peste o sută!… Bine c-ai apărut şi tu, ca printr-o minune, să mă ajuţi la parastas, şi să-mi povesteşti şi mie ce-i cu Micuşor al meu, de nu voieşte să-mi mai dea semn de viaţă. Spun unii că şi-ar fi lăsat nevasta, cu copil cu tot, şi că s-ar fi încurcat cu o croitoreasă. Adevăratu-i, sau te-ascunzi de mine?

Întrucât lumea începuse să se-adune în jurul nostru, curioasă să afle despre ce discutăm, proţăpiţi lângă oala cu

sar-male, am invitat-o pe tanti Marioara:

— Sui în maşină, că ne facem de râsul lumii. Nu-i vezi cum cască ochii la noi?

Suirea în maşină, după cum s-a dovedit mai apoi, era o exprimare absolut improprie din partea mea. Căci, pe bune, tanti Marioara, în afară de faptul că era suficient de mătăhăloasă, mai avea şi vreun metru şi optzeci (pe înalt). A trebuit să dau jos scaunul din faţă, să-l urc pe portbagaj, pentru ca mătuşă-mea să aibă unde-şi întinde picioarele.

Mai greu a fost cu coborâtul din „Bombiţă”. Am fost nevoit s-o extrag în piese detaşate. Mai întâi piciorul drept, pe lângă portieră, pe care mi-a şi strâmbat-o, dând-o peste cap, apoi stângul. Care n-a mai avut ce strâmba. Când i-a rămas în „Bombiţă” numai trupul supradezvoltat, acesta refuza orice mişcare de eliberare a spaţiului. Numai apelând la cele două leviere, din trusa de unelte a maşinii, am fost în stare să determin o reacţie insolită a pahidermicei mătuşi. Care, urlând ca muşcată de şarpe, s-a autoejectat. Ca printr-un miracol. Aflându-se acum pe stradă. Însă întinsă lată, pe trotuar. Cu kederele portierei pe după gât. Lăsându-mă fără garniturile de cauciuc ale uşii din spate, care etanşau perfect. Cum aveau să mai fie, după remontare, asta rămânea de văzut. Eu unul nemaifiind deloc optimist în privinţa calităţilor lor iniţiale.

— Mersi, Vladule, că m-ai scos din belea! – am auzit-o vorbind pe tanti Marioara. De la cel mai de jos nivel. Acuma vezi ce-i cu sarmalele, că de ridicat cred c-ai să mă ridici tot tu. Dacă au rămas întregi fiarele alea, pe care le-ai folosit…

Enervat de defectarea portierei şi-a smulgerii kederelor, ca şi de faptul că-mi botezase maşinuţa „belea”, dar şi curios să constat în ce stadiu mai erau sarmalele, mai întâi am căutat în „Bombiţă”. Erau acolo. Întregi şi nevătămate. Numai că ieşiseră din oala ce se răsturnase, şi se răspândiseră pe întreaga suprafaţă a podelei.

— Sarmalele n-au păţit nimic! i-am comunicat mătuşă-mii bune. Din păcate, mai greu va fi s-adudăm zeama, căci s-a cam vărsat…

— Vezi-ţi de treabă, şi fii serios! m-a liniştit tanti Marioara. Că mai am şi-acasă, în ceaunul de mămăligă. Tot voiam să le mai dau un clocot…

După care, văzând că mă apropii de dânsa, cu levierele zdravăn strâmbate, s-a pus singură de-a buşilea, în patru labe, şi-ntr-o clipită a fost la verticală.

— Hai s-adunăm repede sarmalele şi să le ducem în casă!… S-ar putea să fi sosit Raliţa, şi, dacă stă pe-afară, o ştii de ce-i în stare. Ne bălăcăreşte ca pe-o albie de porci…

Pe când culegeam cu grijă, bucată cu bucată, fabricatele mătuşă-mii, afundaţi pe jumătate în „Bombiţă”, ne-am auzit deodată interpelaţi:

— Ce-nvârtiţi acolo, bestiilor, v-aţi apucat de jefuit maşina bietului om? Ieşiţi numaidecât că imediat vă iau la poceală, hoţilor!

Deoarece nu avea posibilitatea de-a ne viziona decât din spate, cel care pornise să răcnească la noi şi-a modificat pe dată opiniile. Când ne-a văzut la faţă. Prilej cu care şi noi am putut identifica pe-apărătorul „Bombiţei”. Tanti Raliţa!

Spre norocul nostru, izbutiserăm să umplem cu sarmale oala. Iar când a zărit-o, şi-a exprimat zgomotos bucuria:

— Ia te uită, voi eraţi, nefericiţilor! Ce bine-mi pare că vă revăd după atâta amar de vreme… Şi pe tine, fa Marioaro, şi pe bernebecul de nepotu-meu, care de atâta timp n-a mai dat ochi cu mine, uitând unde-i bariera Vergului. Ce făceaţi în maşină?

I-am răspuns pe loc, temându-mă ca nu cumva tanti Marioara să-i spună adevărul:

— Scoteam oala cu sarmale, adusă de la sfinţire! Sărut mâna, tanti Raliţo, şi iartă-mă că n-am mai trecut pe

la tălică… Ştii, o vreme am fost cam bolnav.

— Păi te cred. Dacă eşti atât de lacom! De câte ori nu te-am povăţuit să-mbuci încet, fără grabă, cum fac eu…

— Stai blând, tanti Raliţo, că de la stress mi s-a tras! am încercat s-o lămuresc rapid, pentru a nu mă mai bate la cap. Că de înfulecat, le-nfuleca mai dihai decât mine.

— Mai lasă-mă cu stresu' tău, că şi din ăla ai băgat în tine, până peste poate! Trebuia să-l serveşti cu lămâie, sau cu sos remulat, ca să nu ţi se aplece… Mă rog, om vedea noi ce-i de făcut. Am o reţetă de preparat stresu' ăsta, oceanic, ce-a apărut de curând pe la noi, de-o să vă lingeţi buzele! mai mă ţineţi mult aici? Mi-e o foame, de-aş mânca şi bitum cu varză, nu numai sarmale…

Tanti Marioara, care tăcuse în timpul prelucrării, şi-a dat şi dânsa drumul la gură:

— Dar ce-i, fa Raliţo, năvălesc turcii? Ai niţică răbdare, că totu-i pe masă… Să mai dau o dată în clocot, sarmalele ăstea, şi numaidecât o să fie mai gustoase, ca-nainte de ultima sfinţire, din maşinuţă. Hai, pune şi tu osul, de ia-n braţe oala, s-o duci până-n prag, că eu trebuie să-l ajut pe Vlad, să-şi poată închide la loc uşa. Ştii, i s-a cam turtit niţel fesu, când am dat-o peste cap…

Observând că tanti Raliţa începe să arate din ce în ce mai contrariată, atât din pricina „sfinţirii numărul doi", a sarmalelor, cât şi datorită faptului că n-o solicitam pe dânsa, mecanic auto de excepţie, la remedierea „Bombiţei", i-am luat-o înainte:

— Încarcă sarmalele, tanti Raliţo, şi du-le, cum ţi-a spus tanti Marioara, că, aici nu-i decât un fleac de treabă. Care, tehnic vorbind, nu-i de demnitatea matale!…

Convinsă doar pe jumătate, mătuşă-mea m-a lăsat cu tanti Marioara. Şi-a plecat cu oala în braţe. Din când în când, totuşi, aruncându-şi o privire asupra conţinutului, ca apoi să-l adulmece, părându-i-se ceva suspect. Normal, de altfel. Întrucât era posibil să fi emanat şi-oarece miros de

benzină de 90 Co. (cifra octanică).

Tanti Marioara, fără să mă mai aştepte, a trântit portiera la loc. Lăsându-se apoi şi cu toată greutatea peste ea. Încât am rămas cu kederele în mână, iar uşa arăta bombată pe invers, înspre interior. Dându-mi seama că nu mai putea fi deschisă decât la un auto-service, am zvârlit garniturile în maşinuţă, am montat rapid scaunul, coborându-l de pe portbagaj, şi-am trântit şi eu portiera mea, a şoferului. Uitând cheile înăuntru, în blocul de contact. Nu-mi făceam griji, fiindcă mai aveam o dublură. În servieta adăpostită în portbagajul din faţă. A cărui capotă, de când mi-o reparase, cândva, tanti Raliţa, nu se mai închidea niciodată definitiv.

La praznic, ambele mele mătuşi s-au dovedit la cea mai mare înălţime. Prin refierbere, sarmalelor le pierise mirosul de benzină. Iar celelalte bucate, printre care şi celebrele „pifteluţe” manufacturate de tanti Marioara, au izbutit să mai calmeze spiritele. În pofida damigenuţei cu vin de Drăgăşani, băutura preferată a lui nea Ionică Podaşcă, şi-a sticlei cu trăscău de Măţău, leacul dintotdeauna al lui Tatapetre. Care, la ora aceasta, se apropiau de nivelul mării, nemaiavând lichid decât pe fund.

— Mai ia o pifteluţă, Vladule, şi zi bogdaproste! – mă îmbia tanti Marioara, cu ochii sticlind.

Mătuşă-mea Raliţa, care lichida ultimele sarmale, neuitând să rostească, la fiece sarma ingurgitată, cuvenitul „bogda-proste”, încât aproape răguşise, deoarece îl spusese, cel puţin, de vreo douăzeci de ori, ne-a avertizat:

— Fa Marioaro, şi mă bernebecule, dacă vreţi să se-odihnească-n pace răposaţii noştri, neică Pătru, bieţii Ionică şi Eftimie, şi, mai ales, ţaţa Caterina, Mămiţica şi Maca-Maia voastră, lăsaţi-mi şi mie câteva pifteluţe, că-nca n-am gătat cu sărmăluţele… Să le fie ţărâna uşoară!

— Cui, tanti Raliţo, am cutezat eu s-o întreb,

sarmalelor, sau celor duşi dintre noi?

— Tuturor! mi-a răspuns dânsa cu gura plină. Dacă-ţi arde de glume, taman în clipele astea de reculegere, află că te pocnesc de nu te mai vezi, mă pişpirică. Cu mine ţi-ai găsit să te pui?... Şi mai lasă-n pace rămăşiţa aia de Drăgăşani, că mâine, când ai să mă duci şi pe mine au să-ţi ieie ăia carnetul...

Bineînţeles, ne-am culcat abia către miez de noapte. Întru pomenirea alor noştri, jucarăm vreo cincizeci de partide de table, „la purcică", adică prin rotaţie.

— Ce mult îi plăcea lu' Tăticu' să joace tablele! mai rostea, din când în când, tanti Marioara, pe jumătate adormită. Eram cea mai căutată părtineră a lui...

— Aiurea! îi tăia macaroana tanti Raliţa, cu bujori de trăscău în obraji. Numai cu mine-şi găsea bucuria luptelor pe viaţă şi pe moarte. Şi, dacă ţineţi să vă zic una bună, să ştiţi că neica Pătru mă iubea. În mare taină. Fără să-mi fi spus vreodată ceva, şi neîndrăznind să se-atingă de mine. Şi-aşa, era cu vreo douăzeci şi cinci de ani mai mare, şi nu s-ar fi cuvenit să-mi facă figura...

— Ce vorbeşti tu, fa Raliţo? s-a trezit deodată tanti Marioara. Crezi că taman pe tine se-apucase să te-ndrăgească, când avea câte-o fostă ibovnică în mai toate mahalalele? Vezi-ţi, fa, de treabă, că nu-i cu putinţă. Trăii s-o auz şi pe-asta! auzi, tu... Să-mi mai fi şi mamă!

Tanti Raliţa nu-i răspunse la provocare, ci se mărgini să zâmbească subţire. După care propuse:

— Haidem la culcare, că-i tare târziu!

Se-nţelege că-n noaptea aceea am dormit un somn chinuit, bântuit de coşmaruri. Visând „Bombiţa" transformată în scroafă, şi hrănindu-se cu sarmale şi pifteluţe din carne tocată.

Dimineaţa, după un mic dejun frugal, compus din două căni de lapte cu cacao şi niţică pâine prăjită, demaram spre autostrada ce duce la Bucureşti. Călătorie

realmente coşmarescă. Mult mai dihai decât în vis.

Dificultăţile începuseră de la pornire. Când mă străduisem s-o instalez pe tanti Raliţa, de-aproximativ aceleaşi dimensiuni cu mătuşă-mea Marioara, în scaunul din dreapta mea. Întrucât n-avea spaţiu să-şi întindă picioarele, i-am spus enervat:

— Dă odată scaunul mai în spate, şi-atunci ai să-ncapi!

Tanti Raliţa, ascultătoare, şi fără să dea semne de agresivitate, a tras de manetă, rămânând cu ea în mână şi arătându-mi-o mirată.

— Şi-acum ce-i fac?

— Propteşte-ţi picioarele pe podeaua din faţă, şi-mpinge!

În secundele următoare, am fost silit s-asist la dezmembrarea parţială a „Fieţelului”. Scaunul ieşise de pe şarniere, şi lunecase până-n fundul „Bombiţei”, încălecând niţel peste bancheta dorsală. Iar mătuşă-mea nimerise cu capul în plafon, turtindu-l spre exterior, cam vreo zece centimetri, iar un picior îi trecuse dincolo de podea. Desfundând-o.

— Dă-i drumu’, şi nu-ţi face probleme! m-a liniştit tanti Raliţa. Am să rămân cu stângul la aer, iar dacă mi sencinge şi dreptul, îi mai trag podelei una, să mă ţină minte, şi poate îl scot şi pe el la aerisire.

Plin de draci, am mânat ca la cursele de formula I, atingând, uneori, şi 70 de kilometri la oră. La sosirea noastră, înaintea casei mătuşă-mii, din bariera Vergului, a trebuit să iau bonfaierul şi să tai tabla podelei. În jurul picioarelor bătrânei. Căci, după cum prea bine prevăzuse, tabla cedase şi-n dreptul celuilalt picior.

Luându-şi rămas bun, tanti Raliţa mi-a mulţumit:

— Mai treci pe la mine, băieţelule! Pe căldură, până-n toamnă, aş zice să nu-ţi faci la loc podeaua. După mine, realizează o climatizare perfectă. Las-o aşa, că-i mai bine.

Cine ştie, poate ne va fi dat să mai mă duci o dată la Piteşti…

— De ce?

— Ca să-i facem o bucurie Mărioarei şi s-o-mpăcăm! Nebuna e-n stare să-şi închipuie că mi-i fiică vitregă. C-o duce mintea!

Nu i-am răspuns nici da nici nu, ci m-am grăbit să dispar. Şi-am luat-o pe şoseaua de centură, de la Colentina. Nu era exclus să mă-ntâlnesc cu dânsa şi-n oraş. Totu-i posibil cu tanti Raliţa.

„ÎNTOARCEREA POETULUI LA UNELTELE SALE”!

Odată ajuns acasă, am scos din birou manuscrisul romanunului, pe-atunci fără titlu, şi-am anunţat-o pe bulgăroaică:

— Copilă bună, până sâmbătă să nu mai fiu deranjat. Mă pun serios pe lucru. De machetat am machetat, mi-am făcut hatârul şi-a ieşit bine. Acum e timpul să-mi văd şi de menirea mea!

— Dar de ce numai până sâmbătă?

— Pentru că suntem invitaţi la Tom! maică-sa vrea să te cunoască, în carne şi oase, nu numai din povestirile lui fiu-său…

— Şi cu regimul dietetic ce-i faci?

— Tot ce-am făcut şi până acum… îl ţin. Când se poate. Când nu, nu!

— Biiine! Să nu-ţi pară rău…

— N-aş prea crede! am liniştit-o pe nevastă-mea.

Şi, într-adevăr, n-am avut de ce să-mi pară rău.

Pe la unsprezece, Tom ne-a primit în apartamentul său, de pe Magistrală, recent dobândit, în calitate de chiriaş, anunţându-ne:

— Mama ne-aşteaptă pe la douăsprezece şi jumătate. Cu masa. Dânsa locuieşte cu un etaj mai sus şi-o să prânzim acolo. Până atunci, vă prezint bogăţiile mele.

Şi-a purces să ne-nfăţişeze raritățile din bibliotecă,

obiectele ce-i împodobeau locuinţa, tablourile şi desenele achiziţionate de la pictori şi graficieni prieteni, colecţia numismatică, şi-alte multe încântătoare mici bogăţii. Dintre care, în afara ediţiilor bibliofile, cel mai mult mi-a plăcut, stârnindu-mi chiar admiraţia, o roată de căruţă, sau de car, cu spiţele şi obada vopsite în roşu sângeriu, iar restul într-un verde închis, bătând spre culoarea măslinei.

Cu măsline am inaugurat şi pantagruelicul prânz oferit de doamna Tomozei. Care, mult mai tânără decât îi era vârsta, se mişca vioaie şi vorbăreaţă prin casă.

Dumnezeule, şi câte bunătăţi ne pregătise! Când am ajuns la fasolea bătută sau făcăluită cum i se spune prin unele părţi ale ţării, pur şi simplu am înlemnit. Aşezată pe două platouri mari, cu ceapă prăjită deasupra, presărată cu boia şi înotând în ulei, amirosind lejer a usturoi, numai că nu-mi făcea cu ochiul, vrând să-mi grăiască: „A ta-s, scumpule!” Emoţionat de-atâta frumuseţe, am iubit-o, metaforic vorbind, la modul pătimaş. Consumând, de unul singur, cred că vreo trei farfurii.

— Poţi să mai serveşti, dragule, că nu balonează! E făcută dintr-un neam anume de fasole, cu bobul cât degetul, căruia i-am curăţat coaja…

Şi-am mai luat o porţie. Neştiind că urmau nişte rotocoale de berbec, grăsuţe şi înăbuşite bine la cuptor, până se frăgeziseră ca ugeru’ de văcuţă. Totuşi, şi eu, şi bulgăroaica, pentru a nu jigni gingaşul suflet al amfitrioanei, n-am dat pace nici fripturii. Cu-atât mai mult cu cât nevastă-mea, ca orice făptură din neamul ei, preţuia nespus carnea de batal. Şi-am ţinut-o, tot aşa, până-n seară.

După această masă de neuitat, reîntors la Tâncăbeşti, cu forţe inexplicabil sporite, mai ales că nu păţisem nimic din pricina fasolei, m-am aşezat băţos la lucru. Băţos, oarecum spus, deoarece luasem câteva ocale mai mult, şi nu aveam posibilitatea să dactilografiez aplecat. Din

motive de abdomen. Defecţiune pe care-am remediat-o urgent, trecând pe-un regim sever. Numai iaurt, brânză de „veci” şi fructe. În special piersici, osebit de diuretice.

Romanul parcă se aşternea singur pe hârtie. Între timp, la vreo lună după apariţia primului „Argeş” (seria cu Tomozei redactor-şef), l-am machetat şi pe-al doilea.

Abia peste vreo şase sau şapte numere, l-am rugat pe Tom să treacă asupra altcuiva plăcuta sarcină a prezentării grafice.

Ne-apropiam de toamna anului următor, ploua cu nemiluita, iar cu romanul o cam încurcasem. Nu-mi mai mergea mâna. Iar „Bombiţa” îmi crea probleme. Avea atâta rugină, încât mi-era şi frică să mă mai sui în ea. În afară de asta, augustul ce se apropia de sfârşit se dovedise nemaipomenit de ploios. Potop după potop, zi şi noapte. Simţeam umezeala până sub piele.

Culmea era că, după două luni, prin noiembrie, meşterii tinichigii pe care-i angajasem să-mi repare tabla „Bombiţei” la domiciliu, încă nu erau gata, mereu asigurându-mă:

— Maestre, nu-i oxigen, dar dacă ne faci matale rost, în trei zile suntem pe sfârşitelea!...

Necăjit că fusesem silit să culeg via sub şiroaiele ploii, care nu se îndura de bieţii struguri, vârând mucegaiul în ei (bothrytis fuckeliana), că mustul zăcea în butoaie, refuzând să se limpezească, le-am făcut pe plac. Şi-am pornit să telefonez. Prietenilor. Să aflu dacă are careva din ei oxigen. Aveau. Însă-n plămâni. În tuburi, nu. În cele din urmă, m-a ajutat cooperativa meşteşugărească din localitate. Plătind un tub cât o rachetă Pershing. Mă rog, n-aveam altă soluţie.

— Bun oxigen, mi-a spus tinichigiul, însă mai trebuie şi carbid!

— Şi de ce nu mi-ai spus de la bun început, când te-ai plâns de oxigen?

— Păi atunci, când v-am zis de oxigen, aveam.

— Şi unde-i acum?

— În groapă! L-am azvârlit, că-l plouase şi nu mai era bun de nimic. Ne daţi de veste când aveţi şi carbidul, şi imediat venim la lucru!

La un moment dat, pe când mă chinuiam să găsesc şi carbide mi-am dat seama cum se făcuse de se alterase celălaltul. Vrând să văd care-i situaţia mustului, şi de cese-ncăpăţânează să zacă pe drojdie, am constatat, spre stupefacţia mea şi-a bulgăroaicei, că se evaporase în proporţie de minimum 30%. Am cercetat butoiaşele, am probat canelele, ne-am uitat atent la fiecare doagă în parte – nimic. Nu zemuia pe nicăieri. Bântuit de-un gând amar şi negru, m-am repezit la groapa cu carbid. Era plină. Cu carbid colorat. În roşu. Mustul fiind din Muscat Hamburg.

— Nefericiţii, de-aia se câcâie de-atâta timp, ca să ne guste mereu vinul! Pesemne, erau şi ei supăraţi că încă pişcă la limbă. Şi, sătui de-atâta dulceaţă, şi-au răsturnat paharele peste carbid…

— Bravo, măiestrică! m-a felicitat nevastă-mea. Curat detectiv, nu altceva. Mâine coborâm butoaiele în beci…

Am făcut-o şi pe-asta. Stâlcindu-mi laba dreptului. Dar şi sucindu-mi degetul mare, de la mâna stângă. Pe care-l vârâsem în vrana polobocelului pe post de dop.

Iar ploaia nu-ncera. Amărât de viaţă şi de faptele marilor meşteri, de-altfel un fel de consăteni de-ai mei, fiind din Ciofliceni care aparţinea aceleiaşi comune, m-a pălit o scârbă de tot şi de toate, încât am abandonat romanul şi-am trecut absolut inexplicabil la poezie.

De vreo treizeci de ani nu mai stihuisem! De unde-mi venise, atunci, setea aceea diavolească de-a scrie versuri?

Recitindu-mi „capodoperuţa”, mi-am zis, aproape-n gura mare:

— Nu mi se pare tocmai proastă…

— Despre cine vorbeşti, măiestrică, şi-ncă de unul

singur?

Mă lua la-ntrebări bulgăroaica de nevastă-mea, care tocmai intra în bucătărie, dorind, sper, să pregătească un breakfast pe măsura anotimpului acela parşiv.

Până aveau să-şi termine „nea” Fane şi „nea” Puiu, găinari de milioane, mârşava lor lucrare de tinichigerie, nădăjduiam, din tot sufletul, să mi-o duc la bun sfârşit, şi eu, pe-a mea. În toată neprihănirea unor simţăminte pe care le crezusem rătăcite, departe de mine.

În orice caz, la mijloc de decembrie erau gata. Şi „Bombiţa”, arătând ca vai de lume, însă şi ciclul meu de poeme. Îmi plăcea, fără să fiu întru totul mulţumit. La bătrâneţe, aveam emoţii de debutant. Aşa că, le-am supus judecăţii publice.

DESPĂRŢIRE LENTĂ, AGALE ŞI BLAJINĂ – ÎNSĂ TEMPORARĂ

Dornic să-mi continui lucrul la poeme, însă altundeva, într-un loc mai ozonat, unde să nu mai mă simt răscolit şi tulburat de păţaniile acelei toamne bezmetice, când potopurile, plus „nea” Fane şi „nea” Puiu îşi bătuseră joc de mine, de „Bombiţă” şi de meseria lor, m-am sfătuit cu bulgăroaica de nevastă-mea. Într-o noapte gravă, de insomniaci.

— Măi Penke, ce-ai zice dacă m-aş retrage, pentru o vreme, la Sinaia-Cumpătu, la una din casele noastre de creaţie, să-mi dau la tocilă poeziile pe care ţi le-am citit?…

— Du-te, măiestrică, nu mai sta! a exclamat bucuroasă. Am atâtea pe cap, şi mi-ar fi mai lesne fără tine aici. Du-te, şi-astâmpără-ţi lingoarea…

— Îţi mulţumesc din adâncul inimii, copilule! Deşi aş ţine tare mult să nu fie lingoare ceea ce mă macină… Fiindcă boala asta, căreia doctorii îi mai zic şi febră tifoidă, sfârtecă stomacul omului, nu creierul!

— Nu ştiu cum o fi sau n-o fi, dar la tine-s cam legate, mintea şi mâncărica bună! Sper însă să aibă acolo şi

dietetice. N-ai să şlefuieşti stihuri, înfulecând cum îţi place ţie, cârnaţi pe fasole…

— Nicio grijă! Mă aflu într-o stare de spirit când tânjesc după brânză de „veci”, morcovi fierţi şi sfeclă coaptă.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, demaram spre Sinaia. Nu în trombă, cum îmi stă în obicei. Ci în marşarier. Dărâmând uşa din placaj a garajului. Marele tinichigiu şi mecanic auto („nea” Fane), îmi montase de-a-ndoaselea pinioanele cutiei de viteze. Dar nici eu nu m-am lăsat copleşit de vitregiile sorţii şi-ale prostiei cioflingarilor.

Utilizând, şi eu, de-a-ndoaselea schimbătorul de viteze, ceea ce nu era o mare fericire, am ajuns spre seară la Sinaia. Cu „Bombiţa”. În piese detaşate. O aripă o lăsasem la Comarnic, un prag la Posada, şi două arcuri chiar în localitatea de destinaţie.

Iar când am parcat, într-o hărmălaie fantastică de fiare şi tinichele târâte după mine, cu „Bombiţa” rulând mai mult pe podea decât pe roţi, lumea aflată la cantina complexului de creaţie a ieşit numaidecât afară să asiste la sosirea ciudăţeniei care-şi anunţa astfel apariţia.

Spre bucuria mea, printre cei aflaţi, atunci, la Cumpătu, era şi Tom. Dulcele de el, când a identificat „Bombiţa”, m-a-ntrebat îngrijorat:

— Ce-ai păţit, nea Vlăduţ, ai avut vreun accident pe drum?

— Deloc! însă abia mi-am scos maşina din mâinile unor meşteri particulari, iar ce vezi este rezultatul unor reparaţii tărăgănate aproape trei luni… De rest nu mă plâng. Am avut norocul să mă reîntorc la nişte vechi unelte de-ale mele şi să scriu nişte poeme! Ce zici, te-ar interesa să le citeşti?…

— Neapărat! De machetator te ştiu, proză mi-ai mărturisit că scrii, numai de poezii nu mi-ai pomenit că te-ai apucat iarăşi de ele…

— Ce-au ăştia la masă? E ceva şi de-ale regimului?…

— După câte te cunosc, cred că-i taman ce-ţi trebuie! La cină, administratorul ne-a făcut rost de nişte cârnaţi de casă. Probabil de la animalul propriu. Pe care l-a tăiat ieri. Acuma-i prăjeşte coana Florica, la bucătărie. Unde-a pus vreo cinci tigăi pe plită…

— Şi-au şi varză călită? m-am interesat eu, brusc revenit la sentimente mai prozaice, uitând de lingorile mele lirice.

— Nu, din păcate! m-a informat Tom, zâmbind pe sub mustaţă. Însă le-a rămas de la prânz, n-o să-ţi vină să crezi, o fasole sleită epocală. Haidem înăuntru, fiindcă-s sigur că trebuie să fii mort de oboseală!

— Exact! Dar şi de foame…

Pe la miezul nopţii, după ce ne-am retras cu toţii pe la camerele noastre, m-am pomenit cuprins de-o dorinţă nebună de scris. Poeme.

În tinereţe, dacă se mai ţine minte, fusesem persecutat de boala creării unui ciclu de poeme satanice. Mai amintindu-mi de unele din ele, mai prelucrându-le şi şlefuindu-le, către dimineaţă aveam gata cinci balade, grupate sub titlul „Majestatea sa Satanică!”… Ciudat, ori mă întorceam la timpurile copilăriei mele literare, ori dădeam în mintea copiilor.

Înspăimântat de câte-mi putuseră trece prin cap, am zvârlit în sobă, de-a dreptul la foc, întreg ciclul de balade satanice. Fiindu-mi şi frică de strângerea relaţiilor dintre mine şi legiunea aceea de diavoli, cu nume-atât de bizare. Nici cu cel de Sus, nici cu cel de Jos, mi-am spus eu, în sinea mea. Mai bine cu cei de-aici, de pe pământ. Cel puţin, ăştia-s oameni normali şi te mai poţi înţelege cu ei. Păstrându-mi totuşi o copie, pentru orice eventualitate, m-am vârât în pat. Sunetele trâmbiţelor zilei de apoi m-au trezit taman la vremea prânzului. Dormisem adânc, împăcat cu mine şi cu viaţa.

Nu erau trâmbiţe, ci claxonul „Bombiţei”.

Curios să constat cine-mi umblă la maşină, făcând să funcţioneze goarna electrică, defectă încă de când mi-o reglaseră meşterii de la Ciofliceni, şi care până astăzi refuzase să mă asculte, oricât mi-aş fi împins degetul în ea, m-am repezit la fereastră. Căci îmi parcasem maşinuţa sub fereastra camerei ce mi se repartizase. Nu că m-aş fi temut de furt, dar era posibil să-i mai curgă cine ştie ce piuliţe şi şuruburi, şi voiam să le am la îndemână.

Tom, aşezat la volan, mă claxona în disperare. Scoţând capul pe fereastră, l-am întrebat uimit:

— Cum ai făcut, de-ai reuşit să-l pui în stare de funcţionare?

— Nici nu m-am atins de claxon… Am fost intrigat de dispariţia matale, nea Vlăduţ, şi-am încercat să văd şi eu cum de-ncapi în „Bombiţă”… Nu ştiam ce se-ntâmplă, mai ales că e şi ora de masă, iar tălică nici gând să te-arăţi la faţă. Haidem, că ne-aşteaptă băieţii. Şi vor să stăm de vorbă…

— Despre ce? E ceva cu machetarea „Argeş”-ului?…

— Nu, ferească sfântu’! Despre poemele matale, nea Vlăduţ…

La masă, în jurul unei ciorbiţe de burtă fantastice, la care nu m-am lăcomit, servindu-mă doar de două ori, Tom mi-a spus zâmbitor:

— Nea Vlăduţ, eşti poet!…

— Nu se poate! – am exclamat eu neîncrezător, temându-mă să nu mă ia peste picior.

— Le-am citit cu toţii, şi vrem să ţi le publicăm la revistă…

— După treizeci de ani! am exclamat eu realmente intimidat.

— Dumas a scris „După douăzeci de ani”, iar matale după treizeci. De altfel, eşti şi mai mare decât el. Ca greutate… Iar timpul se dilată corespunzător! s-a declarat

amabil unul din comeseni, un tânăr poet din generaţia lui Tom.

— În orice caz, la anul vor apare! a intervenit Tomozei. De ce-ai pomenit cifra de treizeci? Zău că nu te-am înţeles…

— Acum treizeci de ani mi-a apărut ultima poemă! În „Curentul literar-magazin”… La asta mă gândeam, când mi-au scăpat, fără voie, vorbele de mai sus!

Trezindu-mă din transa lirică în care căzusem, m-am aşezat serios la lucru şi mi-am dus la bun sfârşit prima versiune a romanului. Tom a plecat. Am plecat şi eu după vreo săptămână. Deoarece cei de la „auto-service”, oameni de treabă, ţineau cu orice preţ să-mi pună maşina la punct. La plată, când mi s-a prezentat factura, abia atunci am înţeles mai bine ce-nseamnă „cu orice preţ”. Am înghiţit în sec şi-am plătit. Însă nici n-am mai avut necazuri cu „Bombiţă”.

În mai 1973, revista „Argeş” îmi tipărise poeziile. La subsolul a două pagini faţă în faţă. Cu o prezentare semnată de Tomozei care scria despre mine: „Găzduim cu satisfacţie debutul poetic al lui Vlad Muşatescu, drag personagiu, cunoscut până acum ca decanul necontestat al machetatorilor de reviste, numai ca autor şi traducător de romane poliţiste şi «numai» ca un om despre care se poate spune că e tot numai inimă (şi Vlad Muşatescu e destul de împlinit la trup…). Bonom ca Tudor Muşatescu, al cărui nepot este, musceleanul Vlad îşi redescoperă în ciclul de poezii pe care îl tipărim alăturat (regretăm că nu într-o pagină desenată de domnia sa) lumea mirifică a copilăriei petrecute la Măţău şi Câmpulung, cu dulcea ei mitologie, cu farmecul ei trist şi, mai ales, cu acele umbre iubite ce-au animat-o cândva.

Acest al doilea Muşatescu, ale cărui stihuri le propunem atenţiei cititorului, compune cu emoţie peisagii înregistrate de către o memorie prodigioasă, deschisă atât

incantaţiilor şi euritmiilor ce-l vor fi fermecat, dar şi unor senzaţii şi sentimente ce îi conferă verbului său nostalgic ascuţiş şi limpezime humoristică. Nu publicăm versurile unui copil «bătrân» ci (cu inerentele imperfecţiuni ale debutului întârziat) îi oferim cititorului o ipostază a copilăriei eterne, aşa cum a imaginat-o în versuri cu fluenţă folclorică acest muscelean copilăros şi blând, elegant şi tandru, figură aparte în peisajul nostru literar pe care îl populează generos cu impresionante dimensiuni.

Cei care îl iubtesc pe Marele Vlad vor avea satisfacţia şi surpriza de a-i descoperi vocaţia esenţială: aceea de poet…”

Citind cele de mai sus, parcă de vreo zece ori, nevenindu-mi a crede ochilor, am simţit cum mă cuprinde o jenă cumplită. La fel mă simt de jenat, pentru c-am reprodus în carte nemeritatul cuvânt de bine rostit în scris de Tomozei. Am făcut-o nu pentru a mă făloşi. Ci doar din dorinţa de-a schiţa un portret al poetului.

Mi-am amintit de aventura cu machetarea „Argeş”-ului, dând peste numărul cu pricina, în care-mi apăruse ciclul de stihuri, şi-l păstrasem la arhivă.

ÎN VIZITĂ LA PALAT

RECLAMAGIU LA 15 ANI

Prin ’38, dacă nu cumva mai târziu, ceea ce nu prea cred, deoarece nu-mi amintesc precis, am avut prilejul să primesc prima comandă literară din viaţa mea.

Pe-atunci locuiam pe şoseaua Vergului, dincolo de barieră, laolaltă cu Ongliţa, maică-mea, şi noul meu tată, Octav Ştefănescu. În seara aceea, de octombrie, aveau invitaţi. La cină. Pe fratele lui Octav, fost inspector general de asigurări la „Asigurarea Românească” a lui Nicolae Gâlcă, un fel de nepot, al poetului Al. Vlahuţă. Care, sătul de ideile trăsnite şi insolente emise de Petrică Ştefănescu, îl pusese pe liber. Angajându-l, în schimb, drept compensaţie, pe Octav, fratele acestuia din urmă. Însă

numai ca achizitor.

Al doilea invitat, un bun prieten de-al lui Petrică Ştefănescu, trebuia să apară mai târziu. Deoarece ducea unele tratative cu restauratorii din Capitală, fiind proprietarul şi directorul fabricii de bere „Czell”, din Braşov, sau din Sibiu, amănunt ce-mi scăpase din vedere, atunci când nea Petrică povestea, la un păhărel de trăscău de Vâlcea:

— Măi, oameni buni, şi tu năpârstocule, dacă m-ascultă, şi pe-ăsta îl fac om! Aşa cum l-am făcut pe blegul de Gâlcă. Pentru ca, după ce s-a văzut mare şi tare, adunând bani la cio-rap, să-mi întoarcă spatele… Nefericitul! Nici nu-şi dă seama că-i în prag de faliment. Aşa cum era s-o păţească acum patru ani, când ajunsese să n-aibă cu ce mai plăti lefurile oamenilor. Tot eu l-am salvat. Ca viitor asociat, după cum se jurase c-o să mă ia, lângă el, i-am dat ideea să lase asigurările mai la o parte, fiindcă lumea nu crede-n boli, necazuri şi-alte nenorociri, nici chiar în moarte, şi să se lanseze în construcţii productive. Aşa s-a pomenit, instigat de mine, proprietar al cinematografului „Aro”, al cărui nume venea de la „Asigurarea Românească”, construit sub conducerea mea, că de-aia mi-s inginer, şi-al hotelului de lux „Aro”, de la Braşov. Ei bine, când a venit vorba să-mpărţim beneficiile, cretinul a zbierat la mine, ca apucat:

— Cu cine să mă asociez, mă? C-un Ştefănescu oarecare? Un Gâlcă autentic, cum sunt eu şi neamul meu, înrudiţi cu mă-rele Vlahuţă, s-ajung la mâna lu’ Petrică? Hai, că-i bună! E drept, ai avut ideea cu cinematograful, dar tot tu erai să-i dai foc… La fel cum erau să se petreacă lucrurile şi la hotel, când incendiaseşi parterul şi holul! De azi înainte, trebuie s-o ştii, nu-i loc de-amândoi la „Asigurarea Românească”. Nu-ţi datorez nimic, nu-mi datorezi nimic. Ne despărţim. Adio! Şi să nu-ţi mai văd piciorul pe-aici…

— Avea şi el, într-un fel, dreptate! a intervenit Octav, puţin cherchelit. Dacă i-ai tras un picior, drept în foale, gata să-l laşi râncaci sau boşorog, cum se mai zice, e clar că nu mai ţinea să-ţi vadă nici măcar pantoful…

— Spre norocul tău, mă Octave, purtam bocanci cu talpă groasă! Şi ţi-a prins bine. Pentru că, răcnind la el, după ce-l văzusem cocârjat de durere, i-am zis: „Să-l iei pe frate-miu, în locul meu, c-altminteri îţi mai trag una! După ce că m-ai jecmănit de idei şi de munca mea, merit măcar atâta lucru… E bine?” Şi s-a declarat de acord: „Bine, dom Petre, îl iau, deşi-i cam bleguţ!”…

Ca să-l scap pe taică-meu vitreg de ruşinea ce-i îmbujorase obrajii, l-am întrebat pe nea Petrică:

— Chiar ai vrut să dai foc cinematografului din răzbunare?

Ştefănescu I-ul m-a privit oarecum mirat, apoi a pornit să chicotească.

— Mă năpârstocule, eşti mai fleţ decât boul de Gâlcă! Cum era să-l incendiez, de vreme ce-l ridicasem cu mânurile mele? Şi-apoi, focul se declanşase înainte de-a veni vorba despre contractul de asociere. Căci şi-aici era o chichiţă. Nici Gâlcă nu era de capul lui să mă facă partener. „Asigurarea Românească” era societate anonimă, pe acţiuni. Chiar dacă Gâlcă deţinea 80%, mai erau hoţii ăilalţi, cu restul. Când mă amăgise că mă ia asociat, totul fusese o înşelătorie. Bine pusă la punct, ce-i drept. La asta îl ajuta mintea…

— Bine, dar un foc a fost, totuşi! C-au scris şi ziarele…

— Exact! Însă eram nevinovat. Le-am şi demonstrat la anchetă. Ca inventator, căci astade fapt, adevărata mea meserie, tocmai descoperisem ponţigarea la purtător. Băgai ţigara într-o ţeavă de ebonită, o aprindeai, şi-apoi îi înşurubai ţevii un capac, prevăzut cu găurele. Pentru tiraj. Scrumul rămânea în capac, iar mucul de ţigară tot acolo,

după ce terminai de fumat. Şi nu-ţi mai rămânea decât să bagi ponţigarea în buzunar. Aşa cum făcusem şi eu. Când îmi lăsasem pardesiul la garderobă. Cu o ponţigară în buzunar. Nici acum nu-mi explic ce s-a întâmplat, şi cum de-a luat foc garderoba… Ori nu era ebonita bine turnată, şi-atunci devenea inflamabilă, ori a fost o mână criminală la mijloc, dornică să-mi fure invenţia. Încă n-o brevetasem…

— La hotel, tot mâna vrăjmaşă a fost la baza pârjolului?

— Aş, da' de unde! Acolo a fost o bandă întreagă. În frunte cu directorul hotelului. Stai niţel, să-ţi povestesc care-i adevărul. Deoarece bradolina cu care se curăţau podelele răspândea un miros neplăcut, le-am predat o reţetă specială, inventată de mine. Foarte originală. 75% neofalină şi 25% un preparat antiinflamant şi antidetonant, al cărui secret sunt obligat să-l păstrez şi-acum, nefiind nici el brevetat. Ce crezi c-au făcut ticăloşii, ca să mă compromită? În loc de praful meu, au pus în neofalină clorură de potasiu, sau ceva de genul ăsta, căci n-am putut analiza compoziţia. Era tardiv. Parterul şi holul fuseseră în aşa hal avariate, din pricina exploziei, după ce femeile spălaseră podelele, încât n-am mai găsit nici urmă din soluţia mea, dar nici din locul unde se produsese deflagraţia. Înţelegi acum cum s-au petrecut lucrurile?

— Mi-e foarte clar, nea Petrică! l-am asigurat eu. Numai Gâlcă e de vină!

Octav m-a aprobat dând din cap. Atât de emoţionat şi brusc, încât a căzut cu nasu-n paharul de vin. Abandonase trăscăui şi trecuse la Drăgăşani. În exces însă. Şi-acolo a rămas. De parcă sta să cugete la şansele directorului său general.

— Petrică, ai milă de el, şi nu-l lăsa din ochi! l-a atenţionat maică-mea. Nu cumva să-mi cadă de pe scaun… Mă duc să-i fac imediat o cafea neagră, tare şi mare, în

stare să scoale şi morţii din groapă. Dacă-i mai torn în ceaşcă şi-o scrumieră plină cu scrum, atunci o să joace şi tontoroiul. Să nu ne facem de râs faţă de fabricantul tău de bere… Mai bine aduceam mâncarea la masă, şi nu se mai afuma Octav. Dar nu se făcea, până nu-ţi soseşte prietenul…

Mi-era tare simpatic nea Petrică. Mai ales că invenţiile sale îmi stârneau interes. Acuma lucra la o brichetă pentru fumătorii dornici să se lase de tutun, şi care să ardă cu cărbuni. Datorită servietei în care trebuiau să-şi care cărbunii, după un timp li se făcea lehamite de mahorcă şi se puteau apuca de-altceva. Îi mai rămăsese de rezolvat problema aprinderii. Exista însă. Ori cu benzină, ori cu gaz lampant. Asta era dilema.

Când s-a prezentat, în sfârşit, şi proprietarul fabricii de bere era destul de bine cherchelit. În loc de flori, îi oferise maică-mii o ladă cu 24 de sticle de bere „Czell” pe care-o cărase singur, până-n prag. Unde-o depusese în braţele Ongliţei, spunându-i:

— Doamnă, aveţi din partea mea cea mai uşoară bere din lume. N-are nici şase grade… M-aş simţi onorat s-o acceptaţi!

— Cu multă plăcere, domnule Czell, i-a răspuns măicuţa, rostindu-i numele aşa cum se scrie. O fi ea, însă, de şase grade, dar cinşpe kile tot trage la cântar… Ajutaţi-mă să duc lada în casă!

— Imposibil! Nu se ia un dar din mâinile celui pe care-l admiri… Şi v-aş ruga să nu mă confundaţi cu denumirea berii, care se pronunţă Ţel, fiindcă numele meu este cu totul altul!

Abia mai ţinând lada în braţe, curiozitatea n-a lăsat-o pe Ongliţa în pace, căci I-a întrebat imediat:

— Cum vă numiţi?

— Luther Ovidius Papastratos! Numele aparţine răposatului, de la care am moştenit fabrica…

La masă, laolaltă cu Octav. Petrică, Ongliţa, pe mine uitându-mă, au lichidat toate sticlele din ladă. Fiind vorba de bere, maică-mea îi îndopase cu crenvurşti. Hreanul ras, pe care-l adusese ca garnitură, îi făcea să plângă. Drept pentru care, punându-l pe nea Petrică, Luther l-a-ntrebat la ureche, însă atât de puternic, încât au zăngănit paharele:

— Ai rezolvat problema, Petrică? Dacă nu, precis dau faliment! Nimeni nu vrea să cumpere decât bere „Luther”. Ca să vezi şi să nu crezi. Oţi mare, mă Petrică. Îi cheamă anonim, fiind societate pe acţiuni, şi vând berea pe numele meu… Ce-i de făcut?

— Să te ocupi mai serios de fabrică! i-a strigat răzbunător Petre Ştefănescu, tot în ureche.

— De unde-ai ajuns la concluzia că nu-s serios? Cinci mii de lei ţi-am dat pentru analize, şi-ncă nu mi-ai spus nimic… Ce-i fac?

Nea Petrică, privindu-l întrebător pe Octav, şi liniştindu-se când acesta l-a aprobat din cap, i-a declarat fabricantului:

— Acuma totu-i rezolvat! Am şi-al doilea element al analizei…

— Spune, măi Petrică, nu mă mai fierbe! l-a somat berarul.

— Berea matale-i proastă, fără gust şi aromă, fiindcă n-are apă…

— Că n-oi vrea s-o fac din vin! l-a întrerupt brutal Papastratos.

— …n-are apă bună! Asta am vrut să spun, dacă nu mă-ntrerupeai – l-a lămurit definitiv nea Petrică. Cea pe care-o utilizaţi nu posedă oligoelementele necesare. Dacă mai ieşi cu cinci mii, îţi dau şi soluţia tehnologică!

— Îţi dau, numai spune-o!

— Cari apă de la Azuga, că-i în apropiere şi-are şi gară, şi fermentezi în ea hameiul…

— Cum aşa? Să cumpăr în fiece zi cincizeci de vagoane de apă, şi s-o mai şi transport cu vagoane-cisternă la mine? Eşti nebun?

— Pardon, inventator! l-a repezit unchiu-meu de-al doilea.

— Şi-al doilea element e tot oligo?

— N-aş zice. Firma „Czell” n-are o reclamă corespunzătoare. Asta e. Nu vezi şi n-auzi că toată lumea-şi face astăzi reclamă? Până şi la radio. Ia ascultă: „Bobb, Bobb, e-un săpun, e săpunul cel mai bun”. Şi se pronunţă cu accentul pe „B”, deoarece se scrie cu doi de „b” mici, la urmă. Sau: „Care-i pudra cea mai bună? Pukha! Aha, e Pukha!…” După care urmează o melodie antrenantă. Deci, pe scurt, asta-ţi lipseşte. Apă şi reclamă!

— Şi de unde să iau un poet de reclamaţii sau reclamagiu, cum li s-o fi zicând în lumea lor?

— Poetul e-aici! i-a răspuns Petre Ştefănescu, arătând la mine cu crenvurştul pe care-l ţinea în mână. Mi-a spus Octav c-a şi publicat. La revistă. Unde, sub semnătura lui proprie, i-au tipărit trei versuri dintr-un poem la poşta redacţiei… Dacă te-nţelegi cu el, eşti om făcut!

M-a privit neîncrezător, probabil datorită vârstei mele fragede. Apoi m-a întrebat, oarecum ţâfnos:

— Poţi să mi-o faci, până mâine la prânz? Că eu plec acasă, cu trenul de 14.07…

— Ce să vă fac? – m-am mirat de pretenţiile fabricantului.

— Reclama! Două versuri numai, însă care să-mi vândă berea în toată ţara… Dacă-ţi iese ceva, ai de la mine trei sutare! Mă găseşti la hotelul „Puicuşor”, de pe Calea Griviţei, lângă Gara de Nord…

— La ce cameră?

— Nu mai ţin minte, dar întrebi la portar. Parcă-i la etajul III, sau pe-aproape.

N-am mai zăbovit la masă, unde, şi-aşa, atmosfera

începuse să se cam deterioreze.

GREU SE MAI CÂŞTIGĂ UN BĂNUŢ!

Cămăruţa mea se afla la subsol. Unde, mai înainte, fusese odaia pentru servitori. Bună şi-aia! Eram singur, nesupravegheat, şi aveam posibilitatea să scriu, sau să învăţ (asta mai încet), până la orice oră din noapte. Iar noaptea de-acum era şi trebuia să fie o noapte de groază. Fiindcă urma să-mi câştig primul meu bănuţ, livrând o poezie. Şi nu un poem dilatat, ci unul într-un vers, aşa cum compusese Ion Pillat, sau maximum două, după cum obişnuiau cei de la radio.

Bând aproape o sticlă de cafea, luată pe-ascunselea de la bucătărie, unde Ongliţa pusese la fiert o oală întreagă, în speranţa că numai astfel avea să fie izbăvită de prezenţa lui Petrică şi-a lui Luther Ovidius Papastratos, m-am pus serios pe lucru.

Până-n zori, când trebuia să sune sirena de la „Malaxa”, aflată în apropierea casei unde locuiam, dădusem gata vreo cincizeci de variante. La opt şi jumătate, izbutisem să selectez douăzeci. Iar la zece, când am urcat la etaj, să-mi iau gustărica de dimineaţă, în bucătărie, ca să nu-i deranjez pe babaci, mi-am recitit, la repezeală, cele douăsprezece „poeme” dedicate lui „Czell”. Între un crenvurşt, rămas de-aseară, şi-o cană de cafea. Rece şi cu gust de scrum de ţigară. Precis, din aceasta folosise şi Octav. Ce-i curios, e că şi pe mine m-a trezit la realitate. Cum că, până-n Calea Griviţei, mai aveam de străbătut ceva drum. Minimum o oră şi ceva, schimbând trei tramvaie.

Când am dat, în sfârşit, şi peste hotelul „Puicuşor”, o magherniţă rezervată mai mult comis-voiajorilor în trecere prin capitală, m-am considerat cel mai fericit om de pe lume. Peste un ceas colindasem în căutarea lui. Şi-avusesem noroc, când o „puicuţă”, privindu-mă dispreţuitor, mă îndrumase:

— Prăpăditule, vezi că-i în gangul de lângă „Marna”!

Prin gang, nimerisem şi la „recepţie”. O cuşcă din scândură negeluită, unde somnola un portar buimac. De vin, sau de nesomn, asta nu se putea preciza.

— La ce cameră-i domnul Papastratos?

— Habar n-am! Cine o mai fi şi ăsta?

— De la fabrica de bere „Czell”, din Braşov, sau Sibiu…

— Aha! Ala care m-a cinstit cu trei sticle de poşircă, de-mi plesneşte şi-acuma capu’? Cată-l la trei!… Etajul trei, că numărul camerei nu-l ştiu. Dar nu-s decât cinci, acolo. A venit azi-noapte, mort de beat, să mă-ntrebe, şi el, la ce cameră stă… Vezi, că trebuie să fie prin vreuna din ele. Că i-am dat un număr la nimereală. Nu era trecut în registrul hotelului. Hotel categoria a IV-a! Nu suntem obligaţi să ţinem catastifel

La trei, unde, într-adevăr, nu se găseau decât cinci uşi, eventual şase, am bătut în prima din dreapta scării. Am auzit un geamăt. Am insistat.

— Ocupat! a răcnit cineva dinăuntru.

Am dat de Luther abia în ultima cameră dinspre capătul coridorului.

După ce-am ciocănit zdravăn, până să-l trezesc din mahmureală, fabricantul a-ntrebat:

— Cine-i? Tu eşti, Petrică?…

— Sunt eu, poetul cu reclama! Nepotul lu’ nea Petrică…

— Intră!… Şi, până ies din dulapul căruia ăştia-i zic baie, deşi n-are decât o chiuvetă, cântă-mi la uşă reclamele!

— Cum să vi le cânt? Vi le recit doar…

— Păi, nu-s pe muzică?

— Aia o compuneţi dumneavoastră, domnule Luther…

— Să nu te-aud că-mi mai zici Luther că m-apucă toţi

dracii... Înţelegi? E-o adevărată tragedie să fabrici bere „Czell” şi să te mai cheme şi Luther... Ce taci, eşti în odaie sau tot afară, la uşă?

— Aici sunt! am răspuns eu cu glas tare, ca să-şi dea seama că stau de pază la intrarea „camerei de baie”.

— Atunci dă-i drumu’! a răcnit de dincolo de uşă fabricantul.

Am făcut, mental, o reselectare a textelor şi-am purces să declam, cu glas de stentor:

— „Cine bea o bere «Czell», simte-n vine doar oţel!”

— Vax! s-a pronunţat domnul Papastratos. Asta-i pentru magazine de fierărie. Mai departe...

— „Am în viaţă măreţ ţel, să mă-mbăt numai cu «Czell»!”

— Da, ca s-o dau de dracu’, cu-ăia de la „Temperanţa”... Ia mai zi-i!

— „Ori bei «Luther», ori bei «Czell», et tot una, îs la fel”...

— Ce vorbeşti, dom’le! a răcnit Papastratos, ţâşnind din „baie” doar în pijama (fără pantaloni). Să le fac ăiora reclamă, pe bănuţii mei? Mai ai şi-alte tâmpenii dintr-astea?

— Mai am! l-am asigurat eu, la capătul disperării. Şi i-am recitat, cu patos, textul cel mai lung. De sorginte folclorică. „Bună-i ţuica, bun îi vinul, dar când dai de-o apă lină, laşi şi ţuica, laşi şi vinul, şi bei bere, numai «Czell»!

— Stai!

— Stau!

— Asta-mi place! Punem un lăutar s-o bage pe muzică ardelenească şi sper să iasă ceva. Mai ales dacă are taraf, ăia de la Radio n-au să ne ceară pe mă-sa şi pe tac’su... E bună! Totuşi, mai e-o chestie...

— Care? m-am încumetat eu să-l întreb, simţind că mă prăbuşesc de pe culmile fericirii.

— Chestia cu apa... Zici că „laşi şi ţuica, laşi şi

vinul…” Dar apa unde-i?

— Special am lăsat-o afară. Orice idiot înţelege că apa-i în bere!

— Da, ai dreptate! Acuma pricep… Bun! îţi meriţi banii. Eu mă grăbesc să nu pierd trenul, aşa că uite, ia biletul ăsta, şi te duci la depozitul nostru de pe Baicului, să-ţi deie bere de trei sutare. La sticle. Pe care va trebui să le plăteşti, că ambalajul nu intră-n preţ! E bine?…

— Mă rog, cum vreţi dumneavoastră… Adică, scot parale din buzunare ca să plătesc sticlele, apoi caut un fraier să bea bere „Czell”, şi i-o dau la jumătate de preţ, fiindcă nimeni, la Bucureşti, nu agreează mărcile străine. De-ar fi „Pilsen”, sau ceva german, mai treacă meargă, dar cu „Czell”-ul nu cred să fac mare brânză!

Pe când îşi trăgea pantalonii, Papastratos m-a privit lung. Apoi m-a asigurat, pe-un ton de bunic:

— Măi băiete, că nu ştiu cum te cheamă, învaţă-te cu puţin, şi caută să te descurci în viaţă… Ai capul plin de idei. În orice caz, mult mai breze decât ale inventatorului de unchiu-tău! Ia bonul, şi zi mersi…

Am zis mersi, am plecat, urându-i călătorie sprâncenată, şi m-am dus, amărât acasă. Să văd ce fac cu berea. Sfătuindu-mă cu Octav. Poate mi-o cumpăra el. În acelaşi timp însă, fiindcă tot îmi spusese Luther că am idei, mi-a trecut prin minte să scriu o schiţă umoristică, folosind întâmplarea cu „Czell”-ul lui Luther (Ovidiu Papastratos).

Chiar de-a doua zi, după ce nea Petrică îmi preluase berea, mai exact bonul, dându-mi două sute de lei din cei cinci mii încasaţi de la Luther, am purces la scrierea schiţei. La sfârşitul săptămânii era gata. Taman bună de tipar. Numai gazeta care să mi-o publice mai rămânea de găsit.

NIŢĂ PITPALAC – JUNIOR

În sfârşit, dădusem şi peste gazeta care să mă debuteze. Directorul ei era, după cum scria chiar pe

frontispiciul acesteia, celebrul scriitor humorist N. Batzaria. Autorul mai multor cărţi, care-mi fermecaseră copilăria. Deşi erau destinate, sunt convins de intenţia părintelui lor, mai mult maturilor, copţi şi, eventual, răscopţi. Eroul pe care-l crease, şi care era vehicu-lat prin mai toate volumele, se chema Niţă Pitpalac. Un tip extrem de pitoresc, destul de sec la cap, fanfaron şi analfabet (ca nivel de civilizaţie, se-nţelege). Mahalagiul perfect, al periferiei Bucureştilor. Având şi-o familie, de-aceleaşi dimensiuni spirituale, stârnea râsul, aproape fără voie, tuturor cititorilor. Iar „Niţă Pitpalac în Evropa", fusese un real best-seller.

Din păcate, nu-mi pot aduce aminte, oricât mi-aş stoarce memoria, de titlurile celorlalte volume. Dar ceea ce-i şi mai trist, nici de numele revistei umoristice conduse de el. Un singur lucru e sigur, că era editată de ziarul „Dimineaţa", sau, în cel mai rău caz, de „Universul". Trustul de presă al lui Stelian Popescu. Tot trustul său scotea, săptămânal, la lumina zilei şi „Universul copiilor", o revistă pentru copii, în suficiente pagini frumos colorate. Avea şi cu ce, bătrânul „rechin", ca să nu-i zic altfel, după ce-i suflase nevasta lui Cazzavillan, şi-acum se-nfrupta din averea acesteia. În afară de averea ţăranilor de la Drajna, cărora, prin procese mistificate şi bine unse, le furase munţii şi-i exploata la maximum.

În orice caz, eu cu Batzaria voiam să mă văd, iar nu cu rechinul. Presa democrată îl bălăcărea într-un asemenea hal pe proprietarul şi jupânul „Universului", încât, în sinea mea, mă întrebam adesea cum de acceptase macedoneanul de Batzaria să colaboreze cu hulitul Stelian Popescu. Despre Niţă Pitpalac se vorbea cu oarecare îngăduinţă, aşijderea despre autorul său. Astfel că, într-o bună dimineaţa, pe la şase, mi-am luat inima-n dinţi şi m-am prezentat la sediul „Universului". Unde erau găzduite toate celelalte publicaţii anexe. Bineînţeles, portarul nu mi-

a îngăduit să pătrund, fiind ora total nepotrivită. Abia după zece am izbutit să dau ochi cu secretara gazetei umoristice. Care m-a chestionat indiferentă:

— Ce-i cu tine, puştiule, cauţi „Universul copiilor”? Ai nimerit alături, din păcate…

— Aş dori să discut ceva cu domnia sa domnul N. Batzaria, tatăl lui Niţă Pitpalac! Mă puteţi conduce la dânsul?

Zâmbind omeneşte, individa m-a informat:

— Tatăl lui Pitpalac nu vine niciodată la redacţie. Ci redacţia se duce la dânsul, acasă. Dar ce vrei cu directorul? Vreun autograf? Dacă ai cartea la tine, lasă-mi-o mie, şi vii peste o săptămână s-o iei…

— Doamnă, eu sunt scriitor şi am o schiţă humoristică, anume ticluită pentru spiritul domnului Batzaria. Fiţi bună şi daţi-mi adresa dânsului, să i-o înmânez personal!…

— Măi copile, oricât ai fi tu de scriitor, mira-m-aş să te primească patronul! Nu prea obişnuieşte aşa ceva. Mă rog, hai să-ţi fac hatârul, ia un creion şi-o hârtie, şi notează strada şi numărul…

Cred că locuinţa se afla pe undeva prin centrul oraşului. Ori pe C.A. Rosetti, ori pe Italiană. Oriunde ar fi fost, că nu-mi mai aduc aminte, când am ajuns la adresa notată, şi-am dat ochi cu „casa” maestrului, nu mi-a venit a crede că un scriitor poate locui într-o asemenea mândrie de clădire boierească. Ce boierească? Mai curând s-ar fi putut zice că-i palatul regal. Însă unul mai mic. Pentru orele de odihnă. Măsurând-o, şi pe lat şi pe înalt, cred că avea cel puţin zece încăperi. Iar uşa, cea care mă determinase s-o confund cu intrarea în casa regală, executată numai din fier forjat, bronzuit, şi-acoperită de-o copertină de mari dimensiuni, avea în faţă şi scară. O scară largă, cu nenumărate trepte.

Verificând încă o dată numărul notat, am urcat şi-am

căutat să văd unde-i soneria. Culmea, o asemenea casă, mai exact palat, părea că nu dispune de-aşa ceva. Mi-am imaginat c-o fi ascunsă pe-undeva. Şi-aşa era. Căci, în dreapta magnificei porţi, că uşă nu-i puteam spune, am depistat o labă uriaşă de leu. Din bronz. Sub ea trebuia să fie pitit butonul. Nu era. Nicăieri. Oricât am săltat laba leului, căutând sub ea, nici urmă de buton. Când am slobozit-o, înfuriat, făcând să trepideze fia-rele uşii, deodată m-am pomenit că se deschide încetişor, iar în prag apare un individ bizar îmbrăcat. Purta doar o vestă în dungi, peste o cămaşă albă cu papion la gât, mănuşi albe pe mâini, şi-o placă argintie în dreptul buzunarului de la cămaşă. Pe care sta gravat… N. Batzaria.

— Pe cine caţi, mă pişpirică?

— Pe dumneavoastră!

— Imposibil! N-ai de unde să mă cunoşti…

— Păi v-aţi scris numele pe pieptul cămăşii!

— Prostovane, ăsta-i numele jupânului. Eu-s valetul dânsului…

— Mă iertaţi că v-am confundat, îmi pare rău!

— Şi mie! Că dacă aveam lovelele maestrului, nu mai eram valet! Cu cine vrei să vorbeşti?

— Cu domnul Batzaria!

— N-aş crede că se poate! Boieru’ doarme la ora asta… Spune-mi mie ce-ai de zis, şi-am să-i comunic. Ai vreo carte de vizită? Ca să ştiu cine l-a căutat…

— N-am! Am însă un manuscris, o schiţă. Semnată cu numele meu…

— Ah! Asta era? Păi nu-i nicio problemă… Am s-o citesc cu atenţie, şi, dacă-i bună, i-o povestesc patronului. Asta-i una din treburile valetului de-aici! Dacă îţi apare povestirea, înseamnă că s-a aprobat… Dă-o încoa!

Fâstâcit, în special de prestanţa valetului, apoi de-a palatului şi de felul în care trăia Batzaria, i-am înmânat intimidat manuscrisul. Spunându-i, la plecare: „Sărut

mâna!”

Ajuns acasă, i-am povestit Ongliţei cum arătau palatul lui N. Batzaria, şi, mai ales, valetul. M-a ascultat uimită şi-apoi m-a întrebat:

— Şi de ce te-ai dus pe capul omului?

— Scrisesem o piesă umoristică, şi voiam să mi-o publice!

— Crezi c-ar fi vreo şansă să-ţi apară?

— Absolut! Dacă are simţul umorului… Deşi, dacă stau mai mult pe gânduri, chiar stau şi mă-ntreb – fără să iasă din casă, dormind până-n jur de prânz, când a avut timp să-şi cunoască eroii, şi să mai şi scrie cărţi despre ei? În orice caz, multe parale trebuie să fi câştigat de pe urma lor, de şi-a ridicat di-tamai palatul!… Iar valetul, şi-ăsta trebuie să-l coste ceva. Nu-i aşa?

Trei luni de zile am cumpărat, săptămânal, revista lui Batzaria. Nu-mi apărea nimic. Şi nici la radio n-am avut prilejul s-aud reclama „Czell”. Peste vreo jumătate de an, aceeaşi situaţie.

Amărât, mi-am zis că nu-i de mine literatura umoristică sau comercială, ci numai poezia suprarealistă. Pe care o publicam frecvent, fără să fiu întâmpinat de valeţi sau secretare, în revistă, trasă la şapirograf, a liceului „Cultura-Max Aziel”, clasa a VI-a B (editor).

Dacă Batzaria ar fi aflat de câte mi se întâmplaseră, atât cu berea „Czell”, cât şi cu vizita mea la palat, precis c-ar fi scos o nouă carte. Pe care, chiar eu, aş fi intitulat-o: „Niţă Pitpalac – junior”.

Recunoscându-mă de minune în noul personaj.

Peste ani, am cunoscut nenumăraţi scriitori. Niciunul n-avea un palat ca al lui Batzaria. De fapt, nici nu se putea afirma, cu certitudine, că-l ridicase din banii de pe cărţi şi din leafă. Să fi fost şi tovarăş de afaceri necurate cu patronul „Universului”? Care mitocosea o sumedenie de mişculaţii, după cum spunea Victor Eftimiu, într-o broşură

vitriolantă, ce se chema: „Jos laba de pe tricolor!”

TOTUŞI, TANTI RALIŢA TRĂIEŞTE!

ANUNŢUL MORTUAR

Când am intitulat astfel capitolul de faţă, am fost sigur că mătuşă-mea mă va aborda în stilul caracteristic dânsei:

— Taci măi, că eşti prost ca noaptea! Nici nu-i uman să se-ntâmple astfel, ca un om să trăiască la infinit…

Şi-ar fi avut perfectă dreptate. Mai ales că, acum vreo şase luni, într-o dimineaţă, când ne aflam la breakfast şi-aşteptam să-mi transmită şi mie nevastă-mea ziarul, întrucât eram la zi de cruţare şi nu mi se oferise decât un pahar de iaurt (acrişor) amestecat cu brânză de „veci” (acrişoară şi asta), nepreparate în casă, şi nu mai aveam ce face, deodată o aud strigând şi pornind să-mi spună printre lacrămile ce-i şiroiau pe obraji:

— Măiestrică, măiestrică, s-a dus şi tanti Raliţa noastră! Uite, scrie la „mica publicitate”, rubrica „decese”!

Nevenindu-mi a crede, deşi nu mă mai văzusem cu mătuşă-mea de-o grămadă de vreme, i-am smuls ziarul din mână şi-am dat să citesc. Într-adevăr, ferparul se afla în cap de coloană. Redactat însă la un mod absolut demenţial, incredibil. Căci sta scris acolo cam aşa: „Raliţa, profund îndurerată, vesteşte plecarea dintre noi a scumpei sale Raliţa. Detalii suplimentare la domiciliul răposatei, pentru cei ce-au cunoscut-o şi iubit-o, în pofida faptului că mulţi dintre ei sunt pe lumea cealaltă. Restul, să procedeze după cum îi lasă conştiinţa”.

Am recitit textul, uluit de cum fusese redactat. Mai întâi, erau menţionate două Raliţe. Una care se dusese, iar cealaltă care-o plângea. Ei bine, după câte îmi cunosc neamurile, n-auzisem până atunci despre Raliţa II.

I-am zis bulgăroaicei:

— Haidem să ne-mbrăcăm de urgenţă, şi să mergem numaidecât în Vergului. Să vedem ce-i cu toată

brambureala asta…

Ajunşi în faţa casei, am parcat destul de lesne „Bombiţa” chiar în dreptul uşii. Care, spre mirarea mea şi-a nevesti-mii, era larg deschisă şi-ornamentată cu un material de doliu (crêpe de Chine, negru, în ciuda faptului că doliul la chinezi este albul).

Pătrunzând furtunos în casă, am fost întâmpinaţi de-o cumătră îndoliată.

— Cine-mi sunteţi? ne-a luat ea la rost. Ce căutaţi acilea?…

— Suntem nepoţii lui tanti Raliţa! Matale cine eşti?

— Vecina dumneaei, de-alături… M-a rugat, cu limbă de moarte, înainte de-a pleca la capela cimitirului, să am grijă de casă şi să dau lămuriri vizitatorilor. Dacă va veni careva. Însă vreme numai de două zile. Căci poimâine soseşte noul proprietar. Căruia coana Raliţa i-a vândut casă, cu toate lucrurile din ea, la fel şi „Trabant”-ul. Pe care nu-l mai folosea de vreo trei ani. Dacă eşti nepotul dânsei, pe care-mi zicea că-l cheamă „Al, băieţelule”, am o scrisoare pentru dumneata…

— Când a murit, cum a murit, şi din ce pricină, mai ales?

— Ieri! Cred că de moarte bună, că n-a zăcut la pat, ci s-a dus să se culce de-a dreptul la capelă. Cu taxiul… Pare-se c-acolo şi-a dat duhul. În linişte şi pace, fără doftori şi popi la căpătâi. Coşciugul şi-l cărase acolo mai dinainte, precum şi cele două colive pe care le-am făcut împreună. După care mi-a şoptit: „Lenuş, eu mă-o să mor, că mi-s sătulă de viaţa asta!” Mi-a lăsat, drept moştenire, lenjeria din casă, vasele din bucătărie şi sufragerie, şi vreo trei mii de lei. Ca să-i fac capetele… Trăsnită mătuşă ai avut, dom’le „Al, băieţelule”! Na-ţi scrisoarea.

Şi mi-a întins un plic suficient de gros.

Mi-era adresat mie. Şi-mi scria: „Al, băieţelule, deşi nu-i uman ce se-ntâmplă, iacă, însă, se mai întâmplă şi-aşa!

Nu-mi pare rău că părăsesc lumea asta. Poate că dincolo va fi mai multă pace. Biblioteca, prin testamentul pe care ai să-l găseşti la notariatul sectorului 2, ţi-am lăsat-o ţie. Mai sunt multe cărţi, ce încă n-au încăput pe mâna ta. Şi merită să le citeşti. Dacă mă mai iubeşti, şi nu vrei să mă superi, te duci de-a dreptul la «Athenée Palace», unde-am achitat anticipat un praznic pentru patru persoane. Sper să-ţi fie pe plac şi de ajuns, căci n-am poftă să mănânce gratis, pe banii mei, cine ştie ce rude pe care nu le cunosc, şi nici nu vreau să ştiu de ele. De asemenea, la «Capşa» este plătită o masă de pomenire, pentru 40 de zile, la «Lido», alta pentru cele şase luni de la plecarea mea dintre voi, iar pentru un an, totul este plătit la «Intercontinental». Dacă mor, barem să fiu şi eu pomenită domneşte. Banii de pe casă şi maşină, n-am cum să ţi-i las, fiindcă m-au costat toate cele de mai sus. Inclusiv cheltuielile pentru demontarea bibliotecii, a transportului ei, precum şi-a oamenilor pe care-i vei solicita de la «Getax» (serviciul administrativ), unde-am depus suma necesară. Asta e! Şi-acum, când mă simt împăcată cu ceea ce mă aşteaptă, îţi zic, după cum îmi stătea în obicei, *larivoar şi-un praz verde*!

A ta, tanti Raliţa.

P.S. Nu uita să te prezinţi la praznicele angajate. Numai la asemenea mese, îi mai pomeneşti pe cei ce ţi-au fost dragi. Şi mie mi-a plăcut o mâncărică bună, aşa că-s convinsă de imaginea mea, mereu în ochii tăi şi-ai bulgăroaicei, cu prilejurile de mai sus".

Când a citit nevastă-mea că tanti Raliţa o citează în scrisoare, a podidit-o un plâns cutremurat, de i se zgâlţâiau toate mădularele. Când am reuşit s-o mai potolesc, m-a rugat cu lacrămi în ochi:

— Hai la capelă, s-o mai vedem o dată pe draga de ea!

— Nu mi-e îngăduit! N-ai citit ce-mi cere, şi c-

altminteri se supără?

— Păi nu se mai poate supăra, de vreme ce nu mai ştie nimic!

— N-aş crede una ca asta. Şi moartă, tanti Raliţa-i capabilă de orice! Eu zic că-i mai bine să-i facem pe plac. De nu procedăm întocmai, e-n stare să se răzbune. Nu ştiu cum, dar precis o va face… Mi-e şi teamă să-mi închipui cum anume. I-a fost totdeauna mintea aburită de idei din cele mai trăsnite, aşa că-i mai bine să nu ne-am estecăm!

La „Athénée Palace”, unde eram aşteptaţi de şeful restaurantului, de-altminteri un bun cunoscut de-al meu şi-al mătuşă-mii, acesta ne-a întâmpinat cu o mutră corespunzătoare, întristat şi-adânc îndurerat, transmiţându-mi cele mai sincere condoleanţe (cred şi eu că-i convenea, dacă-mi amintesc de „onorurile” cu care-l trata tanti Raliţa). Şi ne-a comunicat intrigat:

— Unde-s persoanele?

— Noi nu suntem persoane? l-am iscodit eu sâcâit.

Sâcâit de ideea mătuşă-mii, de-a comanda o masă pentru patru persoane, când ştia prea bine că suntem numai noi, eu şi cu Penke.

— Mă rog, dacă ziceţi matale! s-a mieluşit şeful de sală. Şi-aşa sunteţi cât doi. Cu doamna dumneavoastră trei, iar a patra persoană, probabil, tot matale. Patru tacâmuri a plătit biata coana Raliţa, patru trebuie utilizate. C-aşa mi-a şi atras atenţia: „Ai grijă, mă Papălână, să nu cumva să rămână ceva în farfurii… Că te-afurisesc, aşa să ştii”. Iar eu, de când mă ştiu, sunt bisericos şi respect cele sfinte…

De voie, de nevoie, am făcut faţă bizarei dorinţe a mătuşă-mii. Şi n-am fost capabil să-nchid un ochi. Toată noaptea. Măcinat şi sfârtecat de cele înfulecate. În orice caz, mereu o pomenisem pe tanti Raliţa. Iacă, era şi-asta o modalitate de-a ne aduce aminte de dânsa. Însă mi-aminteam cu drag. Căci până şi meniul fusese stabilit de

tanti Raliţa, dulcea de ea. Ţinuse seamă de preferinţele mele, ba chiar şi de-ale bulgăroaicei de nevastă-mea. Avusesem pe masă şi şalău „bonne femme”, şi fasole bătută, şi cârnaţi de casă, şi berbec la frigare. Fie-le şi lor ţărâna uşoară, că greu ne mai munceau. Însă cu plăcute aduceri aminte.

În săptămânile următoare, până să vină rândul praznicului de „patruzeci de zile”, am tot încercat să aflu unde-i înţărânată mătuşă-mea. Zadarnică pierdere de timp. Ajunsese să se-nţeleagă şi cu popii, başca administratorul responsabil cu locurile de cazare în cimitir, căci nimeni nu ştia nimic. Groparii, măsluiţi cu sume corespunzătoare efortului de memorie cerut, ţineau minte că discutaseră cu răposata, înainte de deces, dar unde anume îi săpaseră locul de veci, asta nu mai ţineau minte.

— Dom’le dragă, mâncate-aş se buluciseră morţii, în ziua când am îngropat-o pe tuşa lu’matale, încât nu mai prididisăm cu săpatul şi-astupatul, zăpăcindu-ne de cap!… Şi-apoi, ce ne-nteresa pe noi, de vreme ce-şi dăduse obolul?

După ce mi-am cărat moştenirea acasă, de-ai unsesem să-mi montez rafturi şi-n pod, nemaiavând unde rostui cărţile, iarăşi am pomenit-o pe tanti Raliţa. Frumos. Căci îmi lăsase lucruri neaşteptat de rare, printre care şi prima mie de numere din colecţia „Le Masque”.

Iar cu prilejul praznicului de la „Capşa”, surpriza a fost şi mai teribilă. Deoarece, tăvălindu-mă prin pat, din motive interne, am şi visat-o pe mătuşă-mea. De parcă ar fi fost vie, atât de bine arăta, cu casca ei de motonaută pe cap, când îmi spusese:

— Al, băieţelule, vezi că nu-i uman să mănânci atât?

Tocmai dânsa să-mi zică una ca asta. Fusese un om ce preţuise bunurile pământului, şi n-ar fi avut autoritatea morală să mă cicălească. Anume în asemenea clipe festive şi chinuitoare!

Aşijderi s-au petrecut lucrurile şi la „Lido”, ca şi la „Intercontinental”. Tot cu urmări. La început plăcute, iar după aceea invers. Şi cu aduceri aminte. Astfel încât, nicio clipă, nu mi-a pierit din faţă-mi zglobiosul chip al zurliei de tanti Raliţa. Trăia, în noi, şi după moarte.

ENIGMELE DE LA CLONŢU

La vreun an şi ceva, de la trecerea în nefiinţă a scumpei mele mătuşi, mă aflam la Sinaia-Cumpătu. Unde trudeam la o nouă carte. Se chema „De-a baba-oarba”. Tratând despre un mag local, de la Colţiilupchii, din apropierea Proviţei.

Povestindu-i, unui prieten scriitor, despre personajul real ce-mi folosise drept model, acesta mi-a spus:

— Vladule, la mine nu ţin goangele ăstea cu magi, vrăjitori, descântece şi incantaţii. Însă ceea ce se petrece la Clonţu, în creierii munţilor Buzăului, mai în sus de Nehoiaşu, mă intrigă. Din câte mi-a povestit un vechi cunoscut de-al meu, cio-ban de prin părţile locului, acolo pare să fie vorba de-un fenomen OZN… Ceea ce-i cu totul altceva. Una-i un şarlatan de mag rural şi-alta un extraterestru, coborât dintr-o farfurie zburătoare, şi care se stabileşte printre oamenii unui cătun pierdut prin cele văioage!… Bineînţeles că e de necrezut. Dar ceva s-a întâmplat acolo.

— Ce ţi-a relatat baciul? Mă interesează enorm. Poate-mi completez şi-mi mai modernizez personajul…

— Păi nu-i ceva normal, în orice caz. Făptura enigmatică de la Clonţu, cică a coborât din ceruri, purtată de-un OZN, spunea moş Cotârlă, iar lumea nu s-a speriat. Din nou ceva în neregulă. Deoarece a întâmpinat-o cu prietenie. Iar Cotârlă, ce-şi avea sălaşul la marginea Clonţului, şi îi dispăruse feciorul în munţi, mursecat probabil de urşi, i-a vândut pe bani buni casa mortului. Omul din ceruri avea bani de-ai noştri. În hârtii noi nouţe…

— Şi, şi?…

— Păi mai multe nu ştiu! Moş Cotârlă s-a dus dintre noi, şi doar atât a mai apucat să-mi povestească: că extraterestrul l-a adus acasă pe feciorul dispărut. Spre mirarea întregului cătun. Băiatul se rătăcise, nu se ştia pe unde, iar la chemarea lansată de ozenit, se prezentase la casa părintească. Neînvoindu-se să-şi recapete locuinţa pe care taică-său o vânduse. Ba dimpotrivă, îşi ridicase alta din pământ, în aceeaşi curte, şi-acum e mai tot timpul prin preajma celui din galaxie. Şi care anume, galaxie, nici dracu' nu ştie!... E bine?

— Sigur că nu! Îmi dă peste cap subiectul romanului... Când l-ai ascultat, ultima oară, pe moş Cotârlă?

— Cred că anul trecut!...

Deşi pierdeam ocazia de-a-mi complica romanul făcându-l, poate, mai interesant, am renunţat pe loc la intenţia de-a porni în căutarea OZN-istului de la Clonţu.

Chestia asta se petrecuse prin '74, sau '75. Romanul mi-a apărut în acelaşi an. Următoarele nu le-am mai scris la Cumpătu. Când zic următoarele, mă refer la cele care completează seria „jocurile detectivului Conan Doi".

Dar o păstrasem în viaţă, din necesităţi prozastice, pe tanti Raliţa, în mai toate volumele scrise după aceea; îmi făceam astfel datoria de-a o pomeni mereu şi-mi simţeam sufletul oarecum împăcat.

Prin '83, sau '84, am trecut în fugă pe la prietenul de la Cumpătu. Să-i duc nişte răsaduri de roşii extra: un soi brazilian, găsit la Govora, şi care ar fi trebuit să producă minimum 300 de tomate la vrej.

— Esenţialul însă, am completat informaţiile de natură tehnologică, este să le înfigi nişte araci de cel puţin cinci metri!

— Pe lat, la orizontală? s-a interesat, după ce, la sosire, mă certase că-l cam dau uitării.

Avea dreptate. Îşi rostuise o grădină, la Otopeni, şi-o

căsuţă minionă, unde să scrie liniştit, o livadă, şi simţea nevoia unui factor competent, care să-l călăuzească pe tainicele poteci ale culturilor horticole. Eu eram acela, bineînţeles.

La început, mă ocupasem ceva mai serios de instrumentarea amicului. Apoi, având suficiente necazuri pe cap, îl cam abandonasem.

— Pe înalt, maestre, că doar n-o să culci vrejurile de-a lungul şi de-a latul grădinii!

— Şi cum urc până la tomatele din ultima generaţie, de pe vârf?

— Foarte simplu. Cu scara!…

— O să mă apuc eu, la vârsta mea, de alpinism? Totuşi, îţi mulţumesc. Lasă-le aici, c-am să văd cum m-oi descurca! Apropo, că era să uit, l-ai vizitat pe extraterestrul de la Clonţu?

— Nu! Hai, fii serios, chiar există?

— Cineva trebuie să fie… Extraterestru însă – n-aş crede! După câte-mi scrie, băiatul lui moş Cotârlă a izbutit să producă unele mutaţii în psihologia localnicilor. Ajută organele locale din comuna de care aparţine Clonţu la lămurirea unor treburi obşteşti, fel şi fel de chestii…

Reîntors acasă, enigmele de la Clonţu au continuat să mă preocupe.

Fiindcă erau cu totul altceva decât minunea de la Maglavit. Unde, ciobanul satului, un tăntălău, căzuse pe mâna unor şarlatani promovându-l pe post de „sfântul Petrache Lupu”, omul care-l văzuse pe Dumnezeu, sub înfăţişarea unui moş cu barbă colilie, şi conversase cu acesta.

După care urmase dezlănţuirea unei psihoze generale. În toată ţara. Care pornise puhoi să viziteze Maglavitul, în speranţa că-şi va afla tămăduirea tuturor necazurilor. Atât organice, cât şi materiale. Evenimentul convenise regimului, în frunte cu Carol al II-lea. Era prin

1937, parcă, iar lucrurile stăteau rău pe la noi. Iar diversiunea le fusese de folos. Tuturor. Şi găinarilor ce se-aleseseră cu purcoaie de bani, şi stăpânirii. Care se eschivase de la rezolvarea tulburărilor interne, provocate de criza politică şi economică.

În ’37, fusese vorba de-o escrocherie. La nivelul tehnic al acelor ani. Astăzi, în ’84, fenomenul părea o simplă ciudăţenie şi nu avea decât dimensiuni locale. De altă natură.

În fiece casă se găsea câte-un radio, şi toată lumea ştia ce-i aia o farfurie zburătoare, sau de existenţa unor alte civilizaţii în galaxie. Poate, mult mai dezvoltate decât cea de pe Terra. Deci, altceva era la mijloc!

Şi simţeam o curiozitate cumplită să plec în căutarea aşa-zisului extraterestru de la Clonţu. Ca să-mi dau seama ce se petrece acolo. Mai ales că, având deplină încredere în Ion Hobana, specialistul nostru în OZN-uri, învăţasem de la el să nu fiu prea credul. Dacă ar fi fost ceva adevărat, n-ar fi rămas doar un zvon vag.

— Penke dragă, ce zici, mergi cu mine la Clonţu, să-l vedem pe omul coborât din cosmos?

— Nici că mă gândesc! Am o mulţime de treburi pe-aici. Şi-mi e şi frică. N-ai văzut în filmul ăla, „Întâlnire de gradul III”, că ăia se ocupă cu racolarea de tereştri?…

— Uite, mie nu mi-e teamă! Cum sunt eu niţeluş supraponderal, cred că nu le-ar da mâna să mă-mbarce pe-o navă de-a lor… Mâine plec!

— Mergi sănătos! Baremi încearcă să afli ce fel de diete obişnuiesc în lumea de unde-a coborât extraterestrul de la Clonţu…

Ajuns la Nehoiaşi, destul de anevoios, drumurile fiind cam încurcate, am întrebat, în stânga şi-n dreapta, pe unde-o iau spre Clonţu. În cele din urmă, s-a milostivit de mine un oier. Şi mi-a zis:

Dacă-ncap în maşinuţa matale, şi mă iei şi pe mine,

mergem de-a dreptul acolo… Sunt din partea locului!

Oierul era destul de tânăr şi vânjos, bine hrănit, probabil, numai cu jintiţă, urdă şi telemea de crintiţă, şi-abia l-am vârât în „Bombiţă”. Cred că trăgea la cântar mai mult decât mine, însă era înalt, un vlăjgan cât toate zilele.

Pe drumul ce ducea la Clonţu, un şleau îngust, hârtopit şi bolovănos, încât îmi venea să blestem ziua când m-apucase pandalia cu extraterestrul, ciobanul mi-a cerut să-i spun cine sunt şi cum de-am auzit de Clonţu. Însă într-un fel aparte, destul de direct:

— Domnule mare, că mare eşti, eu mi-s Arsene al lu’ Cotârlă! Dar pe tine cum te cheamă? Nu cumva vii la noi, ca să-i faci necazuri omului coborât de pe alte planete, care-i binefăcătorul nostru?

— Măi Arsene, băiatule, eu-s un fel de scriitor, mă cheamă aşa şi-aşa, şi n-am niciun gând rău cu extraterestrul pripăşit la voi. Dar ia stai niţel… Zici că te numeşti Cotârlă. Nu eşti băiatul baciului Cotârlă, cel care-a fost rătăcit prin munţi…

— Eu mi-s cel ce-a fost rătăcit, iară nu tata, căci el era baci… Dar de unde-mi cunoşti povestea?

— De la un prieten de-al tatălui matale!

— Ei, foarte bine. Şi mai departe?

— Ziceam să mă prezinţi şi pe mine făpturii coborâte din ceruri. N-am văzut extratereştri decât la cinema…

— Nici noi! Dar o să te-nfăţoşez omului…

— Cum, e om, om de-al nostru, de pe pământ?

— D-apăi cum altfel? Şi-ncă om dintr-o bucată, bună şi cumsecade… Pâinea lu’ Dumnezeu, nu-altceva! Dacă o fi amestecat în chestia asta cu farfuriile zburătoare, şi ne-a trimis-o nouă, pe-o strachină OZN, asta nu ştiu. Oricum, sunt şi pe alte stele oameni, nu?

— Măi băiete, unde-ai auzit tu de OZN-uri?

— D-apăi cum, tălică m-ai luat drept de tâmpit? Oi fi eu cioban, dar, mi-s om umblat…

La un moment dat, m-am încumetat să-l întreb:

— Măi Arsene, băiete, e om, sau e oamă, pardon, femeie?

— Niciuna, nici alta!

Era clar. Ciobanul se zărghise de cap. Să fi fost vreo influenţă din partea extraterestrului?

— Ai să vezi, şi-ai să crezi! – a continuat încăpăţânat Cotârlă.

Când am tras „Bombiţa” în grădina ciobanului, parcând-o lângă casa cea veche, bătrânească, pe care i-o dăruise tac’su, ca s-o vândă apoi extraterestrului, maşinuţa nu mai poseda toba de eşapament, arcurile din spate şi bara din faţă. Le pierdusem pe drum.

La huruiala şi vâjâitul emis de eşapamentul rămas fără tobă din locuinţă a izbucnit afară o arătare din cele mai ciudate. C-un făcăleţ în mână. Urlând la mine şi la Arsene:

— Ce dăduraţi peste mine cu drăcovenia asta urlătoare? Mă Arsene, băiatule, de unde-l mai găsişi şi pe-ăsta, de umble fără tobă, ca să ne tulbure liniştea? Nu ştie, bernebecul, că există şi-o lege a circulaţiei rutiere?…

— Nu-i vina lui, ci-a drumului! îmi luă apărarea Arsene, în timp ce priveam uluit la făptura coborâtă, cândva, din cosmos, şi ieşită, acum, din casă. Într-o ţinută bizară.

La vârsta pe care apreciam c-ar putea-o avea părea să bată spre nouăzeci de ani, dacă nu cumva şi dincolo. Umbla cu pantaloni din dimie, ca un fel de iţari, peste care trăsese o bundă înflorată, din blană de miel, de sub care i se iţeau cusăturile iiei, iar pe cap îşi înfundase o căciulă uriaşă, ciobănească, confecţionată, probabil, dintr-o oaie întreagă. Bătrână, tare bătrână, dar se ţinea bine. Sprijinindu-se într-un toiag de păstor, iar în dreapta ţinând făcăleţul.

Îndreptând spre Arsene făcăleţul, îl roti ca pe-un

toroipan şi-l zvârli în direcţia lui. De nu s-ar fi ferit, precis se-alegea cu capul spart.

— De-atâtea ori v-am spus să reparaţi drumul, că-mi sunteţi graşi ca nişte malaci, şi puturoşi!… De mâine să nu vă mai văd prin sat. Ieşiţi cu toţii, cu mic şi mare, luaţi şi muierile, şi puneţi-vă pe treabă… Dau eu un telefon şi primarului, s-aducă vreo câteva basculante de balastru. Iar pe rotofeiul ăsta, lasă-mi-l pe mâna mea. Să văz ce-i cu el şi ce-nvârteşte. Că nu s-a ales încă nimic de capu' lui, după câte ştiu…

Şi mi-a făcut semn să mă duc spre casă;

— Vină s-asişti şi tu la şedinţa noastră!… Poate mai bagi ceva la cap…

— Şedinţă cu făpturi cosmice?

— Cu muierile satului, blegule! Dom'le, nu-i uman ce se-ntâmplă, nici după atâţi amar de ani, de când nu te-am mai văzut…

În clipa aceea, am crezut cu fervoare în reîncarnare. Căci extraterestrul purta în el fiinţa răposatei tanti Raliţa. Mai ales că avea aceleaşi năravuri lexicale, şi-aceeaşi purtare. Va să zică, ăştia erau extratereştrii? Oameni trecuţi în nefiinţă, dar reîncarnaţi pe alte planete? făcusem o descoperire epocală.

Am întrebat într-o doară:

— Ai auzit vreodată de numele ăsta, Raliţa?

— D-apăi cum, dacă eu-s Ranţa!

— Răposata?

— Răposată, pe naiba! Sunt încă-n viaţă, deşi am murit acum vreo zece ani. Cu acte în regulă…

Simţind că-mi plesneşte capul, am insistat:

— Eşti, sau nu eşti, mătuşă-mea Raliţa?

— Mi-s!

— Atunci ce caţi aici, la Clonţu, dacă ai murit prin deces legal?

— Nu cerceta aceste legi, că eşti prea tont ca să-

nţelegi! mai ţii minte povestea aia, scrisă de Kipling, cu maharajahul care, simţind că vine şi vremea bătrâneţelor, s-a retras din viaţa publică, părăsind avere şi neamuri, lepădându-se de toate bucuriile vieţii, şi-a trăit într-o scorbură de copac, hrănindu-se numai cu buruienile pământului? Ei bine, tot aşa am făcut şi eu. M-ajunsese vârsta şi nu-mi mai plăcea oraşul. Şi, ca să nu vă ţineţi după mine şi să-mi tulburaţi liniştea, m-am dat moartă… Asta e! Şi bine am făcut. Fiindcă aici am simţit că-ntineresc, în aerul ăsta plin de ozon, oxigen, hidrogen şi-alte chimicale sănătoase…

— Şi trăieşti într-o scorbură, mâncând furaje? m-am minunat eu.

— Dar ce mi-s eu, jivină, Al, băieţelule? Mănânc de toate, şi cu poftă, însă numai prospătură şi vegetale mai multe… Oamenii ţin la mine, fiindcă-i învăţ o mulţime de lucruri folositoare, de care nu ştiau nimic, mai ales că unii, mai naivi, sunt convinşi, văzându-mă cum cobor din ceruri, că sunt o făptură de pe altă planetă. De fapt, fiind drumul prea prost şi obositor, l-am rugat pe Nae Surdu, de la ameliorarea pajiştilor montane, să mă coboare aici cu elicopterul de-mprăştiat îngrăşămintele. Şi-am pogorât din bolta cerească, împrăştiind flăcări şi fum, pe ţeava de eşapament a aparatului, precum şi-nconjurată de-un nor de azotat de amoniu. Căci se spărsese sacul când călcasem pe el şi se răsturnase peste pragul portierei, laolaltă cu mine… Asta a fost toată minunea!

Buimăcit de toate cele auzite, abia mai mă ţineam pe picioare.

MAI EXISTA ŞI-ALT GEN DE MIRACOLE!

(*mult mai terestre*)

Cât am stat la tanti Raliţa rediviva, răposata pe care-o pomeneam la fiece praznic, când ne nutream cu cele cuvenite unor atari festivităţi, n-am mâncat decât bucate… extraterestre.

De când se retrăsese în creierii munţilor, la Clonţu, mătuşă-mea îşi reorganizase existenţa. Mai întâi cumpărase casă, de la moş Cotârlă. Apoi, cu ceea ce-i mai rămăsese din vânzarea locuinţei de pe Vergului şi-a „Trabant”-ului, se-ngrijise să aibă-n bătătură o vacă, o capră şi vreo zece oiţe. La început, îngrijise singură de animale. Apoi, cum trecuse de vârsta când apar şi neputinţele, lăsase totul pe seama lui Arsene şi-a cumetrelor din sat, mai exact din cătun.

Dimineaţa, trezindu-mă din zorii zilei, căci aşa obişnuia acuma, mă poftea la breakfast. De tip Clonţu.

— Nu te teme, bea-ţi mai întâi laptele… E nefiert, aşa e mai vitaminat! apoi împărţim împreună o strachină cu talmeşbalmeş din ouă, de la găinile mele, porumbace, cu câteva felii de caşcavea afumată. Făcută de mâinile mele, cu lapte de vacă naturală. Pâinea-i de casă, coaptă de cumătră Vanghelina a lu’ Staraboancă. Ţine mult la mine, fiindcă vrea să i-o dau de nevastă lui Arsene. Care, ruşinos de cele păţite, acolo de unde l-am scos, nici până acum nu s-a nerednicit să-şi întemeieze familie. Dar las pe mine, că-n doi ani îl silesc să aducă pe lume cel puţin patru prunci. Am o iarbă, din care fierb o zeamă, de fabrică oamenii de-aici numai gemeni! Un secret pe care-l ştiu de la neică Petre, bunică-tu. Cunoştea multe în materie de ierburi tămăduitoare, că doar era vână de cioban, nu de achizitor la „Plafar”… Vezi tu olul ăla? Acolo am brânză topită, frecată cu mărar, tarhon şi cimbrişor sălbatic. E cel mai preţios desert de pe lume. Un excelent coleretic şi colagog. Datorită amarului din plantele numite mai înainte…

Apoi, având zi liberă, când nu-i veneau muierile la şedinţă, se-apuca să-mi povestească despre mutaţiile aduse de dânsa în psihologia şi comportamentul localnicilor.

Toţi îi spuneau „Omule!”, neştiind sau făcându-se că nu ştiu că-i o Raliţă oarecare. Ţineau la ea. Nu la modul

imbecil, misticoid, ci pentru sfaturile ei.

De trei ori pe lună, ţinea sfat cu femeile. În fiece sâmbătă, după-amiază. Având un riguros program. Când de artă culinară, când de readucere la viaţă a portului popular, învăţându-le modele şi cusături necunoscute pe-acolo, precum şi tehnologii de fabricare şi prelucrare a dimiei în casă, când le-ajuta, prin exemplul personal, să-şi ţească singure covoare, ţoluri miţoase şi rufărie din cânepă şi în

— Şi-acolo ce le mai înveţi?

— Multe! Cum să-şi bată bărbaţii cu toiegele sau făcăleţele, pentru a-i dezvăţa de beţivănie. Astăzi nu mai bea nimeni pe-aici. Cel mult o juma' de trăscău. Cum mai cere, cum o-ncasază după ceafă. Cu ghioaga. Apoi le spun cum să-şi crească copiii, cum se cuvine să te porţi cu bătrânii şi cu părinţii. În cea din urmă sâmbătă a fiecărei luni, convoc la mine-n casă şi bărbaţii.

— Nu se poate! Te-ascultă şi vin?

— Cum să nu vină? E-n interesul lor. De gura muierilor, vin mai mulţi decât sunt în aşezarea noastră. Aduc oameni şi din alte comune…

— Şi pe-ăştia ce-i înveţi?

— De toate! La-nceput, cum să-şi bată muierile…

— Ce, să le bată şi ei?

— Exact! Aici mai circulă vorba că „femeia nebătută nu-i iubită de bărbatu-său". Ei bine, am rezolvat-o şi pe-asta. Spunându-le să ştie numai ei, şi să-şi ţină gura, totul rămânând numai între noi. Le-am zis aşa: „Băi, bernebecilor, femeia nu se bate nici cu o floare, darmite cu bâta, cum aveţi voi obiceiul. Dac-o vedeţi că trage a lene, şi nu are grijă de copii şi de casă, încruntaţi-vă bine la ea, trageţi-i câteva la fund, dar cu duhul blândeţii, să nu doară, iar după aceea guduraţi-vă pe lângă ea, cerându-vă iertare şi lăudând-o pentru ceea ce-o să facă în viitor. Şi, că tot pomenii de floare, mai aduceţi-le şi voi, din când în

când, câte-un ghiocel, câte-o zorea, ori o garoafă… Că se găsesc!”

Dar chestii mai pragmatice?

— Oho! Păi stai s-auzi… Când am aterizat eu, ăştia făceau numai brânză la burduf. Care, cu timpul, ori se iuţeşte, orise-ncinge şi pute. Şi le-am dat reţetele noastre, de la Măţău, spunându-le că-s aduse de pe alte lumi. Ce-mi pasă mie dacă m-au crezut! Reţetele erau bune. Având şi oi, şi vaci, şi capre, i-am îndemnat să-şi fabrice produse mult mai fine, cu preţ la târguri şi iarmaroace. Acuma sunt cei mai căutaţi, pe la Drăgaice. Se duc cu caşcavele afumate, şi din lapte de vacă, dar şi din cel de oaie şi capră, fiecare cu gustul ei, cu urdă de telemea, din crintă, grasă şi niţel sărată, ca să ţie mai mult la casa omului, cu lapte prins, nesmântânit, asezonat cu leuştean, sau cu tarhon, sau cu cimbrişor sălbatic, totul bine astupat în donicioare sau vase de lut, ca un fel de amfore, pe care tot singuri şi le fac:

— Bine, măi tanti Raliţo, bravo, dar nu ţi-i urât în pustietatea asta?

— Bă, bleago, când trăieşti înconjurat numai de munţi, brazi şi aer de-ţi taie nasu, cu tăria lui, când eşti respectat şi-ajutat de-un cătun întreg, care te iubeşte pentru ce le-ai adus în casă şi-n suflet, de ce să-ţi fie urât? Şi-apoi, n-ai văzut c-am şi radio, şi televizor, iar în ultima vreme mi-am cumpărat şi-un casetofon. Că mie mi-au plăcut muzica şi spectacolele, încă din tinereţe… Şi-apoi, mai sunt şi-amintirile. Când pun o casetă cu Shakin Stevens sau Michael Jackson, deodată-mi apare în faţă dragostea mea dintâi şi cea din urmă, poetul din Piteşti. Care mă dansa, tontul, numai valsuri şi tangouri. Deşi, pe vremea aceea erau şi jocuri mai ţopăite, parcă anume compuse pentru temperamentul meu. Când mi-a destăinuit că-şi semnează poezile Ion Pillat Minulescu, luându-mă de tâmpită, l-am dat pe uşă afară, şi n-am mai vrut să ştiu ce-i

aia dragoste de poet…

— Dar de ce-ai procedat aşa?

— Hai, că nici pe tine nu te dă deşteptăciunea afară din casă! Păi bine, măi fleţule, îi ştiam pe-amândoi piteştenii noştri, şi pe Ion Minulescu, mare poet, de-adevăratelea, şi pe Ion Pillat. Tocmai mie se găsise să-mi vândă gogoşi? Păcat de el, că era chipeş, însă prost ca noaptea… Ce să fi scos din el? Cel mult un coafor de lux. Ca să-mi mănânce zilele? De-aia am rămas nemăritată până azi. Şi nici n-am de gând s-o fac de-acum înainte…

La urma urmei, mă apropii şi eu de-o vârstă frumoasă. Şi nu-mi pare rău.

La plecare, tanti Raliţa nu s-a lăsat până nu mi-a montat la loc toba de eşapament, bara din faţă şi arcurile sparte. Găsite pe drum, de Arsene al lu’ Cotârlă, şi-aduse fostului proprietar. Prilej cu care, mătuşa-mea îmi reglase niţel şi avansul. De aceea, am plecat călare pe măgarul lui Cotârlă. Urmând să mă-ntorc săptămâna viitoare… După maşină!

„SOARELE RĂSARE NOAPTEA”.

„CĂRUNTUL” DE LA CENZURA MILITARĂ

Prin ’42, dacă nu chiar ’41, umblam ca înnebuniţi. Şi eu, traducătorul romanului „Doamna cu garoafe” al lui A.J. Cronin, ce-apăruse numai în franceză, şi-ncă în Elveţia, şi Nicky Bădescu, proprietarul şi directorul editurii ABC din Craiova. Fiind vremuri tulburi, ne fusese imposibil să obţinem dreptul de publicare („copyright”-ul), deşi corespondasem cu „Editions du Milieu du Monde”. Nici cu editura asta nu era ceva în regulă. Fusese înfiinţată chiar în primul an de război şi tipărea şi nemţi şi anglo-saxoni. Fără să manifeste clar vreo tendinţă anume, precisă.

Bineînţeles, şi nu prea înţelegeam din ce motive, nu ne răspunsese niciodată la cele vreo patru, sau cinci scrisori expediate la (parcă) Berna. Poate din pricină că nu-mi putuseră descifra cererea de copyright, scrisă de

mine personal.

— Măi Marincule, m-a luat într-o bună zi la rost Bădescu, cum face Giurgea, domnule, de-şi tipăreşte romanele ca pe bandă rulantă? De la „Cultura Românească”, editura lui Steinberg, a trecut la „Remus Cioflec”, ardelean de-al lui, iar acum la „Contemporana”, care se spune că-i finanţată de Hachette, având în frunte pe Roger, reprezentantul lor la librăria franţujilor, de pe Lipscani.

— Păi ce să facă, dom Nicky, face ce poate! Când cu unii, când cu alţii, îşi aranjează şi el ploile. Plouă mult, plouă puţin, tot se-adună apă destulă. Şi cu marafeţi, când ai destui, ţi se deschid toate uşile. Chiar şi-ale cenzurii. Care-i aprobă nu numai editările, dar şi reeditările romanelor sale. Uite, chiar acum, i-a apărut o nouă ediţie din Rudyard Kipling: „Cărţile junglei” (două volume). Crăciun este, copii sunt, părinţii trebuie să le dăruiască şi lor o carte comestibilă, care să le bucure copilăria. Mie unul, mi-au plăcut la nebunie…

Nicky Bădescu şi-a şmotrocăit claia de păr, care-ncepea să i se răărească vizibil, şi m-a anunţat:

— Pregăteşte-te de drum, că mâine plecăm amândoi la Bucureşti. Să luăm taurul de coarne. Adică ne ducem la Giurgea şi-l întrebăm de unde ştie când plouă şi nu plouă, şi, mai ales, unde duc ploile lui!

— Deştept! E-o idee. Cu-atât mai mult cu cât nici dânsul nu s-a înfipt să ia la tradus „Doamna cu garoafe”. Poate aflăm de ce… Mai întâi, însă, trecem şi pe la fostul meu patron, dl. inginer Gorjan, care ştie totul despre copyrighturi…

Cum au decurs întrevederile, şi cu inginerul şi cu Jul. Giurgea, am povestit în primul volum al cărţii de faţă. Fiasco total şi general. În preziua când ne gândeam să facem cale întoarsă spre Craiova, cu cozile între picioare, nu ştiu ce mi-a trecut prin cap, o idee neobişnuită, de

autentic detectiv. Să dau o raită pe la cenzura militară, că militar era totul pe-atunci, să văd ce-nvârt ăia, pe-acolo. Bădescu a refuzat să mă-nsoţească, argumentând:

— Marincule, o faci pe pielea ta! Eu-s încorporabil, pe când tu nici n-ai fost la recrutare. Dacă iese prost, mă iau ofiţerii ca din oală, şi mă expediază de-a dreptul în linia întâia…

— S-a făcut şi asta, ca să nu mă mai boscorodeşti că-s lipsit de iniţiativă! E bine?

— Chiar foarte! Dacă ne iese pasienţa, eşti invitatul meu la „Capşa”, tot la separeu, ca şi rândul trecut. Unde-o să-i tragem o fasole bătută, ca la noi, la Calafat. De să sară-n aer locanta…

Birourile cenzurii erau adăpostite în palatul fostului ziar „Viitorul”, pe strada Biserica Enei. Am intrat lesne, păşind ca vodă prin lobodă. Nu erau nici sentinele, la poartă, nici chiar portari. Şi, umblând din etaj în etaj, am dat şi peste cenzura editurilor. Neîntrebându-mă nimeni, din cei ce forfoteau pe coridoare, cine sunt şi ce-nvârtesc, mi-am luat inima-n dinţi, fiind şi curajos de felul meu, şi mi-am zvârlit privirea pe deasupra unei uşi prevăzute cu ferestruică. Cam sus pentru mine, dar accesibilă totuşi. Ridicându-mă în vârful picioarelor, în ciuda faptului că mă strângeau pantofii de-mi ieşeau ochii din cap, am zărit, spre stupefacţia mea, pe Jul. Giurgea. Conversând c-un tip elegant, cărunt, cu părul ondulat.

Giurgea stătea pe biroul acestuia, picior peste picior, ca la mă-sa acasă, oferindu-i o ţigară dintr-un pachet de „Camel”, iar distinsa făptură, aşezată comod în fotoliul său de şef (căci numai şef putea fi, de vreme ce-avea covor persan pe jos şi fotoliu de catifea), îl îmbia să guste un păhărel, în care tocmai îi turna o băutură castanie. Forţându-mi acuitatea vizuală, am descifrat şi eticheta de pe sticlă – „Martell”. Ei bine, deşi eram încă tânăr şi necopt la minte, ştiam şi eu ce-i „Martell”-ul.

Discutând şi fumând ca turcii, ba mai şi cinstindu-se din păhărelele acelea globulare, era clar că puneau la cale ceva. Precis din domeniul editorial. Vreo aprobare de apariţie a unui roman scris de-un autor american sau englez, sau cine ştie ce altă reeditare. Lămurit brusc, am luat-o la goană pe scări, la vale, grăbindu-mă s-ajung la patron. Să-i spun vestea cea mare. Ceea ce-am şi făcut:

— Dom Nicky, te-am făcut om! Jul. Giurgea e prieten la toartă cu şeful care dă aprobările. Nu ştiu cine este şi cum îl cheamă, însă arată a om de treabă… Acuma, dom Nicky, rămâi şi-aşteaptă-mă la hotel, că mă-ntorc la cenzură să aflu cine-i şeful acela!

Mă decisesem să fac cale-ntoarsă, deoarece avusesem impresia că-l zărisem în holul clădirii pe-un cunoscut şi talentat poet, la versurile căruia ţineam nespus. Îl chema Iulian Vesper şi publica destul de rar. Dar mă ştia că umblu şi eu pe la coada Pegasului; stătusem de vreo câteva ori de vorbă, în taverna lui Mitică-lăptarul, de pe Domniţa Anastasia.

Spre norocul meu, era tot acolo.

— Ce mai faci, dom Vesper?

Privindu-mă blajin şi zâmbindu-mi cu toată faţa lui de bucovinean cumsecade, rotundă ca o pită, mi-a răspuns oarecum amărât:

— Ce să-i fac, bre, aştept şi tot aştept! De doi ani aştept să-mi găsesc un editor pentru „Glasul”, şi nici până acum n-am izbutit… Mi-o făgăduit un prieten c-o să-ncerce să m-ajute. Uite-l, vine spre noi.

Privind în direcţia indicată de Vesper, l-am recunoscut pe căruntul şef al cenzurii cărţilor. Grăbit, s-a apropiat de noi, mi-a zvârlit o uitătură curioasă, l-a îmbrăţişat pe Vesper, spunându-i în grabă, c-un glas blând:

— Iulică, mai aşteaptă-mă o ţârâ, că mă cheamă colonelul! Vin numaidecât…

Acestea fiind zise, a luat-o rapid înspre un coridor

aflat la parter.

Rămânând iarăşi singuri, l-am întrebat pe Iulian Vesper:

— Maestre, cine-a fost domnul cu părul cărunt?

— Cum, nu-l cunoşti? Păi e Mircea Streinul, unul dintre cei mai dragi confraţi ai mei, bucovinean ca şi mine, prieten cu Neculai Tăutu, Dragoş Vicol, şi-alţi poeţi de viitor ai neamului. Mă mir că nu l-ai recunoscut!

— Ba acum ştiu cine este, chiar de nu l-am văzut niciodată la faţă. I-am citit şi poeziile, dar şi două, sau trei romane. N-a scris el „Drama casei Timotei”?...

— Păi cine altu’? Dintre bucovinenii noştri, nu-i altul mai talentat ca el. Mai ales în proză... Dânsul mi-a dat făgăduinţa aceea, c-o să mă pună-n legătură c-un editor de omenie. Care să tipărească un roman ţărănesc...

— „Glasul” e roman? Credeam că-i vorba de vreun volum de stihuri...

— Nu-i roman, ci truda mea de peste cinci ani. O poveste scrisă la persoana întâi, despre necazurile oamenilor de pe la noi... Pe care şi Mircea le ştie prea bine. El este ţăran din Cuciurul Mare, iar eu de peste gârlă, vecin cu rubedeniile lui.

— Cum e ca om? Pe poet îl ştiu, iar pe romancier şi mai dihai!

— Pâinea lu’ Dumnezeu! Însă fără noroc...

— De ce?

— Nu vezi că-i nevoit să lucreze aici, la cenzură, pentru başbuzucii ăştia? Ca să aibă şi el de-o îmbucătură...

— Poate că-i băgat şi el în politica lor?

— De! În chestiile astea, bietul Mircea e analfabet total. Dar, de la o vreme, nu ştie nici el încotro să mai cârmească telegarii... Acum trei zile, mi-o zis c-o gătat un roman gros, de peste o mie de pagini. În care se dă cu Antonescu. Ce i-o fi venit, el ştie!

Când s-a reîntors Mircea Streinul, iar Vesper m-a

prezentat, dezvăluindu-i că-s şi eu poet, şeful m-a întrebat:

— Ai vreo problemă, în care să te pot ajuta? Marincu, Marincu, stai niţel, parcă am citit undeva un vers, cu numele ăsta. Parcă: „Măi Marincu, măi Marincu, de ce eşti alb şi mort ca zincu”… Tu eşti ăla?

— Eu!

— Bravo! Bine că eşti în viaţă. Dacă vrei să stăm de vorbă, vino diseară la „Capşa”, să cinăm împreună. Şi-aşa mi-s singur cuc…

— Domnule Mircea, nu ştiu cum să zic, aş veni cu tot dragul, însă eu nu-s singur, de capul meu, ci-am şi-o coadă, pe patronu meu…

— Nu-i bai, adă-l şi pă jupân!

Apoi l-a luat cu el pe Vesper, urcând spre birou.

Pe la opt, opt şi jumătate, intram însoţit de Bădescu în saloanele „Capşei”. În căutarea lui Mircea Streinul. Care zăbovea să-şi facă apariţia. Îngrijorat, dar şi imaginându-mi că trebuie să fie cunoscut de chelnerii celebrului restaurant, m-am încumetat să-l întreb pe-unul din ei:

— Nu ştiţi cumva pe la ce oră obişnuieşte să ia masa domnul Mircea Streinul? Şi unde-i place să stea?

— De dom Mirciulică întrebaţi? Păi e la separeu, cred că de peste un ceas. Spunea c-aşteaptă nişte musafiri. Haideţi cu mine, să vedem în ce stadiu se află…

Mirat oarecum de chestia cu „stadiul”, l-am urmat pe chelner. Care, prin nişte coridoare labirintice, ne-a condus la separeul în care trebuia să se afle poetul.

Chiar acolo era. Singur, la unica masă din încăpere. La care ar fi putut lua loc, lesne, şi zece persoane. De fapt, ca să fiu mai exact, nu era singur. Ci cu o sticlă de „Martell” în faţă. Golită pe jumătate. Ochii sticlindu-i ciudat, de culoarea oţelului, m-au privit doar o clipă, pătrunzător şi, bizar, cu multă blândeţe. Şi m-a întrebat, arătând spre Bădescu:

— Dumnealui e patronul tău, măi zincule? Ce vinde? Brânză, măsline, icre tescuite, sau ţesături de celofibră nemţească?

Observând că Nicky Bădescu începea să vireze spre violet, am încercat să lămuresc lucrurile. Din dorinţa de-a ridica nivelul discuţiilor ce-aveau să urmeze, i-am transmis căruntului bucovinean:

— Ca să nu fii în eroare, domnule Mircea, ţin să-ţi spun că Nicky Bădescu e-un om de aleasă cultură. Proprietarul şi directorul editurii ABC.

„*PRĂVĂLIA DIAVOLULUI*”.

— Şi compozitor! a ţinut s-adauge Bădescu, fără să-l fi rugat nimeni.

Mircea Streinul s-a uitat la mine câş, apoi a zâmbit subţire, a servit niţică tărie în bolul ce-l avea în faţă şi-abia după aceea ne-a întrebat:

— Beţi cu mine sau preferaţi altceva? Oamenii de cultură şi compozitorii, mai cu seamă, sunt oarecum suciţi, cu tabieturile lor, şi te poţi aştepta din partea lor la orice… Nu-i aşa, domnule Bădescu?

— Exact, domnule director…

— Nu-s director, ci subdirector!

— Cer iertare, însă văzând că beţi „Martell”, mi-am zis că sunteţi bun şi de director! Eu unul, care-s orfan de război, fiind crescut doar de maică-mea, pe care Marincu o ştie ce om e, dintotdeauna am preferat comina, sau tescovina, cum i se zice pe-aici… Acum însă, de m-am ajuns şi eu, vă rog să-mi daţi voie să fac cinste c-o litră de „Martell”… Mă duc imediat să comand băutura, nişte ţoiuri şi de-ale mâncării!

N-a mai apucat Streinul să scoată vreo vorbă, că Nicky Bădescu şi plecase în căutarea vreunui chelner. Rămas în stare de transă, mi s-a adresat, pe când îşi dădea gata lichidul din pahar:

— Măi băiete, măi poete, cine dracului te-a împins să

te vâri în braţele băcanului ăsta?...

— Nevoia, dom Mircea! Pâinea cea de toate zilele... Dar nu-i om rău. De fapt, în afară de meseria de librar, pe care-o cunoaşte bine, a mai dat cu nasul şi prin editarea de cărţi. De capul lui, în timpul urgiei de la Maglavit, a tipărit o broşură, ceva cu „Visul Maicii Domnului”, şi s-a ales cu o avere. Cu care şi-a cumpărat librăria „Academica”, de pe Calea Unirii, din

Craiova. Aici, unde fusesem repartizat practicant, de liceul comercial „Gh. Chiţiu”, ca elev într-a VII-a, mi-am dat seama c-aş putea întemeia o editură, visul meu de când mă ştiu. Şi l-am făcut editor, eu lucrând doar în umbra lui. De fapt, însă, eu-s cel cu ideile. Până azi, în afară de nişte broşurele, n-am apucat să-l decid să tipărească şi ceva serios. Între timp însă, am tradus, cam la repezeală, câteva romane. Pe care tare mult aş vrea să le văd tipărite...

— Ce romane?

— „Temniţa profesorului”, Jack London, „A venit o corabie în port”, Thomas, „Cheile împărăţiei” şi „Doamna cu garoafe”, acestea din urmă ale lui A.J. Cronin... Toate, foarte interesante şi de succes sigur.

— Ultimele le-am citit, şi eu, în franceză. Iar pe London, în germană. Că m-am şcolit la Cernăuţi, unde nemţeasca-i ca şi obligatorie, dacă vrei să fii luat în seamă...

— De-aia l-aţi tradus, atât de frumos, pe Georg Trakl, dacă dumneata eşti acela? am întrebat intimidat, bâlbâindu-mă şi amestecând persoana a III-a cu a II-a.

— Nu de-aia! Ci din alte motive... Fiindcă-i unul din marii poeţi ai lumii! m-a lămurit, cam pe scurtătură, Streinul, privindu-mă cu ochii săi cenuşii. Dar ce-o fi făcând librarul tău, de nu mai vine odată cu chelnerul?...

— Vine, dom’le subdirector, imediat vine! s-a auzit pe neaşteptate glasul jupânului meu, care, mai mult decât sigur, trăsese cu urechea la conversaţia noastră, pitit după

uşă. Zăboveşte niţel, fiindcă l-am trimis să-mi facă rost de-un ţoi sau de-o cinzeacă. Nici comină nu-s în stare să beau fără ţoi, darmite „Martell”-ul! Numaidecât o să fie aici. Şi cu mâncărica. Am comandat numai bombe…

— Bravo, dom’le, se vede cât de colo că ai personalitate! Abia aştept să văd „bombele” matale… Sper să nu fie nemţeşti!

Bădescu a-nghiţit în sec, deoarece nu-nţelegea ce voia să spună Streinul. Apoi l-a informat:

— De toate felurile! Ai să vezi matale. Şi crenvurşti nemţeşti, şi cârnaţi ardeleneşti, şi fasole de-a noastră oltenească. Şi nici cu franţujii n-o să ne punem rău, c-am comandat o sticlă de „Martell”… Dacă-i bal, bal să fie! Că merită, zău aşa, mai ales dacă ne-ajuţi să-i editǎm pe englejii lu’ Marincu…

Mircea Streinul, jenat, n-a răspuns nimic.

Când am vrut să ne luăm rămas bun de la scriitor, acesta se afla cuprins de-o adâncă întristare. Abia se atinsese de „delicatesele” internaţionale comandate de Bădescu. Rezumându-se doar să-şi lichideze coniacul său. În vreme ce jupânul, prea puţin ajutat de mine, care-n seara aceea n-aveam deloc poftă de mâncare, fenomen cu totul inexplicabil, răsese totul de pe masă. Ca nu cumva s-arunce banii de pomană, şi să se bucure hoţii ăia de chelneri cu alesele bucate plătite de el.

După care ne părăsise, scuzându-se:

— Iertaţi-mă, neică directore, dar mă-o să fac socotelile cu bandiţii ăştia, şi să-mi scadă „Martell”-ul nebăut, c-a rămas mai mult de jumătate.

Jumătate o băuse aproape singur. Eu abia sorbind două înghiţituri, iar poetul neatingându-se deloc de sticla proprietarului editurii ABC.

Rămaşi singuri, Streinul mi-a spus:

— Vino mâine, la mine, la birou! Dar fără să mi-l mai aduci pe mocofanul ăsta pe cap… Nu l-aş mai putea

suporta!

— Nu-l ştiam în halul ăsta de tont. Şi nu fi amărât din pricina mea…

— Vezi-ţi de treabă, măi zincule! Altele-s motivele. În ce priveşte tărăşenia de aici, mi-e milă de tine. Trăim toţi într-o prăvălie a diavolului, şi n-avem ce face!… Te-aştept mâine.

— Pe la ce oră?

— Oricând, începând de la opt dimineaţa! Acum, noapte bună…

Şi-a plecat imediat. Probabil spre garderobă, să-şi ia îmbrăcămintea de toamnă. Afară burniţa şi era cam friguleţ.

Bădescu şi-a făcut apariţia mai târziu. Verde la faţă, dar bine dispus:

— Cred că l-am dus şi pe-ăsta! Ce-a spus, se-aranjează?

— Mâine am să ştiu totul! Însă m-a rugat să mă duc singur, ca să nu bată la ochi…

— Mai bine! Şi-a plătit partea?

— Nu era nevoie. Are cont deschis… Achită la sfârşitul lunii.

La cenzură, m-am îndreptat direct spre biroul poetului. Era singur. Avea în faţă veşnicul său bol, şi-alături, în dreapta, o sticlă de coniac, abia începută.

— Nu te mira, Marincule, că beau la ora aiasta! Dar mi-s blestemat să fiu aşa… Neamul, ce să-i fac. Ascultă, măi băieţelule, să nu-ţi fie dat, niciodată, să faci în viaţă ce fac eu. Adineauri mi-au venit de la tipografie şpalturile romanului meu, „Prăvălia diavolului”. Şi-am dat „bun de tipar”, fără ca măcar să-mi răsfoiesc textul. De ruşine. Fiindcă-i un zarzavat, nimic altceva… Doar ca să mă ţină colonelul în slujbă. Am o mamă bolnavă şi trebuie să mă-ngrijesc de dânsa. Însă titlul e bun, fiindcă trăim într-o autentică prăvălie a diavolului! Nu mai mi-e mintea la

nimic. Lucrez alandala, dau aprobări în stânga şi-n dreapta, resping lucruri care-mi plac, iar eu – finis!

— Cum aşa, dom'le Mircea? Doar ai scris atâtea cărţi! Poemele din „Tarot sau căderea omului", proza din „Viaţa în pădure", romanul „Drama casei Timotei"… Nu se poate!

— Ba uite că se poate! mai am gata două romane, „Soarele răsare noaptea" şi „Băieţi de fată", însă tare mi-i teamă că le-am botezat greşit. Mai curând ar fi trebuit să le zic „Drama disperatului Streinul"… Hai să lăsăm grijile mele, deoarece nu mai sunt cel ce-am fost, şi nici nu ştiu ce sunt, sau ce-o să fiu, şi să trecem la grijile tale! Ai copyrighturi pentru „Doamna cu garoafe" şi „Cheile împărăţiei"?

— Păi de unde? Ce, se poate coresponda cu Cronin, şi-ncă în zilele de azi?

— Aşa-i! De fapt, nimeni nu mai cere acum copyrighturi… Fiecare lucrează după cum îl taie capul. Aşa cum fac şi eu. Bine… Îţi dau aprobarea. Şi, ca să scapi cu cămeşa curată, trece-mi şi numele meu, lângă al tău, ca traducător. Aşa, sper, n-o să se mai agaţe nimeni de biata carte…

— În orice caz, împart cu matale drepturile de autor…

— Dacă ţii, cu orice preţ, să te dau afară în brânci, mai zi-i o dată chestia asta!

Am tăcut mâlc. Mi-am luat aprobarea de editare şi-am părăsit biroul. Bădescu, în schimb, s-a simţit măreţ. Când m-a văzut cu hârtia semnată în mână, s-a şi grăbit să mă-ntrebe:

— Cât a cerut?

— Nimic!

Patronul s-a scărpinat în cap, apoi după ceafă, neînţelegând ce se petrece cu omul nostru. În cele din urmă a ajuns la o concluzie proprie:

— E beţiv, dom’le, şi nu mai ştie ce face!

— Într-un fel, e-adevărat că nu mai ştie ce face… Dar decât să-l şperţuieşti, umilindu-l astfel, mai bine editează-i un roman… Are două. Gata de intrat la tipar…

— Cum se cheamă?

— „Soarele răsare noaptea” şi „Băieţi de fată”…

— Cum să răsară noaptea, soarele? Aia-i Luna… Mai interesant mi se pare ăla cu băieţii şi fetele. Ai mai citit vreun roman de-al lui?

— Sigur! „Drama casei Timotei”…

— Bun? Interesează publicul?

— Precis! De altfel, s-a şi epuizat…

Mai scărpinându-şi ceafa, Nicky a redevenit brusc librarul ce-şi cunoaşte meseria.

— Dacă se vinde, îi tipărim romanul. Nu se vinde el, îi vindem cartea. Anunţă-l numaidecât!

LA CAPĂTUL LINIEI!

În acelaşi an, adică, mai exact, în cel următor, în ’43, parcă, apăreau deodată trei mari succese de librărie. „Doamna cu garoafe”, „Cheile împărăţiei”, ambele aparţinând lui Cronin, şi „Casa cu trei fete”. Autoarea, pare-mi-se Raicu Angela, sau ceva pe-aproape, fusese depistată de Nicky Bădescu în persoană.

De obicei, neplăcându-i să citească, eram mai totdeauna obligat să-i povestesc, ore în şir, subiectul oricărei cărţi pe cale de editare. Chiar şi „Băieţi de fată”, al lui Mircea Streinul, a trebuit să i-l povestesc, de-a fir a păr. Cu „Casa celor trei fete”, lucrurile s-au petrecut altfel. Bădescu se dispensase de aptitudinile mele. Şi, la un moment dat, am fost convins că autoarea se însărcinase singură să-i relateze subiectul.

Când a apărut pe piaţă „Băieţi de fată”, cartea a mers tare greu. Publicul cititor era nelămurit în privinţa semnificaţiei băieţilor. În mod normal, se spun „copii din flori”. Aici era tot chichirezul. Bucovineanul de Mircea o

dăduse pe graiul său, şi romanul zăcuse mult pe standurile librăriilor.

După ce s-a terminat şi cu războiul acela nenorocit, dezlănţuit de obsedatul bestial de la Berlin, se terminase şi cu Mircea Streinul. Fusese îndepărtat fireşte de la cenzură, şi nimeni nu-i reedita nimic. Dar nici el nu mai era în stare să scrie.

Cu ultimii bănuţi, obţinuţi cu greu de la scârţanul de Bădescu, bea în neştire, zi şi noapte, numai coniac. În ultimul timp, prin ’45, ajungea până la un litru şi jumătate. În douăzeci şi patru de ore. Pentru romancierul uitat, nu exista zi sau noapte. O ducea mereu numai într-un delir. De fapt, continuarea „delirului” său politic. Că săvârşise destule blestemăţii, jucându-şi conştiinţa cu „uite popa, nu e popa!”

Şi-a dat duhul într-un spital de periferie. Etilism cronic. Medicii de-acolo stabiliseră diagnosticul. Fiind la căpătâiul lui, împreună cu alţi doi poeţi, trecuţi şi ei în nefiinţă acum, priveam la păru-i cărunt, în timp ce muribundul exala ultimii vapori de alcool şi ultimele rămăşiţe de oxigen ce-i mai treceau prin plămâni.

După cum singur îşi încadrase maladia, am considerat şi eu sentinţa medicilor ca nemeritată. Altul era diagnosticul. Inexistent în tratatele de specialitate.

Mircea Streinul, ţăranul de la Cuciurul-Mare al Bucovinei, fusese dăruit c-un tren personal. Căruia însă, trebuind să-i aşeze singur şinele pe care-avea să circule, le lăsase în para-ginã, îngăduind vremurilor să le deformeze, după cum se schimba macazul. Iar garnitura sa, balansându-se, când încolo, când încoa, nimerise, într-un târziu, la un capăt de linie moartă. Fără ieşire.

În pofida părului său cărunt şi-mbârligat unduios, trecea dincolo înainte de timp. Avea 35 de ani.

Să fi spus că mânia lui Dumnezeu îl pedepsise pentru câte făcuse, mânându-şi trenul alandala, asta nu puteam,

nefiind credincios. Tăceam însă. Copleşit de uşurinţa cu care omul fără credinţe îşi poate provoca pieirea. Mai bine şi-ar fi urmat menirea, decât să-şi plece spinarea, înşelându-se pe sine.

BERBECUŢUL (slab de înger)

COPILAŞ CU DOUĂ MAME

O moarte care m-a tulburat nespus a fost a lui Micuşor Podaşcă, văru-meu bun, care s-a dus pe lumea cealaltă fluierând. Nu ştiuse niciodată de ce venise pe lume, când şi cum trecuse prin ea, şi nici de ce-o părăsea. Chinuit de-o „grea suferinţă”, despre care habar n-avusese. Lui, după părerea ce-o avea despre sine, nu i se putea întâmpla aşa ceva.

De fapt, zic eu, avea perfectă dreptate. Trăise ca un mu-cenic. De copil, datorită vitregiilor sorţii, îi fusese dat să-şi poarte crucea, neştiind însă niciodată c-o poartă în spate. Până-n ultima clipă. În neprihănirea lui, avea credinţa că faptele sale sunt absolut trebuincioase alinării nefericiţilor ce-i apăreau în cale.

Poate de-aceea l-am iubit atât de mult. Preferându-l altor rubedenii apropiate, de sânge. Fiindcă mereu mi-aducea voioşia în casă, laolaltă cu mizeriile ce urmau imediat după plecarea sa. Însă-l iertam. Dinainte. Pentru ca totul să reînceapă, odată cu reîntoarcerea sa.

Se născuse, întocmai ca şi mine, conform unor legende familiale imposibil de verificat, totuşi verosimile, în casa bunicilor, de pe strada Libertăţii. Din Piteşti. Spre bucuria delirantă a maică-sii, tanti Marioara, sora lui taică-meu Eftimie. Care, domnişoară bătrână, se căsătorise recent şi totuşi tardiv cu nea Ionică Podaşcă. Un inginer agronom moldovean, om de-o dulceaţă şi bunătate de neînchipuit, procurat părinţilor mătuşi-mii de domnul Tocilă, mai apoi naşul tinerei perechi. A cărui fată, parcă Vida, dacă mai ţin minte, lua lecţii de pian cu tanti Marioara. Iar domnului Tocilă îi venise ideea de-a-i ferici

pe toţi. Şi pe bătrânii ce nu-şi găseau un ginere potrivit, şi pe domnişoara lor, şi pe tomnatecul nea Ionică. Dacă inginerul Podaşcă n-ar fi lucrat în cooperaţia agricolă, sub conducerea şefului său, Tocilă-binefăcătorul, nu s-ar mai fi însurat în vecii vecilor.

Oarecum înclinat, în ultimul timp, să-mi amintesc de morţii scumpi sufletului meu, am căpătat prostul obicei de-a-i privi mereu, când sunt mai liber, răsfoind albumul de familie pe care mi l-a lăsat moştenire Micuşor. Cu vreo câteva luni mai înainte de-a se sfârşi.

Iar când privesc la chipul mustăciosului moldovean, bărbat falnic şi rumen în obraji, bine hrănit şi, mai ales, bine băut, simt cum mă ia cu o slăbiciune pe la lingurică. Fiindcă mă iubise, şi pe mine, ca pe copilul lui.

Tanti Mărioara, cum îmi plăcea să-i zic, deşi ţinea foarte mult să i se spună Marioara, accentuând pe primul a, avea o grijă de-adevărată mamă. Nu numai faţă de Micuşor, plodul dânsei, dar şi faţă de orfanul de mine. De care i se făcea milă. Ştiindu-mă mereu flămând şi imposibil de săturat.

— Mă Vladule, ştii ce-mi place mie la tine? mi se adresa dânsa, zâmbind cât mai deschis, pentru a i se putea admira cei doi dinţi de aur.

— De unde să ştiu, tanti Mărioaro? Că niciodată nu-mi spui…

— Se poa’? se mira mătuşă-mea. Oricum, că ţin la tine ţi-am arătat de când ai venit pe lume. În sunetele muzicii. Cântam la pian, ca s-o mai astâmpăr pe mă-ta, care năştea cu dureri mari. Iar mai târziu, când te făcuseşi mare, cântam să teopresc din răgete şi urlete, că erai un copil groaznic de suportat, de ne venea tuturor să ne cărăbănim de-acasă. Nici atunci n-ai priceput că eu vorbesc numai pe clapele clavirului? Păi să ţi-o spun verde-n faţă…

— Ia zi-i!

— Îmi place că mănânci cu poftă! Cu-atâta poftă, încât şi Micuşor al meu, pârlit şi pricăjit cum este, se-ngraşă văzându-te cum le-nfuleci…

Micuşor, pricăjitul, dolofan ca un purceluş de lapte, mânca pe spartelea. Însă numai când era cu mine, la masă. Faţă de mă-sa, făcea întotdeauna pe mofturosul.

— Mamăă, mă mamăă, nu vreau cacao cu lapte!

Avea vreo şapte anişori, pe-atunci. Iar eu vreo treişpe, sau paişpe.

— Da' ce vrei?

— Pifteluţe prăjite!

— Păi ălea – s pentru prânz, Micuşorule.

— Or fi, însă Vlad a mâncat vreo cinci, încă de cum s-a trezit…

— De unde ştii? ţipa mătuşă-mea enervată. Atât din pricina investigaţiilor mele, prin bucătărie, cât şi datorită faptului că fi-său se sculase mai devreme, numai ca să spioneze.

— El mi-a spus, când l-am prins cu puteaua-n gură!

— Dacă-l aduc aici şi-i trag vreo două scatoalce, ca să bea şi el cacao cu lapte, mănânci şi tu?

— Mănânc!

Mărioara mă aducea din bucătărie cât ai zice peşte, şi, dându-mi o bleandă zdravănă, de mă aşeza de-a dreptul pe scaun, mă-ntreba furioasă, îndulcindu-şi totuşi glasul, din motive strategice:

— Nu bei şi-o cană cu cacao cu lapte?

— Beau şi două!

— Vezi, Micuşor, că bea şi el?

— Atunci dă-mi o cană plină! se entuziasma Micuşor. Iar dacă-mi aduci şi vreo câteva pifteluţe, mai vreau una…

Încântată de influenţa pe care-o aveam asupra lui vărumeu, mătuşă-mea îi satisfăcea şi hachiţa cu pifteluţele.

Peste ani, când nea Ionică se prăpădise, iar Tatapetre de-aşijderea, cu câtva timp mai înainte, Micuşor rămăsese

să fie crescut de tanti Marioara şi de Maca-Maia, bunică-mea, totodată şi-a sa. Procopsindu-se, astfel, cu două mame. Eveniment cu consecinţe nefaste.

Arţăgoasa de Maca-Maia trăgea hăis, iar blajina şi totuşi iabraşa tanti Mărioara o dădea pe cca. Hăis-cea, cea-hăis, şi Micuşor se-alesese cu două corigenţe. În ultima vară pe care-am mai petrecut-o la casa bunicilor. Unde mă refugiasem temporar, după ce fusesem exmatriculat de la liceul militar.

Considerând că nu era chip să-nveţe serios, din pricina neînţelegerilor pedagogice existente în familie, bunică-mea posedând o viziune, în această direcţie, iar tanti Mărioara una opusă, am intervenit în favoarea lui văru-meu, declarând la un prânz:

— Dacă mi-l daţi pe Micuşor în grija mea, ca să-l meditez la ambele materii, garantez că-l trec clasa…

— Gata! a sărit Maca-Maia cu gura. Vreau s-o văz şi pe asta.

— Faci tu, Vladule, aşa ceva pentru mine? s-a miorlăit tanti Mărioara, dând să pufnească în plâns.

— O fac! Şi pentru tine, şi pentru Maca-Maia, şi, mai ales, pentru văru-meu… Că l-aţi înnebunit cu pretenţiile voastre. Ba fă una, ba fă alta, când să mai înveţe bietul băiat?

Chiar din aceeaşi zi, după-amiaza, am pornit acţiunea de luminare a minţii lui văru-meu.

— Bă, cu mine nu-ţi merge! Ori te pui cu burta pe carte, ori te fac pilaf… La ce-ai rămas corigent?

— Geometrie, cu trei, şi franceză, cu patru…

— Foarte bine! Dacă n-o să iei examenul la geometrie cu cinci, iar la franceză cu şase, să-mi zici mie cuciu… Am experienţă, şi-ncă una preţioasă, la amândouă materiile.

— Păi cred şi eu! a exclamat văru-meu. În fiece an ai fost preparat de domnul Ioanid, profesorul tău de franceză, de la „D. A. Sturdza”, cât era vara de lungă, ca să te treacă

la corigenţă. Cu geometria, aici nu ştiu cum ai stat…

— Tot aşa! Ca şi tine…

— Atunci e bine! Va trebui să te pui la punct şi cu geometria…

În două luni, cât m-am ţinut de capul lui Micuşor, iar el de-al meu, n-am făcut nimic altceva decât să tocim împreună la ambele materii. Şi, în septembrie, spre surprinderea mea şi stupefacţia vărului meu bun, lua corigenţele, amândouă, cu nota nouă. Incredibil. Şi pentru mine, şi pentru el. Însă ăsta e adevărul. Habar n-aveam că-s mai dăruit ca pedagog şi meditator, decât ca elev.

Spre a mea cinstire, tanti Mărioara, de astă dată în deplină concordanţă cu Mamiţica, bunică-mea, mi-au preparat un prânz de gală. Când s-au spetit tocind la carne de vită şi berbec, dând-o la maşină şi prăjind-o, ceasuri de-a rândul, pentru confecţionarea unor pifteluţe de spaimă. La care, ca felul doi, fierseseră şi-o oală cu vreo sută de sarmale. Mâncarea lor preferată. Dar şi-a mea. Micuşor, de bucurie, îmi pupase mâna şi mâncase la acelaşi nivel cu mine. Fără să mai facă nazuri. Era de-acuma băiat mare. Avea 14 ani.

Eu, bătând spre 19, mi-am luat valea, după ce-au început cursurile, şi m-am angajat în lungul meu drum către cariera… literară. Ce-am izbutit, sau ce n-am, se cunoaşte. Ceea ce nu se ştie este ce s-a ales, după aceea, cu văru-meu.

Abia prin ’60, când deja mă instalasem la Tâncăbeşti, îndrăgostit până la Dumnezeu de grădina, via şi livada pe care mi le crease bulgăroaica, pentru a-mi pune bazele „oazei de linişte”, de care aveam nevoie pentru scris, m-am pomenit, într-o bună zi de duminică, cu văru-meu în vizită.

Mai întâi era să nu-l recunosc. L-am întrebat, pentru convingere:

— Tu eşti, Micuşoare?

— Da-mpărate!

— Nu se poate! am exclamat eu tulburat. Ce-i cu tine de-arăţi în halul ăsta? Parc-ai fi o mâţă moartă de foame… Cum ai reuşit s-ajungi atât de sfrijit şi pricăjit?

— Aşa! Studenţie, căsătorie, copil, slujbă, şi-alte multe belele…

— Mi se pare mie, sau eşti cumva şi bolnav?

— Păi cam sunt! A dat oftiga-n mine… Am auzit c-ai vie şi grădină, şi-am venit să-ţi cei nişte struguri şi roşii. Ştii, nu preau stau bine cu bişţarii. Nu se lipesc deloc de mine!

— Ce, eşti nebun? Care oftigă, blegule şi prăpăditule… Mai curând am impresia că nu te hrăneşti ca lumea…

— Nu prea! mi-a confirmat presupunerea, râzând în hohote. Ştii, nu mai sunt pifteluţele ălea, de pe vremea bătrânilor…

Mobilizându-mi bulgăroaica, ne-a pregătit un prânz fantastic, de-a rămas Micuşor cu gura căscată. De câte băgase în el. Şi pifteluţe cu tarhon, şi sărmăluţe-n foi de viţă, şi struguri, şi pepeni… Iar salata de roşii, de la antreu, servită ca preludiu, îl uluise. Cred şi eu. Având reţeta mea proprie, învăţată de la Maica Mare de la Poiana, o alcătuisem din roşii, tăiate-n felii mari, rotunde, ceapă, castraveţi, mărar, pătrunjel, tarhon, mult ardei gras, o scăldasem în ulei, iar deasupra răsesem aproape o juma de kil de telemea desărată.

L-am reţinut la noi aproape o săptămână. Când l-am condus la Bucureşti, cu „Bombiţa”, am trecut cu el pe la „Policlinica nr. 3”. Să-l vadă un medic. Bun prieten de-al meu. Care i-a spus:

— N-ai nici urmă de leziuni pulmonare. În schimb, te afli în posesia unui ulcer de toată frumuseţea! Nici n-am nevoie de radiografie. Ai grijă, băiete. Lapte, mult lapte, smântână, frişcă, unt, brânză dulce, ouă…

Podaşcă a chicotit nechezat.

— S-a făcut, dom’le doctor! De mâine-mi cumpăr o vacă, o instalez în balcon, şi mă calific mulgător… Căci toate cele de mai sus, din lapte se fabrică, nu-i aşa? Iar dac-o bat bine, poate dă animala şi lapte bătut…

An de an, însă din ce în ce mai rar, mă mai călca pe la Tâncăbeşti. Prilej cu care-i umpleam paporniţa cu de toate. Din păcate, însă, era tot mai slăbit şi mai sfrijit. Până şi obrajii i se scofâlciseră, cufundându-i-se între maxilare.

Am încercat să-l trag de limbă, să-mi spună ce se petrece cu el. Îmi turna numai gogoşi. Poveşti taman bune de-adormit copiii. Fabulà, prefăcându-se voios, fel şi fel de-aventuri prin care trecea. Fără să-mi destăinuie nimic despre slujbă, familie, băieţel. Aici era punctul sensibil. Deci, era ceva în neregulă cu viaţa lui privată.

Apoi, n-a mai venit deloc. Vreo doi ani. Deşi, până atunci, fiind el extrem de talentat la desen, îi făcusem rost de-o serie de colaborări în presa ilustrată. Pentru care executa, când se prezenta ocazia, grafică de bună calitate. Şi mai scotea un bănuţ.

Prin 1975, sau ’76, m-am pomenit c-un telefon. De la Micuşor Podaşcă.

— Ce faci, măi băiete?

— Excelent! Nu mai pot de bine. Dar tot a dat oftiga-n mine… Sunt la sanatoriul din Sinaia. Unde fraierii de-aici îşi închipuie c-or să mă facă bine. Deocamdată, de ce să-l mânii pe Dumnezeu, încă mai mă ţin pe picioare. N-ai putea, cumva, să vii să mă vezi? Aş avea atâtea să-ţi spun… Cum intri în oraş, numaidecât dai şi de sanatoriu. Unde-ntrebi de mine, şi mă cunosc toţi ca pe-un cal breaz… Dacă vii, îţi dau un subiect de roman, de-o să-ţi steie pisoiu-n coadă!

— Peste o oră şi jumătate, maximum două, sunt la poarta Sinăii! Ce să-ţi aduc?…

— Nimic! Doar nişte pifteluţe prăjite… Că-s sătul de grătare şi ardei umpluţi!

O VIAŢĂ MAI FRUMOASA CA-n BASME!

Când l-am zărit pe văru-meu, aşteptându-mă pe-o bancă de lângă intrarea sanatoriului, sau spitalului, că nu ştiu ce soi de stabiliment era acolo, am crezut că-ntoiegesc. Slăbise îngrozitor, de-i desluşeai fălcile prin obrajii gălbejiţi. Numai ochii îi străluceau straniu, aprinşi şi sticlind. Dar zâmbea. Blajin şi binevoitor.

Ne-am îmbrăţişat mai mult decât frăţeşte, noi fiind veriprimari, iar Podaşcă şi-a lăsat, deodată, capul pe umărul meu, pornind să plângă tăcut. Abia într-un târziu mi s-a spovedit:

— Nu cred c-o să mai fiu vreodată sănătos! Mereu am luat totul în glumă, însă, acuma, mi-a rămas râsul în gât. Oricât bagă ăştia în mine, nu pun pic de carne pe ciolane. Bine că veni vorba, mi-a prăjit Penke nişte pifteluţe?

— O tigaie plină! Le-am adus într-o sacoşă de plastic, să nu se răcească… Hai să mergem undeva, să mănânci şi tu pe pofta inimii!

— Mă, Vladule, inimă aş avea, cât pentru toată lumea, pofta mi-a cam pierit însă. Şi nu chiar pofta, că de mâncat mănânc, nu mă plâng, însă înfulec în neştire, fără să-mi facă vreo plăcere. Şi-s şi tare obosit… Dar ştii ce? Aici nu se poate sta de vorbă, şi nici mânca! mai bine mergem în târg.

— Unde?

— Ştiu eu un locşor plăcut, de zici c-ai şi ajuns în rai! La spital, numai doctoriţe şi surori. Şi toate-s cu ochii pe mine… Nu-i uman ce se-ntâmplă cu mine, după cum spunea tanti Raliţa a noastră. M-au mâncat muierile de viu. Victimă sigură. Ce, crezi că-i atât de uşor s-ajungi la a treia nevastă, plus câteva iubite-n mahala?… Mergem la „Băieţii veseli”. Unde lucrează Tiţa. O chelnăriţă care mă iubeşte mortal. Că şi din pricina ei am ajuns pielea şi osul. Chit că mă hrăneşte, şi-ncă pe degeaba…

Peste câteva clipe demaram cu „Bombiţa”. În direcţia

locantei.

Când l-a zărit chelneriţa în cauză, ne-a ieşit imediat în întâmpinare, zâmbind cuceritor şi conducându-ne într-o odăiţă puchinoasă.

Micuşor, brusc întinerit, îmi lăudă încăperea în care ne aflam.

— Ce zici, ai? Asta-i separeul meu. Personal. Are grijă Tiţa să nu deie nimeni peste noi… De-ai şti cât şi cum mă iubeşte!

În aceeaşi clipă, îşi face apariţia şi Tiţa. Purtând o tavă. Cu pahare, şerveţele şi-o sticlă de-un format neobişnuit, tacâmuri şi farfurii.

— Tiţo neică, pupă-i mâna lu' nenea şi zi-i săru-mâna! E bun neam cu mine, de sânge, văr primar. Cel mai mare ziarist şi scriitor al nostru, singurul care depăşeşte suta. De ocale. A venit anume să mă vadă, imediat ce-a auzit că-s cu nervii pe moaţe…

— Bine, Micky, îl pup şi-n bot, dacă zici tu!

Abia mi-am smuls mâna de pe buzele fetiţei. Mi-era chiar teamă, ca nu cumva să treacă la executarea operaţiei anunţate. Cu botul.

— Ce ne-ai adus, domnişoară, în sticloanţa aia?

Chelneriţa roşeşte inexplicabil, apoi mă lămureşte:

— Nu mai sunt domnişoară! Ştiţi, cum să vă spun, de când m-am luat cu Mickyşor… Sticla-i plină cu rachiu din floştomoace de brad, făcut cu mânuţele mele. Ajută la nervi şi-ntăreşte puterea omului! Că bietu' Micky, săracu', a ajuns ca un cârnaţ uscat, numai din pricina ălorlalte, de la balamucul oftigoşilor. De n-aş fi fost eu, făceau din el oale şi ulcele! Nu-i alta ca mine, nu-i aşa, Mickyşor?

— Aşa-i, Tiţo neică, aşa-i!

— Atunci, draga mea, intervin eu, toarnă-ne nişte brădişor, dintr-ăla, să văz cum îşi face efectul. La vărumeu, se-nţelege. Că i-am adus şi nişte pifteluţe prăjite. Numai pentru el. Eu unul, aş fi amator de nişte fripturele…

— Nu-s de matale, că tare-mi eşti frumos şi gras. Am şi dat comandă grataragiului, zău aşa. E naşu-meu. El m-a botezat şi m-a ţinut în braţe, lângă cristelniţă, ţine-l-ar Dumnezeu şi pe dânsul, numai la grătar să stea! Că ştie ce-i prieşte lu' Mickyşor…

— Ce anume, măi Tiţo!

— Hai, că-mi placi, rotofeiule, de-mi ziseşi pe nume… Cârnaţi de casă, proaspeţi şi mustoşi, fripţi la grătar şi tolăniţi pe-o plapumă de fasole sleită… Ei, ce zici, grăsunule, placu-ţi fasulele? Cinci porţii i-am zis lu' naş Gligorie să facă! S-a jungă şi Micky ca tălică.

— Ia ascultă, mă nefericitule, îl iau la rost pe vărumeu, după ce că eşti bolnav de ulcer, de pulmoni şi-alte alea, acum mai suferi şi cu psihicul, de ţi-ai pus minţile tocmai cu fătuţa asta?…

— Ce să-i fac, măi vere, dacă am căutare! Fiind şubred şi de psihic, ca toţi ofticoşii, înseamnă că nici minte nu mai am. De-aia năvălesc peste mine şi surorile de la spital, şi-o doctoriţă detaşată la practică.

Ceva nu-i în regulă cu Micuşor. Tac. Apoi îl îmbii:

— Hai noroc, Miculăiţă-minciună, şi la mai bine! Să vedem cum lucrează brădişorul ăsta. Îmi pare bine că mai putem sta şi noi la un pahar de vorbă, lângă nişte pifteluţe de-alea, de-ale noastre. Ce-ai făcut, măi vere, în tot timpul ăsta, când n-ai mai dat niciun semn de viaţă? De altfel, mereu mi-ai turnat gogoşi. Spune-mi şi mie adevărul. Şi numai adevărul, că pe-ălelalte le tot ştiu. Uită braşoavele de până acum, şi zi-mi cum au stat, stau şi vor sta lucrurile!

— Noroc şi voie bună, Vladule! C-al meu e spart în fund. Asta mi-a fost soarta. Fiind cam slab de înger. Stai liniştit, că vine Tiţa şi cârnaţii, şi-apoi am să-ţi povestesc romanul vieţii mele.

LOVE STORY – DAR MAI MULTE

— Am pornit-o strâmb în viaţă, imediat după ce s-au

prăpădit Tatapetre şi taică-meu. Şi-am rămas să cresc lângă Maca-Maia şi mătuşă-ta Mărioara, mumă-mea. Care, le ştii câte parale fac. A fost o grozăvie, nu altceva… Să te afli sub oblăduirea unor muieri neajutorate şi-a unor unchi stabiliţi la Bucureşti, şi care te-ajutau… de la distanţă! Vai de capul meu, prin câte am trecut…

Va să zică asta era. După cum şi bănuisem. Băieţelul nu mai avea rădăcini. Şi se dezvoltase şui. Corigenţe după corigenţe, bătut mereu la cap, în chip de dojană, de nenea Valică, Tică sau Vasile (acesta mai rar, ca om bun şi de treabă ce era).

Prin ’52, cu dificultăţi şi cu pile, izbutise un bacalaureat penibil. Apoi, examen la facultate. Unde căzuse cu brio. Unchii îl luaseră la Bucureşti, să se ocupe de pregătirea examenului de anul următor. În sfârşit, trudind toată familia, îi făcuseră rost de-un loc la facultate. La Iaşi. Ştiinţe juridice.

Spre norocul lui, plecase la timp din Capitală. Fiindcă, nefericitul, se-ncurcase cu o librăriţă. Un soi de neam de-al nostru. Care-i toca nervii, trecându-i-i prin râşniţa geloziei. Din pricina casieriţei, de la aceeaşi unitate.

Numai datorită plecării sale intempestive, precum şi păruielii administrate de tanti Mărioara lui madam Pripon, casieriţa, scăpase cu faţa curată.

La Iaşi, altă belea. Podaşcă începuse să frecventeze cursurile la sentiment. Tapând binişorel la pian, nopţile şi le petrecea la un bar, cântând pentru o plată ca şi inexistentă twisturi şi rockuri.

Când a fost rechemat la Bucureşti, de neamurile disperate, prin nenumărate telegrame şi apeluri telefonice, la cabină, Micuşor era exmatriculat încă din trimestrul al doilea. S-a întors supus şi resemnat. Însă nu singur. Ci cu prima soţie – Camelia.

— Maică-mea, oricât m-am străduit s-o-nvăţ cum se

pronunţă numele nevesti-mii, tot Canalia-i zicea! Nu-i intra în cap şi pace! Sau o făcea dintr-adins? Principalul, însă, e că n-o suporta. Deloc. De niciun fel, de nicio culoare, cum obişnuieşte să spună tanti Raliţa…

— E clar, n-o ajuta coţofana! Tot de la mătuşa noastră cetire…

Tanti Mărioara s-a mai îmbunat niţel, când Camelia-i dăruise nepoţelul, pe Fănică (în actul de botez, Ştefan). Supărată că nu-l trecuse în act, cum ar fi dorit dânsa, Ştefan cel Mare, îl rebotezase, pe cont propriu, zicându-i, până avea să-şi dea duhul, Fane-babanu.

Atunci, întrucât noră-sa nu se declarase de acord cu ea, îi trăsese prima bătaie. Una soră cu moartea. Dar şi ultima.

Pe când văru-meu intenţiona să-mi relateze mai departe episoade, mai fine, din viaţa sa, şi-a făcut apariţia şi Tiţa. Cu noi porţii de cârnaţi pe fasole. Suspicioasă, ne-a chestionat:

— Ce şopocăiţi acolo, între voi? Nu cumva despre muieri? Despre nenorocitele ălelalte, de la sanatoriu…

— Nici gând, Tiţo neică, ne-am intim şi noi de copilărie…

— Fără muieri?

— Fără!…

— Bun! Atunci mă-o la naş Gligorie, să vă pună de o parte, pentru diseară, cevaşilea special… Nişte fudulii de ber-bec!

Îl ascult în continuare pe văru-meu. Desenator-proiectant, mai întâi de coteţe şi-alte construcţii zootehnice, mai încolo fusese avansat şi trecut la grajduri şi hale, pentru fermele de creştere a bovinelor şi porcinelor.

Din motive pe care nici el nu şi le mai amintea, Micuşor a terminat-o cu aventurile sentimentale şi cu slujba…

— Măi vere, Manda n-ar fi fată rea, c-aşa o cheamă pe-asta de-acum, însă socru-meu mi-a mâncat sufletu'… De-aia am ajuns aici, la balamucul oftigoşilor!

Pe bune, după câte mi-a povestit văru-meu, şi eu mi-aş fi luat lumea în cap, dacă m-ar fi procopsit destinul cu o asemenea pacoste. Socru-său, „majuru", cum îi spunea Micuşor, avea mania disciplinei militare. Fusese intendent, în armată, iar acum, de când se văzuse pensionar, locuind cu fie-sa şi gineri-su în acelaşi apartament, făcea instrucţie economico-militară cu ei. Le fixase raţii, norme pentru somn, gospodărie şi cheltuieli distractive. Scosese şi sufletul din el. Nevastă-sa, cucoană mare, era cea care făcea banii, iar Micuşor celelalte treburi. Podaşcă-n sus, Podaşcă-n jos, numai aşa îl ţinea socru-său pe bietul Micuşor. Cu-atât mai mult cu cât nici nu-i plăcea numele de alintare al ginerelui. Dă-i în gură bătrânului, vârâ-i degetul în cana cu ceai să nu fie cumva prea fierbinte, înmoaie-i pâinea în lapte, că nu mai avea dinţi, mă rog, sclavie la domiciliu.

— Mă vere, în halul ăsta e de bătrân?

— Da' de unde! Avea vreo şaizeci şi cinci de ani… Însă când nu-i beat cui, face pe paraliticul, când e paralizat, cere vin, şi-uite aşa, toată ziua, bună ziua. Acuma s-a mai liniştit niţel. A murit. Bând un kil din coloniile nevesti-mii…

Internat în sanatoriu, văru-meu se socoteşte cel mai fericit om de pe lumea asta. Aici a uitat de toate. Naşul Tiţăi, Gligorie, îl consideră proximul pretendent la mâna acesteia. Motiv pentru care îl îndoapă ca pe-un gâscan. Alertată de cine ştie ce binevoitoare, Camelia, fosta soţie, l-a căutat şi ea la sanatoriu. Încercând să reînnoade vechea lor dragoste. Măcar până iese „actualul" de la pârnaie. Peste vreo cincisprezece ani… Iar Micuşor s-ar avânta, chiar şi numai pentru posibilitatea de a-şi vedea băiatul, pe Fane-babanu. Crescut, ca vai de lume, numai de

maică-sa. Gestionarul ocupându-se numai de sectorul bătaie. Acuma Fane-i inginer, sau stomatolog, nici vărumeu nu ştie prea bine, şi-a intrat recent în pâine.

— Cum, mă nenorocitule, nu ţi-ai văzut niciodată copilul? explodez eu indignat. Părinte denaturat!

— Ba l-am văzut, cum să nu-l văd! Dacă nu dădeam eu bani, ferindu-mă de neveste, pentru întreţinerea lui, n-ar mai fi ajuns Fane-babanu un găligan de toată frumuseţea. Mereu m-am întâlnit cu el, când îi transmiteam paraua, dar tot ascunzându-ne. Acum însă, nu ştiu din ce pricină, nu mai vrea să ştie de mine. Decât dacă mă recăsătoresc cu Camelia. Ce pretenţii! Ce mă fac cu-atâtea muieri? Să nu-ţi vină să înnebuneşti?

Cam aşa!

Cam aşa, dacă n-ar da semne că-i sărit de pe şine. Şi-ncă bine de tot. După ce că-i slab ca un ţâr, de-l suflă vântul, se mai şi complace în postura de taur comunal.

Întristat şi-ngândurat, îmi trece prin minte să-l întreb:

— De când eşti internat?

— Cred că de peste un an! Numai aici mă simt bine, liniştit şi cu poftă de viaţă… Iar dacă ai venit să mă vezi, Vladule, înseamnă că nu-s singur pe lume, ca romanul ăla, de Hector Matelot…

Intrând neauzită pe uşă, Tiţa ne şi ia la rost:

— Ei, scumpilor, mânca-v-aş sufleţelele voastre parşive, aţi isprăvit de tăinuit? Că naş Gligorie v-a şi fript fuduliile! Să le-aduc?

— Tiţo neică, o ia cu duhul blândeţii văru-meu, adă-le şi nu mai zăbovi… Că de isprăvit n-am isprăvit! mai avem câte ceva de povestit. Şi fă-ne rost şi de-o sticlă galbenă, de-aia de care ştii tălică! Hai, mişcă…

— Şi cum vrei să mişc? Aşa cum îţi place ţie?

Stânjenit de neruşinarea Tiţăi, privesc la Micuşor.

Podaşcă, fălos nevoie mare, mă lămureşte

provocator:

— Ce ţi-am zis eu? Precis îl moştenesc pe Tatapetre, că şi dânsul avea mare căutare. Aia e, măi vere, oi fi eu sfrijit şi pricăjit, dar…

— Nu vezi, măi băiete, că abia-ţi mai tragi sufletu'? Parcă ai fi nea Valică. Numai dânsul ţine cu orice preţ să fie falnic şi să umble ca un armăsar în buiestru. În realitate, e-o gloabă sleită de puteri. Şi mă omoară cu citate latino-romane…

— Habar n-ai tu, vorba tangoului, mă-ntrerupe Micuşor, de ce zace-n intelectualul familiei! N-ai aflat că s-a pus pe scris?

— Şi ce-a scris până acum? Ai văzut ceva, vreo pagină de manuscris?

— Încă nimic! Că doar n-o să-şi aştearnă pe hârtie memoriile, atâta vreme cât mai trăieşte domnişoara Tonş. Marea lui iubire!

— Eşti nebun? Nea Valică să calce-n strâchini, taman la vârsta asta?

— Păi tocmai de-aia!

LOVE STORY II (*la altă treaptă a spiralei*)

Neliniştit, deoarece şi mie începuse să-mi albească părul, şi-ncă serios, spontan şi-n proporţie de masă, mi-am zis: „Fereşte-mă, Doamne, şi-ajută-mă să nu umblu şi eu după cai verzi pe pereţi!"

Iar după ce-am auzit şi istoria (necunoscută mie), dintre domnişoara Tonş şi nea Valică, pentru o clipă am căzut în misticism şi mi-am făcut cruce. Cu limba-n gură.

Aflând că unchiu-meu intenţiona, la ora actuală, până îi treceau remuşcările, să „compună" un tratat de sexologie, un altul despre OZN-uri, la vârsta de-aproape optzeci de ani, m-am gândit mult la dragostea aceea imposibilă. Tonşoaica fiind o isteroidă de netămăduit, iar nea Valică megaloman.

Din pricina lui unchiu-meu, domnişoara se sinucisese.

Spânzurându-se. Norocul ei, că funia fusese prea subţire, dar şi putredă, deoarece folosise numai la întinderea rufelor. Şi rămăsese doar într-o doagă.

Prin 1950, nea Valică se trezise scos din cadrele armatei: colonel în rezervă. Suportând greu lovitura, îşi părăsise familia şi se stabilise, pentru o vreme, în locuinţa părintească.

— Sic transit gloria mundi! le declarase celor două văduve, lui Maca-Maia, bunică-mea, şi mătuşă-mii Mărioara. Numai lângă voi am să-mi regăsesc pacea sufletească. Lângă voi, dragă alma mater, adică scumpă Mămiţico, în limba lui Cicero. Sau Demostene. Mă rog, unul din ei. Căci amândoi au fost mari oratori. Dar nici eu nu-s mai prejos. Dentist sunt, cultivat sunt, instrumentarul l-am adus cu mine, în sacoşă, şi-am să-mi câştig pâinea aici, scoţând măselele haznagiilor din mă-hala. Banul n-are miros, spunea împăratul Vespasianus, ăla cu closetele publice. Pe care le specula la sânge. Încă tânăr şi-n puteri, mă simt în stare să iau viaţa de la capăt. Ab ovo! Adică de-acolo unde am fost ouat. Cum bine ziceau strămoşii noştri daco-romani…

Îşi aranjase un cabinet improvizat, în odaia de la drum, şi se pusese pe treabă. Însă nu practicând stomatologia, ci întocmind un „Tratat de stomatologie generală”. După vreo lună de muncă intensivă, se plictisise. Şi se-apucase de meserie. Îşi lăsase barbă, ca să pară cât mai civil, şi mai executa câte-o plombă, pe ici pe colo, mai extrăgea vreun molar, canin sau dinte din faţă, în funcţie de lumina zilei. Căci seara, nici ochelarii nu-l mai ajutau.

Când fusese chemat, de urgenţă, la vecina noastră, domnişoara Tonş, pe care de altfel o cunoştea destul de bine, nu se dusese până nu-şi dăduse jos barba şi-şi tăiase pletele. Cu foarfeca de croitorie a bunică-mii. Atunci o cunoscuse mai îndeaproape unchiu-meu pe Tonşoaică.

Beată plop, femeia căzuse şi-şi spărsese un dinte. Din faţă.

În noaptea aceea, uitând de trusă şi de cleşte, la cererea domnişoarei, care l-a informat că nu suportă anestezicele, a rămas să doarmă la dânsa. Atât din pricina vinului, băut în exces, cât şi datorită farmecului degajat de feminină domnişoară. Ce-i drept, îşi spărsese şi ochelarii, şi nu mai avea pic de vizibilitate. Asta când se plecase să-i sărute mâna distinsei făpturi, şi nimerise alături. Intrând în impact cu marginea mesei.

Dimineaţa, la breakfastul oferit de domnişoara Tonş, consumat de-amândoi în neglijeu, nea Valică doar în maiou, iar partenerul doar în capotul de noapte, unchiu-meu s-a trezit brusc la crunta realitate. Căci, ceea ce-i zăreau ochii, era de nedescris. Însă era tardiv. Tonşoaica nu-l lăsa să se dezmeticească total:

— Dom Valică, mă uit la matale şi mă tot întreb ce fel de cap ai. Semeni nemaipomenit cu bustul lui Julius Caesarus, împăratul imperiului latino-roman. Pe care l-am iubit de când mă ştiu, ori de câte ori l-am şters de praf, la muzeul de istorie unde-am lucrat un timp. Încă de-atunci îmi ziceam: „o fi din lemn, omul ăsta, din marmură sau fier?” Că prea îl respecta lumea. Leit dumneata!

De-a doua zi, spre încântarea femeilor din casa părintească, se muta la vecină. Cu arme şi bagaje. Se-apucase să-i promită domnişoarei că-i va preda lecţii din tratatul „Ars amandi”. Pe care-l ştia pe dinafară.

La vreo săptămână, de la inaugurarea primelor exerciţii de latină aplicată, un scandal monstru se declanşase într-o seară, târziu, în mahalaua noastră. Când se-adunaseră vecinii, s-o vadă pe domnişoara Tonş, în chip de vestală, numai în cămaşă de noapte, alergând ca nebuna prin bătătură. Urmărindu-l pe nea Valică, c-un cearşaf tras peste umeri, ca o togă romană. Iar în loc de celebra cască a cavalerilor lui Cezar, îşi montase pe cap o oală de bucătărie. Din metal, emailat în alb. Ca să se

ferească de bulgării de pământ zvârliţi de Tonşoaica dezlănţuită:

— Ave Cezar! Ave Maria! Mişelule… Stai, că-ţi arăt eu ţie! O vorbuliţă nu mi-ai zis de nevastă-ta! Spuneai, împărate, că eu am să-ţi fiu cezariană, iar nu aia, despre care mi-a zis mă-ta c-ai lăsat-o prin divorţ de abandon… Ei bine, ori ea, ori eu, sau cum spui tu, auto Cezar, auto nihilisto! De nu, valea!

Prins cu fofirlica, nenea Valică se mutase îndărăt. La Maca-Maia. Nemaiieşind din casă o lună întreagă. Rezistând rugăminţilor domnişoarei, ca s-o ierte, cântându-i pe sub fereşti: „Vino-ncoa', iubitu' meu, c-am fost nebună de legat, când te-am lăsat să pleci neîmpăcat!" Pe muzica unei romanţe celebre pe vremea aceea. Căreia îi completase textul.

Lăsându-şi iarăşi barbă, pentru a nu mai fi recunoscut de lume, nea Valică răspundea de după geam:

— Vae victis, nefericito!

— O vae Valică! E târziu de-acu'… Mâine mă omor. Pentru tine!

— Vorbe goale… Verba volant!

Trăsnită încercase, totuşi, să se sinucidă. Fără succes, după cum se ştie. Iar nea Valică îşi făcuse geamantanele şi-o tulise la Bucureşti. Să scape de gura lumii, dar, mai ales de-a Mamiţicăi.

SFÂRŞIT DE CAPITOL

Luându-mi rămas bun de la văru-meu, pe care-l lăsam în grija surorilor de la sanatoriu, dar şi-a doctoriţei stagiare, precum şi-a Tiţăi, de la „Băieţii veseli", plecam cu sufletul oarecum împăcat. Dacă se simţea bine acolo, de ce să-l răpesc dintre himerele lui? Decât să fluiere a pagubă acasă, mai bine să treacă fluierând prin viaţă, sperând că, odată şi-odată, totul va fi iarăşi bine.

În acelaşi timp, m-am consultat, totuşi, şi c-un prieten, excelent ftiziolog, care mi-a spus, după ce i-am

povestit cazul, că lucrurile se mai pot aranja, dacă nu intervine altceva pe parcurs.

Din nefericire, intervenise. Când m-am pomenit, prin august, în anul următor, cu Micuşor Podaşcă la Tâncăbeşti. Bine dispus, îmbrăcat elegant într-un costum de haine noi, mi-a spus că se simte minunat, total refăcut.

La masă, în timp ce Penke-i pusese în faţă tot ce-avea şi ea mai bun, văru-meu abia se-atinsese de bucate, cerând însă nişte struguri din vie şi ne anunţase fericit:

— Mâine plec la Paris!

— Unde?

— Unde-ai auzit! La Paris… Am aprobarea ministerului sănătăţii, să mă examineze profesorul Mathé, marele oncolog al franţujilor. Cică ar fi posibil să am ceva la ficat, un soi de tumoare incipientă. Să vezi şi să nu crezi. O iei de la ulcer, treci prin plămâni, după care-o faci la dreapta, oprindu-te la ficaţi… Hai, că-i bună şi-asta! Să nu-ţi vină să râzi?…

— Cine ţi-a spus chestia cu ficatul? – l-am întrebat îngrozit.

— Nea Valică. O fi el dentist, dar mai pricepe câte ceva şi la alte organe… Bineînţeles, m-a văzut şi Marina, care-i asistenta franţuzului. Doctoriţă mare, specializată în tumori mititele. Neam bun cu nea Valică, întrucât e chiar fie-sa, adică vară bună cu noi. Căsătorită în Franţa, cu acte legale, păstrându-şi cetăţenia română… Vine-n fiece an, la noi, s-o vadă pe mă-sa şi pe tac’su…

— Şi de unde franci?

— N-am probleme! Mi se schimbă şi mie nişte leuţi, mai îmi dă şi Marina… Nu-ţi face griji în privinţa asta.

— Mă Micuşoare, dacă-ţi trebuie niscaiva parale, spune-mi deschis!

— N-am nevoie! Numai un coşuleţ cu struguri, atâta să-mi dai…

În ciuda maladiei de care era suspectat, văru-meu

arăta întrucâtva mai bine. Parcă mai pusese ceva carne pe el. Şi, parcă, îi dispăruse sticlirea aceea febrilă din ochi.

— Să te duc cu maşina, până-n Pajurii, la tine?

— Nu-i cazul! Îmi place să mă plimb cu autobuzul… Mai vezi o fâţă, vezi peisajul, mutre interesante… Dar să-mi dai un pol, pentru bilet!

De fapt, după cum aveam să aflu de la Manda, nevastă-sa, Micuşor se-ngrăşase, mai bine zis se buhăise, datorită citostaticelor băgate în el. Cu grămada. Deoarece tumoarea era sigură, prezentă în jumătatea de jos a ficatului, pe care i-l făcuse harcea-parcea.

— De fapt, pleacă de pomană la Paris! N-au ce să-i mai facă. Poate-mi aduce însă şi mie ceva de-acolo. Că tot n-are ce face cu francii…

I-a adus. Un ceas de aur. Uitând să-şi mai cumpere citostaticele recomandate de Mathé. Noroc că, aflând de isprava lui Micuşor, îi expediase Marina câteva duzini de flacoane. Cu avionul.

Când l-am vizitat, la întoarcerea sa de la Paris, se plimba pe aleea din faţa blocului, din Pajurii. Am avut impresia că se mai îngrăşase şi-arăta mai bine. Mergea însă abătut, cufundat în gânduri.

Când a zărit oprindu-se lângă el „Bombiţa”, şi-a văzut că venisem împreună cu bulgăroaica, deodată s-a nveselit. Făcându-ne cu ochiul, ne-a poftit în casă. La etajul patru.

— Măi vere, n-avem liftişor pentru tine. Însă ai să faci şi tu un efort, ca să vezi cum arată Parisul. Mai bine zis, Podaşcă la Paris… Un american la Paris, mai treacă-meargă, c-a zis-o şi Gershwin, însă un piteştean, de pe uliţa haznagiilor, tras în poză, şi taman în buricul Parisului, aşa ceva, mai rar! Nici Niţă Pitpalac n-a avut bafta asta… Pe vremea lui, nici nu exista polaroidul. Care, în două secunde, hai să zicem maximum un minut, te trece în eternitate. Colorat în toate vopselele pământului. Şi pe mine, care-s cam pământiu la faţă, chiar tuciuriu bine m-a

făcut arămiu, de-ai zice că-s Winettou…

Nevastă-sa fiind plecată de-acasă, după nişte reţete, de la oncologie, Micuşor ne-a arătat pozele. Lângă turnul Eiffel, lângă obelisc, lângă Pantheon, la Versailles, în parcul de la Bois de Boulogne.

— Păi bine, măi vere, l-am întrebat eu, trăgând cu ochiul la Penke, care-l examina cu osebită atenţie, şi ştiam de ce, în loc să te ocupi de ficăţelul tău, n-ai avut altceva de făcut decât să te fotografiezi? Te-a văzut Mathé?

— Sigur că da! M-a dus Marina la el…

— Şi ce-a zis?

— Cine? Marina sau franţuzu'?

— Profesorul! Ce părere are…

— Foarte bună! Că-i sunt simpatic, că sunt sănătos bun, şi că n-am nimic serios… Nişte leziuni şi bube pe tot ficatul! Cu care pot trăi mult şi bine. Chiar şi vreo şase sau şapte luni…

— Fii serios! Ce glume-s astea?

— Nu-s glume, ci rânjete de fiară-ncolţită! mi-a zâmbit sinistru văru-meu, făcându-mi iarăşi cu ochiul. Fiară, fiară, dar să vezi ce se mai uitau franţuzoaicele după mine… Păcat că n-aveam timp de ele, că le făceam figura! Marina a fost extrem de amabilă, mi-a închiriat o cameră la un hotel-pensiune, şi-am trăit ca un paşă. Ţigări aveam, cafea de excepţie, la cerere, baie cu apă caldă, numai mâncarea lor nu-mi plăcea. Unde să dai de pifteluţele noastre, pe care le prăjeau Maca-Maia şi maică-mea?… Franţujii ăştia nu ştiu să trăiască. Să le fie de colo până colo, că eu plec dincolo… Mult mai sus decât tot turnul lor Eiffel. De-aia m-am şi tras în poză, lângă el, ca să pot avea un element de comparaţie…

— Ce tratament ţi-a dat? i-am tăiat eu debitul verbal.

— Unul fantastic. De scump. Însă mi-a făcut rost Marina de flacoanele respective. După ce mă prinsese cu mâţa-n sac, aflând că dădusem 3.000 de franci, absolut

exact, la ţanc, pe ceasul adus pentru Manda… Să aibă şi ea o amintire de la mine! Un chip se mai uită, însă un ceas de aur, asta în niciun caz…

— De ce-ai mai avea nevoie?

— De nimic… Ba nu! Mi-e dor de nişte struguri de-ai tăi, de-ăia galbeni şi lungi la boabă, cât deştul… Mai ai?

— Mai am! Sunt în maşină. Haide să ţi-i dau, că ţi-am încărcat o târnă plină…

În noiembrie, parcă spre sfârşit, m-a chemat la telefon nevastă-sa. Că Micuşor ar vrea să mă vadă. Bineînţeles, m-am urcat în „Bombiţă” şi peste un ceas eram la el. Adică, mai bine zis, la nevastă-sa. Care, încă din prag, ne-a rugat:

— Să-l mai lăsăm să doarmă! A luat nişte prafuri, de la doctorul ăla care vindecă orice fel de tumori. Acuma-i în tratamentul lui. Cine ştie, poate se face bine…

Când s-a trezit, a rămas mai departe în pat, şi ne-a privit cu ochi luminoşi. Ba chiar râzăreţi. În pofida feţii ce-i devenise pământie.

— Mulţumesc, fraţilor-cumnaţilor, c-aţi venit să mă vedeţi! Ştiam eu c-o să sosiţi. Şi că-mi veţi aduce şi câţiva cior-chini de hamburg…

— Uite-i aici! i-a arătat bulgăroaica fructiera.

— Doamne, că frumoşi mai sunt! Parcă ar fi nişte sfârcuri de ţâţe…

— Numai la muieri ţi-e gândul, purcelule! l-a dojenit nevastă-mea, căreia nu-i prea plac chestii dintr-astea, cu glume pe socoteala femeilor. Mai bine ia şi gustă! Şi i-a întins un ciorchine…

S-a dat jos din pat, clătinându-se pe picioare, şi s-a trântit brusc în fotoliul de lângă sobă. Apoi, luând strugurele în mâini, a purces să-i mângâie boabele. Privindu-le atent, şi-ncercând să-şi vâre una în gură. A renunţat. Şi ne-a explicat:

— Nu mai pot mânca… Am ţinut însă foarte mult să-i

privesc. Mai frumoşi struguri, ca la voi, n-am văzut nici la Paris!

Mi-am întors ochii. Cătând spre pereţi. Care erau încărcaţi cu desene şi picturi în ulei. Aparţinând lui Micuşor. Ştiam că pictează. Dar nu mă aşteptam să fie talentat.

— Frumoase? m-a iscodit văru-meu.

— Mai frumoase decât cele pe care mi le-ai dăruit mie!

— Păi da, pe-atunci eram sănătos, şi nu-mi păsa ce-mi ieşea de sub pensulă. Pictam fluierând, tot aşa cum am şi trăit. Numai după ce-am înţeles că-s cam bolnav, m-am apucat mai serios de lucru.

Erau peisaje. Colorate viu şi intens. Explodând de bucuria naturii în plină putere. Cel ce le zugrăvise, după părerea mea, nu era un suferind, ci un îndrăgostit de viaţă.

Mai înainte de-a pleca, i-am cerut voie lui Micuşor să dau un telefon doctorului său curant. Îl ştiam. Dezvăluindu-i cine sunt, mi-a declarat senin:

— Îmi pare bine că te-aud, şi-ncă după atâţia ani. Care-i baiul, ai necazuri?

— Eu nu. Încă. Însă-i vorba de văru-meu, Micuşor Podaşcă…

— Îl ştiu! Mă ocup îndeaproape de el. Chiar să vină nevastă-sa să-i mai dau ceva prafuri…

— Pleacă acum spre matale! Ce şanse avem, cu văru-meu?

— Enorme! Totu-i spre bine…

A doua zi, dimineaţa, am telefonat să aflu cum se mai simte. Se simţea bine. Mai liniştit. Murise către zori.

Iar nevastă-sa mi-a spus:

— I-a părut atât de bine că l-aţi vizitat şi c-ai vorbit şi cu doctorul, încât n-a mai putut adormi decât târziu. Spre ziuă însă, a coborât din pat. Abia se ţinea pe picioare. A aprins lumina, şi-a luat-o pe lângă pereţi, ţinându-se de ei,

ca să-şi privească tablourile. Apoi s-a aşezat în fotoliu. Lângă fructiera cu strugurii voştri. Şi-a început să-i mângâie. Cu-atâta plăcere, încât mi-e şi ruşine să-ţi spun…

— Şi la ce oră s-a prăpădit?

— Chiar atunci! În fotoliu. Uite ce-i, Vladule, ar fi bine să-mi aduci nişte vin, ţuică, ceva brânză şi păsări, să am cu ce-i organiza praznicul. Colegii lui, care-l iubeau nespus, vor aduna banii necesari pentru înmormântare, colectându-i din Institut. De la unul, de la altul. Că toţi au câte-un tablou de-al lui Micuşor. De sărbători, le vindea pe două sute bucata!…

— Bine! Mâine-ţi aduc tot ce mi-ai cerut. Deşi, n-ar fi fost nevoie să mi-o spui. Era neamul meu, de sânge.

L-au înţărânat la Piteşti. Lângă mormintele bunicilor, ale părinţilor şi-ale tuturor celor care-i vom urma. Loc mai e. Destul.

Eu unul, după ce-am livrat cele solicitate, am refuzat categoric să mă duc la slujba finală. Voiam să-l ţin minte aşa cum fusese în viaţă. Cald şi fierbinte. Iar nu rece, ca piatra. De-aceea le plăcuse muierilor. Dar nu le puteam condamna. Era mai de mult dus pe-o altă lume. Unde-s numai bucurii şi plăceri. Iar femei, cu ghiotura. Iacă, se poate muri şi-aşa!

CE SPUI FRANŢ?

În loc de motto (a nu se confunda cu „Mott”, cunoscută marcă de şampanie, pe vremuri): Aşa mă lua-n tărbacă mătuşă-mea Raliţa, când încercam s-o trag pe sfoară, spunându-i că nu dormisem toată noaptea, deoarece mă duruseră capul şi ochii. Cunoscând cu ce poamă are de-a face, conchidea zâmbind parşiv: „Ce spui, Franţ? Faci pe bolnavu, când ştii că la mine nu ţin chestii dintr-astea! Ai citit până-n zori romane de-aventuri…”

NU ERA PISTRUIAT, NICI ROŞCOVAN EI.

PUR ŞI SIMPLU SLĂBĂNOG

Chiar aşa arăta Francisc Munteanu, colegul meu de

redacţie, de la „Flacăra” (în formula iniţială, de revistă ilustrată şi-n culori) – slăbănog ca un ţâr. De-l sufla vântul. De fapt, costumul ce-l purta atunci, prin 1953, îmi pare, flutura ca un drapel în bernă, abia ascunzându-i trupul firav şi, totuşi, ciolănos. Pe vremurile acelea, de ce să mințesc, eram cu toţii niţel cam amărăşteni. Abia ne aflam la începutul amar al carierei, fără un leuştean în buzunar, flămânzi în permanenţă şi puşi serios pe treabă, să scoatem o revistă mai dihai ca „Paris-Match”-ul. Deşi, ca model, ne fusese propus „Ogoniock”-ul. Care, nici el n-arăta rău.

Eu, niţel mai măricel decât Munteanu, şi ca vârstă şi ca volum, mai făceam rost de-un bănuţ, colaborând pe ici, pe colo. Cu traduceri, machetări. Într-o bună zi, reporterul venise în biroul meu de redactor artistic-machetator, bătuse din tocuri, întocmai ca un militar, şi mi se prezentase:

— Sunt Francisc Munteanu… Uite ce-i, stăpâne şi jupâne, dacă mă poţi împrumuta cu vreo doi poli, eşti liber să-mi spui Franz! La leafă ţi-i dau îndărăt, mai mult ca sigur…

Perfect ras, tuns şi frezat, mi-a inspirat încredere. Şi simpatie. Avea o privire deschisă, de vulpoi tânăr şi ager. De altfel, slăbănogul, de când venise în redacţie, îşi avea o reputaţie bine stabilită. I se jucase o piesă, parcă „Sabotaj” se chema. Succes mare. Promovat la direcţia teatrelor. Ca un fel de inspector. Şi-i mai apăruse şi-o broşurică. În colaborare c-un alt necunoscut – unul pe nume Titus Popovici. După care inovase ceva pe la teatre. Şi iarăşi fusese promovat. În jos. Expediat de urgenţă la „Flacăra”.

— Uite, îţi dau trei poli, dom’le Franz! Oricând la dispoziţia matale. Dacă ştii să povesteşti, te invit şi la o gustare…

— Chiar acum?

— Şi-acum! Ia-ţi paltonul şi haidem pe bulevard…

Până nu apare la redacţie M...!... Cu Aszody, n-avem probleme, că-i om înţelegător şi nu dispreţuieşte caloriile!

— Ai dreptate! Ăsta-i dintr-o bucată, iar celălalt din mai multe. Că niciodată nu ştii de unde să-l apuci...

Avea spirit de observaţie, băiatul. Şi curajul de-a spune în faţă ce-i era în guşă şi-n căpuşă. Mi-a plăcut şi mai mult. Mi-am îmbrăcat lodenul, o joarsă cam ponosită şi niţel pornită pe calea destrămării, şi-am aşteptat să plece şi Munteanu după îmbrăcămintea solicitată de geruleţul de-afară. Dacă-mi amintesc bine, cred că eram prin noiembrie. 1953. La al şaptelea număr, de când începuse să apară „Flacăra". Prima revistă ilustrată, şi cu planşe în culori, de după naţionalizare. Însă revistă, nu glumă, sau fiţuică, aşa cum mai fuseseră unele după 1945. Serioasă. Cu literatură şi artă, cu planşe reproducând tablouri celebre.

Franz Munteanu aştepta.

— Ce faci, omule, nu plecăm odată?

— Ba da, chiar şi-n clipa asta!

— Şi nu-ţi iei paltonul, sau lodenul, ori balonzaidul?

— N-am! Sunt sportiv! Şi-apoi, vreau să mai mă şi călesc niţel... Vin zăpezile!

M-am uitat mai bine la el. Osos şi ciolănos, zâmbind într-o dungă, era aproape transparent.

La restaurantul-braserie de pe bulevardul 6 Martie, am avut un noroc nesperat: ciorbă de burtă. Fierbinte. Ieşeau vaporii din farfurie. Îmbătându-ne cu aroma deliciosului (şi ieftinului) preparat. La mare modă.

Am lichidat şi-a doua porţie, şi eu şi colegul ce-ncepea s-arate mai bine. Îmbujorat şi privind vioi la clientelă. Mai ales la cei ce se adăpau şi cu câte-o ţuică, vodcă sau conac.

— Mai luăm o ciorbiţă? Iar dacă râvneşti şi la vreo tărie, nu te jena...

— De jenat eu nu m-aş jena, dar ce-mi mai rămâne

din cei trei poli? Am nevastă şi copil, şi trebuie să mă mai duc şi cu ceva pe-acasă…

— Franz băiete, n-ai înţeles că eşti invitatul meu? Chiar atât de rapace mă crezi încât să mă bucur de leuştenii tăi! Văd că ai aceeaşi poftă de viaţă ca şi mine.

— Dacă-i pe bune, atunci comandă! O palincă mare, pentru mine, dacă matale nu eşti amator, două ciorbe şi, dacă se poate, şi ceva cărniţă la grătar… Ochii văd, inima cere, iar de vrei să ai putere, dă-i înainte, nu te lăsa! O ştiu pe-asta, de când eram marinar, pe Dunăre… Creşteam vreo zece gâşte, pe şlepul meu. Acuma-s scriitor şi n-am un sfanţ…

— Cum, ai fost şi marinar?

— Şi! Plus alte multe meserii… Am să-ţi povestesc totul, după ce mâncăm. Mie, drept să-ţi spun, încă mi-e foame. De peste-o săptămână, acasă, la noi… numai cartofi. Şi-ăia, de căpătat…

N-am mai zăbovit. Ci am lansat nava la apă. Ca să fiu în domeniul în care activase Munteanu, apelând şi eu la termeni de meserie. Nerăbdător să aflu cine-i omul din faţa mea.

Pe la prânz, mai exact pe la ora prânzului, pe care noi îl începusem încă de la zece, ştiam o sumedenie de amănunte din viaţa personajului cu care plecasem la o… gustăricâ.

Era o adevărată poveste, mai curând un roman. Ceva cam în genul lui „Martin Eden”. De nici nu-ţi venea să crezi. Fusese marinar, în flota fluvială, de transporturi, apoi operator la un cinema, pare-se din Oradea, sau Arad, pictor multilateral, şi de firme, şi de tablouri pentru manifestaţiile politice comuniste, muncitor lăcătuş, sau mecanic, redactor la un ziar de judeţ, propagandist, autor dramatic, inspector la teatre. Prea multe meserii, pentru o atât de scurtă viaţă (până atunci). Însă l-am crezut. Povestea atât de pasionant, încât chiar dacă le mai şi

fabula niţel, totul părea verosimil. Iar, după cum am citit în cele două volume, de până acum, scrise de Franz, despre existenţa sa, pornind-o de la frageda tinereţe, chiar aşa şi întocmai se petrecuseră lucrurile.

Mai înainte de-a ne-napoia la redacţie, l-am interpelat:

— Dar când ai avut timp să faci toate astea, şi să şi mai scrii, pe deasupra:

— Trăind intensiv! Că viaţa nu te-ngăduie, de eşti puturos!

— Te-ai mai şi-nsurat şi-ai şi-un copil?

— Exact!

— Franz, eşti pur şi simplu formidabil! Bravo ţie… În multe puncte, avem o grămadă de asemuiri. Nici viaţa mea n-a fost o sărbătoare!

— Bănuiam asta! Altminteri, nu-ţi ceream bani împrumut. Amărăştenii, ca şi câinii, se miros între ei…

— Corect! Chiar pozitiv… Haidem rapid la muncă, să vedem ce-a mirosit şi M., şi dacă nu ne-a turnat lui Jancsi-baci, şeful!

Deşi nu era, şi nici nu putea fi de-al nostru, M. ne mirosise. Când ne-a luat la rost, întrebându-ne unde dispărusem din redacţie, i-am răspuns pe loc:

— L-am însoţit, într-o documentare, pe Munteanu! Vrea să facă un reportaj despre activitatea de dimineaţă a oraşului…

— Interesantă temă! a rânjit redactorul-şef adjunct. De altfel, v-am şi văzut la lucru… Pe fereastră, când veneam încoace. Dumneata însă, ca redactor artistic, ba şi machetator, ce cătai să-l secundezi pe Munteanu?

— Din curiozitate personală şi profesională!

— Şi te documentai la băuturică şi mâncărică?

— Şi ospătăriile fac parte din oraş. Una la mână. Dar matale ce făceai pe stradă, cătând să priveşti prin fereştrile restaurantelor?

— Dar ce, eu nu sunt om? Poate mi-era şi mie foame…

— E posibil să fii şi om, maestre! Totul e cu putinţă pe lumea asta…

M., niţel iritat, ne-a transmis imediat ultimele dispoziţii de serviciu:

— Munteanule, mâne pleci la Fântânele să ne scrii un re-portaj despre viaţa satului. Muşatescule, începând de luna viitoare, vom apărea de două ori pe lună. Fă-mi o situaţie. Câţi fotoreporteri mai sunt necesari, câţi corectori, şi, mai ales, interesează-te dacă tipografia poate face faţă… Creştem şi tirajul!

Uimiţi şi bucuroşi de cele aflate, Munteanu mai puţin, iar eu invers, deoarece visam o revistă săptămânală, c-un tiraj uriaş şi cu pagini sporite, ne-am dus fiecare la birourile noastre. Mai înainte însă, i-am zis reporterului:

— Franz, diseară mergem împreună la „Capşa”… Să-mi povesteşti, mai în amănunt, cum de-ai ajuns să practici atâtea meserii, când te-ai căsătorit şi de ce, şi-ai mai tras şi-un copil în plus. Ce ai, băiat sau fată?

— Băiat!

— Cum îl cheamă?

— Francisc Munteanu!

— Mă iei peste picior?

— Dar matale nu, când mă inviţi la luxul de la „Capşa”?

— Deloc.

— Şi eu! Dacă l-am botezat Francisc, am făcut-o ca să trăiesc şi după ce-o întind pe lumea-ailaltă, în cea mai mare aventură… Şi-l las pe el, să-mi ţină locul!

După reuniunea de la „Capşa”, care s-a desfăşurat cu brio, lichidându-mi şi ultimele părăluţe, plecaserăm împreună spre casă. Eu, în direcţia Calea Moşilor 172. Iar Franz mai încolo, spre Popa Nan. Pe jos. Ca să se mai îndese ce băgaserăm în noi.

Prieteni la toartă, pentru vecie, aflasem atâtea de la Franz, ascultându-l numai ochi şi urechi, încât în noaptea aceea n-am mai dormit. Trecuse prin multe băiatul ăsta, iar când i-am povestit şi bulgăroaicei, ca s-o îmbunez, deoarece sosisem la culcare cu mult după miezul nopţii, şi-a exprimat dorinţa să-l cunoască şi ea. Propunându-mi să-l invit, într-o zi, la masă.

Zis şi făcut!

Şi multe seri am petrecut împreună. Iar Franz avea atâtea de povestit, c-un haz nebun şi-o replică acidă, vrăjindu-ne cu istoriile sale, reale sau (poate) fantazate, într-o proporţie de cca. 50%, de-a ajuns nevastă-mea, căreia Franz îi şi spunea, deja, „bulgăroaică îndrăcită”, să-l întrebe:

— Păi bine, măi Franz, de ce nu vâri, toate cele ce ţi s-au întâmplat, în nişte romane? Că ai la material, de-ai putea să-ţi editezi, dintr-odată, un set de opere complete! …

— Ei, nu mai spune! Dar ce crezi că fac, acum când vă istorisesc toate astea? Îmi verific anumite capitole din cărţile mele. Trei am gata…

Iar când, într-o seară, a sosit întovărăşit de cel mai bun prieten ai lui, un băieţandru de vreo douăzeci şi ceva de ani, ardelean şi el, plin de nerv şi vervă, suplu şi degajat; acesta ni s-a prezentat singur:

— Titus Popovici! Cel mai mare scriitor român în viaţă, viitor laureat al premiului „Nobel”…

Ne-a luat piuitul. Iar în seara aceea, am avut ocazia unui show oferit de duo Titus-Franz. Cu istorii nemaiauzite, cu bancuri şi expunerea unor planuri de viitor. Până ne-au apucat zorii zilei.

Îl ştiam pe Titus Popovici. Din volumul de schiţe, scris în colaborare cu Franz. Care era altceva decât se scrisese până atunci la noi. Inventivitate, replică, personaje insolite, lovituri de teatru…

Cucerit de perechea Popovici-Munteanu, când simţeam nevoia unei destinderi intelectuale, plecam toţi trei, bulgăroaicei neplăcându-i restaurantele, la „Izvorul rece”, din preajmă. Unde ne-ospătam corespunzător, întrucât pornise să ne are şi nouă plugul, fumând „Virginia-verzi”, şi-ascultându-l pe celebrul Mielu-ghitaristul. Talent cu totul neobişnuit. Era în stare, la cererea noastră, să interpreteze la diblă până şi „Rapsodia română, nr. 1”, „Concertul pentru pian şi orchestră” (tot nr. 1) al lui Ceaikovski, dacă nu şi „Preludiile” lui Liszt.

Au urmat şi-alte seri memorabile, alăturându-ni-se şi-un excelent grafician, unul Aurel Stoicescu. O figură. Odată, acasă la noi, s-au provocat la o întrecere de snoave moderne, cărora li se mai zice şi bancuri. A câştigat Franz. Care ne spusese, nici mai mult, nici mai puţin decât cincizeci de piese inedite. Pe locul II, Titus. Cu vreo patruzeci. Numai eu şi cu Stoicescu-Gogan rămăseserăm de căruţă. Ca ascultători însă, tustrei, bulgăroaica, Aurică şi subsemnatul, eram pe locul I, cu medalie. De aur.

Spre nedumerirea mea, care-mi pierdeam zilele de pomană, văzându-mi numai de machetare şi de întâlnirile mai sus pomenite, băieţii lucrau. Şi încă zdravăn.

Franz terminase volumul „Lenţa”, bun de tipărit, plus două sau trei romane, de mai mari dimensiuni. Iar Titus Popovici, în afara unui roman despre studenţi, intitulat, pare-mi-se, „Pământul este aproape rotund”, se apropia de capătul, mai bine zis de sfârşitul „Străinul”-ul.

Totul era bine şi frumos. Numai că, într-o bună zi, cum este clişeul atât de învechit şi şters al literaturii romantic-realiste, mă trezesc cu Franz, deşteptându-mă în fapt de dimineaţă. Ca să mă anunţe:

— Mâine ne evacuează! Pe toţi…

— Cum adică „vă evacuează”? De unde? Şi care toţi? …

— Din Popa Nan! Nu ne-am împăcat la preţ cu

proprietarul… Trebuie să părăsim apartamentul. Şi eu, şi Illonka, şi Ferry (diminutivul de la Francisc, aplicat minorului Munteanu). Plus Titus…

— Stai încet, că nu-nţeleg nimic! Ce caută Titus în chestia asta?

— Nimic. Însă stătea cu noi… Neavând unde să locuiască!

Nu ştiu de ce, dar am avut impresia că eram întrucâtva vinovat de cele ce se-ntâmplau. Prea îi trăsesem după mine. Ba la „Izvorul rece”, ba la „Ambasador”, ba prin alte locante. Silindu-i să-şi cheltuiască banii, numai pentru a-mi ţine mie tovărăşie.

Pe loc, fără s-o mai consult pe Penke, plecată după târguieli, i-am propus lui Franz:

— Mutaţi-vă cu toţii la noi!

Munteanu m-a privit oarecum neîncrezător. Apoi, niţel stânjenit, m-a întrebat:

— Cât o să ne coste? Vom fi numai noi, eu şi cu Titus! Pe Illonka am aranjat s-o instalez la casa de creaţie a Uniunii, de la Sinaia, împreună cu Ferry. Peste vreo săptămână îmi iese pe piaţă „Lenţa” şi-o să fiu în stare să le plătesc cazarea şi masa…

— N-am înţeles!

— Ce? Referitor la „Lenţa” sau la chirie?

— Nu ţi-e ruşine să-mi propui bani… Veniţi numaidecât!

A doua zi, deşi dărâmasem un zid şi peretele dinspre stradă era cu cărămizile doborâte până la jumătate, aranjasem totul. Le orânduisem un culcuş, sistasem reparaţiile de zidărie, şi-o convinsesem pe Penke să ne ia pe tustrei în pensiune. Din solidaritate, faţă de cei doi exilaţi.

Înghesuindu-ne, care şi pe unde am putut, Titus bătea la maşină, ca turbat, lucrând la ultimele capitole ale „Străinul”-ul, iar Franz îşi transcria, tot la maşină, „În

oraşul de pe Mureş”, primul său roman. Eu, cu instrumentele mele de machetare, foarfeci clănţănitoare şi linii metalice, ei, cu maşinile lor minunate, totul dădea impresia unui atac de mare anvergură – cu mitralierele ţăcănind diabolic.

Serile, vlăguiţi de puteri, Titus ne citea din ceea ce scrisese peste zi, ca şi Franz, de altfel. Numai eu n-aveam ce să le arăt. Urmau să vadă rodul muncii mele în numărul viitor al „Flacărei”.

Penke, autentică artistă culinară, ne-ndopa cu ciorbe şi mâncăruri economice, bazate mai mult pe cartofi şi varză. Care ne-ntreţineau energia necesară. Şi-aveam nevoie!

Titus şi-a găsit, peste câteva zile, o gazdă, iar Franz, apărându-i „Lenţa”, în două ediţii succesive, căpătase Premiul de Stat. Precum şi-un apartament, destul de încăpător, din partea Uniunii Scriitorilor, dacă mai ţin bine minte, sau din partea unui misit, plătit cu bani grei. Iar acum se ocupa de treburi gospodăreşti: zidărie, instalaţii, zugrăvit, dornic să-şi primească familia sărbătoreşte. La casă nouă.

Pe-atunci, pare-mi-se, îi apăruseră şi primele simptome ale unui ulcer bestial. Care-l slăbea din ce în ce mai mult. Ceea ce, după cum îi era năravul, nu-l împiedica să lucreze neîncetat. Şi aranjarea casei, şi scrisul. Se aşeza pe marginea patului, cu maşina de scris în faţă, instalată pe-un taburet, şi bătea de ziceai că-i mitralieră „Maxim”. Cocârjat, într-o poziţie incomodă, hrănindu-se când îşi mai amintea. Tocmai el, căruia-i plăcea să mănânce ţeapăn. Dar nu voia să piardă nicio clipă fără să umple pagini după pagini.

„ULCERUL NU MERGE DE MULTE ORI LA APĂ!”

Volum de schiţe şi nuvele, încă un roman sau două, şi iată că zurliul, laolaltă cu Titus, pe neaşteptate, fără să-mi spună vreo vorbă, trânteşte două scenarii de film. Care,

minunea minunilor, se-aprobă amândouă. Şi intră în producţie.

Nici eu nu stăteam de lemn-Tănase. Îmi sporisem productivitatea, machetând la vreo cinci reviste. Deodată! Ceea ce nu-i de ici de colo. În orice caz, mai mă-ncropeam şi eu. Cât de cât.

De aceea, îmi zic eu acum, începuserăm să ne cam pierdem vremea. Făcându-ne de cap. La barul „Excelsior”, recent pus la dispoziţia publicului amator. Oricât de amatori am fi fost, n-a durat toată aiureala mai mult de-o lună. Nu mă mai ţineau baierele pungii. Şi nici pe Franz.

De altfel, începuseră şi filmările la „Valurile Dunării”. Unde erau mai multe nopţi pierdute decât la bar. Căci Liviu Ciulei trăgea tare, nu glumă. Încât, când terminase filmul, era şi Franz terminat.

Ne întâlniserăm la „Capşa”, întâmplător.

Şi-am fost nevoit să-i spun adevărul în faţă:

— Nu-mi place cum arăţi! Deloc… Ai slăbit ca un ogar într-un hal fără de hal!

— Atunci suntem chit! Nici tu nu-mi placi… Mai defel. Iar ai pus pe tine vreo două de ocale!

— Nu-i nimic! Săptămâna viitoare mă internez, ca să termin odată cu demenţa asta…

— La balamuc?

— Fii serios, ăia nu se ocupă de glande… Mi-a aranjat Aszody un loc la „Parhon”!

— Ăsta ce-o mai fi?

— Un institut. De endocrinologie!

— Eu stau mai bine! m-a informat Franz. M-am ales cu o meserie. Mai mult din greşeală. Credeam că asistentul doar asistă, la regie. Din păcate, nu era aşa. M-am spetit muncind… După ce ies din spital, o să mă apuc serios de filme. Deocam-dată mă internez şi eu. Am o gaură în plămânul stâng…

— Şi ţi-o pot astupa?

— Depinde! mai întâi mi-astupă ulcerul, că-i şi prin stomac o găurică… Apoi, dacă mă găsesc fără Mitică Koch, bacilul cu-acelaşi nume, îmi vâră în piept o minge, de fotbal sau ping-pong. În funcţie de mărimea ei. Dacă n-o merge nici aşa, atunci e musai să-mi practice o toracoplastie. Nu confunda cu chirurgia plastică, că-i altceva. În loc să te lipească, te taie. Lăsându-te fără vreo câteva coaste…

L-am întrebat, lăsând gluma la o parte:

— E cotoioasă rău, situaţia?…

— Pe dracu'! Un fleac. Îmi iau maşina cu mine, şi-i mai trag un roman. Iarba rea nu piere. Mergi cu mine, să vezi ce frumos e-acolo, la ofticoşi?…

— Se poa' să mai mă-ntrebi? Când pleci?…

— Mâine, cu trenul de zece şi zece! Vine şi Titus. Călătorim la vagon-restaurant, până la Predeal. De-acolo, Pârâul Rece e-aproape. Iau un taxi şi gata povestea.

A doua zi, înţolit în costumul cel mai deschis (la culoare, nu la nasturi), ca să-i ridic tonusul omului meu drag, urcam în tren. Direct la vagonul-restaurant. Unde i-am găsit pe-amândoi. Şi pe Franz, şi pe Titus. Omenindu-se ardeleneşte. Cu Turţ. Plini de voioşie, sporovăiau între ei, ca şi cum ar fi plecat în Hawaii.

— Ce, sunteţi bolunzi, i-am luat tot pe ardeleneşte, ca să nu deteriorez atmosfera, beţi vitriolul ăsta, pe stomacurile goale?

— Suntem! Dar şi cu lipsuri… Adică, de-a dreptul, fără parale! m-a informat Munteanu.

— Să-ţi fie ruşine! Nu mi-ai spus o vorbă că suferi şi de boala asta. Las pe mine!

Şi-am plecat imediat după şeful vagonului-restaurant. Când i-am spus că are de oaspeţi câţiva reprezentanţi din sectorul cultură, s-a arătat emoţionat, asigurându-mă că ne-acordă întreg sprijinul său. I-am precizat în ce constă, comandându-i nişte coaste de purceluş, cât mai fragede şi

grăsuţe, cu pilaf şi cartofi prăjiţi, ca garnitură.

Nu trecuseră nici zece minute, şi însuşi şeful senfăţişa cu platoul la masa noastră. După ce ne-a urat poftă bună, mi s-a apropiat de ureche şi m-a întrebat în şoaptă:

— Lucraţi în cultura mare sau mică, dacă nu vă supăraţi? Că şi eu mi-s agronom. Muncesc aici, fiindcă-s plătit mai bine, şi mai văd şi ţara pe gratis.

Va să zică Franz îşi măcina plămânii, ca să-i iasă filmul bine, iar ăsta, om cu meserie serioasă, dar şi bănoasă, ştiut fiind că-n agricultură mâncarea nu te costă, lucra în transporturi feroviare. Nu era drept.

— Nici în cultura mare, nici în a mică! i-am răspuns într-un târziu. Ci la speciale... înţelegi?

Şeful a-ngălbenit, apoi a virat spre stacojiu, pentru ca să se stabilizeze la vânăt cianotic. De-am crezut că-l apucă, pe loc, un atac de apoplexie. Temându-mă să nu ne facă figura taman atunci, când declanşam atacul asupra cărniţei, l-am liniştit, declarându-i:

— În ce te priveşte pe dumneata, nu-i cazul să-ţi faci probleme! Eşti în afară de tot şi de toate, şi nu ne interesezi sub niciun aspect... N-avem timp de fleacuri!

— Aşa-i, a mărturisit brusc domolit iresponsabilul agronom, ce-s eu, pe lângă alţii, decât un fleac? Fac cinste cu încă un rând de muşchiuleţi...

— Nu-i nevoie! Plătesc eu, ca la carte.

A tulit-o.

Iar Franz şi cu Titus, masticând sănătos şi feroce, mi-au zâmbit sibilinic. Apoi, Franz, aprinzându-şi o „Virginia-verde", mi-a zis:

— Mâncăm bine, ţeapăn, tragem şi-o ţigară, ce ne mai lipseşte, când avem lângă noi un detectiv de talia ta?

Peste cinci minute, şeful vagonului-restaurant. Se prezenta cu cafelele, în ceşti superdimensionate, din cele utilizate de CFR, cu pântecele bobonat şi groase-n buză. Plus un tranzistor minuscul, proprietatea individului, pe

care ni-l ceda pe tot timpul voiajului. Până la Predeal.

Răstimp în care-am ascultat, de ni s-au umflat capetele, un program de muzică uşoară, intitulat „melodii la cererea dumneavoastră”. Iar când am coborât pe peronul gării, ajunşi la punctul nostru terminus, Franz s-a apucat să se învârtă pe peron, cântând, de unul singur, cu o voce spartă şi afonă: „Astă seară-am să dansez numai cu tine”. Un minut, două, cinci. Niţel speriat, am vrut să-l opresc:

— Ce-i cu tine, măi dilimache, aici te-a pălit pofta de dans şi cântare?

— Ce să fie? Nimic! Mă pregătesc…

— Ai de gând să te duci la vreun bal?

— Păi ce, întâlnirea cu doamna aia, în negru, nu se petrece la balul de sâmbătă seara, vorba cântecului? Dacă mi-s ţeapăn, şi neapărat trebuie să fiu, o calc pe pantofi, de-şi ia valea numaidecât… Mă, am atâtea de scris, şi-atâtea filme în cap, încât n-am vreme de discutat prea mult cu dânsa. Cu muierile şi cu moartea nu se cuvine, nu merge să te rogi. Trebuie să le iei repede. Dacă eşti bărbat. Şi bagă-ţi bine-n cap, n-am deloc poftă să mă petreceţi până la Pârâul Rece. Plecaţi cu primul tren acasă. Nu ţin să fiu însoţit la tebeciştii ăia, ca spre ţintirim…

Şi, până nu ne-a văzut, convingându-se, că urcăm în primul tren de Bucureşti, a stat mereu pe peron, dănţuind şi cântând „astă seară voi dansa numai cu tine”!

De-aceea a scăpat cu bine.

După aproape un an, răstimp în care i se administraseră tot soiul de tablete („Pas” şi-alte bazaconii), jucaseră ping-pong cu plămânul lui. Vârându-i câte-o minge în gaura de-acolo, şi-l ţinuseră în hăţuri, cu diete speciale, atât pentru ulcer cât şi pentru „Mitică Koch”, cum îi zicea Franz. Până fuseseră nevoiţi să-i execute şi chestia aceea, cu toracoplastia.

În perioada respectivă, îi mai dădusem câte-o sârmă,

mai fusesem pe la el, împreună cu Illonka şi Penke, să-i facem „vizite de protocol”.

Avea camera lui, o rezervă lux a-ntâia, curată şi luminoasă, se îngrăşase niţel, căpătase culoare, de parcă ar fi fost la mare, şi se bucura văzându-ne. La început. Apoi, sătul de interogatoriile muierilor, le expedia la plimbare. Rugându-mă să rămân cu el.

— Cum e-aici, Franz? mă apucam şi eu să-l bat la cap.

— Mult mai bine decât le-am spus fetelor… Bagă ăştia la mâncare în mine, de-am ajuns cât un buhai. Dar nici eu nu mă iau după capul lor. Îi mai trag câte-o vodcă, „Moskovskaia” sau „Stolicinaia”, că astea cicactrizează mai bine găurica din burtică. În rest – raiul pe pământ. Scoate chibritul şi dă-mi un foc…

— Ce să faci cu el?

— Să-mi aprind ţigara! Ţin pachetul sub saltea, să nu mă prindă hoţoaicele astea de surori. Ele mi-au confiscat cutia de chibrituri, afurisitele…

— Ai înnebunit total?

— Parţial! Fiindcă nicotina face bine la pulmoni. Până şi medicamentele pe care mi le vâră pe beregată, şi-ălea conţin nicotină… Dacă ne-am lua după doctori, am ajunge mult mai urgent la ţintirim, în copârşeu de lux, decât făcând aşa, cum ne-ajută şi pe noi capul şi instinctul de conservare. Chestie de dialectică, grasule! mai bine deschide larg fereastra. Că „Chesterfield”-urile miros puternic. M-am lăsat de „virginii verzi” şi m-am dat cu-americanii. În materie de ţigări.

— Şi nu ţi-e urât? mi-am continuat interogatoriul.

— Ce te face să crezi? Serile, după ce se dă stingerea, îi mai tragem şi noi câte-un pokeraş asezonat cu „Moskovskaia”… Ca să mă decontectez, după lucrul de peste zi. Căci nu mă lasa să bat la maşină, decât maximum două pagini. Bat eu douăzeci, însă ascunzându-mă de ei. Plec la plimbare, cu maşina pitită sub halat, şi scriu în

pavilionul din parc…

Când l-au externat, nu mai avea nimic. Nici în plămâni, nici în stomăcel. Până şi specialiştii se mirau de însănătoşirea lui. Franz era alt om, acum. Lucra şi mai îndârjit.

An de an, îi apăreau noi cărţi, iar scenariile pornise să şi le regizeze singur. Se vorbea chiar, în cinematografie, că realiza un film mai repede decât toţi ceilalţi profesionişti. Mai *repede*, am scris. Nu: mai *bine*.

„LOCUINŢA MEA DE VARĂ E LA ŢARĂ”.

De când mă-mbolnăvisem şi eu (probleme cu cordul, puseuri inexplicabile de tensiune arterială, supraponderabilitatea de care nu izbuteam să scap), îmi făceam veacul mai mult pe la Tâncăbeşti. Unde mă retrăsesem din „viaţa publică”. Pentru a-mi scrie şi eu romanele atât de mult visate.

De fapt, Tâncăbeştiul îl cumpărasem, prin 1959, mai curând pentru bulgăroaică. Procopsindu-se cu o distonie neurovegetativă, toţi specialiştii îi recomandaseră să trăiască la ţară, să lucreze în grădină, mă rog, să practice munci agricole, fără mari eforturi fizice. Iar nevastă-mea, care, în ultimii ani, devenise o insomniacă iremediabilă, acum dormea ca un ţânc. Verile le petreceam la ţară, iernile la oraş. Unde ne-mbolnăveam de toate cele: gripe, viroze, amigdalite, laringo-faringite şi-alte specialităţi ale aparatului respiratoriu.

Chiar din clipa când ridicasem din pământ căsuţa, de tip pur ţărănesc, pentru bătrâneţe, mereu îl sâcâiam pe Francisc Munteanu.

— Haide, măi Franz, vină şi tu pe la noi, să vezi cum arată iarba, grădina, via şi livada! N-o să-ţi pară rău…

— Pe dracu’! Mă vezi tu pe mine bătând la maşină cu săpăliga?

Odată, când filma undeva, pe-aproape, ultimele secvenţe ale unei pelicule cu scenariu propriu, şi-avea la

dispoziţie maşina echipei, s-a abătut pentru câteva minute şi pe la noi. Să vadă ce-i şi cum. A văzut, a rămas niţel cu gura căscată, după care-a exclamat:

— Vladimire, dar asta-i o adevărată fermă agro-literară! Chiar aşa cum e-acum ai cumpărat-o?…

— Nu prea! Era o pârloagă, plină de mărăcini şi pălămidă… Penke a realizat tot ce admiri aici, singură-singurică! A plantat şi viişoara, şi livada, iar de grădină se ocupă din primăvară până-n toamnă…

— Afurisită bulgăroaica! De-aia suferea de insomnii, că-i lipseau ceapa, usturoiul, ciuşca şi roşia, toate crescute sub mânurile ei…

Şi-a plecat abia după ce-nnoptase bine. Cam pe la 10. La poartă, nu m-a întrebat pe mine, ci pe Penke:

— Să-ţi zic ceva?

— Zi-mi! l-a îndemnat nevastă-mea, încântată că-i plăcuse locul.

— Poţi să ne primeşti şi pe noi aici, la voi? Aş veni cu Illonka. Ea te-ar ajuta la muncile agricole, iar eu aş lucra la un nou scenariu. În cea de-a unsprezecea variantă… Ce-i aici, abia acuma-mi dau seama, pentru un scriitor e ceva de groază, nebunia lumii, nu altceva… Nici că se mai poate lucra în altă parte!

Chestia cu „e ceva de groază, nebunia lumii, nu altceva”, răsuna mereu în gura lui Franz. Ori auzise de la mine, care i-o citam pe tanti Raliţa, sau învăţasem eu de la el, punând-o pe tanti Raliţa să vorbească aşijderea lui! În orice caz, mi se pare o expresie memorabilă.

Săptămâna următoare, Franz terminând cu brio filmul, se şi mutaseră la noi. Illonka era mai mult decât îndrăgostită de muncile agricole, pe care nu le exercitase niciodată, iar Munteanu, instalat sub salcia mea pletoasă, la umbră, tolănit într-un şezlong, cu maşina de scris pe genunchi, bătea la ea ca la fasui.

Îi cazasem în bucătărie, neavând unde în altă parte.

Podul ar fi fost şi el nimerit, însă mişunau şoarecii. Era vorba de podul-magazie, de deasupra beciului, nu de cel al căsuţei. Unde le-ar fi fiert şi creierii.

Un an, doi, trei, tot aşa am dus-o. Dacă nu cumva cinci. Locuind împreună, verile. Eu şi cu Franz ocupându-ne de scris, iar muierile de subzistenţa noastră.

Îngrijind de grădină şi de livadă, ca să nu mai pomenesc de vie, aveam totul la îndemână. Aproape că deveniserăm vegetarieni. Din când în când, se mai ivea şi niţică proteină animală. Ba tu un puişor, achiziţionat de pe la vecini, ba câte-un ciolănaş de porc (pe fasole), când se mai tăia ceva prin sat. Rareori, chiar şi viţel de lapte. Că dăduse o molimă (cred că psihică) printre ei, şi-şi rupeau mereu câte-un picior. Şi, indiferent dacă era vorba de stângul sau dreptul, din faţă sau din spate, trebuiau neapărat sacrificaţi. De mila răposaţilor, ne sacrificam şi noi.

Atunci îl apuca pe Franz dragostea faţă de animale. Căci o ruga pe Illonka:

— Ascultă, mai ţii minte cum se face „viţel umplut”? Ia pune-te pe treabă! Uite viţelu, uite amatorii…

Şi, c-un gest larg, ne indica pe toţi cei de faţă. Incluzându-se şi pe el, se-nţelege.

Ei bine, trăgea bozgoriţa, cum îi ziceam cu toţii, în glumă, nefiind câtuşi de puţin limitaţi la minte, un „viţel umplut”, fantastic şi-absolut inedit, pentru noi, regăţenii.

Numai uitându-ne la el, rumenit şi crocant, cum zace la cuptor, cusut şi-nfăşurat, pe cartofii din tavă, pur şi simplu ne lăsau gurile apă.

Văzând că, dac-o ţin tot aşa, acumulez ocale după ocale, nevastă-mea l-a prelucrat pe Munteanu:

— Ia mai faceţi şi voi câteva marşuri pe zi, spre pădure! Pe jos, bineînţeles, nu cu „Bombiţa”… Poate mai daţi ceva jos, c-ai făcut şi tu burtică!

După ce-i trăgea o-njurătură creştinească, Franz

declara în gura mare:

— Rău am brodit-o aici, fraţilor, de-am ajuns să ne conducă femeile… Gata, ne reîntoarcem la matriarhat! Bine, de mâine pornim… Dar să deie sfântul să nu fiţi gata cu gustarea de dimineaţă, că v-a mâncat gaia. Gândiţi-vă, în loc să clociţi în paturi, că ne vom întoarce leoarcă de năduşeală! Şi flămânzi, în plus…

Se mai ocupase Franz de sănătatea mea, cu câtva timp în urmă, când fugisem pentru a doua oară de la Institutul de endocrinologie „C. I. Parhon”. Mă luase sub aripa sa, spunându-mi:

— Maestre Muşatescovici, fac pe dracu-n patru, şi-ţi scot „Preludin”-ul necesar, de unde-o fi, din piatră sau din iarbă seacă… Dar dacă nu-mi scazi sub sută, prilej cu care te-mbrac în haine noi, dăruindu-ţi un costum, îmi iei tu unul. Şi tot ieşi în câştig. Ţie îţi trebuie trei metri şi jumătate, mie-mi sunt de ajuns doar doi şi nouăzeci…

Nu ştiu dacă-l făcuse-n patru, dar cu dracu’ tot avusese ceva relaţii. Deoarece Satana îl aprovizionase câtva timp cu „Preludin”. Adus cu avionul din Franţa. Şi slăbisem. Spectaculos. Însă numai până la 105… Oricât mi-aş fi dorit costumul cel nou, nu mi-a fost dat.

— Hai la „Romarta”, să-ţi alegi o stofă pentru costum! Am pierdut rămăşagul. Nici tabletele franţuzeşti nu mai m-ajută. Decât la alte pozne. Acuma mi s-a defectat un rinichi… Cred că din pricina bazaconiei ălora. Dacă ţii neapărat să-mi intre-n pană şi-ălălaltul, atunci îţi cumpăr haine noi… Dar o să mă ai pe conştiinţă. Tot tu ai să-mi faci rost de ţoale festive!

— De ce, din moment ce nu ţi-a reuşit pasienţa?

— Ai mai văzut om, spune-mi cu mâna pe inimă, care să trăiască fără niciun rinichi? l-am luat la sentiment.

— Vladimire, mai lasă-mă cu hainele tale, că m-ai înnebunit! Prefer să nu-ţi mai dau „Preludin”, decât să mori cu sistemul renal lipsă. Trăieşte, ca şi până acum, c-ai

dus-o destul de bine şi-aşa. În orice caz, eu unul rup orice legătură cu dracul. Şi-aşa, după cum se vorbeşte, vrea să-mi tragă un picior în fund. În schimbul altui cineast, capabil să-i facă el rost de pilule!… E clar?

— Nu mi-e clar deloc cu ce soi şi gen de draci ai fost în relaţii, însă ţin să fiu corect cu tine, poate şi cu reprezentantul celui de Jos, nici eu n-am înghiţit regulat tabletele… Mai mult s-au dus pe apa sâmbetei, la chiuvetă, decât pe beregata mea. Iartă-mă!

Muntenoiul meu drag a izbucnit în râs, după care mi-a spus:

— Decât la „Romarta”, mai bine-i tragem o fugă la „Mercur”. Fac ăia, de-acolo, nişte ciorbă de burtă, de-ţi stă mâţu-n coadă!…

— De-acord! Poate mi se remediază şi rinichiul…

De astă dată, n-a mai ţinut figura. De-a doua zi, de cum se crăpa de ziuă, când auzea pârâindu-mi şi trosnindu-mi oasele, de cât mă-ntindeam să mai dorm barem un ceas, Franz năvălea în odaia noastră, fără să se jeneze, şi mă trăgea din pat, şoptindu-mi:

— Haidem la pădure! Dus-întors, batem şase kilometri… Exact cât ţi-au recomandat medicii tăi. Iar ca să nu-i simţi, am o metodică proprie, anume pentru marşuri forţate. Deşi, nici tu şi nici eu n-am făcut armata! Pe cai, Vladimire, că pierdem breakfastul…

Prin fundul grădinii, o luam pe scurtătură şi, în mers voinicesc, de vânători de munte, ne-ndreptam vioi, deşi pe jumătate adormiţi, către pădurea Snagovului. Acolo, făceam o haltă de ajustare, cât să-nfulecăm două sandvişuri cu şunculiţă afumată, după care Munteanu comanda:

— Cu cântec înainte, marş!

Şi pornea să mugă, aproximativ melodios, şlagărul prietenului său Temistocle Popa, „Trecea fanfara militară!”… Lansat, c-un incredibil succes de Dănuţ

Spătaru. Alt prieten. Cântam şi eu, de credeam că-mi plesnesc plămânii şi corzile vocale. Fără a izbuti să-l întrec totuşi. În pofida faptului că, amândoi, nu cunoşteam cuvintele şlagărului decât parţial, şi pe sărite.

Dar nu asta conta. Franz avusese dreptate. Nici nu-mi venea să cred că străbătusem şase kilometri. Fără să-mi dau seama. Şi i-am cerut explicaţii asupra fenomenului.

— De unde ştiai că muzica ajută la marşuri forţate?

— Fraiere! Păi tu n-ai observat, măi Vladimire, că-n toate filmele mele, despre război, soldaţii cântă mărşăluind? Totdeauna am avut un consilier militar. Pe maiorul Obrenovici, pensionar, de la manutanţă, care urmărea operaţiunile din dubiţa echipei de filmare. Unde le mai şi dormea, uneori… Soldatul, când cântă, nu-şi dă seama câtă distanţă străbate!

Întorşi acasă, femeile ne-aşteptau cu gustărica de dimineaţă.

— Illonka, l-am silit pe grasu’ să gonească şase kilometri? Câte ochiuri i-ai făcut?

— Şase!

— Perfect… Patru pentru mine, care-am comandat, şi două lui! I-ajung. El trebuie să slăbească mai mult, nu eu. Respectăm proporţiile. Aşa-i corect. Şi-altceva?

— Altceva? intervenea alertată Penke. Ce anume altceva?…

— Ascultă, bulgăroaică-ncăpăţânată, vrei să halim ochiuri goale? Fără niţică brânzulică, fără ceapă, roşii, ardei, slană şi-alte alea…

— Nu-ţi face tu griji, parşivenie de om, că fiecare-şi are porţia! îl repezea Penke. Vlăduţ – 50 grame brânză de vaci. Tu – telemea. Cât te lasă inima. De vrei să ne laşi şi pe noi flămânde. Restul – ad libitum! Pe săturatelea…

Auzind ce mă aşteaptă, îl chestionam pe Muntenoiu, în şoaptă:

— N-am făcut nicio brânză! Dar dacă batem mâine, în

limita posibilităţilor, zece kilometri, o convingi pe nevastă-mea să-mi prăjească şi mie barem trei ouşoare? Pe costiţă afumată…

— Nu-ţi face griji! Că doar nu suntem dotaţi cu contoare la picioare… Facem cât putem, şi declarăm cât trebuie! Bulgăroaica are încredere în mine…

— Aici ai dreptate! Dar Illonka ta, mă cam îndoiesc… Şi nu uita, amândouă sunt cu ochii pe noi!

În loc s-o prelucreze pe bulgăroaică, Franz m-a luat pe mine-n tărbacă:

— Mă inconştientule, astfel fiind situaţia, nu-ţi dai seama că marşurile-ţi fac bine? Slăbind, cât de cât, dovedeşti şi tu că eşti bărbat! Că ai voinţă… Că mult n-ai s-o mai duci aşa. Şi mi-ar pare rău să mă car în fiece duminică, aducându-ţi flori!

Pricepând unde voia să bată şaua, am înghiţit în sec. Şi, cât a ţinut vara, am mărşăluit împreună cu Franz, cântând „Trecea fanfara…”, până am aruncat peste bord cinci ocale. De sclipeau ochii nevesti-mii. De câtă fericire era în ea. Înduioşat, Munteanu mi-a suflat, în timp ce lichidam breakfastul:

— Dacă renunţi la ouă şi la costiţă, bulgăroaica va fi, precis, cea mai iubitoare dintre femeile de pe lumea asta. Nu-ţi umblă mintea deloc, văzând cât te-adoră?

— Da, măi, dar chiar în stilul ăsta, barbar şi împins? Mă rog, pentru ea sunt capabil de orice… Să halesc şi mere pădureţe, chiar!

— N-ar fi rău. Ca idee! m-a aprobat Franz.

REGIZOR TOTAL, DAR ŞI-AL DRACULUI…

DE ÎNCĂPĂŢÂNAT!

Peste vreo doi ani, Muntenii soseau la Tâncăbeşti să ne comunice vestea cea mare:

— Oameni buni, aţi scăpat de noi. Suntem ţărani! Până-n măduva oaselor. Cu banii de pe „Cerul începe la etajul III” ne-am cumpărat şi noi o căsuţă. La Gruiu. Cu

grădiniţă şi cu câţiva pomi, cu acoperiş de stuf, aşa cum se cade unei autentice locuinţe rurale de şes. Vă aşteptăm cât mai curând. Acuma trebuie să mă ocup de răsaduri…

Spre stupefacţia mea, dar şi-a bulgăroaicei, cel ce pomenise de răsaduri fusese Franz. Iar nicidecum Illonka. Cum ar fi fost şi normal, fiind întru totul câştigată, datorită nevesti-mii, pentru cauza grădinăritului. Pe el îl apucaseră însă, acum, năbădăile!

În prima duminică liberă, am dat o fugă până la Gruiu. Să vedem cum se descurcă Muntenoii. Se descurcau. De minune. Chiar mai ştiinţific decât noi. De cum ne-am ivit, Franz m-a şi tras deoparte să-mi arate planurile. Chiar mai înainte de-a-mi prezenta interiorul casei. Şi l-am potolit, spunându-i:

— N-am nevoie de niciun plan, de vreme ce-o să ne pofteşti şi-năuntru. Să-ţi admirăm achiziţia, odaie cu odaie, perete cu perete şi uşă cu uşă!

— Mă Vladimire, nu te credeam atât de tont! E vorba de planurile mele agroliterare. Cum am să-mi plantez terenul şi ce-am de gând să scriu aici… Nu-i aşa că-i o minune?

— Este! i-am mărturisit cinstit. Chiar privit pe dinafară. Şi terenul, şi locuinţa… Cât te-a costat?

— Un film!

Mai mult n-am stăruit, neplăcându-mi să-mi vâr nasu-n punga oamenilor. Şi nici în ciorba altuia.

— Haide, să m-ajuţi la planurile de culturi! Eşti as în materie, după câte am văzut la Tâncăbeşti…

— Aşa-i! Am lăsat la o parte orice urmă de modestie. Eu am emis toate ideile, iar Penke le-a tradus în viaţă. Când singură, când ajutată de finii şi cumetrii noştri. Însă mult mai scump plătiţi. C-aşa-s neamurile…

Procurându-i butaşi, aducându-i seminţe, trasându-i câteva sarcini absolut necesare pentru împărţirea gospodărească a unui teren agrar domestic, l-am lăsat apoi

pe Franz să se descurce singur. Tot îşi avea şi el „bulgăroaica” lui. Care să-i aducă la îndeplinire sarcinile trasate.

În anul următor, când m-am dus să judec ce realizaseră Muntenii, la început am crezut că greşisem adresa. Asta, zic eu, din pricina sfaturilor mele. Mai mult ca sigur. Le-aplicaseră pe dos.

Alta era pricina. Gardul. Nou. Şi proaspăt vopsit. Care, mai înainte, nu existase. Decât sub forma unui palan din lătreţe (50% putrezi).

— Bravo, Franz! l-am felicitat eu, după ce vecinii mă asiguraseră că asta era casa cinematografistului. Orice român, mai întâi îşi împrejmuieşte sălaşul. Frumos gard!…

— Eah! Vax, pe lângă ce-ai să vezi în bătătură…

Când am examinat, în amănunt, straturile cu ardei graşi, roşii, castraveţi, vinete şi-alte furaje, toate irigate recent, şi-am cercetat şi pomii, căutându-i de viermi, insecte sau boli criptogamice, dar care lipseau cu desăvârşire, m-am lăudat, mai întâi, pe mine. Nu eu îl instrumentasem?

— Bine lucrat! înseamnă că Illonka se-ocupă îndeaproape de grădinărit şi pomicultură…

— Aiurea! Ea – şi cu zootehnia… Tot ce vezi aici e-ngrijit de mânurile mele. De cum mă trezesc, ud grădina. Apoi, dacă-i senin, stropesc merii, perii, prunii şi gutuii cu „Parathion”, un insecticid formidabil, în stare să lichideze şi-un regiment, laolaltă cu alte prafuri, împotriva moniliozei, rapănului sau altor ciuperci… Abia după ce-mi isprăvesc lucrările, cam în jur de şapte şi jumătate, mă ocup de maşină…

— Ce maşină? Ţi-ai cumpărat automobil sau e vorba de calimaxul pentru administrarea stropelilor…

— Eşti bolând, Vladimire! Mă vezi pe mine, cumva, la volan? De maşina de scris… Lucrez la două strunguri deodată. Scriu un roman, în prima formă, şi refac iarăşi,

pentru a şaptea oară, scenariul la „Păunul albastru”… Pe care tare-aş vrea să-l şi regizez! Dar hai să vezi şi sectorul Illonkăi…

Uimit, am privit, fără să fiu observat, la manevrele zootehnistei. Fabrica, la un soi de tocătoare, hrana galinaceelor. Care, din ochi numărându-le, treceau de patruzeci, patruzeci şi cinci. Numai Leghorn.

— Au şi-obiceiul să ouă? mă interesez, adresându-mă fermierului.

— Păi ce, tu nu eşti în stare să deosebeşti o găină de-un cocoş? Astea-s numai ouătoare… Cocoşii, c-am şi dintr-ăştia trei, i-am pus deocamdată la popreală. Toată ziua calcă găinile… Şi nu-i bine, nici aşa, s-o luăm mecanic, în probleme dintr-astea. Trebuie o măsură în toate…

Illonka, auzindu-l pe bărbatu-său, se-ntoarce spre noi.

— Coane Vlăduţ, ce bine-mi pare c-ai vent şi pe la noi… Dar unde-i Penkiţa?

— Are treabă, stropeşte pentru a opta oară viuţa. Cu „Rovral”, ca să nu intre mucegaiul nobil în ea…

Poftit la o cafea, pe care o servim sub falnicul nuc din centrul bătăturii, cea mică, din faţa casei, îl văd pe Franz că-i aduce Illonkăi un catastif şi vreo patru sau cinci „carioci” de diverse culori.

Observând că-l privesc mirat, se explicitează:

— Controlăm, dacă produc conform graficului!

— Lucrezi acum după grafic?

— Bă Vladimire, eu lucrez în neştire. Mai ales când mă apucă pofta de scris. Şi mă apucă mai mereu… E graficul găinilor. Fiecare îşi are contul şi fişa ei. Cât ouă, când, ce greutate are produsul, când îi vine vremea să cadă cloşcă. Avem şi-un sector recapitulator, pe zile şi pe lună. Evidenţă perfectă. Uită-te aici: Roşcata a ouat, în luna asta, douăzeci şi trei. Paprika, numai optăşpe. Bibica, douăzeci. Şi-aşa mai departe. Şi fiecare ou e-nsemnat cu

data zilei când a fost confecţionat, greutatea, dimensiunea în înălţime, şi cea pe circumferinţă. După datele adunate, procedăm la selecţie. Cele care rămân în producţie, şi cele care urmează să-şi părăsească locul de muncă. Trimiţându-le la cuptor. Sau la frigare. În funcţie de vârstă şi greutate… Rămâi cu noi la masă, şi-ai să mănânci un paprikaş cu găluşti, de-ai să-ţi baţi copiii!

Bineînţeles c-am rămas. Aşa ceva nu se refuză. Şi nici nu-i politicos. Fericită, datorită faptului că-i lichidasem toată cratiţa, mie găluştile plăcându-mi în exces, Illonka mai m-a îmbiat:

— N-ai vrea şi-o şarlotă cu cacao? Din lapte de vacă naturală şi ouă de-ale noastre…

— N-am ce-i face! Deşi-s sătul ca un gânsac…

— Puteai alege şi-alt animal, pentru comparaţie! m-a luat peste picior Munteanu.

— Franzie, nu ţi-e ruşine să vorbeşti aşa cu conu’ Vlăduţ? Ce maniere-s astea?…

După masă, iarăşi cafele. Că le bea şi Munteanu ăsta, absolut în neştire. Până la cinci sau şase căni pe zi. Când am dat să plec, m-a oprit supărat:

— Stai aşa! Unde te duci, înainte de a-mi inspecta cămara şi pivniţa…

M-am supus. Şi, după ce-am văzut ceea ce nu-mi mai fusese dat să văd, de uimire am alunecat pe scara beciului. Căzând peste un lădoi cât toate zilele. Plin cu sticle de-o jumătate. Însă pline şi ele. Cu suc de roşii. M-am simţit tare prost. Şi la propriu, şi la figurat. Cred că spărsesem vreo zece. Illonka m-a liniştit imediat:

— Nu-i bai, coane Vlăduţ, ăstea-s din prima tranşă, de-o sută. Celelalte le fabricăm pe rând, pe măsură ce se coc roşiile. Oricum, vreo trei sute tot ne rămân, pentru iarnă. Nu-l mai satură Dumnezeu pe beţivul de Franzie. De la votcă şi vin roşu, a trecut la suc… Tot roşu! Îţi vine că crezi?

— Nu-mi vine! Dar dacă asta-i situaţia, judecând după câte găini aveţi în padok, tot el consumă şi ouăle?

— Coane Vlăduţ, matale faci bancuri? Munteanu mănâncă doar trei sau patru pe zi, iară păsările noastre fată până la treizeci…

— Le vindeţi? C-altminteri ce-aţi face cu ele!

— Cum să vindem?… Mănâncă băieţii. Mereu sunt pe la noi. Şi Mişu, şi Ion Peioan, şi Temi şi Coca. Iar când soseşte maşina cu toată echipa de filmare, iese prăpăd. Nu mai rămâne nimic…

Când m-a zărit coborând din „Bombiţă”, şi-ncă purtând un coşuleţ în care se aflau o sută de ouă, Penkiţa, aşa cum îi zicea Illonka, m-a luat la trei păzeşte:

— Ce-i cu tine, măiestrică, de-ai cumpărat atâtea ouă? Nu-mi mai spune, că ştiu… Iar te-a pălit ideea aia trăsnită, cu regimul pe puncte, al astronauţilor de la Houston!

— Degeaba râzi de mine, că nu-s ouă oareşcare. Chiar mi-a zis Franzie să-ţi spun, că-s ouă de ţară. Dietetice. Illonka ţi le-a dăruit. Dacă ai vedea, şi-o să vezi chiar mâine, că nu mă rabdă inima să nu te duc până la Gruiu, câte galinacee au în curte Muntenoii, ai să te cruceşti, nu altceva. Gospodărie în toată regula. Pe baze ştiinţifice. Cu grafice şi cote. Numai un calculator electronic le lipseşte! Ne-au luat-o înainte. Mult. Încât nici nu m-aş încumeta să-l provoc la o întrecere intergospodării. Aş fi perdant sigur. Fără drept de apel…

Amintindu-mi că, la începuturile Tâncăbeştiului, ne-apucaserăm şi noi de crescut păsări, care ouau doar câte un ou pe săptămână, încât ne ieşeau la un pol bucata, punând la socoteală cât ne costa hrana bestiilor, am liniştit-o pe bulgăroaică:

— Nu te teme! Totuşi, în materie de viticultură şi pomicultură suntem deasupra lor… Pomii noştri-s mai bătrâni, iar noi aşijderea. Renunţ la păsări, nu-ţi face

probleme… Îmi trecuse aşa, doar niţel, prin cap o idee, să creştem câteva…

— Păi da, ca să ai motive să te plângi – că n-ai condiţii de creaţie… Munteanu cum se descurcă cu scrisul, mai are timp?

— Asta-i enigma! Că are. Şi scrie pe rupte. Numai birou n-am văzut. Şi tot pe-un taburet îşi aşază maşina de scris. Oriunde îi vine, acolo se-apucă de scris. Sub nuc, în fundul grădinii, în bucătărie, după magazia de lemne. Mare minune, şi cu Franz al nostru!

TIMPUL TRECE, PLĂTIM VAMA.

NOI CU DRAG MUNCIM…

După cum bine zicea şi poetul din mine (fost), anii trec peste noi, ca buldozerul, mai stâlcindu-ne, mai scofâlcindu-ne. Şi vine vremea când va trebui să plătim şi-o vamă. Unii, mai grăbiţi, o plătesc şi-n cursul vieţii. Înainte de termen. Ca să nu intre în penalizări.

Când Munteanu a aflat că vreau să abandonez Tâncăbeştiul, căruia nu-i mai făceam faţă, fiind superdimensionat pentru posibilităţile noastre fizice, că începusem, parcă, să-mbătrânim (ceea ce n-aş fi crezut vreodată), mi-a dat un telefon:

— Veniţi diseară la mine, la Gruiu! Să stăm niţel de vorbă… Nu v-am văzut de vreo câţiva ani. Am o idee, şi-aş vrea să aflu dacă vă place…

Către seară, ne-mbarcam în „Superbombiţă” (de-astă dată o Dacie-1300), că „Fieţelul” îşi cam dădea duhul şi l-am pasat unuia mai tânăr, apt să-i mai insufle ceva viaţă. Iar pe la opt, opt şi ceva eram la Franz. Împreună cu bulgăroaica.

Când ne-a văzut, s-a ridicat de la masa la care lucra să ne-mbrăţişeze. Părăsindu-şi maşina de scris.

— Ce-i cu voi, Vladimire? Ia povestiţi-mi.

— Plecăm! mai departe. Către nord. Vrem să ne retragem într-un sălaş mai mititel, pe măsura puterilor

noastre. Aici, pur şi simplu, eram depăşiţi de muncile agricole…

— Să vezi şi să nu crezi! Aşa mi se spusese şi mie… Ştiţi la ce m-am gândit? Ce-ar fi să veniţi la Gruiu? Am fi împreună, ca-n alte dăţi. Vinde cineva o căsuţă ţărănească, mititică, ce-i drept, că nici a voastră nu era chalet elveţian, cu câteva sute de metri cultivabili…

Interesant! Ideea nu-mi displăcea. Ne-a poftit să-i gustăm preparatele sale celebre, sucuri de roşii, cu morcovi, cu ţelină, cu mărar şi pătrunjel, cu tarhon. Zeci de variante, în sute de sticle. Nu mai zic că, după atâtea degustări, uimiţi de performanţele freneticului Franz, am simţit că ne păleşte o foame de zile mari.

— Dar de-ale mâncării n-ai nimic? – l-am întrebat pe faţă, ca olteanul ce sunt (50%).

— Eu? La mine să nu existe nimic de băgat în gură? Mă jigniţi…

Şi-n mai puţin de trei minute ne-aşternea în faţă farfurii, cuţite şi furculiţe, brânză de vaci, iaurt de casă, ceapă şi usturoi, slană afumată, sardele.

Aşezându-ne cu toţii la masă, l-am tras de limbă pe când gustam de ici de colo:

— Am impresia c-ai trecut şi tu la ceva regim dietetic!

— Cam aşa-i! Însă unul îmbunătăţit. De mine. Am fost operat de ulcer anul trecut. Plămânii mă ţin, de ce să mă lase banţaigărul? Şi am optimizat cele indicate de doctori cu produse extrase din plantele mele. Care mi-au dat putere. Mai am atâtea lucruri de scris, şi-atâtea filme de tras, încât nu-mi pot permite să mă rezum doar la lactate. Că doar nu-s viţel. Nu mă dau bătut… Prefer să bat eu. La maşină! Ei ce ziceţi, mergem să vedem căsuţa?

— Mergem!

Şi, cam după zece, în plină noapte, am pornit să-l căutăm pe cetăţeanul care-şi vindea căsuţa, dornic de-a se

muta la Bucureşti. Într-un apartament. Unde-avea să practice agricultura mică, de grădină, în balcon. N-a fost de găsit. Şi-a rămas să revenim a doua zi. Totuşi, în trecere, i-am zărit şi casa. De la distanţă. Drept să spun, nu mi-a displăcut. Însă nu eram de acord să locuiesc lângă biserică. Cimitirul era pe-aproape şi nu ţineam să-mi trăiesc zilele între dangănetele clopotului.

La despărţire, având unele remuşcări, i-am mărturisit totuşi Munteanului:

— Ascultă, măi Franzule, poate dai sfoară-n ţară şi se găseşte vreo altă căsuţă. Cât mai departe de biserici şi cimitire…

— Neapărat! îi pun pe vecini să se intereseze. De ce să vă cărăbăniţi către nord, când şi-n buricu' ţării e bine?

Pe când rulam spre Tâncăbeşti, taman când ne găseam în Snagov, deodată a pogorât peste noi o ceaţă cumplită. Deasă ca un lapte bătut. De s-o tai cu satârul.

Când să virăm, la ieşirea din pădure, acolo unde drumul face o cotitură de peste 90 de grade, deşi nevastă-mea mi-a atras atenţia, spunându-mi: „Vezi că intrăm în indicator!", am constatat că, din pricina ceţii, acesta se şi afla în faţa mea. Iar în secunda următoare, şi mai aproape. De fapt, ca să fiu mai precis, chiar sub maşină.

„Superbombiţa" nu păţise nimic. Câteva fleacuri, acolo. Un far spart, aripa pleoştită, bara din faţă armonică. Restul, în principal motorul, funcţiona perfect. Numai maşina nu se mişca din loc. Având indicatorul înţepenit în tabla carterului.

Cu ajutorul unor săteni binevoitori, ce tocmai coborâseră la haltă din trenul Bucureşti-Snagov, am izbutit să extragem indicatorul de sub maşină. Culcându-l la pământ, ceva mai la o parte. După care am pornit, deloc indispus, spre casă. Motorul mergea, un far lumina, tăblăria de dedesubt cam hârşâia, târânrându-se pe asfalt, dar nu era o problemă.

A doua zi, telefonând la miliţia Snagovului şi declarându-le cele întâmplate, s-au minunat cu toţii. În frunte cu şeful de post. Care mi-a spus:

— Maestre, eşti un adevărat exemplu civic! Când am pus la loc indicatorul, fixându-l de-astă dată în beton armat, ne imaginam că trecuse peste el cine ştie ce trailer sau TIR, de-l putuseră strâmba în halul în care l-am găsit…

— Bine c-aţi lăsat aceeaşi ţeavă! Ca să ştiu ce-am de făcut data viitoare. Dacă era mai groasă, nu ea se strâmba, ci maşina…

— Ai dreptate, maestre! Deocamdată, până data viitoare, eşti matale bun de plată… 250 amenda, 500 cheltuieli de remontare a indicatorului şi-un drum până la noi, să-ţi eliberăm adeverinţa pentru reparaţii. Bine c-aţi scăpat cu viaţă, şi-atât de ieftin!

N-a fost chiar atât de ieftin. Manopera, plus piesele schimbate, s-au urcat şi ele la vreo două mii de lei. Totuşi, mă simţeam mai bine viu, cu două mii în minus, decât decedat şi cu două miare în plus. În concluzie, am optat, până la urmă, pentru varianta nordică. Acolo nu-s chiar atât de numeroase indicatoarele de circulaţie.

Iar în decembrie, pe data de opt, eram deja mutat la Păuleşti. Unde m-am pus pe lucru numaidecât şi-am dus la bun sfârşit volumul al doilea din „Aventuri aproximative”. Şi sper, tot aici le voi termina şi pe celelalte. Aşa cum Francisc, tot la Gruiu îşi continuă opera. Dar şi terenul îl are mai mic, decât era al meu, la Tâncăbeşti.

FRENEZIA FĂR’ DE SFÂRŞIT…

Arareori, de vreme ce suntem la vreo cincizeci de kilometri, iar când se află la Bucureşti, chiar 75, bătuţi pe muchie, ne mai vedem… La telefon. Întrebându-ne de sănătate.

Eu unul, stând, la un moment dat, cam prost cu primul capitol, i-am scris c-am feştelit iacaua, şi că-s pe cale să devin alpinist. În urma unui puseu de tensiune

arterială, atinsesem cote din cele mai înalte. Căţărându-mă chiar până la 25/13.

Munteanu, speriat, m-a luat la întrebări:

— Ce medicament îţi trebuie? Trebuie să existe ceva care să te readucă la normal! Dar ce dracului ai făcut, de-ai ajuns să umbli pe pereţi?…

— Nimic deosebit! Lucrez însă intensiv…

— Perfect! Dă-i înainte, c-altminteri crăpi. Şi totuşi…

I-am spus ce anume îmi trebuia.

Peste două zile îmi telefona:

— Vladimire, ţi-am făcut rost de „Brinerdin”! Eşti salvat…

Am fost. Când, mai târziu, cu totul întâmplător, l-am întâlnit în faţa „Casei Scânteii”, era agitat şi nervos. În stilul său. Când nu-njura decât printre dinţi.

— Ce-ai păţit?

— Mai nimic. Doctorii zic c-am făcut un preinfarct, iar nutriţioniştii că am şi diabet… Cum e cu diabetul ăsta, ştii ceva despre el? E grav, sau doar mă sperie deştepţii ăştia!

— Nu-i grav. Ci doar te mână mai repede din urmă…

— Încotro?

— Spre punctul terminus, ştii tălică unde!

— Atunci nu-i nimic grav, în ce mă priveşte. Chiar îmi convine. Mă pun pe treabă mai serios şi accelerez ritmul de lucru.

— Păi, dacă te-ai procopsit cu cele de mai sus, ar trebui s-o laşi mai moale… Elimini din alimentaţie sarea, hidraţii de carbon, grăsimile şi cafeaua, ca să nu mai zic tutunul…

— Bine că pomenişi de el! N-ai cumva un chibrit? Sarea am lăsat-o, consum doar din cea medicinală, hidraţii nu mă interesează şi nici n-am de-a face cu ei, neştiind nici cine-s tovarăşii… Aşa că, Vladimire, mă-ndur doar cu munca mea. De mine, nici că-mi pasă! De ulcer am scăpat?

Am! Şi scrisei două scenarii. De tebecul lui Mitică Koch n-am mai avut parte. Şi-ai citit ce-am tipărit după aia, şi câte filme am tras. Doar m-ai văzut la lucru. Cât trăgeam dublele, cu actriţa aia despuiată, sub cascadă. Nu mai ţii minte „Tereza şi diavolii”?... Că rămăseseşi cu gura căscată, tot privind la ea. De era să rămânem fără apă, dacă-nghiţeai întreg debitul cataractei...

— Ala film, mai zic şi eu. Iar aşa ceva, ca secvenţa cu pricina, nu se uită. Numai că, asta n-o mai ştiu, a rămas în peliculă, sau ai tăiat-o, care-i situaţia?

— Am tăiat-o! Nu mai era loc în minutaj...

— Păcat!

— Păcătosule! Tu ce mai lucrezi?

— Scriu la „Aventuri aproximative”, un fel de roman autobiografic.

Munteanu a surâs. Chibritul refuza să facă aprindere. Iar când a izbutit să dea foc ţigării, mi-a spus privindu-mă prin perdeaua de fum ce-i camufla ochii de vulpe tânără:

— Întocmai ca şi mine! Bravo ţie. Numai că eu am în lucru trei scenarii, regizez anul ăsta două filme, şi ticluiesc vreo câteva romane. Ducând mai departe pistruiaţii şi roşcovanii mei...

Parafrazând o cunoscută vorbă de duh românească („e bolnav de moarte, şi-ar mânca de toate”), Francisc Munteanu proceda aşijderea. Numai că el nu mânca, ci lucra pe rupte. Cuprins de-o adevărată frenezie a muncii. Fără de sfârşit! Bravo! Viaţa e-naintea lui, şi n-au intrat zilele-n sac...

SCHIMB DE EXPERIENŢĂ

SPRE SOARE-RĂSARE

Zvonuri şi numai zvonuri. Cum că, propus de Asociaţia scriitorilor din Bucureşti, urma să plec într-o călătorie de schimb cultural. Să mai capăt şi eu ceva experienţă. În domeniu.

În cele din urmă, zvonurile s-au transformat în

realitate.

Chemat de Uniunea Scriitorilor, la serviciul relaţiilor externe, o serviabilă doamnă, funcţionând acolo, mi-a comunicat:

— Maestre, trebuie să-ţi completezi fişele de faţă, să te duci la fotograf, pentru pozele de paşaport, fiindcă pleci în răsărit!

— Unde? Cumva spre Japonia, China, Noua Zeelandă?…

— În parte ai ghicit! O iei către soare-răsare, dar nu dincolo de Urali. Faci parte dintr-un mic grup de scriitorii, care se va deplasa în Uniunea Sovietică, pentru un schimb de experienţă de douăzeci şi una de zile… Ceea ce-i foarte convenabil. Vestul, adică cei trimişi acolo, capătă doar câte şapte sau paisprezece zile. Deci, sunteţi în avantaj…

— Şi când pornim la drum?

— Încă nu se ştie precis! Aşteptăm un telefon de la Uniunea Scriitorilor Sovietici… S-ar părea că după 7 noiembrie!

— Bine! Dar de ce mai am nevoie de paşaport din moment ce posed unul, valabil, pare-se, vreo cinci sau zece ani. Am mai fost plecat în străinătate, la neamurile nevestimii…

— N-are nicio valabilitate. Atunci erai turist, acum eşti delegat. Şi vei primi un paşaport de serviciu! Altă mâncare de peşte!

Auzind de peşte, mi-a săltat inima. Ruşii au atâtea mări şi oceane, încât aveam să mă satur de morun, nisetru, păstrugă şi-alte sardele… Dacă nu, chiar şi de icre roşii, de Manciuria, precum şi negre, de Caspica.

Totodată, aducându-mi aminte de necazurile avute cu poza de pe paşaport, când fusesem la Tvardiţa, în R.S. Moldovenească, la părinţii bulgăroaicei, am căzut brusc pe gânduri. Cu ocazia primei vizite, abia pornise să-mi crească şi mie barba şi să capete formă şi contur. Ca

oricărui bărbat serios. La o anumită vârstă. Poza însă, mă arăta, la capitolul „barbă” – fără!

Cu ai noştri, la trecerea graniţei, n-avusesem discuţii. Mă lăsaseră liniştit, nelegându-se de podoaba mea capilar-mandibulară. La Ungheni, o păţisem totuşi. Deoarece un grănicer afabil, care vorbea aproximativ româna, mă rugase:

— Tavarişci pisatei, dai jos boroda! Altminteri, nu trecem… Legea spune să arăţi ca la foto… De unde recunoaştem, dacă lipit barbă?

Oricât m-am străduit să-l lămuresc că nu-i altă persoană în locul meu, demonstrându-i că trag la cântar, tot cât şi-n poză, lăsându-mă niţel peste el, grănicerul a râs, dar a insistat:

— N-are ce facem!…

— Dom’le, zău că nu-i lipită! Uite, trag de ea, să vezi că-i crescută natural…

Neavând altă soluţie, m-am retras în camera de toaletă, de 80/80 (cm), şi mi-am ras frumuseţe de barbă. Apelând la trusa de manichiură a nevesti-mii. Mai cu foarfeca de unghii, mai cu cea pentru pieliţe, într-o jumătate de oră am fost gata la apel. Arătând ca o aschimodie. Cu floştomoace de păr, pe ici pe colo.

Încântat că putea respecta legea, grănicerul m-a bătut pe umăr.

— Haraşo! Foarte bun… Acuma nu semeni cu nimeni! Nici cu foto, nici cu pisatei de înainte. Alt om, acuma. Trebuie întreb dacă dăm drumul la dumneata. Pentru că eşti altfel… Vorba lu’ tata, uite drăcie-n pălărie. Aşteptam puţin…

Abia ajuns la neamuri, m-a bărbierit ca lumea cumnatumeu. Având un brici Solingen. De dinainte de război. El utiliza o maşină de ras electrică. Pe care eu, însă, n-am putut-o folosi. Având senzaţia că mă electrocutează la fiece apropiere de răsadurile de păr ce

le-aveam pe obraji.

În orice caz, de astă dată urmând să mă trag în poză cu barba existentă, nădăjduiam să nu mai am necazuri. Iar pe 30 octombrie, mi s-a telefonat că plecăm pe 16 noiembrie. Ca să am suficient timp pentru pregătirile de călătorie. Că doar nu mă duceam la Ghermăneşti sau Gruiu, ci taman la Moscova şi Leningrad. Unde-i frig, nu glumă.

TENTATIVA DE TRECERE A FRONTIEREI

(*reuşită, însă legal*)

Încă de pe la 22.30, mă vânzoleam pe peronul liniei la care trebuia să tragă expresul Sofia-Moscova. Nevastă-mea depunea toate eforturile să mă astâmpere, fără succes, iar eu mă străduiam să arăt cât mai calm. Zadarnic însă. Şi-aveam şi motive. Aflasem cine-mi sunt tovarăşii de grup: Aurel Mihale şi Haralamb Zincă.

Pe cel dintâi, avusesem ocazia să-l cunosc cu mulţi ani în urmă. Când machetam un catalog al cărţii româneşti, pentru o expoziţie internaţională. Bineînţeles, nu cu dânsul „compusesem" catalogul, ci cu Radu Lupan. Mihale era cu avizarea, doar. Fiind vicepreşedinte la Comitetul de stat pentru cultură (cum i se zicea pe-atunci).

Domol, blajin şi afabil, examinase răbdător macheta. Pagină cu pagină. Propunând vreo trei sau patru modificări. Insignifiante. Ne tratase şi cu cafele, ne zâmbise mai tot timpul, dar rareori scosese vreo vorbă. Numai dădea din cap. În majoritatea cazurilor, aprobativ. Mi-am zis c-o fi vreun timid. Ei bine, nu putea fi. Participase la războiul împotriva trupelor fasciste, ajungând până la Budapesta. Ca ofiţer în armata română. Armată al cărei eroism îl descrisese în interesante romane.

Sosise şi dânsul din vreme. Inexplicabil era faptul că mă… recunoscuse numaidecât. Salutându-mă cordial. În pofida camuflajului (barba). L-am luat să i-o prezint şi pe nevastă-mea, şi Mihale s-a dovedit mai mult decât un

gentleman. Sărutându-i mâna. Ceea ce englejii nu prea fac. Nici în filme.

Când s-a ivit şi Zincă, starea de tensiune a crescut. Venise cu vreo cinci minute înainte de plecarea expresului. Expresul însă – nici gând să-şi facă apariţia. Mai întârzie el, omul, darmite un tren, în care-s sute de oameni!

Cu Haralamb Zincă, he, he, aveam alt gen de relaţii. Exista chiar şi-o oarecare prietenie. Ne ştiam de mult. Din ’53. Eram amândoi la „Espla”. Eu tehnoredactor, dânsul redactor. Având de discutat asupra unei cărţi, de care sengrijea personal, i-am zis-o în faţă:

— Meştere, totu-i bine şi frumos, şi cum scrii, şi cum arăţi ca bărbat, însă nu-mi place deloc pseudonimul matale!…

— De ce? s-a interesat autorul.

— Nu-mi sună la ureche! Zincă? Tablă galvanizată, metal neferos sau materie primă pentru turnat oţeluri speciale? Până azi n-am auzit un nume de familie atât de ciudat. E nemţesc? Cehoslovac, cumva?

— Nici ceh, nici slovac, iar nemţesc cu-atât mai puţin! mi-a zâmbit parşiv scriitorul, prinzându-mă în offside. După cum este bine ştiut, nici nu există vreo limbă cehoslovacă. În schimb, e plină Prahova de el…

Peste ani, la Păuleşti şi Găgeni, aveam să dau peste zeci de familii cu numele Zincă. Avea dreptate!

H. Zincă, în ’53, era doar un tânăr scriitor, nespecializat în vreun gen aparte, cum avea să fie mai târziu. Devenind un maestru al romanului poliţist şi de aventuri. În schimb, nu se lăsa uşor călcat pe bombeu.

— Decât să-mi aleg, ca pseudonim, numele cine ştie cărui celebru scriitor, Sadoveanu sau Vlahuţă, prefer să semnez aşa cum semnez. Şi nici nu risc să compromit faima altora, de mult stabilită, cu încerceările mele de proză oarecare…

Chestia asta mi-a dat serios de gândit. Chiar atunci.

Pe loc. Şi l-am întrebat, oarecum jenat:

— Crezi că semnând şi eu întocmai ca Tudor Muşatescu, o să se-aleagă dramaturgul cu fesul turtit?…

— De! Niciodată n-ai să mai poţi scrie un „Titanic-vals”. Ori îţi cauţi alt vapor, ori porneşti să-ţi depistezi vreun pseudonim mai acătării. Ce vină are Tudor Muşatescu?

— Are! Că mi-i unchi de-al doilea…

— Vai de capul lui! a chicotit Zincă.

— Ştii ce, mă frate, ia să trecem noi la oile noastre. Adică la mine şi la tălică. Zincă rămâne Zincă, scriitorul, iar eu, tot eu, tehnoredactorul.

— Păi cine a-nceput discuţia asta fără rost? Eu?

În următoarele trei sau patru ceasuri ne-am aşternut pe poveşti, atât de interesante, încât, cufundaţi în destăinuiri, nici nu observasem că ceilalţi redactori părăsiseră biroul, deranjaţi de vorbăria noastră, amplificată deseori de exclamaţii zgomotoase.

Şi-am rămas mulţumiţi unul de altul. Stabilind nişte relaţii reciproc amicale. Fără să săpăm mai adânc la rădăcină. Până şi numele de Zincă nu mă mai supăra. Am o ureche muzicală absolută. Încât e suficient să găsesc ce se află în dosul unui sunet, ca să-mi devină agreabil. De-aceea consum, laolaltă, şi Shakin’s Stevens, şi Bach. O blasfemie, vor zice unii. Dar sunt în eroare.

După îmbrăţişările şi cele de rigoare, totdeauna prezente la un îndelung rămas bun, trenul, şi-aşa fiind în întârziere, a pornit să lunece pe şine. Bulgăroaica îmi făcea semne cu mâna, încercând să meargă pe lângă garnitură, pentru a nu mă scăpa din priviri. Iar eu, disperat, băteam cu pumnul în geamul ce nu voia să se deschidă, să-i atrag atenţia că poate, ferească Dumnezeu, să cadă sub roţile trenului.

Spre norocul meu, n-aveam partener de cuşetă. Zincă şi Mihale se procopsiseră. Fiind siliţi să coabiteze. Unul

sus, iar celălaltul la parter. Compartimentele elegante, curate, prevăzute cu tot ce-i trebuie omului la drum, erau doar de două persoane. Mă rog, călătoream şi noi ca domnii. Clasa I.

Am intrat în vorbă cu însoţitoarea vagonului. O rusoaică simpatică, dolofană bine şi cam trecută. Deci, cu experienţă. Ceea ce s-a dovedit numaidecât. Vorbeam amândoi aceeaşi limbă. Eu, prost ruseşte. Dânsa, şi mai deteriorat româna. Amestecând, uneori, şi cuvinte bulgăreşti. De unde-am dedus că circula de multă vreme pe traseul Sofia-Moscova. Şi invers.

— Madam, ia rumiński pisatei…

— Balşoi! Sto kilogram?…

— Niet! Sto gram vodki, ca să pot dormi. Spati, înţelegi… Să mă culc imediat!

— Bine. Aducem.

Întrucât la Ungheni se procedează la schimbarea roţilor la vagoane, ruşii având căi ferate c-un ecartament mai larg decât al nostru, garnitura zăbovea ceva mai multişor. Peste un ceas şi ceva.

Incapabili să aţipim, asistam tustrei, privind pe ferestrele vagonului, la operaţiile întreprinse de „ceferiştii” sovietici. Care, montând sub noi tot soiul de cricuri uriaşe, săltau vagonul ca pe-o nimica.

Afară, în special datorită beznei străpunse de lumina ceţoasă şi chioară a felinarelor gării, nu eram în stare să disting mai nimic. Auzeam însă larmă, glasuri de oameni vorbind ruseşte, moldoveneşte şi alte limbi din zonă (probabil ruteană şi ucraineană), ţipete de copii, muieri chirăind. Din când în când, mai trăgea lângă noi câte-un tren local, asupra căruia năvălea liota pasagerilor de noapte. Pretutindeni, forfotă. Din care nu se vedea nimic.

La un moment dat, făcându-mi-se o sete crâncenă, de-aş fi băut un poloboc de apă, i-am zis lui Zincă:

— Mă duc până la bufetul gării, să văd ce-au de băut!

O mai fi timp?

— Ba bine că nu! m-a informat detectivul H. Z.

Luând-o de-a dreptul, trecând peste linii, mai orbecăind, mai întrebând câte-o umbră ce-mi ieşea în cale, am dat, în sfârşit, şi de gară. Şi de bufet. Unde domnea o hărmălaie infernală. Lumea comanda, cei de la bufet serveau cam în dorul lelii, şi reclamaţiile curgeau gârlă. Oral.

În ruseasca mea aproximativă, l-am rugat pe cel mai reprezentativ dintre barmani:

— Imeite ceva?

— Dă-o bre, pl moldovineşti, c-avem di tăte! m-a informat personajul. Ce-ai vré?

— Cinci sticle de bere, pateuri cu brânză, ceva chifteluţe prăjite, o bucată de cârnat ceva mai mare, şi… Şi cam atât!

Uitându-se mirat, probabil de dimensiunile mele şi-ale comenzii, bufetierul m-a servit prioritar. Apoi m-a-ntrebat, când a avut totul lângă el:

— Ai carzâncă?

— N-am! Dar ce-i aia?

— Sacoşă, bre!

— Am! Dacă-i vorba de sacoşă, atunci am…

După ce mi-a orânduit, ca lumea, sticlele şi pacheţelele, burduşindu-le zdravăn în agregatul de transport, mi-a surâs amabil, spunându-mi:

— Ia ieşi matali cu şinşi rubli! Atâta faşi socoteala…

— N-am decât vreo trei, rămase de-acum patru ani, când am mai fost la neamurile nevesti-mii… Primeşti lei?

— Primesc! Că-mi prind ghine, când mă-o prin Ieşi!…

Luându-mi sacoşa la umăr, i-am mulţumit din inimă pentru amabilitate, şi-am luat-o la goană. Să nu plece trenul fără mine.

Şi-am bătut cale-ntoarsă. Zbătându-mă printre pasagerii care continuau să invadeze peronul. Cu chiu cu

vai, am izbutit să dau şi peste „izpres”. Care, din păcate, tocmai pornea încetişor, să lunece spre destinaţie. Îngrozit, Zincă şi Mihale mă aşteptau în dreptul uşii.

— Dă-i mai repede, că rămâi de căruţă!…

Gimnast perfect, încă din copilărie, când eram un slăbănog bănuit de the pulmonar, mi-am amintit cum se fuge. Şi-am izbutit performanţa de-a ajunge din urmă vagonul. Urcat, în stil tras, de bunii mei prieteni. Cu care ocazie, izbindu-mă, şi eu şi sacoşa, de treptele metalice ale scării, s-au spart toate sticlele de bere.

Retraşi în compartiment, să verificăm realitatea, s-a constatat că dezastrul era total. Cioburile intraseră în pateuri, printre chiftele şi bucata de cârnat.

— Cârnaţul e salvat! a exclamat Zincă, examinându-l mai atent. E-atât de tare şi uscat, încât n-ar pătrunde în el nici cuţitul, darmite nişte biete ţăndări de sticlă… Mai curând s-ar zice că-i un soi de ghiudem.

— Bun, şi-ăla!

— La ce?

— La mâncat! Uneori… Alteori, poate servi şi ca bumerang. Cu singura deosebire, că bumerangul se-ntoarce singur, în vreme ce ghiudemul nostru n-aş prea crede.

Şi chiar c-a fost bun!

PRIMIRE ÎN DOUĂ FAZE – MAI ÎNTÂI DELOC ŞI-APOI FIERBINTE

Odată debarcaţi pe peron, cu arme şi bagaje, nu ne-a întâmpinat nimeni. Deşi doamna de la Uniunea scriitorilor ne dăduse toate asigurările că vom fi aşteptaţi la gară.

— Ce-i facem, frate Zincă? l-am luat la rost pe Harry, ca pe unul ce avea oarecari cunoştinţe în domeniul respectiv.

— Aşteptăm!

— Nu-i mai bine să luăm un taxi, şi să ne ducem la sediul lor?

— Nu!

— De ce? Explică-mi şi mie, ca să nu mor prost…

— Ca să nu încălcăm protocolul, de-aia! Şi-apoi, mai sunt două aspecte. Unu: n-avem cu ce plăti taxiul. Doi: n-ai să mori mai deştept, ascultând explicaţiile mele… Prefer să mă citeşti. E mai profitabil!

Ne-am aşezat pe geamantane. Să fim lesne văzuţi. Mai ales că eu, având şi-un gabarit depăşit, de tip „large vehicle”, atrăgeam privirile tuturor celor ce treceau pe lângă noi. Şi care numai la mine se uitau. Cu osebită simpatie. Chiar surâzându-mi.

Când, în sfârşit, a apărut şi delegaţia, compusă dintr-o doamnă durdulie şi vioaie, însoţită de-un tânăr suplu, aproape prăjină, nu către mine s-au îndreptat, ci direct spre Zincă.

— Bine ai venit, tovarăşe Zincă!

Apoi, dându-şi seama că mai eram şi alţii prin zonă, adică eu şi Mihale, ni s-a adresat şi nouă:

— Scuzaţi de întârziere! Însă-i cam dificil cu circulaţia rutieră la noi. Maşini multe, lume puzderie.

Delegata Uniunii Scriitorilor Sovietici, vorbea o românească impecabilă. Apelând şi la zicale populare. Zincă ne-a prezentat-o, fiindu-i o mai veche cunoscută, iar apoi ne-a recomandat şi pe noi. Pentru ca doamna să-i declare, după ce ne-a declamat numele însoţitorului:

— Îi ştim prea bine pe dragii noştri oaspeţi! Dânsul trebuie să fie romancierul Aurel Mihale, mult tradus la noi (şi-a arătat cu capul în direcţia personajului denumit), iar celălalt tovarăş, Tudor Muşatescu… Ba nu, greşesc, staţi să mă uit niţel în carneţel. Abia după ce şi-a descifrat însemnările de serviciu, a fost în stare să-mi precizeze identitatea, spunând în completare: „aşa, va să zică, Muşatescu, şi Vlad… E bine?”

— Mai mult decât bine! a apreciat Zincă diligenţa delegatei. De altfel, e şi uşor de confundat cu unchiu-său.

E mare cât „Titanic”-ul, iar „Vlad” se poate oricând confunda cu „vals”… La Bacău, odată, chiar fusese trecut pe-un afiş de mână: „Titanic-Vlad”, comedie de Vals Muşatescu.

Delegata, politicoasă şi diplomată, mi-a adresat numai mie:

— Să mergem, maestre. Mai întâi la Uniune, unde sunteţi invitaţii noştri, la o masă de bun venit. Aveţi prieteni la noi. Chiar Boris Laskin mi-a povestit ce frumos l-aţi primit la casa dumneavoastră de la ţară… Şi că, datorită unui caracter deosebit, vă pricepeţi la arta culinară de calitate. Astăzi vă oferim ocazia să apreciaţi şi bucătăria rusească…

— Vă mulţumesc din inimă, frumoasă doamnă! Şi fiţi liniştită, am s-o apreciez din toate punctele de vedere. Calitativ şi cantitativ. Dar să nu vă pară rău cu ideea cu masa de bun venit! Că eu, când călătoresc, zvârl peste bord orice principii dietetice… Şi mănânc de sting, nu altceva!

Tânărul mi-a înşfăcat o parte din geamantane, Zincă şi Mihale şi le-au luat pe-ale lor, plus unul, mai greu, din garnitura subsemnatului, şi-am pornit spre ieşirea din gară. Cale de vreo jumătate de kilometru. Pe drum, doamna delegată le turuia vioaie, punându-ne la curent cu programul din ziua aceea. Constând din prânzul oficial, de primire, cazarea la hotelul „Belgrad”, odihna de după-amiază, iar seara – spectacol. La „Bolşoi Teatr” (opera ruşilor moscoviţi). Unde aveam să „vizionăm” baletul „Giselle” al franţuzului Adam.

Când m-a văzut cât eram de reprezentativ, cu şuba pe mine, căreia îi adăugasem şi-un guler de blană flocănoasă, de nici nu mai mi se putea distinge figura, mai ales că-mi trăsesem pe cap şi căciula cu urechiere, şi mai purtam şi bastonul de bam-bus, gros cât o prăjină de sărituri la ştachetă, şoferul a ţâşnit de pe locul său, repezindu-se să-

mi deschidă portiera din spate. Unde m-a rugat să rămân singur. Cât mai pe centrul de echilibru al maşinii. Deşi era un „Zil”.

Ceilalţi s-au instalat într-o „Volga”, mai puţin impozantă, pe mine rămânând să mă-nsoţească doar lunganul. Aşezându-se în faţă, la dreapta şoferului.

Şi-am demarat în trombă. Şoferii moscoviţi mânând, după cum aveam să observ şi mai târziu, ca nişte campioni de curse (formula II). Mai întâi spre hotel „Belgrad”, unde urma să ne lăsăm geamantanele, iar apoi, fără zăbavă, direct la sediul Uniunii Scriitorilor.

Când am pătruns în curtea Uniunii l-am întrebat pe Serghei, afabil şi respectuosul meu însoţitor, care mă ajutase să-mi las cele şase geamantane la garderoba hotelului, neîngăduindu-mi să pun mâna pe ele:

— Unde-i blocul?

— Cale bloc?

— În care aveţi sediul! Unde lucrează preşedintele, vicepreşedinţii, secretarii, funcţionarii şi toate celelalte personalităţi din serviciile Uniunii voastre…

— Acesta-i sediul! mi-a arătat Serghei o grămadă de clădiri fără etaj, dispuse în semicerc, împrejmuind uriaşa ogradă. Este palatul conţilor Rostov, cei pomeniţi de Lev Nikolaevici… În „Război şi pace”! Şi-i mai mult decât un monument istoric, e şi unul de istorie a literaturii ruse. Anume păstrat astfel, fără nicio intervenţie arhitectonică exterioară. Numai interioarele au fost reamenajate, în conformitate cu cerinţele contemporane…

Coborând din maşini, delegata ne-a invitat să-i onorăm biroul serviciului său, destinat în exclusivitate relaţiilor cu ţara noastră. Acolo urma să ne lăsăm paltoanele, pentru ca după aceea să ne ducem la „Lităom”.

Intrigat, am întrebat, luându-l pe Serghei mai la o parte:

— Nu-l puteam vizita după ce luam prânzul? Şi ce-

nseamnă „Lităom”?

— Păi acolo vom lua masa! „Lităom” este o denumire prescurtată pentru „Casa scriitorilor”. Unde există, numai pentru oamenii de litere şi invitaţii lor, precum şi pentru oaspeţii de peste hotare, un restaurant destul de încăpător, cu două saloane, un bufet, o cafenea, un bar de zi şi-un altul de noapte, săli pentru şedinţele Uniunii, de diverse dimensiuni, în funcţie de importanţa reuniunii şi-a temei puse în discuţie, precum şi multe alte încăperi cu destinaţii festive sau protocolare…

Între timp, cât discutasem cu Serghei, doamna noastră se întreţinuse cu Mihale şi Zincă. Transmiţându-le numai veşti bune. Mai întâi că Zincă era poftit de editura „Progress”, interesată să-i traducă „Ora H”, iar Aurel Mihale avea să primească, în valută, o anume sumă de bani. Pentru cărţile ce-i apăruseră, până atunci, în Uniunea Sovietică. În plus, ne-a transmis membrilor grupului nostru, adică treimii noastre, câte un plic. Conţinând diurna. Pentru achitarea hranei de fiecare zi, şi efectuarea unor cumpărături. Diverse amintiri, destinate rubedeniilor şi prietenilor. Ca să ştie şi ei c-am fost în U.R.S.S., şi nu i-am uitat.

— Şi-acum să mergem la masă! ne-a invitat tot dânsa. Este ora cea mai potrivită, deoarece autorii noştri se prezintă mai târziu la restaurant…

Pornind spre „Lităom”, am descoperit şi „blocul”. Clădit recent, ca anexă la palatul conţilor Rostov. Fără a-i deteriorara perspectiva. Aflându-se ceva mai la o parte de sediul propriu-zis al Uniunii.

Într-adevăr, în saloanele restaurantului nu se găseau decât vreo două sau trei mese ocupate. Iar după ce ne-am aşezat şi noi, la una mai măricică, de şase persoane, imediat am fost asaltaţi de-un ins elegant, precum şi de două fetiţe drăguţe şi zâmbăreţe, ospătăriţele localului.

— Tovarăşe Şapira, avem de ospătat delegaţia

română! l-a anunţat şefa serviciului de care depindeam noi. Ne-aduci lista de bucate, sau ne lăsăm pe mâna dumitale?

Desigur, doamna se exprimase în ruseşte. Însă, cu câtă rusească mai ştiam şi eu, rămăsesem înlemnit auzind numele de Şapira. Şi m-am uitat extrem de atent la personaj. Nu semăna deloc cu şeful alimentaţiei casei scriitorilor bucureşteni. Care, ca o ironie a sorţii, se numea tot… Şapira.

— Mă ocup personal de masa românilor! mai întâi or să le-aducă fetele câteva gustări!

Cele câteva „zakuski”, după cum anunţase Şapira, fuseseră vreo zece la număr. Pateuri, sardele, batog, roşii cu smântână, icre, negre şi roşii, măsline, rotocoale de cârnăciori iuţi, castraveciori, sălăţică de ardei kapia, cu usturoi şi iaurt.

— Ce părere ai despre vin, maestre? m-a întrebat şefa secţiei române îmbujorată la faţă, şi extrem de încântată de colaborarea noastră.

— Epocal! Ce sort o fi fost, căci am impresia că-i ceva deosebit!

— Scrie pe etichetă! m-a informat Zincă.

— Stărâi zamok! Cum se traduce asta? Starîi, aş mai şti ce-nseamnă, însă „zamok”, mărturisesc cinstit că nu mi-e cunoscut cuvântul…

— „Castelul bătrân” mi-a spus Serghei, dovedind că nu-şi pierdea timpul de pomană la facultate.

Când am luat din nou la lectură eticheta, ruşinat de lipsurile mele, am mai descifrat ceva, tipărit cu litere mici, la baza acesteia. Textul suna aşa: „Produs românesc, podgoriile Târnava Mare”.

— Crezi că mai putem mânca şi-altceva? m-a întrebat maliţios Zincă.

— Bineînţeles! am precizat eu. De-abia acum simt cum mă păleşte foamea…

Spre încântarea ruşilor reuniţi, reprezentaţi de doamna noastră, Serghei şi ospătăriţele care-l chemaseră şi pe şef să mă vadă în acţiune, am apreciat corespunzător. Tot ce-a urmat. La cel mai înalt nivel.

Mai schimbând impresii, mai răspunzând la unele întrebări despre lucrările asupra cărora trudeam, deodată m-am pomenit că-ncep să mi se lipească ochii. Observând, cu sagacitatea ce-o caracteriza, şefa secţiei s-a interesat, adresându-se tuturor:

— N-ar fi cazul să vă odihniţi un pic? Diseară avem de mers la „Bolşoi", şi-ar fi păcat să moţăiţi şi-acolo…

BALERIN SOLIST – DE EXCEPŢIE!

Am dormit ca un buştean. Până-n jur de orele 18. Când m-a trezit telefonul. Era scumpul de Serghei. Care mă mobiliza:

— Maestre, ce-i cu matale de nu cobori în hol? Ai uitat că mergem la „Bolşoi"?… Peste o jumătate de oră trebuie să fim la operă! Ori nu te simţi bine, cumva?

— De ce să nu mă simt?

— Poate ţi-a picat greu bucătăria rusească!

— În privinţa asta să nu-ţi faci iluzii cu mine… Mie nu-mi pică greu nicio bucătărie! Mă simt tânăr şi forte…

Urcaţi rapid în taxiul angajat anume pentru grupul nostru, ei pe bancheta din spate, iar eu lângă şofer (acelaşi din dimineaţa debarcării noastre), după o cursă demenţială, mai spectaculoasă ca acele de la Le Mans, eram în faţa operei „Bolşoi Teatr". Unde, ca să obţii un bilet, trebuia să aştepţi luni de zile. Fiind oaspeţi de marcă (încă nedepusă), primisem locuri în primul rând, cel al fotoliilor de onoare.

Când s-a lăsat cortina, după încheierea primului act, eram incapabil să rostesc vreo vorbă. Rămăsesem ţintuit în scaun. Văzusem zei şi zeiţe, evoluând pe scenă în stare de imponderabilitate, luându-şi, uneori, şi chip de om.

Pe când mă plimbam şi eu, privind uimit la

decoraţiile uriaşelor saloane, m-am pomenit bătut pe umăr. Era Serghei. Care-mi întindea un plic.

— Mi l-a dat şefa, să vi-l transmit neapărat, chiar din seara asta!…

— Sper să nu fie vreo veste proastă de-acasă!

— No problem! Vestea-i bună, şi vă parvine din partea noastră, a celor de-aici… Văzându-se cu şeful, şi raportându-i cum a decurs prima întâlnire cu delegaţia, aceasta a dispus să vi se acorde un spor de 50%!

— De personalitate?

— Excelent spus! Având în vedere gabaritul şi pofta de viaţă pe care le posedaţi, s-a considerat ca insuficientă diurna, acordată iniţial… Şi a fost majorată cu 50%…

Când se apropia şi finalul spectacolului, care mă copleşise emoţional, de-mi fâlfâia cordul ca un drapel bătut de vânt, am simţit nevoia să părăsesc sala. Mă înăbuşeam, nu altceva. Voiam să ies niţel la aer curat, să-mi oxigenez creierii, şi să mă reîntorc cât mai degrabă.

N-a fost să fie aşa!

Deoarece ieşirea din „Bolşoi” nu era posibilă, întrucât uriaşele porţi erau închise, m-am răzgândit. Şi-am căutat toaleta bărbaţilor, să-mi răcoresc faţa şi să-mi limpezesc ochii la vreuna din nenumăratele chiuvete de-acolo. Am reuşit cu brio. Apelând la o sală de toaletă ceva mai retrasă, cred că pe la etajul al doilea. Mi-a plăcut moderna utilare de-acolo. Mai ales când dibăcisem cum se pun în stare de funcţiune aerotermele. După ce-ncercasem toate butoanele. Producând astfel, la una din ele, şi-un mic scurtcircuit. De n-a mai mers deloc, ci-a emanat doar niţel fum.

Vrând să-mi reocup cât mai repede locul, m-am grăbit să cobor. Atunci s-a produs încurcătura. Fiindcă n-am mai nimerit drumul. Şi-am brodit, deschizând o uşă ce mi se păruse a fi cea din dreptul rândului meu de fotolii, într-o sală de repetiţii.

Unde, altă echipă din personalul operei, secţia balet, exersa în costume de oraş, fără surtuce, bineînţeles, una din cele mai dificile scene din „Gayaneh”, al lui Aram Haciaturian. Anume „dansul săbiilor”! Acompaniaţi de orchestra „Bolşoi”-ului, care făcea să se cutremure pereţii, înregistrată pe-un magnetofon de cel puţin 200 waţi, zecile de luptători se-nvârtejeau vijelios prin vasta încăpere, într-un iureş incredibil. Rămas cu gura căscată, m-am pomenit privit cu deosebit reproş de maestrul de balet, care conducea operaţiunile.

Şi, niciuna nici două, spunându-mi ceva ce n-am înţeles, m-a împins în cercul unor alţi bărboşi, care m-au luat de bun, sucindu-mă şi-nvârtindu-mă pe toate părţile.

Nemulţumit de evoluţia mea, maestrul a strigat din toate puterile:

— Iscio raz!

Magnetofonul a pornit din nou să bubuie. Şi, până ce maestrul de balet n-a fost total satisfăcut, n-am putut scăpa din încleştarea dansului săbiilor. Abia când şi-a dat seama că-s străin de echipa sa, m-a întrebat curios:

— Kio vî, moi milâi pareniok?

Adică, voia să zică „cine-mi eşti tălică, puştiulică?”. Şi l-am lămurit anevoie, rusească mea nefiind din cele mai pure:

— Ia rumînski turist! Pisatei!

— Oho! Oceni priatno…

Dezamăgit că n-avusese ocazia să-ntâlnească un balerin solist, de la Opera română, maestrul de balet m-a condus până-n holul „Bolşoi”-ului. Unde eram aşteptat de întreg grupul nostru. Speriat de dispariţia subsemnatului. I-am prezentat amabilului maestru, iar acesta i-a felicitat. Pentru participarea mea la „dansul săbiilor”. Mărturisindu-şi regretul:

— Jalko mnie, şto ne imeiem i mî takovo zdorovovo balerina!

— Ai înţeles ce-a spus baletmeisterul?

— Nu prea! am mărturisit cinstit. Ceva cu zdorovoi, balerin, asta am mai priceput, oarecum, însă restul doar prin deducţie…

— Îi pare rău că n-are, şi-n corpul de balet, un solist atât de trupeş! Cam asta ar fi traducerea exactă! m-a lămurit Serghei.

FOLCLOR AUTENTIC – ÎNSĂ
LEJER „MODERNIZAT”.

Aproape o săptămână am colindat, în grup restrâns, muzeele şi locurile memorabile ale Moscovei. Am fost şi în casa lui Lev Nikolaevici Tolstoi. Încât, către sfârşit, într-o seară, ne-am declarat la capătul puterilor.

Ne era clar că ne mai rămăseseră multe de văzut, dar timpul nu ne mai îngăduia. Mai aveam o singură zi la dispoziţie, pentru rezolvarea a nenumărate şi variate chestiuni personale: cărţi, albume, discuri şi-altele.

Aşa că, din dimineaţa următoare am schimbat decorul. Cutreierând magazine. Mihale, care primise nişte parale, de la Fondul lor literar, s-a oferit să-mi împrumute ruble. Văzându-mă că-mi lăsa gura apă, tot privind la un aparat de radio portabil, cu vreo 20 de tranzistori… Riga”, cu 8 baterii R20, cinci lungimi de undă, plus UKW (modulaţie de frecvenţă). O bijuterie, nu altceva. De vreo cinci chile. Piesă de rezistenţă, care era în stare să satisfacă şi-o sută de nuntaşi.

— Să-mi iau, să nu-mi iau? l-am întrebat pe Zincă.

— Ia-ţi! Aşa ceva nu găseşti pe toate drumurile.

Ne-am cumpărat tustrei câte-o „Riga”. 167 de ruble. Bucata.

Dacă n-am fi nimerit pe strada Gorki, o magistrală de dimensiuni americăneşti, întocmai cum arătau şi blocurile din centrul Moscovei, de peste douăzeci şi şase de etaje, sau şi mai mult, nu m-aş fi procopsit cu piesa aceea, pe care-o mai am şi-acum.

Seara, am sărbătorit evenimentul la restaurantul „Budapest”. Permiţându-ne un adevărat festin. Şi pentru achiziţiile făcute, şi pentru prietenia noastră. Salonul, decorat folcloric, era plin de lume. Din cea mai amestecată. Mulţi ruşi, dar şi mulţi străini.

Niţel intimidaţi, ne-am distrat totuşi corespunzător mijloacelor noastre. Destul de apreciabile totuşi. Mihale încasase o sumă considerabilă, din care îmi mai împrumutase şi mie, iar Zincă, nici el nu stătea prost.

Orchestra, după ce ne umflase capul cu un potop de şlagăre mondiale, predominând rock’n’roll-ul şi alte shake-uri, şi-şi luase o pauză de masă, şi-a reocupat locurile de pe podium. Iar solista, o fetiţă drăguţă şi iabraşă, a anunţat în gura mare, din dorinţa de-a depăşi decibelii emişi de clienţii aşezaţi în jurul meselor:

— În minutele următoare, dragi oaspeţi, vă vom oferi un program de muzică populară. Pentru început, voi interpreta una din cele mai cunoscute şi apreciate piese folclorice.

C-un glăscior agreabil, nervos şi bine impozat, solista ne-a cântat, aplaudată ritmic de întreaga asistenţă, inclusiv, mai ales, de grupul nostru: „Ionel, Ionelule, nu mai bea băiatule!” Într-o românească perfectă. Entuziasmată de primirea ce i-o făcuse publicul, ingenioasa cântăreaţă ne-a mai oferit o „piesă folclorică” celebră. Interpretând-o, în engleză. Şi care se intitula „Johnnie is the boy for me”. O ştiam prea bine. De-acasă. Unde se chema „Sanie cu zurgălăi”.

ZAVEDEI – SUTĂ DE LEI

AM NEVOIE DE-UN FACTOTUM, VĂ ROG!

După cum aţi dedus, probabil, din capitolele precedente, totdeauna mi-au plăcut vitaliştii, oamenii care nu se dedulcesc la lene, şi nici nu se dau bătuţi. Oricât le-ar fi soarta de-mpotrivă. Chit că-s măcinaţi uneori de reumatisme rebele, care-i ţintuiesc la pat, sau de alte boli,

cei pe care-i preţuiesc şi-i admir sunt făpturi încăpăţânate, luptătoare, dinamitarde, care se scoală din culcuş, în pofida vitregiilor maladiei care-i ţine locului, întoiegindu-le mădularele şi tulburându-le mintea, sau acordându-le aparenţa (nedreaptă) c-ar fi săriţi de pe şine.

Printre exemplarele care mi-au plăcut, dar m-au şi scos mereu din belea, era unul, meşterul Zinovie. Pe care, ulterior, nu ştiu din ce pricină, l-am botezat Zavedei.

Pe vremea când mi-a fost dat să-l cunosc, locuiam de peste douăzeci şi cinci de ani (vă daţi seama? aproximativ 1/4 secol!) pe Calea Moşilor, la nr. 172.

Fiind o casă tip vilă, pentru o singură familie, de mai multe persoane, şi-ncă bine încropită, fusese capabilă să scoată bănuţii necesari pentru chiria şi întreţinerea ei; dura încă de prin 1920, imediat după încheierea socotelilor cu primul război mondial. După ce-i trecuse prima tinereţe şi maturitatea, intrase însă în plină senectute. Bâţâind din toate măruntaiele. Ba se spărgeau, plesnind la cel mai slab geruleţ, ţevile instalaţiei de apă, ba-i ruginiseră burlanele şi jgheaburile, aproape putrezind vegetal, încât la prima ploaie te pomeneai cu diluviul în casă, în loc să fie alungat în afara acesteia de elementele mai sus pomenite, ba-i săreau siguranţele de la tablou. Sau te trezeai cu tavanul în cap, fenomen posibil la orice oră din zi şi din noapte. Întrucât boierii ce-o construiseră ţineau să aibă plafoane ornamentate, lucrate în ipsos şi gips, şi-apoi bronzate şi-argintate.

— Măi copilă bună, îi spuneam deseori nevesti-mii, n-ar fi mai bine să ne mutăm la bloc? Facem un schimb, oferim ceva în plus amatorului, pentru cheltuielile de transport, şi scăpăm de grozăviile de-aici!

— Nu mai e cazul, măiestrică! m-a lămurit pe neaşteptate. De mâine, după cum m-a asigurat mama Anuţa, n-o să mai avem niciun necaz. Acum, după ce s-a prăpădit bietul Gheorghe, are un soi de chiriaş, care-i

plăteşte câţiva leuţi, lunar, doar ca să-şi lase uneltele de lucru la dânsa. Ei bine, ce crezi că-i individul?

— Vreun profitor, care se bucură de mintea ei slabă…

— Da' de unde… E-un om tare cumsecade. De profesie, ţine-te bine, meşter instalator, geamgiu, lăcătuş-mecanic, electrician şi specialist în gaze. Angajat la ICRPTRS. Pentru întreţinerea tuturor instalaţiilor aflate în dotarea întreprinderii. Care-i răspândită prin mai toate sectoarele capitalei, având câte-un atelier în fiecare din ele.

— Interesant! Dacă-l avem la îndemână, poate ne mai ajută. Vine des la mama Anuţa?

— Bineînţeles! mai ales în ultimul timp. De când s-a rugat să-i ofere şi masa de dimineaţă şi de prânz, ca un fel de pensiune. El procură toate alimentele de bază necesare şi-i plăteşte numai manopera. Ca să-i vină, de fapt, într-ajutor… Cu spălătoria, la domiciliul clienţilor, au început să cam scârţâie treburile. Lumea îşi cumpără maşini de spălat „Alba-Lux", de toate tipurile şi modelele. Şi nu mai are nevoie de-o femeie la spălat, în casă, care trebuie hrănită şi adăpată. Iar mama Anuţa îi cam trage la măsea, doar o ştii prea bine. Şi, când e băută, îi ies rufele mai murdare decât au fost când i le-ai dat pe mână. Omul ăsta, cu care-am stat şi eu de vorbă, mai are o calitate deosebită, în afara cumsecădeniei sale…

— Ce anume? i-am luat vorba din gură nevesti-mii.

— …telefon! Necuplat. I-a lăsat numărul mamei Anuţa, pentru orice eventualitate. Precum şi adresa. Stă pe lângă Gara de Est, pe undeva…

Plecând nevastă-mea la Tâncăbeşti, să se ocupe de campania agricolă de primăvară, o vreme trebuia să am grijă singur de mine. Ceea ce nu era chiar atât de rău. Mai ales că obţineam şi liniştea necesară, pentru a-mi vedea de cartea la care lucram.

Din păcate, nici chiar atât de bine n-a fost. Fiindcă,

de-a doua sau a treia zi, mi s-au defectat toate instalaţiile din casă. La care numai bulgăroaica se pricepea să umble.

Taman când intenţionam s-o chem la telefon ca să-mi spună ce-am de făcut, mi-am adus aminte de chiriaşul mamei Anuţa. Care-şi avea cămăruţa chiar lângă noi. Era suficient să deschid uşa spre oficiul fostei bucătării a vechilor proprietari şi s-o chem. Să-mi spună cum îl găsesc pe Zavedei.

Şi-aşa am procedat. Vorba aceea, „zis şi făcut!” Dar a fost să fie pe dos. C-am rămas doar cu zisul. Tot bătând la uşa spălătoresei:

— Mamă Anuţo, mamă Anuţo, m-auzi?

Nu era exclus să mă fi auzit, însă eu n-auzeam niciun răspuns. Încăpăţânat, am insistat.

— Mă, mamă Anuţo, eşti acasă?

La vreo câteva minute, după ce-am tot repetat aceeaşi întrebare, am perceput, în sfârşit, răspunsul. Mai curând un zgomot înfundat. O bufnitură, ca şi cum s-ar fi prăbuşit patul, cu dânsa cu tot. Într-un târziu am desluşit şi vreo câteva vorbe. Mormăite şi-acelea.

— Acasă-s! Îs… Ce vrei, domnu’ de la mine, că dorm?

Numaidecât mi-am dat seama că era „vopsită”. Cu trăscău. Pe dinăuntru.

Cât mai clar, cu dicţiune de actor de la Naţional, i-am declamat:

— Unde-i fac-totumul matale?

— Cine?

— Fac-totumul! Meşterul matale, ăla, cum dumnezeu îl cheamă, care-şi lasă uneltele aici, ba-i mai şi găteşti!

— Păi spune-aşa, domnu’! Adinenea o plecat acas …

— Perfect, dă-mi repede numărul de telefon, pe care ţi l-a lăsat!

— Nu-l mai am. Nu văz bine, şi n-aveam de ce să-l păstrez. L-am zvârlit la tămăbărău, ăla de gunoaie, de la poartă… Dar îţi zic unde stă, c-am fost şi pă la dânsu’…

Ţine minte, Gara de Est, blocu’ de deasupra magazinului de automobile. Cred că la etajul al treilea sau al doilea!

EPPUR ŞI MUOVE! (*dar nu se ştie cum*)

Nu l-am găsit. Nu era niciun Zavedei. Pe tabela locatarilor. Şi m-am întors acasă înnebunit de furie. Abia când am pătruns în birou, mi-am amintit că-l cheamă Zinovie, şi că eu-i zisesem Zavedei. Având adresa, i-am aflat imediat numărul. De la informaţii.

Întrucât încă nu ştiam cu cine stau de vorbă şi nici nu-l văzusem vreodată la faţă (nici el pe mine, ce-i drept), i-am spus luându-l pe de departe:

— Aloo! Casa meşterului Zavedei?

— Nu!

— Pardon, am vrut să zic meşterul Zinovie!

— Atunci e!

— Aş dori să vorbesc cu dânsul, dacă-i liber şi nu-l deranjez!

— Deocamdată-i liber! mi-a răspuns glasul acela, gros şi hârjâit. Zinovie la aparat. Însă nu meşterul, ci maestrul Zinovie… Ia ziceţi, deranjaţi-mă!

— M-ar interesa nespus să-mi faceţi o vizită!

— Dar cine sunteţi? Că nu vizitez pe fiştecine…

I-am declinat numele. Adăugându-mi şi pseudonimul folosit ca nume de erou, în ciclul „jocurile detectivului…”

— Al Conan Doi, scriitorul? l-am auzit exclamând neîncrezător.

— Exact!

— Maestrul Conan Doi? Nu se poate! Ce bucurie să v-aud vorbind… Credeam că sunteţi mort de mult!

— Ala-i altul! Arthur Conan Doyle, părintele lui Sherlock Holmes. L-am informat eu, niţel indispus de confuzie.

— Scuzaţi, maestre! Am fost în eroare. Dar v-am citit şi pe matale, dacă sunteţi tatăl detectivului cu-acelaşi nume. Nu ştiam că sunteţi doi… Scuzaţi, încă o dată, mă

rog frumos!

— Păi Doi sunt, însă cu „D” mare!

— Mi-am dat seama că eşti mare, după cât de mult se mănâncă în cărţile matale... Vin la dumneavoastră cu mare plăcere!

— Aştept!

Apoi am purces să adăst sosirea meşterului. Care părea să fie un om de aleasă cultură. De vreme ce-mi citise cărţile, mai ales cele din categoria „gastronomico-literare”.

Când a sunat şi l-am poftit în casă, am rămas amândoi stană de piatră. El, în orice caz, la vederea personalităţii mele. Eu aveam motive la fel de întemeiate. Pentru că, personajul ce-mi stătea în faţă, era atât de slab şi jigărit, încât oricând, chiar şi la lumina zilei, putea fi confundat cu o prăjină de rufe sau un arac pentru fasole uriaşă, căţărătoare.

Revenindu-ne, Zavedei m-a şi luat pe scurtătură:

— Maestre, eu mi-s tehnician universal! Repar tot, perfecţionez tot, numai pe-o centă! E bine?

— Mai mult decât bine... Şi, dacă-mi dai voie, de-acum înainte am să-ţi zic Zavedei-sută de lei. Nu-i aşa că sună mai frumos?

— Absolut! mai ales dacă-i cu repetiţie... Zavedei o dată, iese suta, Zavedei de două ori, altă centă, şi-aşa mai departe şi etcetera...

Încântat de umorul tipului „universal”, am vrut să-i spun ce mă doare. Însă n-am apucat. Căci m-a luat prin surprindere:

— Maestre, n-ai ceva de pus în gură? Din cărţile matale, am înţeles că ai totdeauna-n casă câte ceva de-ale mâncării. Este?

Încântat, iarăşi, cu repetiţie, cum prea bine se exprimase meşterul, de părerea unui cititor despre cărţile mele, i-am confirmat bănuielile:

— Este! Tot ce-ţi pofteşte inimioara!...

Şi i-am prăjit imediat şase ouă ochiuri, cu costiţă afumată şi mujdei de usturoi, i-am pus pe masă o bucată de telemea, din oaie naturală, şi nişte cârnaţi de casă. Cumpăraţi din piaţa Amzei. Plus o litră de trăscău.

După ce ne-am împăcat sufleţelele, servind împreună gustărica, i-am relatat pe larg despre insatisfacţiile mele electromenajere, trăgând şi concluzia:

— Totul merge alandala, meştere, pardon, maestre!

— Foarte bine! Deci, să recapitulăm: televizorul nu mai are imagine, însă cântă, şi numai muzică de pe programul II, dar de la radio… Aparatul de radio, în schimb, emite sonorul de la TV, de pe ambele programe, şi, ca o culme, pe-amândouă deodată. Maşina de spălat are motorul blocat, şi trebuie manevrată manual. Ceea ce nu-i rău. Deloc. Ce-şi face omul cu mâna lui, se cheamă lucru manual. Fierul de călcatse-ncinge prea încet, şi-ncă pus pe aragaz. Şi nici aragazul, ziceţi matale, nu-i în regulă, deoarece trebuie încălzit cu ajutorul reşoului electric… E grav! Dar se pot pune la punct… Televizorul, aparatul de radio, şi ălelalte fleacuri, ţi le face Zavedei ca noi-nouţe. De-or să meargă şi fără curent. N-ai la matale o sută? De lei… Să mă duc după nişte materiale!

S-a înapoiat a doua zi. Cam în jur de prânz. Arăta ciudat. Făcându-mi impresia că are dificultăţi cu vederea. Mi-am dat seama repede că era chior de beat! Şi iarăşi mi-a cerut să guste ceva. Ca să-i treacă oboseala. Umblase prin mai toate magazinele. Şi-abia găsise cele necesare.

După ce-a „ras” o cratiţă de tocăniţă ardelenească, a mai sorbit un păhărel de trăscău şi s-a apucat de lucru.

Mare meşter! Geniu tehnic, nu-altceva. În câteva minute, procedase la un interschimb. Punând lămpile de la radio la televizor, şi invers. A mutat şi condensatoarele. Pe care le-a lipit cu pap. Neavând letconul la îndemână.

Privindu-mă fix, m-a anunţat lugubru:

— Dacă nici acum n-or să meargă, înseamnă că-s

defecte din fabrică!

A avut perfectă dreptate. Fiindcă, într-adevăr, n-au mers. Ci au luat foc. ŞI TV-ul, şi radioul. Plus instalaţia electrică, sărindu-i toate siguranţele.

Noroc că Zavedei mi-a mai solicitat o sută, a plecat după materiale şi s-a întors destul de repede. Peste un ceas. Dar şi mai beat. A pus alte siguranţe la tablou, de fabricaţie personală, din sârmă de rufe, şi totul a fost cum nu se poate mai bine.

Lustra din birou ardea parţial. Unul din trei. Becul din baie pâlpâia. Ca o luminare pe sfârşite. Meşterul murea de necaz. Dar nu şi-a pierdut cumpătul.

— Fii liniştit, maestre, că-ţi face băiatu' un tablou de siguranţe nou. Însă îl montez în beci. Să stea la răcoare. Deocamdată-ţi schimb becurile, fiindcă s-au ars, cu prilejul înlocuirii siguranţelor de la fostul tablou, care luase şi el niţel foc. Ce să-i faci? Tabloul era vechi şi de demult, iar becurile-s slabe, încă din uzină… Chiar mă mir c-au ţinut pân-acu!

Iarăşi i-am înmânat un sutic. Pentru cumpărarea tuturor becurilor trebuincioase. Când s-a întors, trăsnea de la o poştă a rom. Însă era extrem de fericit.

— Nici nu vă daţi seama ce noroc a dat peste capu' matale, maestre! M-am întâlnit cu nişte prieteni care mi-au procurat be-curi speciale. De dinainte de război. Ce marfă! O sticlă ce nu s-a mai văzut. Din zece bucăţi, în tramvai nu s-au spart decât trei…

În câteva minute, schimbase o parte din becuri. Acuma luminau toate. Şi peste tot. Cu excepţia celor care mai plesniseră, atunci când le făcuse proba. Încântat, Zavedei m-a mobilizat:

— Mestre, haidem la baie. Curent este, bec este, ba chiar şi arde, să vedem ce-i cu maşina de spălat! Ce marcă?

— „Alba-Lux 2”!

— Perfect! a exclamat Zavedei. Cea mai slabă din serie… De-aia nu merge-ntotdeauna. Dar o face băiatu'!

Împreună cu meşterul, am vârât maşina de spălat în cadă. Deşi nu înţelegeam de ce anume acolo. Însă genialul, ca orice tehnician universal, m-a lămurit pe loc:

— De vreme ce-i vorba de-o maşină de spălat, nu trebuie-ncercată în baie? Matale unde te speli, nu-n cadă? Deci acuma-i clar!

Nu-mi era deloc clar. Totuşi, cu eforturi reunite, am izbutit şi performanţa de-a introduce masivul agregat, mai lat decât cada, în găvanul acesteia. Anevoie. Fiindcă nu voia deloc să-ncapă. Dar când l-a apăsat Zavedei, cu duhul blândeţii, a intrat. În pofida făpturii sale pricăjite şi slăbănoage, meşterul avusese suficientă putere. Din păcate, agregatul intrase până la fund, dar fără butoane. Care se rupseseră în timpul operaţiunilor.

Când motorul a fost dat afară, Zavedei şi-a aruncat o privire competentă asupra lui şi-a decretat:

— Uzură 120%! Trebuie schimbat…

— Cu ce? Că n-am un altul, de rezervă!

— Nu-i o problemă. Ai tălică în casă un ventilator. Cam vechi. Însă taman bun, motoraşul, pentru maşina de spălat…

Odată montat, s-a procedat la probe tehnice. Agregatul a pornit ca din puşcă. Zbârnâind, huruind, dârdâind şi făcând să fâlfâie totul în jurul său. Aproape plângând de bucurie, Zavedei m-a anunţat:

— Pe-ăsta l-am dat gata!

— Şi-am să mă pot încumeta să spăl cu el?

— Ferească sfântu'! În niciun caz. Acuma-i transformat în uscător!

— Aoleu! Cu-ălelalte ce-i facem?

— Pauză!

— Cum adică?

— Pauză de masă! Nu vedeţi că s-a nserat? Haidem la

masă, să vedem ce-ai de-ale mâncării…

După ce mi-a ras şi-ultimele rezerve din frigider, m-a informat în timp ce finaliza şi sticla de trăscău (a doua în 24 de ore):

— Ştiţi matale ce cuptor electric ar ieşi din „Arctic”-ul ăsta?

— Posibil! Dar nu mă interesează… îl prefer aşa cum este. Mâine trebuie să bag alte produse în el…

— Mâine? Perfect… Atunci vin şi eu, să isprăvesc ce mai e de făcut, sau să mai procedăm la unele îmbunătăţiri!

Mâhnit că trebuia să-l refuz, întrucât tipul îmi devenise simpatic, îndeosebi prin entuziasmul şi optimismul său, i-am declarat cu glas duios:

— Dom’le Zinovie, sau Zavedei, dacă-ţi place cum te-am binecuvântat, ne oprim aici! Am de lucru, trebuie să-mi duc la bun sfârşit romanul, iar de celelalte obiecte electromenajere mă pot lipsi deocamdată…

— Nici la mine-n casă nu-s prea luate-n atenţie! Nevesti-mii îi place mai mult lucrul manual… Însă sunt curios, maşina de scris vă merge?

— Merge! mai ales dacă am ce scrie la ea…

— Păcat că n-avem timp! V-o puneam eu la punct, de scria şi singură, matale doar dictându-i, aşezat în fotoliu’… Printr-un dispozitiv de telecomandă, de la distanţă! Am văzut eu unul, într-un film iugoslav. O comedie nemaipomenită…

M-ar fi interesat ideea emisă de meşterul meu, însă, după cele păţite, mi-am zis că-i mai bine s-o las mai moale. Şi l-am întrebat:

— Dom Zinovie, cât îţi datorez pentru oboseala matale?

— Se poa’, maestre, să mă jigniţi, şi-ncă taman matale? Să-ţi iau bani, pentru nişte fleacuri de remedieri temporare, care şi-aşa n-or să ţină prea mult? Nimic! Absolut nimic… Doar o sută de lei, ca să nu-mi stric,

nasule, numele pe care mi l-ai acordat. Că-mi şi place, zău aşa. Zavedei-sută de lei, sună frumos. De mi-ai fi zis Zaharia-şi mia, deşi ar fi fost mai rentabil, m-aş fi simţit tare prost. Morala mea profesională m-ar fi îndemnat să refuz. Eu lucrez cu sufletu', pentru o ţârâ de suflet, iară nu pentru bani… Că bani au toţi nefericiţii!

În privinţa sufletului, Zinovie nu greşea. Căci avea articolul respectiv. Chiar prea mult. Când i-am arătat „Urzica", unde publicasem o schiţă în care vorbeam despre el, a vrut să-mi pupe mâna. O citise şi-şi cumpărase şi vreo zece exemplare să le-mpartă prietenilor şi neamurilor. Să vadă şi acestea cine era el. Dar şi cu cine se-mprietenise.

De-aceea, dorind să proslăvesc încă un tip aparte de entuziast neostoit şi inimos, mi-am amintit de dânsul. Merita. Dintr-un anumit punct de vedere!

OMUL DIN SINGAPORE

BALADISTUL BINE TEMPERAT

Într-o toamnă, mi-am zis că n-ar fi rău să fie bine. Adică, s-o iau pe bulgăroaică-n „Bombiţă", şi să-i tragem o fugă până la Sinaia-Cumpătul. Unde, la una din casele de creaţie, să ne-odihnim o ţârişică.

Vlăguiţi de puteri, după o campanie agricolă încheiată victorios, cu mustul fierbând în butoiaşe şi bulionul pus la sticle, iar merele sortate pe soiuri – Winter-banana, Starkrimson, sau Starckinson, incert şi-acesta, roşu şi Golden delicious – dar şi selectate, în funcţie de calibrul poamelor, simţeam o nevoie cumplită, aproape omenească, să ne liniştim sufletele.

Ajutaţi la cules de fini şi droaia de cumetri, care mai mult mâncaseră şi băuseră decât să facă treabă, eram într-un hal fără de hal cu sistemul nervos. Totuşi, de ce să nu fiu drept, se dovediseră extrem de drăguţi, refuzând orice plată în bani. Se mulţumiseră doar cu câte două vedre de vin (de anul trecut) şi ceva ţuică, circa cinci litri de om. Cu sticlele mele.

La Sinaia-Cumpătul, recepţionera se dovedise şi dânsa drăguţă. Cazându-ne la vila 4. Peste drum de cantină. Dându-ne, în acelaşi timp, şi-o veste bună:

— O să staţi în aceeaşi vilă cu maestrul…

— Care maestru?

— Maestrul… Nu-l ştiţi pe maestrul?… Doamne, mereu îi uit numele, însă seamănă cu cel al trubadurului!

— Din „Trovatore” al lui Verdi?

— Ei, asta-i bună, e din Craiova şi cântă la cobză…

— Păi spune aşa, coană Florico! Vrei să zici că-n vila noastră este cazat şi baladistul Tudor George, cel mai dulce sonetist al literaturii noastre contemporane?

— Exact! Ăsta-i… Ştiam eu că trebuie să sune şi dânsul la ceva! Dar de vreo săptămână, s-a liniştit de tot. Nu mai cântă, nu mai ia lumea la rost, s-a făcut cuminte ca un mieluşel, deşi arată cât un berbec!

Încântat că aveam să locuiesc în aceeaşi vilă cu eminentul sonetist, unul din cei mai dăruiţi, cu har dumnezeiesc, în descoperirea de rime insolite, i-am povestit nevesti-mii despre cine era vorba.

Căci mai mă luase o dată în beţe. Când fusesem invitat de maestrul respectiv, la lansarea unei cărţi de-a lui. Şi mă scuzasem faţă de bulgăroaică, pitindu-mă în spatele numelui de Tudor George. Deoarece, după lansarea de la librăria „Mihail Sadoveanu”, unde giganticul Sântimbreanu îl prezentase publicului, urmaşe partea a doua. Adică masa de gală. Oferită de Tudor George la „COŞ” (fostă cantină, celebră la vremea sa, sub numele de „Casa Oamenilor de Ştiinţă”).

Purtându-se faţă de mine, ca şi faţă de-ntreaga asistenţă, răspândită pe la mai toate mesele din restaurant, extrem de tandru şi atent, reuşise să mă facă praf. Invitându-mă chiar la masa sa, alături de cei câţiva buni şi apropiaţi prieteni ai domniei-sale. Şi mă îmbiase să mănânc peste măsură, şi să beau (de-aşijderea). Iar dacă

am zis că mă făcuse praf, nu mă refeream la faptul că-l admiram pentru performanţele sale prozodice, simţindu-mă cât un bob de praf în faţa talentului său, ci fiindcă izbutise să mă-mbete cui. Sau „praf”, cum se mai spune în popor. Pe mine care nu am – dar deloc! – darul beţiei.

De-atunci, când auzea de Tudor George, nevastă-mea mă suspecta mereu de frecventarea unui băutor de mare clasă, capabil să mă antreneze la cine ştie ce orgii. Săracul poet! O fi fost domnia-sa băutor, însă niciodată nu-l văzusem afumat. Dacă-i mai trăgea şi dânsul câte un vinişor, o făcea doar pentru a-şi stimula neuronii însărcinaţi cu fenomenul creatrice. Iar rezultatele erau spectaculoase.

Oriunde l-ai fi întâlnit, în stare de transă lirică, fie la „Casa Scriitorilor”, fie la „Peştera” (mai cunoscută în lumea literară sub numele de „Singapore”), fie în orice altă parte, era capabil, mai lucid ca nicicând, să-ţi creeze pe loc, stanţe pe de sonete după sonete. Care, spre ciuda multora dintre colegi, erau valabile din toate punctele de vedere. Mai ales literar. Era şi este unic, irepetabil şi inconfundabil. Uneori, chiar când îţi vorbea, indiferent despre ce temă, îi era peste putinţă să n-o facă în versuri. Bine cadenţate. Dotate cu nişte rime absolut tudor-georgiene.

Rimele acestea bogate, nemaiauzite şi nemaiuzitate de alţii, dovedeau de fapt cultura sa şi-o erudiţie greu de acceptat. Nu era un simplu „toboşar”, ci-o adevărată orchestră, interpretând polifonic extazele sale lirice. Pline de sens, subsens şi, uneori, contrasens!

Aflând însă că era acuma cuminte, ceea ce voia să-nsemne că renunţase la stimulente, provenind, de fapt, numai din esenţele elaborate de maica natură, ca un soi de ceaiuri medicinale special fabricate pentru uzul său personal, am rămas niţel pe gânduri.

— Măi copilă bună, i-am zis nevesti-mii, tare mi-e

teamă să nu fie cumva suferind maestrul! Ceva nu-i în regulă…

La masa de seară, m-am liniştit. Pierindu-mi orice îngrijorare. Întrucât maestrul Tudor George, zeul neîncoronat al sonetului, ivindu-se în sală, arăta mai bine ca oricând. Văzându-mă, s-a şi îndreptat spre masa noastră.

După ce l-am prezentat bulgăroaicei, Tudor George s-a comportat ca un autentic truver (medieval). Compunându-i pe loc, în semn de omagiu, un catren de-o rară şi inedită so-noritate.

La despărţire, după ce cinaserăm împreună, iar domnia-sa băuse o sticlă întreagă de „Borsec”, i-a sărutat mâna nevesti-mii, rugând-o, de astă dată în proză:

— Domniţă, aflând de la dumneavoastră, din cele povestite în decursul acestei memorabile cine, chiar de taină i-aş putea spune, că sunteţi amândoi extrem de matinali, m-aş încumeta să v-adresez umila mea cerinţă…

— Cu multă plăcere, maestre…

— Aş vrea să mă trezesc cât mai de dimineaţă; mâine am o întâlnire cu cititorii, cred că la Braşov…

— Ce-nţelegi matale prin „dimineaţă”?

— De obicei, ceasurile opt, chiar nouă, să zicem!

— Şi la cât să bat la uşă?

— Niţel înainte de cinci! a precizat poetul tare jenat.

— S-a făcut! l-a asigurat bulgăroaica. Dar să nu mă-ntrebaţi „la castel, în poartă, oare cine bate?”…

— N-am să comit asemenea infamie! Pe cinstea mea, de bătrân menestrel. Voi şti că-i o domniţă…

— „Dulce şi suavă, ca o garofiţă!” am vrut şi eu să mă dau mare, în jocul celor doi.

— Rimă săracă, meştere! abia m-a luat în seamă Tudor George.

După care s-a retras. În vastele sale apartamente. Zic şi eu aşa, ca să rămân în temă.

Apoi, trecând la proza psihologică, i-am mărturisit nevesti-mii:

— Copilă bună, mai că nu-l recunosc pe maestrul baladelor singaporene. E pur şi simplu alt om… De-o gingăşie rar întâlnită. La „Casa scriitorilor” se-arată mult mai colţos…

— Normal! Între voi, scriitorii, merge şi-aşa. Altminteri v-o luaţi în cap şi vă mâncaţi între voi. Ca fraţii!

Ce ştia nevastă-mea?

RONDUL DE NOAPTE

Nevastă-mea, ca orice bulgăroaică, încăpăţânată şi de caracter, s-a ţinut de cuvânt. Bătându-i la uşă maestrului. Fix, ia cinci fără zece. După ce, mai înainte, cât fusese noaptea aceea de scurtă, mă bătuse pe mine. La cap. Ca să-i spun cât e ceasul. Din două în două ore.

Am petrecut ziua odihnindu-ne activ. La iniţiativa mea. Care, sfătuit de medici serioşi să slăbesc apelând la plimbări de mai lungă durată, o invitasem pe Penke la cabana Gura Dihamului. Pe jos. Cale de vreo opt sau zece kilometri. Sau, în ore, după cum pretindea un panou turistic, numai două. În orice caz, nefiind alergători de cursă lungă, am parcurs-o în cinci. Ceasuri. Blestemându-mi soarta.

Noroc că bufetierul nu se afla în concediu, şi-am putut lua prânzul cabanierului. Rămas de ieri. Când acesta plecase, pentru câteva ore, în târg, să-şi vadă nevasta. Pesemne că întrevederea se desfăşurase în alte condiţii decât îşi imaginase gestionarul Gurii Dihamului, căci nu-şi mai făcuse apariţia. În orice caz, îşi rezervase un adevărat prânz de şef de unitate. Pe care l-am plătit, conform specificaţiilor bufetierului, la nivel de director-general.

La întoarcere, vorba poetului Vasile (cum îi zicea Tudor Arghezi lui Alecsandri), mult mai lungă ni s-a părut calea. Şi-am ajuns la Cumpătu, cu mult după ora de cină. Miloasă, coana Florica ne-a ospătat totuşi cu nişte ouă

fierte. Dar reci. Restanţe de la micul-dejun din ziua aceea.

Bune, şi-alea! Deşi, abia de-am putut închide ochii către miez de noapte.

Şi nu numai din pricină că uitaseră, sau noi uitasem să aprindem gazele la sobă, şi dârdâiam în toată legea, dar eram niţel îngrijoraţi şi datorită dispariţiei baladistului. Care, conform asigurărilor sale, ar fi trebuit să se-napoieze cu trenul de 19.43. Ori, nici urmă de maestrul Tudor George. La masă nu fusese, după cum ne informase coana Florica, iar la vilă nu se prezentase. Lucru constatat de mine personal. Care urcasem la etaj, să-i bat la uşă. Dornic să aflu cum se desfăşurase întâlnirea sa cu cititorii.

Bulgăroaica a vrut să mă liniştească:

— Ce te tot frământi atâta? Nu eşti tu acela care mi-ai povestit cum sunt întâlnirile voastre cu publicul, şi că, mai totdeauna, există şi-o parte a doua, un mic festin, pe banii organizatorilor, curioşi să vadă şi să asculte şi ei un scriitor într-un cadru mai intim, ca să-i zic aşa?

Aşa era. Mă luase gura pe dinainte, şi-i spusesem mai mult decât era nevoie să ştie.

Totuşi, având în vedere că singaporeanul nu mai era omul care să se lase antrenat la stimulente buvabile, întrucât putea să producă şi fără aditive de-acest gen, ba chiar mai mult şi mai valoros, după câte îmi dădusem seama, am continuat să-i port de grijă.

Şi i-am transmis nevesti-mii:

— Ei, acelea erau poveşti de-adormit copiii şi soţiile! Dar nu uita câte nu i se pot întâmpla unui om pornit la drum… Te mai calcă o maşinică, o căruţă, eventual un „TIR”, dar ce te faci când trece peste tine un express?…

— Fantazezi, măiestrică, fantazezi! îl vezi tălică pe baladistul nostru sub roţile trenului? Un om ca dânsul mai curând trece el peste tren decât să se lase călcat… Mi-am dat seama cu cine am de-a face. Un om minunat… Politicos, afabil, curtenitor. Şi tare. E bine?

Nu era bine!

Deoarece, nici nu-şi isprăvise bulgăroaica de rostit întrebarea, că, deodată, un bubuit înfiorător izbucni la intrarea vilei nr. 4. Urmat, aproape instantaneu, de-un zdupăit de paşi, bufnituri, trosnete şi pocnete.

— Ce-o fi asta? m-a întrebat îngrozită Penke.

Vrând s-o liniştesc, am inventat pe loc o explicaţie cât mai plauzibilă:

— Nu-ţi face griji, că nu-i cutremur! Eu te-asigur!… Cred c-a sărit în aer vreo sobă cu gaze, în camera de lângă intrare! Se mai întâmplă uneori, căci sunt unii care le uită deschise…

— Atunci e şi foc! a răcnit nevastă-mea. Jos din pat, şi iute la îmbrăcare, să nu ne prindă incendiul în pijamale!

— Aş zice să nu ne grăbim! am insistat eu. Deşi ciulisem urechile, să-mi dau seama dacă se mai auzeau şi alte zgomote de paşi, semn că cealaltă lume o şi lua la goană. Fă puţină linişte!…

Amândoi la pândă, atenţi să surprindem trosnetele şi pocnetele produse de lemn când arde, timp de câteva minute nu ne-am mai mişcat. Dar nici zgomote n-am surprins.

— Ai văzut? S-a stins focul de la sine… Soba s-a dărâmat peste flacără, din pricina exploziei, iar acuma gazul se scurge liniştit!

— Atunci du-te de-nchide robinetul, să nu murim asfixiaţi! m-a mobilizat, spirit pragmatic, bulgăroaica.

Tomite când intenţionam să-i dau ascultare, iarăşi am perceput un zdupăit de paşi. Cineva cobora scara într-un stil bizar, când precipitat, când oprindu-se locului.

Ajuns la parter, a pornit să bată din uşă în uşă, întrebând:

— Unde stai, frate Muşatescule?

Deci nu ardea vila, ci sufletul unui om. Care, în niciun caz nu se stinge cu tulumba pompierilor. Când a ajuns şi-n

dreptul camerei noastre, a ciocănit uşor, lansând acelaşi apel disperat:

— Unde eşti, frate Muşatescule? Ahoe a luat foc!…

Când l-am auzit declinându-şi şi identitatea, i-am suflat nevesti-mii:

— Ţine-ţi gura şi nu-i răspunde!

— Se poate să-mi ceri una ca asta, când un om e-n primejdie?

— Lasă-mă-n pace, că ştiu ce vorbesc!

— Dacă te dai atât de deştept, atunci măcar spune-mi cine-i Ahoe?

— Maestrul nostru… Aşa-şi zice, când se află cuprins de flăcările creaţiei! Pesemne că s-a-ntors entuziasmat de la întâlnirea cu cititorii, a compus ceva şi vrea să-mi citească… Iar dacă a scris vreo douăzeci sau treizeci de sonete, după cum îi stă în fire, ne-apucă dimineaţa ascultându-l!

Convinsă, bulgăroaica a dat din cap supărată. Condamnându-l nu pe faurul de sonete. Ci pe mine. Că aveam o inimă atât de crudă şi feroce. Încât nu voiam să-i astâmpăr focul.

Neprimind niciun răspuns, baladistul de la Singapore a luat iarăşi la rând uşile, punând aceeaşi întrebare:

— Unde stai, frate Muşatescule?

Într-un târziu, a renunţat. Şi s-a retras mormăind ca un urs:

— Pe unde-or fi umblând oamenii ăştia în toi de noapte? Totuşi am să mai vin. Trebuie să se culce şi ei, că n-or fi somnambuli!…

Din ceas în ceas, Ahoe-sonetistul se ţinea de cuvânt. Şi revenea să bată la toate uşile, sperând să ne fi reîntors din plimbările noastre păcătoase. Împăcându-se cu soarta, la un moment dat a purces să declame versuri. În gura mare. Îndurerat că, din păcate, nu-i era dat să aibă parte şi de-un auditoriu corespunzător.

Le-am ascultat însă cu încântare. Amândoi. Şi eu, şi bulgăroaica.

Am aţipit abia spre ziuă. Când maestrul Ahoe îşi terminase recitalul, şi plecase iarăşi, la dânsul în cameră, să mai scrie şi-alte sonete.

BREAKFAST – RECITAL, PENTRU FUMAT PIPA PĂCII!

Obosiţi de nesomn, abia ţinându-ne pe picioare, pe la opt ne înfiinţam la cantină. Să luăm ceva în gură, un ceai cu nis-caiva sandvişuri, eventual şi nişte jumări de ouă, şi cât mai multe. Iar coana Florica ne-a întrebat vizibil îngrijorată:

— Pe unde aţi umblat, oameni buni? Că v-a căutat maestrul pe la toate vilele. Voia să vă citească ceva…

— Nicăieri, coană Florence! i-am explicat. Însă avem somnul greu, de poţi să spargi şi lemne pe noi, că tot nu simţim nimic…

Din spatele nostru, unde se afla la o masă pitită de văzul lumii, datorită stâlpului de susţinere a plafonului, deodată l-am auzit pe Tudor George:

— Nu există, măi frate Muşatescule! Poate-i vorba de matale. Însă domniţa, fragila şi gingaşa femeie ce ţi-a fost dăruită de soartă, sunt sigur că m-a auzit… De ce nu i-ai dat voie să m-asculte? Nu te mai înţeleg, deloc şi de nicio culoare, fiindcă nu te ştiam de invidios! De ce, fratele meu?

Instalând-o pe bulgăroaică la o masă, până avea să ne fie servit brekfastul, m-am dus să-l împac pe scumpul nostru sonetist. Cuprins de remuşcări. Când m-a zărit lângă dânsul, nu mi-a spus decât atât:

— Fugi de-aici, Satano! Până trece mânia lui Ahoe…

— Maestre Ahile! am încercat eu să-l domolesc.

— Deci, recunoşti că-s maestru?

— Dintotdeauna am făcut-o şi-am mărturisit-o… Chiar în gura mare, de faţă fiind şi confraţii noştri!

— Bine, treacă de la mine! Meritam omagiul tău, dar bagă bine la cap, nu-s toţi confraţi, ci mulţi dintre ei contrafraţi… Singur ai spus-o, te-am auzit cu urechile mele, când ai luat o dată cuvântul, într-o şedinţă: „dragi fraţi, confraţi şi contrafraţi!” Este?

— Este! Am păcătuit…

— Nu atunci! Ci astă noapte. Dar te-a pedepsit Zeus, tatăl zeilor Olimpului, privându-te de ciclul sonetelor pe care l-am citit publicului de la Braşov, sau Predeal, că nici eu nu mai ştiu pe unde-am fost!…

— Mă ierţi, maestre Ahoe?

— Iertatu-te-am! De când te-am cunoscut… Acuma du-te, căci de foame mori, şi fi-va-ţi viaţa, toată, numai flori! Şi spune-i domniţei că-mi cer iertare, adânc plecându-mă în faţa domniei sale…

Timp de peste două ceasuri, cât a durat fumarea calumetului păcii, în vreme ce ne consumam entuziasmaţi breakfastul de-mpăcare, Ahoe a fost pur şi simplu formidabil. Sporindu-ne admiraţia ce i-o purtam.

Nu-i tăcea gura o clipă. Revărsând asupra noastră valuri de sonete.

Iar când a venit să-şi bea ceaiul şi-o distinsă dramaturgă, îngăduitoare şi plină de umor, căci îi suporta maestrului orice invectivă lansată, în versuri, la adresa talentului dânsei, fiind o mai veche prietenă de-a sa, Ahoe şi-a dat drumul şi mai dihai.

Deşi continua să bea doar un ceai obişnuit, cu câteva sandvişuri pe lângă el, tensiunea creatrice de care părea cuprins îşi mărea voltajul.

Până ce, electrocutaţi sufleteşte, l-am părăsit, luându-ne un rămas bun de la distanţă. Pentru ca, tot de la distanţă, poetul să i se adreseze bulgăroaicei:

— Să-ţi fie calea luceferi şi zori, scumpă domniţă, îţi urează Ahoe, făcut criţă, de-atâtea splendori!… Memento mori, frate Muşatescule, căci pentru matale n-am încă

rimă! m-a luat şi pe mine în evidenţa îmbelşugatului său suflet de autentic şi neprihănit artist.

CVARTET PENTRU PIAN, VIOARĂ.
BARITON ŞI LACRIMI
POIANA-MARE, PÂN' LA CALAFAT, ÎN DOI TIMPI ŞI TREI MIŞCĂRI

Plecasem, de capul meu, către Calafat. Mă cam plictisisem la Maică-Mare. Nu că mi-ar fi fost urât în casa dânsei, unde trăiam ca un împărat, însă terminasem de citit mai toate cărţile din „librăria" lui ciciu Vanciu. Nu mai primise nimic nou, şi nici nu se mai împăca, dar deloc, cu sistemul meu de comerţ. Nu cumpăram romanele în fascicule care-i zăceau în magazie, ci doar le-nchiriam. De când Mama Lena îmi confiscase câteva broşuri din colecţia „Amante celebre", şi-mi înapoiase, după discuţii şi tergiversări interminabile, doar o parte din ele, bătrânul coţcar se supărase foc şi-mi declarase arţăgos:

— Ai bani, ai carte! N-avem bani, n-avem parte… Dăm faliment, cu mă-ta Lena a ta! Nu mergem mai departe aşa. Ieşi cu paraua şi căutăm la tine alte hârţoage…

Neconvenindu-mi alternativa propusă de ciciu Vanciu, îi spusesem ălei bătrâne, sau „bătârne", cum se zicea pe la Poiana-Mare:

— Maică-Mare, m-aş duce pe la tanti Milica, că mi-i tare dor de Speranţa şi Dinu, ba chiar şi de nea Ionică Pistol… Îl iau pe Vercea şi mă-ntorc mâine sau poimâine!

— Vrei să dai de dracu', Vladule, călărind atâta drum pe bietu' Vercea? Ia înhamă-l mai bine la şaretă şi du-te-n boii tăi. Că şi pe mine mă-nteresează ce-o mai fi făcând Milica noastră… Vai şi-amar de capu' ei, cu nenorocitu' ăla de Pistol. Că nu-l mai domoleşte nici Scaraoţchi, cu nefericitele lui. Hai la beci, să-ţi dau nişte samatoc pentru biata fată, să se mai întărească şi ea niţel, de-atâtea suferinţe câte îndură… Şi să-i spui că-i numai pentru ea. Să nu-i deie şi bezmeticului de Pistol, c-altmintrelea pun

mâna pe topor şi-o-mpuşc, aşa să ştie! Că una-i Maria lu' Sima Marincu…

Călătoria de-atunci, de-acum peste patru decenii, cred că s-a petrecut prin '38 sau '39. O grămadă zdravănă de ani.

Şi eram în plină vară, pe la mijlocul lui august. Când m-apucaseră năbădăile. În vreun ceas, vreun ceas şi jumătate, ar fi trebuit să fiu în ograda şcolii. De peste drum de „manument". Unde nea Ionică Pistol era director. Şi, ca atare, avea drept la locuinţă chiar în bătătura instituţiei.

Datorită însă bătrânului bidiviu, despre care se spunea că mai fusese şi armăsar, în tinereţele sale, acum ajuns la capătul vieţii, am făcut peste patru ceasuri. Ce-i drept, am mai stat ceva timp la umbra unui pâlc de dafini. Pe la jumătatea drumului. Să se mai odihnească şi Vercea. Mi-era şi milă de el, pe vipia ce se năpustise asupra noastră, şi nici de mine nu s-ar fi putut spune că nu-mi păsa.

Vremurile erau tulburi, umblau fel şi fel de zvonuri despre război, concentrările începuseră din ce în ce mai avan, luând bărbaţii de pe la căşile lor, tata Eftimie fusese internat la spital, aveam două mame, una bună, pe Ongliţa, şi-alta maşteră, Mamina de la Piteşti, cu învăţatul stăteam rău, pândit de două corigenţe, plus că mă săturasem de-atâta militărie. Ce mai, chit că eram un puştan căruia abia-i dădeau primele tuleie, aveam şi eu problemele mele. Neconvenindu-mi deloc noile mutaţii din familia noastră.

Sufeream din pricina amândurora. Şi-a tatii, care se procopsise cu nevastă tânără, şi-a măicuţei, rămasă şi fără cel de-al doilea bărbat. Octav fiind chemat la fortificaţiile din vest, ca locotenent de rezervă. În artilerie. Şi mă pufnea râsul, imaginându-mi-l pe mototolul de Octav trăgând cu tunul. Dar mă pufnea şi plânsul, gândindu-mă la misterioasa maladie ce-l vârâse pe tata Eftimie în spital.

Ce mai tura-vura, nu-mi era atât de uşor pe suflet, să mă pomenesc cu doi taţi şi două mame, tras încolo şi-ncoa, când la unii, când la ceilalţi, fără să ştiu prea bine unde-mi va fi casa părintească.

De-aia mă gândisem să trec pe la tanti Milica şi nea Ionică Pistol. Dorind să mă sfătuiesc şi cu dânşii. Întrucât îi păştea şi pe ei nefericirea. La toamnă, Dinu avea să fie promovat ofiţer de aviaţie, terminându-şi cu brio şcoala de specialitate, iar Speranţa urma să plece la casa ei. După bărbatu-său. Petre Popa, consăteanul ce-o ceruse de nevastă. Iar dacă tanti Milica şi nea Pistol rămâneau singuri, n-avea să le fie mai bine.

În orice caz, când am picat pe capul lor, tocmai le trecea prin gând să se-aşeze la masă.

Nea Pistol, când m-a văzut intrând în ogradă cu Vercea la şaretă, s-a crucit, mai întâi, apoi a strigat de bucurie:

— Veniţi, mă, să-l vedeţi pe dănacu' de Vlad al Olgăi! Ditamai malacul, şi-ncă viitor ofiţer, dacă dă Domnul, mânând gloaba soacră-mii… Hai că-i bună, şi-asta! Ce te-o apucat, măi bernebecule, să pleci la drum tomite pe arşiţa de-azi?

— Dorul de voi, bre nea Ionică! i-am declarat eu, coborând din şaretă şi neştiind ce să fac în primul rând. Să-l îmbrăţişez pe nea Pistol, sau să-l desham pe Vercea.

Până să mă decid, mârţoaga şi-a hotărât singură soarta. Plecând către fundul curţii, unde zărise un tăpşan cu fâneaţă, ceva mai umbrit. Cu şareta după ea. Pe care-a proptit-o cu o roată într-un păr, fără să-i pese de ploaia de fructe ce-i pica pe cap.

— Lasă-l acolo, Vladule! mi-a poruncit nea Pistol. Are de toate, şi fân şi fructe răscoapte… Iară tu vină să te pup! …

De-asta mi-era mie teamă. Că nea Pistol, bărbat falnic şi vânjos, în pofida greutăţii mele (încă de pe-atunci

cântăream peste normal), mă sălta în braţe ca pe-un godac, şi pornea să mă sărute pe obraji, muşcând din ei ca dintr-o felie de lubeniţă. Eu chirăiam de durere, iar dânsul de plăcere… Spre amuzamentul asistenţei. Căci, între timp, la alarma dată de nea Ionică, năvăliseră din casă şi tanti Milica, şi Speranţa cu Dinu.

Tanti Milica, ţinând polonicul într-o mână, mi-a întins să-i sărut dosul palmei, după ce şi l-a şters de şorţul de bucătărie.

Dinu şi cu Speranţa m-au luat şi ei în primire. Strângându-mă în braţe, bătându-mă pe spate şi interesându-se ce-i pe la Maică-Mare şi de ce venisem la Calafat.

În pofida cruntei suferinţe ce mi-o stârnise căsătorindu-se cu Petre Popa, pe când eu o iubeam la nebunie, o iertasem pe vară-mea. Şi-am lăsat-o să mă pupe. Nemaisimţind nimic deosebit pentru ea.

Apoi, uluit de cât crescuse Dinu şi cât de chipeş arăta, am sfârşit prin a mă refugia în braţele sale. Unde, în timp ce toţi ceilalţi se retrăgeau în casă, să se ocupe de completarea tacâmurilor, i-am şoptit:

— Mă Dinule, acum, c-ajunseşi şi tu mare şi tare, spune-mi ce să fac? încotro să-mi întorc căruţa… Că nu-i a bună ce se petrece cu mine!

— Dar ce-ai păţit?

— Parcă tu nu ştii? Am ajuns s-am mintea vraişte… Doar cunoşti situaţia alor mei!

— Fii serios şi ia-te-n mâini! Crezi că la noi e altfel? Tata hăis şi mama eca. Iar vina o poartă numai ăl bătrân. C-a ajuns să umble numai după fuste creţe! Biata mama, nu ştie ce să mai facă… Haidem la masă, şi-o să discutăm după aia. Pân’ atunci, doar atât pot să-ţi spun. Totul depinde numai de tine! Să fii bărbat şi să-ţi vezi de drumul tău, singur şi fără să cerşeşti mila altora. Fiindcă nimeni n-are timp de tine, atâta vreme cât au, fiecare, necazurile lor,

şi-şi plâng singuri de milă…

— Haideţi la masă! ne-a strigat tanti Milica, ivită în prag. Ce tot sporovăiţi acolo, la fereală de ochii lumii?…

— Nimic, mamă! a liniştit-o Dinu. Venim numaidecât…

Dacă tot mă-ncurajase să acţionez de capul meu, l-am lăsat pe Dinu să intre în casă, iar eu am dat fuga la şaretă, s-aduc damijonul cu samatoc. Împotriva dorinţei exprimate de Maică-Mare, că să i-l dau doar mătuşă-mii.

Când a dat ochi cu damigenuţa, nea Ionică a chiuit olteneşte:

— Irai măi! Şi-a adus coana Miţa aminte de mine… Avem şi noi viuţa noastră, dar vin c-al soacră-mii nu-i altu' pe lume. Din viţă veche românească, scăpată de filoxeră… Dacă-i aşa, atunci astăzi o facem lată!

CHEF ÎN SÂNUL FAMILIEI PISTOL

Respectându-se, atât ca bărbat în casă cât şi ca director de şcoală, nea Ionică ţinea tare mult să-i fie servită masa numai în sufrageria mare. Unde, în afară de obişnuitul agregat specific oricărei sufragerii, se mai găsea şi pianul Speranţei. Care, cunoscând destul de bine ceea ce învăţase, mai totdeauna îl acompania pe nea Pistol, violonist de excepţie. Când punea mâna pe vioară, ieşeau din ea nu sunete, ci glasuri omeneşti.

Tanti Milica, bucătăreasă de talie naţională, se pricepea să gătească. Nemaipomenit. Întrucât preluase meseria sau arta gătitului de la Maică-Mare. Ale cărei mese de pomină, când se-ntrunea întreaga familie, cu fetele şi ginerii, nepoţii şi nepoatele, căpătaseră dimensiuni de legendă. Şi totdeauna se terminau cu ordinul lansat de Maică-Mare:

— Fa Frusino, trimite după ţiganii lu' Marghioală, să vie să ne cânte de inimă albastră! Aşa cum îi plăcea lu' Sima, omu' meu…

În ziua aceea, tanti Milica, buna şi gingaşa mea

mătuşă, se întrecuse pe sine. Nu fiindcă ar fi ştiut ceva de sosirea mea, însăşi mai avea copiii acasă, şi-asta pentru foarte puţină vreme.

Prânzul a durat nespus de mult. Deşi nea Pistol nu era un băutor, ca să zic aşa, profesionist, atunci se cam cherchelise niţel, şi-avea o poftă de vorbă de neînchipuit.

La supa de găină, cu găluşti, încă nu se-aprinsese. Dar după pilaf, când se-aduseseră fripturile, copane de pui la ceaun şi mujdei, costiţe de berbecuţ cu sos de tarhon, îi trăsese vreo câteva păhărele de samatoc mai mult. Şi-şi dăduse drumul. Luându-l la refec la Dinu:

— Bine, măi băiete, de ce n-oi fi vrut tu să rămâi lângă mine, să faci normala şi să ieşi învăţător? Te-ai luat după capu' tău, sau al Milicăi, şi de-acum încolo ai să-ţi pui viaţa în primejdie la fiecare zbor… Ce-ai avut în minte, când te-ai prezentat la examen, fără să mă-ntrebi şi pe mine?

— Lasă, tată, că-i mai bine-aşa! a dat să-l potolească Dinu.

Apoi, după o clipă de tăcere, când toţi priveam la nea Pistol, aşteptând să-l vedem cum o să reacţioneze, a adăugat:

— Şi de unde să te iau, ca să mă sfătuiesc şi cu matale? Nu prea dădeai pe-acasă atunci…

Nea Ionică nu i-a răspuns. Ci a mai dat duşcă un pahar. Tanti Milica a plecat iarăşi spre bucătărie, de unde nu s-a mai înapoiat. Decât mult mai târziu, când discuţia ce se-nteţise între tată şi fiu luase sfârşit. Aducând cu dânsa o tavă cu plăcinţele uscate. Şi-având ochii înroşiţi. Probabil plânsese. Din pricina amarului ce-i măcina zilele.

Judecând după durerea ce i se pecetluise pe chip, era clar că auzise totul. Când nea Pistol îl luase peste picior pe Dinu. Reproşându-i că-i convine să-l judece. Întrucât se putea încurca oricând şi cu oricine, neavând o caţă pe cap. Şi-i precizase:

— Mă, eu mi-s încă bărbat în putere, iar mă-ta nu mai vrea… Dacă mi-a luat Dumnezeu minţile, nu-i vina mea! Cam umblu după muieri, e drept. Însă n-ai atâta bună-cuviinţă încât să nu te-apuci să mă judeci pe mine? Pe mine, care ţi-s tată bun, şi mi-am dat şi snaga, câtă am mai avut-o, să te cresc, ca să te fac om? Îţi vine lesne să cugeţi aşa… Ca aviator, ai să-ţi poţi face totdeauna de cap. Nicio femeie, cu minte, nu-şi ia un bărbat cu o meserie ca a ta! Şi-ai să rămâi holtei… Ceea ce nici nu-i rău. Chiar deloc!

Dinu se-nroşise la faţă, dând la un moment dat să se ridice de pe scaun şi să plece de la masă. Apoi se răzgândise şi, după ce ne privi o clipă, se întoarse către nea Pistol, replicându-i:

— La vârsta mea, îmi pot îngădui şi eu câte-o aventură, pe ici pe colo. Sunt şi tânăr, şi destul de arătos, semănându-ţi matale. Ca fire însă, sunt mămica întreg. Matale însă n-ai dreptul. Eşti om cu nevastă şi copii, iar la bătrâneţe mai dai şi-n patima femeilor uşoare, spre ruşinea oraşului. Ne faci de râs, zău aşa!…

Nea Pistol, nemaiputând suporta, s-a repezit să-l plesnească pe Dinu. Însă văru-meu, înalt, ţeapăn, o mândreţe de flăcău, i-a prins braţul cu mâna şi l-a silit să renunţe la acte de curaj ce-i depăşeau puterile.

Unchiu-meu, umilit, a privit urât în juru-i, parcă ar fi vrut să afle unde-i nevastă-sa. Să-i sară în ajutor. Negăsind-o, căci era refugiată în bucătărie, s-a reaşezat pe scaun. Emiţând un singur cuvânt:

— Boule!

Dinu, zâmbind subţire, i-a răspuns pe loc:

— Da, tată!

— Iar sor-ta-i o proastă! Că-l ia pe Petre Popa ăla, din Poiana-Mare, când s-ar fi putut mărita c-un avocat plin de bani. Care nu i-ar fi cerut dotă, cum s-au milogit ăla, de la regimentul lu’ cumnatu-tău…

Cugetând mai adânc, mai turnându-şi un pahar de

samatoc, deodată l-am auzit cu surprindere răcnind, încântat de ce-i trecuse prin cap:

— Mă, dragii mei, mi-s mândru de voi! E de-ajuns să vă privesc, ca să-mi dau seama ce tată aveţi… Vină de oltean, get-beget. Mi-aţi ieşit frumoşi şi sănătoşi, încăpăţânaţi şi colţoşi de gură. Brava vouă şi brava mie! Păcat c-am început să-mbătrânesc, şi-am rămas eu de bou. Taman bun de dus la abator… Cum să nu-ţi vină să mori de râs, dându-ţi seama ce s-a ales de tine?

Apoi, adresându-mi-se mie, care tăcusem mâlc, fiind ocupat cu copănelele, cărora le-adăugam mereu pilaf din cratiţa lăsată de tanti Milica pe bufetul de-alături, m-a întrebat curios:

— Ţie nu-ţi vine să râzi, mă Vladule, când mă vezi în ce hal am ajuns? Judecat de copii, judecat de nevastă, de neamuri şi de tot târgul? Ce zici?…

— Eu nu zic nimic, că mănânc! N-am nicio părere… Dacă matale însă crezi în ce spui, păi atunci eşti singurul în stare să faci bilanţul situaţiei!

— Ce vorbeşti, mă? Chiar aşa să fie? Ia uite unde zăcea filosoful familiei!…

Când tanti Milica s-a prezentat cu plăcinţelele, toţi s-au repezit asupra lor. Ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Iar mătuşă-mea, bucuroasă de succes, l-a întrebat timidă pe nea Pistol:

— Sunt bune, Ionică?

— Tu eşti bună, Milico, fata neichii! Iar eu mi-s un prost…

MUZICĂ DE CAMERA

Tanti Milica, nevenindu-i să creadă în cele auzite, l-a aprobat, totuşi, pe bărbatu-său, fără nicio intenţie de ironie:

— Dacă zici matale, aşa o fi, mă Ionică!

Chicotind voios, nea Pistol s-a ridicat de la masă şi le-a spus celor din familie, considerând cum c-ar fi lămurit

lucrurile:

— Strângeţi masa, copii, că mi s-a făcut o poftă nebună de niţică muzică! Haide, Speranţo, s-auzim ce mai ştim… Pune osu', şi-ajut-o pe maică-ta! Dinule, vezi unde mi-i vioara…

Peste vreo jumătate de oră, când sufrageria fusese pusă într-o ordine mai mult decât perfectă, nea Pistol a mai tras un samatoc şi i-a cerut Speranţei:

— Treci la pian şi-acompaniază-mă!

Luându-şi vioara, i-a zdrăngănit niţel strunele, pentru ca apoi să-i ceară vară-mii:

— Speranţo, dă-mi un la!…

Când a fost gata cu acordarea lăutei, a anunţat asistenţa:

— Mai întâi, am să cânt, împreună cu Speranţa, balada lui Ciprian! Iar după aceea, dacă iese bine, o să cântăm cu toţii, ca pe timpurile bune, de odinioară, când eram laolaltă uniţi şi fericiţi… Aşa-i, Milico?

— O fi, Ionică, dacă zici matale şi-o da bunul Dumnezeu! a îngânat mătuşă-mea, cu glasul moale. Surprinsă de schimbările din purtarea lui nea Pistol.

— Cel de Sus cere, mai totdeauna, şi, după cum văz eu, nici măcar o dată nu dă! E lacom şi hrăpăreţ. Nu vezi că ne ia totul, şi dragul de viaţă, şi liniştea din suflete… Hai, dă-i drumu', Speranţo!

Cântau dumnezeieşte. Mai ales nea Pistol. Care făcea lăuta să geamă, să plângă şi să-ţi înmoaie inima. Speranţa, deşi n-avea cine ştie ce mare lucru de făcut, n-a greşit o notă.

Terminând tulburătoarea piesă a lui Ciprian Porumbescu, unchiu-meu, pe neaşteptate, m-a întrebat curios:

— Mă Vladule, tu ce ştii să cânţi?

— Orice-ţi pofteşte inima, nea Ionică. Însă la tobă… Sunt în fanfara liceului militar, nu în cor. Au spus că n-am

voce… Când vreau să-i zic şi eu ceva, sună din mine ca dintr-un butoi dogit. Ce să-i fac, aşa m-a dăruit natura! Cu glas de bovină sentimentală…

Nea Pistol m-a privit ceva mai atent. Bănuindu-mă de intenţii maliţioase. Cum era şi normal. De vreme ce-l făcuse de bou şi pe fiu-său, şi pe el însuşi. Apoi mi-a zâmbit.

— Se vede cât de colo că eşti neam de-al nostru! Mă bucură că-ţi dai şi singur calificative… Nu-i nimic. Arta nu înseamnă numai muzică… Uite, nen-tu Giuică, cumnatu-meu, s-a apucat de poezie, acu, la bătrâneţe. Oare nu-i şi poezia o formă de artă? Este! Dacă te pricepi s-o faci…

Am tăcut din gură. Şi n-am mărturisit că şi eu „compuneam” versuri. Era mai cuminte să stau în banca mea.

Iar nea Ionică a continuat:

— O să-ţi cântăm noi… Habar n-ai ce cor o să iasă! Pe patru voci. Dă-i drumu’, Speranţo! Cu „A ruginit frunza din vii”…

Niciodată n-am bănuit că Dinu se afla în posesia unei voci atât de frumoase. Bariton cu har. Şi-avea şi-un mod osebit, al său, de-a-şi conduce vocea, încât uneori vibra, tulburându-te. Şi te treceau fiori pe şira spinării.

În afară de acompaniamentul la pian, Speranţa cânta şi ca soprană. Iar violonistul, de fapt şeful formaţiei, recte nea Ionică, avea şi dânsul o voce aparte. Clocotind în ea atâta patimă răscolitoare, încât te-ntrebai ce-o fi fiind în sufletul său. Numai tanti Milica abia se-auzea. Având, totuşi, un melodios timbru de mezzo-soprană.

După vreun ceas, oarecum obosiţi, mătuşă-mea, Speranţa şi Dinu au abandonat cursa. Însă nea Pistol se afla în plină transă. Căci, începând o nouă piesă („De ce m-aţi luat de lângă voi”), i-a făcut semn Speranţei să-şi reia locul din faţa pianului. Probabil şi niţel afumat, a atacat apoi un cântec pe care nu-l cunoşteam. Şi care începea cu:

„Haide, puică, ’n pod, la fân, să te strâng cu dor la sân. Haide, neică, repejor, că nu mai poci de dor…” Şi-aşa mai departe. Uluit de lacrămile ce porniseră să-i scalde ochii, picurându-i apoi pe strunele lăutei, am devenit brusc mai atent la ce se petrecea în sufragerie. Tanti Milica plângea de-a binelea, având probabil motivele dânsei, Dinu privea necăjit la taică-său, care se lăsa furat de cuvintele cam deocheate ale cântecului, punând şi mai mult patos în felul cum le rostea, cu glasul său de bas, nespus de bărbătesc, în timp ce Speranţa privea îngrijorată. Când la maică-sa, când la nea Ionică.

ZBOR DE NOAPTE

De scena aceasta de familie (aflată în pragul destrămării), îmi amintise cândva o etichetă de disc, idiot imprimată, în care se putea citi despre „Concertul pentru morgă şi orchestră…”

Căci toţi s-au dus. Cu excepţia vară-mii. Şi nea Ionică, fugit de-acasă, pentru a sfârşi în braţe străine, şi tanti Milica, şi bietul Dinu.

Pe Dinu Pistol îl mai reîntâlnisem, dacă mi-aduc bine aminte, în casa maică-mii. Care-i închiriase o cameră, cu pensiune. În zilele sau săptămânile când escadrila sa avea permisii. Pentru refacere şi reorganizare. Era printre puţinii noştri piloţi de vânătoare. Dar o vânătoare ceva mai aparte, de noapte.

Atunci, deşi eram în plin război, Dinu arăta mai vajnic ca nicicând. Era furios. Mai ales după ce se-ntorsese din Germania hitleristă. Unde fusese trimis la un curs de specializare. Şi se-napoiase mânios. Din pricina dispreţului cu care-l trataseră nemţii. Care şuşoteau, pe la spate, spunându-i „walachische Zigeuner”.

După ce s-a-ncheiat războiul, abia prin 1946 mi-a fost dat să aflu ce se mai întâmplase cu el. Se căsătorise, cu o lună mai înainte de întoarcerea armelor. Iar în prima noapte, din clipa când trecuserăm de partea aliaţilor, se

prezentase voluntar, pentru un zbor de vânătoare de noapte. Şi căzuse, doborât de foştii săi instructori. Vrând să apere valea Prahovei. Asupra căreia năvăleau, profitând de beznă, bombardierele nemţeşti. Din toată escadrila sa, era – parcă – singurul care fusese dat dispărut. Nici acum nu ştiu precis dacă era doar dat dispărut sau i se găsiseră cândva, după aceea, osemintele. Culmea ar fi să trăiască. Cine ştie cum. Mutilat şi nedornic să mai fie văzut de cei ce-l cunoscuseră.

Când îl întâlnisem în camera mobilată, închiriată de Ongliţa, mă îmbrăţişase profund emoţionat. Nu mă văzuse de mult. Şi-mi spusese:

— Mi-a povestit Olga c-ai început să scrii poezii! Mă bucură… Vrei să auzi şi ceva compus de mine?

— O poezie?

— Nu tocmai. O melodie, inspirată de nişte versuri. Care-mi aparţin doar parţial… Din necesităţi muzicale, mi-am îngăduit să intervin şi eu, pe ici, pe colo!

Şi mi-a cântat, cu glasul său atât de frumos impozat şi vibrat:

— „Departe sunt de tine, şi totuşi sunt aproape”!…

Văduvă, prin decizie judecătorească, nevastă-sa, pe care n-am apucat s-o cunosc niciodată, îi născuse apoi o fetiţă. Nu ştiu de ce, însă, Dinu ceruse să fie botezată Muşata. Iar dacă avea să fie băiat, atunci să i se pună numele de Muşat. Suna frumos – Muşat Pistol.

Ulterior, la puţini ani după dispariţia lui văru-meu, femeia căreia îi dăruise un copil, sânge din sângele lui, s-a recăsătorit c-un funcţionar la CGM. Care – mai târziu – a emigrat legal. Iar acum am o nepoţică, Muşata. Undeva, în Germania. Fără să ştiu nimic despre ea. Şi nici ea de mine.

Iar Dinu dacă, prin cine ştie ce minune, o mai fi fiind pe lumea aceasta, n-ar avea motive să-i pară rău căscncumetase şi el, cândva, să compună o melodie. Romanţa aceea, melodramatică. Parcă viaţa nu-i şi ea, uneori, la fel!

Fiecare o cântă cum poate. Pe-o singură voce, sau pe mai multe, la vioară sau la pian, asta nu mai contează. Principalul e să fie cântată! Cu suflet…

CUMPĂNA APELOR

EXCURSIE ÎN GRUP (*restrâns*)

Ongliţa, maică-mea bună, ne părăsise. Şi pe taică-meu, dar şi pe mine. În vara aceea, când în plin iulie, sau, parcă, început de august, îşi încărcase „zestrea” într-un camion cu care se deplasase tomite la Maică-Mare, cale de sute de kilometri, rămăseserăm amândoi orfani. Ce-i drept, şi tata Eftimie îşi cam făcuse de cap, amărându-i zilele. În ultimul timp, ajunsese să lipsească de-acasă chiar şi săptămâni întregi. Fără să fie, totuşi, absent din oraş. Ci mai mult dormind la Dina Iliasca, acasă, pe strada Cazărmii. Fosta mea învăţătoare din clasele primare, şi mai vechea pasiune, cam morbidă, a babacului.

Stând, ca de obicei, la casa bunicilor, unde că simţeam minunat lângă Tatapetre şi, mai ales, în podul magaziei mari, cel plin cu cărţi, nu ştiusem nimic despre fuga maică-mii. Aflasem totul de la tata Eftimie care, într-o după-amiază, se-nfiinţase pe strada Libertăţii 48, venind cu o trăsură, şi se-apucase să ţipe la Maca-Maia, bunică-mea:

— Bine ai făcut, Mamiţo, de mi-ai zgornit-o pe Olga din casă?

— Cum adică? s-a mirat bătrâna.

— Păi nu te-ai apucat să umpli tot târgul cu bârfele matale, cum că-s încurcat cu Iliasca, şi vreau s-o iau de nevastă?…

— Da’ de unde, blegule! I-am spus-o verde-n faţă, Olgăi, fără să mai umblu cu vorbe prin mahala…

— Şi ce i-ai spus?

— Ce trebuia! Că n-are ce căta o ţărancă năroadă şi fără pic de zestre, golancă pripăşită la noi, taman la capătul ălălalt al ţării, în casa lu’ fiu-meu… Care-i boier de viţă veche, Muşatescu din neamul Muşaţilor de la Măţău.

După care umblă până şi cea mai procopsită profesoară din târg, cu casă din cărămidă şi trusou de damascuri şi olandă, cu leafă prima-ntâi, în vreme ce olteanca stă şi mănâncă pe banii tăi! Ce-i rău într-asta? Adevărul gol-goluţ!…

Taică-meu, văzându-mă şi pe mine prin ogradă, trăgând cu urechea la conversaţia lor, m-a strigat:

— Ia fă-te-ncoa, dom Vlad, s-auzi de ce-i în stare Maca-Maia a ta!

— Nu mai e nevoie, c-am auzit! Ne-a făcut bucata, aia e…

— Exact! Că de când m-am luat cu mă-ta, n-a putut-o suferi în ochi. Iar acuma suntem de râsu’ lumii. Eu, fără nevastă, şi tu, fără mamă! Cine o să te crească de-acum înainte?

— În privinţa lui să nu-ţi faci griji! O să stea la noi, cum a stat şi până acu’… Iar tu, mai bine du-te după olteancă, şi-ncearcă să-ţi iei averea înapoi! M-auzi, Eftimie, sau faci pe prostu’?

Întrucât, după cum aveam să fiu informat mai apoi, maică-mea nu-şi cărase decât ceea ce-i dăduseră părinţii, câteva mobile şi rufăria de pat, neatingându-se de nimic altceva, taică-meu, simţindu-se vinovat, i-a trântit-o bunică-mii:

— Nu mă duc deloc la Poiana-Mare! Ce, vrei să mă fac şi-acolo de râs, jeluindu-mă şi bocind după nişte amărâte de boarfe? Numai dumitale, Mamiţico, îţi pot trece asemenea năzbâtii prin cap… Parcă te zgârmă lăcomia neamului lui Bacria, din care te tragi! Dacă nu te lua tata, n-ajungeai, în vecii vecilor, o Muşătească, aşa să ştii… Ai să ne nenoroceşti pe toţi, cu bâzdâcurile matale, aşa cum ai pornit-o în ultimul timp, să bagi fitile şi-ntre Vasile şi Rodica. Pe Valică, bietul de el, nu l-ai silit să-şi lase mândreţe de nevastă, bătându-l la cap că-i un tăntălău, de călăreşte prinţesa Halina mai toţi armăsarii

regimentului de cavalerie din localitate?… Nimeni nu-ţi poate fi pe plac, de-afurisită ce eşti! Până şi pe tăticu’ l-ai vârât în be-lele, cu ani în urmă, când l-ai procopsit cu băcănia de pe Strada Mare, de-a dat faliment şi-a trebuit să plătească zeci de ani la datorii pe la creditori pungaşi şi escroci, care-l înşelaseră la socoteli.

— Pentru c-a fost un bleg, ca şi voi toţi de altfel!… Şi, dacă mă judeci aşa, pe mine, care ţi-s mama ta bună, n-ai decât să-ţi iei plodu’ de-aici, şi să te duci învârtindu-te, unde vezi cu ochii!

— Bine, Mamiţico, că mi-o faci şi pe-asta! Nu-i nimic… Mă descurc eu şi fără ajutorul matale. Pagubă-n ciuperci, că nu mai mi-l ţii pe Vlad la voi. Tot n-avea ce-nvăţa bun de la dumneata. Deci ifose, ţâfne şi măscări! Şi n-am să mă duc învârtindu-mă, cum mi-ai urat adineauri, ci îl iau cu mine la Cumpăna, să ne plimbăm pe crestele munţilor…

— Cum mă, prăpăditule, da-astea-ţi arde ţie, de escurzii?

— Taman aşa! Decât să-mi pierd vremea pălăvrăgind cu matale, care numai de răutăţi îmi eşti bună, prefer să mă distrez cu prietenii, călătorind la aer curat. Aici, la matale, nici aerul nu miroase a bine!

Iar a doua zi, care cădea într-o duminică, plecam din gara Piteştiului către Curtea-de-Argeş. Împreună cu tata Eftimie, doctorul Becescu, şi-alţi câţiva prieteni de spriţ de-ai bătrânului. Plus, spre surprinderea generală, domnişoara Dina Iliescu. În legătură cu care babacu’ i-a anunţat:

— O să vină şi domnişoara Dina cu noi! Ţine foarte mult la fiu-meu, şi vrea să-i arate munţii noştri, dânsa fiind şi profesoară…

— Profesoara lui, sau a ta, măi Eftimică! l-a luat în răspăr colonelul Becescu.

— Poate a amândurora! i-a răspuns tata. Niţel

fâstâcit, însă zâmbind mânzeşte. Om trăi şi-om vedea… După ce se mai astâmpără lucrurile. Aveţi ceva împotrivă?

Prietenii babacului, luaţi pe neaşteptate, mai întâi au tăcut mâlc. I-a răspuns, şovăitor, colonelul:

— Câtuşi de puţin! Ne prinde bine o domnişoară printre ndi… Nu vezi că suntem numai bărbaţi? Principalul e să n-afle nevasta, că nu mă văd bine.

Iar în tren, până s-ajungem la destinaţie, numai de glume s-au ţinut. Pe socoteala lui taică-meu. Domnişoara călătorea în alt compartiment.

TRENULEŢUL DE PĂPUŞI, CU VAGOANE FĂRĂ UŞI

Ca niciodată, în duminica aceea turistică, bătrânul se-nţolise la mare fix. Îmbrăcându-şi costumul bej, cam deschis la culoare pentru vârsta lui, confecţionat dintr-un fresco lejer, prin care sufla vântul ca printr-o sită. Cămaşa albă, cu papion maron, pantofi de antilopă, de fapt capră întoarsă pe dos, iar pe cap, aici era tot şicul, îşi montase o „cantonieră”. Aşa se numeau, pe vremea aceea, pălăriile din pai (grâu, secară sau orz, asta n-aveam de unde şti), tari ca mucavaua bine presată, din preşpan, iar borurile largi şi dure. Încât semăna cu o roată de cărucior pentru cărat rumeguş. Cum văzusem la tâmplăria domnului Spielberger, de lângă casa noastră, de pe Târgul-de-Vale, care era şi vestită piaţă pentru bâlciuri, în acelaşi timp.

Mândru de neasemuita sa pălărie, ba şi-o dădea mai pe ceafă, ba mai pe frunte. În funcţie de cum cădeau razele soarelui. Iar, la Curtea-de-Argeş, când ne urcaserăm cu toţii într-un vagon mini-atural, fără uşi şi ferestre, aparţinând trenului „decauville” ce-avea să ne ducă până la Cumpăna, şi care era proprietatea AREF-ului, întreprinderile forestiere ce exploatau pădurile Negoiului, datorită vipiei ce pornise să ne biciuie cu o dogoare rar întâlnită, babacul folosea pălăria şi ca evantai. Pentru a-şi răcori scăfârlia. Care, încinsă zdravăn, datorită paiului din care fusese confecţionată canotiera, slobozea şiroaie de

năduşeală.

Iar colonelul Becescu, vânător până-n măduva oaselor, şi înţolit corespunzător faimei de care se bucura, l-a interpelat:

— Măi Eftimică dragă, mai lasă dracului pălăria aia în pace, că ne-ai înnebunit cu ea! Atât o vânturi, încolo şi-ncoa, încât ne poţi sfârteca feţele dintr-un foc… Fără ea, semeni destul de bine cu Hans Albers, junele prim din filmele nemţilor, şi nu mai e nevoie să pari, în acelaşi timp, şi Maurice Chevalier. Franţuzul e mai tinerel şi-i vine bine, pe când tu arăţi, cu ea pe cap, ca un buhai nimerit cu coarnele într-o căpiţă de fân… Mai bine fă-i vânt domnişoarei noastre, cu batista, decât cu unealta aia ucigaşă!

Taică-meu, mâniat de spusele doctorului, şi-a fixat-o la loc, dându-i un pumn zdravăn în calotă. Şi s-a auzit un pârâit de lemn uscat. Încât lumea a pufnit în râs. Iar domnul Miltiade Ioanid, profesorul meu de franceză, l-a îmbiat:

— Mai trage-i una, Eftimie, şi rămâi doar cu borurile! Bune şi-ălea. La tragerile de tir, pe post de talere…

Taică-meu a avut bunul-simţ să facă haz de necaz:

— Uite ce-i, dom Miltiade, dacă ajungem cu bine la Cumpăna, iar doctorul se-angajează s-o nimerească dintr-un singur foc de puşcă, ceea ce nu prea cred că-i în stare, i-o dăruiesc fără pic de râcă! Dacă nu-i iese pasienţa, îmi dă mie pălăria lui de mare vânător, cu pană de cocor, să fac mămăligă în ea… E bine?

Cât a ţinut drumul până la Cumpăna, lumea s-a distrat copios numai pe contul canotierei babacului şi-a ceaunului de pe capul doctorului Becescu.

Ajungând la o cotitură a căii ferate înguste, în timp ce locomotiva gâfâia din răsputeri să urce la deal, profesorul a strigat entuziasmat:

— Priviţi, se vede perfect cetatea lui Ţepeş-Vodă!…

Când lumea s-a repezit în partea stângă a vagonului care, după cum am mai spus, n-avea nici ferestre şi nici uşi, colonelul şi cu taică-meu, plecându-se prea mult în afară, să admire cât mai bine vestita cetăţuie, ascunsă taman în creierii munţilor, s-au pomenit rămaşi fără „acoperiş”. Oricât de mică ar fi fost viteza trenuleţului de păpuşi, curentul cheilor Argeşului le-a suflat de pe cap, cât ai zice peşte, podoabele.

Tata Eftimie, mai suplu decât doctorul Becescu, a sărit din mersul trenului. Să-şi recupereze canotiera. Puţin păsându-i de „ceaunul” colonelului. Acesta atârna de-o creangă de frasin, pe când pălăria babacului, flotabilă, naviga pe undele învârtejite ale Argeşului de lângă izvoare.

Doctorul, dorind să-i atragă atenţia mecanicului că avusese loc un incident neplăcut, care ar fi putut degenera într-o trage-die, a pus mâna pe puşcă şi-a pornit să tragă în aer. Foc după foc.

În timp ce trenuleţul oprea, tata, tot străduindu-se să-şi pescuiască pălăria ce se rotea la malul apei, a pornit să strige cât îl ţinea gura:

— Nu trage! Dom’le colonel, nu mai trage! Dacă-mi găureşti canotiera, chiar dintr-un foc, îţi confisc ceaunul. Că n-o să mai am ce pune pe cap!…

Când trenuleţul de păpuşi şi-a reluat mersul, doctorul Becescu îşi înfipsese pălăria în ţeava puştii, s-o zbicească la bătaia vântului. Iar babacu’ se tot muncea, apelând la batista din buzunarul de la piept, să usuce apa de pe canotieră. Care, la fiece frecare, îşi mai lăsa câte-un pai în mâinile lui taică-meu.

Ajungând cu bine la Cumpăna, grupul, care era aşteptat de nişte reprezentanţi ai AREF-ului, ce construise acolo câteva cabane tip vilă, a fost luat în primire de aceştia. Cu chiote de veselie, îmbrăţişări, strângeri de mână şi zâmbete largi, cât le era gura de mare. Anunţând că totul era pregătit.

— V-aţi gândit şi la o ieşire, după niscaiva căprioare, să-mpuşcăm barem vreo două? s-a interesat doctorul, adresându-se forestierilor.

Fiind medic militar, erau clienţii săi. Întrucât îi scăpase de armată.

— Da, să trăiţi, domnule colonel! mai întâi să poftiţi la masă, cât sunt bucatele calde…

La una din binecuvântatele vile, ceva mai răsărită, rezervata probabil mărimilor AREF-ului, într-o încăpere enormă, cât să-ncapă în ea un pluton de infanterie, masa era gata întinsă. Iar înaintea farfuriilor, pahare gata umplute. Cu specialităţi din dotaţia paznicilor de vânătoare. Afinate şi zmeurate, rachiu din muguri de brad şi trăscău din coacăze negre.

După ce grupul şi-a ocupat locurile, şi-a pornit să guste din toate, s-au ivit şi fetele. Probabil soţiile şi odraslele localnicilor angajaţi la AREF. Purtând pe braţe tăvi încărcate cu păstrăvi fripţi la grătar, castroane cu hribi muraţi şi străchini pline cu castraveciori în saramură. Avertizându-l pe colonel:

— Dacă vă plac, mai aducem… Însă am vârât la cuptor şi fripturile!

— Ce fel de fripturi?

— Spinare de căprioară cu sos de smântână!…

LA VÂNĂTOARE DE MURE ŞI FRAGI

Taică-meu, care nu se lăsa mai prejos de Becescu, dorind s-arate că-i şi dânsul la fel de „bărbat”, deja îşi luase achiul. După primele păhărele de tării vânătoreşti. Numai când a dat ochi cu păstrăvii, şi-a amintit şi de mine. Pe care mă uitase, lăsându-mă să casc ochii la trofeele de pe pereţi. Capete de mistreţi, coarne de cerb, râşi împăiaţi şi-alte jivine întâlnite în manualul de zoologie. Dar nici în cel de botanică. Şi m-a strigat:

— Dom Vlad, hai de mănâncă, nu mai umbla brambura prin salon… Treci aici!

Oţ mare, şi babacu'! Nu voia să le ofere comesenilor vreun prilej de glumă, aşezându-se chiar lângă Iliasca. Şi păstrase un scaun liber, între el şi fâşneaţa mea de fostă învăţătoare. Care, aprinsă la chip ca un măr bine pârguit, continua să ciocnească, din ce în ce mai voioasă, cu partenerii lui taică-meu.

Bineînţeles că, tentat de apariţia păstrăvilor, din care nu mai avusesem ocazia să gust până atunci, reprezentând pentru mine o adevărată premieră culinară, i-am dat numaidecât ascultare. Aşezându-mă pe scaunul mai sus pomenit.

Care, inexplicabil, a emis un pârâit puternic, de surcele frânte.

— Boule, de ce nu te uiţi unde te-aşezi? Nu vezi că-mi stai pe pălărie!…

Spre norocul meu, dar şi-al canotierei, aceasta nu păţise nimic grav şi iremediabil. Examinând-o, în hohotele de râs ale asistenţei, şi constatând doar o lejeră denivelare a fundului, i-a corectat-o dintr-un singur pumn. Tras pe dinăuntru. Prilej cu care fundul canotierei a ieşit niţel mai la suprafaţă. Pârâind iarăşi. Era pentru a treia oară, în ziua aceea. Drept care bătrânul, încă necăjit, şi-a pus-o pe cap. Cât mai atent însă. Ca să nu-şi turtească fesul, să zicem aşa.

Iar cu mâna cealaltă, ce nu fusese utilizată încă, mi-a tras o scatoalcă după ceafă, de-am văzut stele verzi. Plus zeci de păstrăvi fripţi.

Când ajunsese la spinarea de căprioară în sos de smântână, toată lumea era cherchelită zdravăn. Căci cabanierul scosese din beci şi-o damigeană de Drăgăşani. Din care asistenţa se adăpase copios.

Dina Iliescu, la rugămintea maselor, s-a lăsat convinsă să le ofere un recital de romanţe. Pentru inimi albastre. Cânta frumos, cu suflet. Ba chiar mai şi slobozind câte-o lacrimă, când ajungea la vreun pasaj sentimental.

— Bravo, domnişoaro! răcnea înduioşat doctorul. Ai voce, ai talent, poate şi-alte talente… Praf l-ai făcut pe Eftimică al nostru! Ia uite la el, ce le mai plânge!

Ridicându-mi privirea din farfuria în care-mi mai rămăsese niţel sos, pe care-l meşteream cu o bucăţică de miez de pâine, l-am văzut şi eu pe babacu' mulgându-şi ochii. Iar când Iliasca a atacat şi „Cruce albă de mesteacăn", a fost nevoit să-şi ia cano-tiera de pe cap. Şi să-şi acopere faţa cu ea.

La un moment dat, refăcând priză cu realitatea, tata Eftimie a rugat-o pe fosta mea învăţătoare:

— Dinuţ scump, mai dă-l încolo de colonel şi zi-mi şi mie una, numai pentru mine, de inimă amară…

— Şi ce ţi-ar pofti inimioara, Mimi dragă? l-a consultat Iliasca.

Înmărmurit că babacu' se procopsise şi cu diminutive de muiere, îngăduindu-i Iliascăi să-i zică „Mimi", cum i se spunea nevestei librarului de pe Strada Mare, vestită curtezană a Piteştiului, am devenit brusc atent, să aflu şi eu ce dorinţă manifesta tata Eftimie.

— Ştii ce-aş vrei? şi-a exprimat tata preferinţa. Să-mi cânţi, însă cu suflet şi foc, „M-a făcut mama oltean"!

Iliasca s-a înnegurat deodată la faţă, privind urât la taicămeu. Apoi l-a-ntrebat:

— Iarăşi te-au apucat pandaliile, după olteanca ta? Află că nu-ţi cânt nimic. Chiar de m-ai călca-n picioare…

Pentru ca, numaidecât s-o tulească din salonul vilei.

Privind aiurit la feţele prietenilor, care zâmbeau pe sub mustaţă, tata Eftimie şi-a părăsit şi dânsul locul, anunţând;

— Mă-o s-o împac pe nebună!…

Când am dat peste ei, pitiţi în tufărişurile de zmeură, fragi şi mure din dosul cabanei forestiere, i-am auzit şopocăind înfierbântat. Nu mi-am putut da seama ce-şi tot spuneau acolo, însă babacu' mă şi zărise. Şi m-a şi luat la-

ntrebări:

— Ce-i cu tine aici, şi-al cui e băţul ăla?

— Am plecat după fragi, şi l-am rugat pe domnul profesor să-mi împrumute bastonul…

— Pentru ce?

— Ca să bat tufele, şi să cadă fragile singure!

— Deştept gândit! m-a felicitat babacu’. Ia culege-i şi domnişoarei Dina o mână de fragi.

Iliasca, mare diplomată, a adăugat:

— Lasă-ne singuri, puişor! Plimbă-te şi tu prin pădure, iar când ai să ne-auzi strigând, dai fuga la noi, să plecăm spre casă. Unde totul o să fie bine!…

ULTIMUL TREN SPRE GUN-HILL

I-am auzit strigând. Ca nişte disperaţi. Însă nu pe tata Eftimie şi pe Iliasca, ci pe cei din grupul petrecăreţilor. Care ne chemau la trenuleţul de păpuşi, acesta urmând să plece spre Curtea-de-Argeş. Întrucât, pesemne, nu isprăviseră cu manevrele lor de împăcare definitivă şi globală, ai mei nu dădeau niciun semn de viaţă.

Deoarece mecanicul nu mai putea zăbovi, circulând şi el după un orar fix şi bine stabilit, toată lumea s-a mbarcat în vagoanele fără uşi şi şi-a luat valea, ca să mă exprim aşa. Căci, până la Curtea-de-Argeş, numai la vale aveau să meargă. Iar domnul colonel mi-a spus:

— Rămâi aici, puştiule, şi-aşteaptă-l pe tac-tu! Mâine dimineaţă o să aibă alt tren, care să-l ducă la Curtea-de-Argeş… Şi dă-i bastonul domnului profesor. Nu vezi c-abia se mai ţine pe picioare?

Când s-au ivit şi cei doi rămaşi de căruţă, taică-meu ţinea în mână cratiţa canotierei, plină cu fragi – se vede că pălăria nu mai rezistase – iar Iliasca îşi petrecuse pe gât borurile din paie, arătând ca regina Margareta a Franţei. Pe care o cunoşteam foarte bine. Din romanele lui Al. Dumas-tatăl.

— Nu face nimic, Dinuţ! a dat s-o liniştească bătrânul pe profesoară. Aranjez eu un tren special pentru tine. Mă-o să vorbesc cu-ăia de la gară…

— Ba n-ai să te duci nicăieri, Mimişor! l-a temperat Iliasca. Altfel mă pricep eu să discut cu ăştia. Pe limba lor, fiindcă sunt şi profesoară de română. Tu, ce ştii? Doar cifre şi registre, ca orice contabil…

— Ba s-avem pardon, Dinuţ! a ţinut bătrânul să-şi lămurească situaţia profesională. Sunt director de bancă, nu doar contabil!…

— Mă faci să râd, cu banca aia a ta! l-a cam repezit Iliasca. Mai ai şi vreun alt slubaş acolo, în afară de tine?

Iliasca avea perfectă dreptate. Discutând cu şeful gării, care nici gară nu s-ar fi putut numi, fiind o biată chiţimie din scânduri, iar nici şeful şef, deoarece era doar un amărât de angajat al căilor ferate forestiere, aparţinând AREF-ului, făcuse rost de-un tren de trei persoane. După vreun sfert de ceas de convorbiri în doi. Retraşi în colivia amploiatului. Care, de la distanţă, se vedea că era troscănit bine câtă ţuică băgase în el şi vorbăria Iliascăi.

În orice caz, când ne-a predat trenul, a ţinut să-i spună Dinei:

— Domniţă scumpă, de n-ai fi fost tălică atât de amabilă şi gureşă, nu-mi dădeam căruţul pe mâna insului care-i cu matale, nici de m-ai fi picat cu ceară. Ai grijă de el, să nu-l pierzi pe drum… Că drezina, când o purcede-o la vale, capătă viteză, nu glumă. Şi-i musai să cunoşti unde-s frânele… C-altminteri deraiaţi! Altfel, dacă toate lucrurile merg ca la carte, într-o oră şi jumătate sunteţi la Curtea-de-Argeş. Unde-o să v-aştepte nea Ghiţă, naşu-meu, să-i predaţi trotineta… Iar mâine mi-o trimite înapoi, cu cursa de dimineaţă…

Trenul „de trei persoane”, de fapt o drezină, anume destinată verificării şinelor căii ferate, era o construcţie din cele mai simple. Dar şi ciudate. Deoarece, pentru a fi

pusă în mişcare, trebuia să „pompezi” la ea. Întocmai ca la puţurile americane. Din care scoteai apa manevrând, încolo şi-ncoace, o ţeavă metalică, pe post de pârghie şi prevăzută c-un fel de ghidon, de care te ţineai cu-amândouă mâinile. Împingând înainte şi-napoi. Până se punea în stare de funcţiune angrenajul pinioanelor, existente chiar pe osia roţilor din faţă.

Călcând cu roţile de-a dreptul pe şine, la fel ca şi vagonetele normale, în cazul când izbuteai să-i imprimi viteza necesară, la un moment dat puteai să renunţi la „pompare”.

Pe la orele cinci, amploiatul reuşise să-l instrumenteze pe-al bătrân. Punându-l să tragă la „pompă”, mai întâi pentru a scoate drezina din mica hală unde mai erau vreo trei.

Neposedând nicio pantă la îndemână, babacu’ era leoarcă de năduşeală. Când ajunsese în afara halei.

— Pune osul, boierule, şi mai dă-i! îl tot impulsiona feroviarul. Până o punem pe linia de pornire. Eu trec la macaz şi-ţi dau comanda. Când îţi zic înainte, tragi de şaiba de-a-ndoaselea, ca s-o trecem pe linia de manevră, când îţi zic înapoi, tragi înainte, până schimb iar acul, şi te trec în faţa gării… De-abia de-acolo vă puteţi da drumul la vale. Căci, la vreun kilometru de noi, începe şi coborâşul…

În orice caz, tata Eftimie, până la urmă, s-a dovedit un adevărat bărbat. Căci, executând comenzile feroviarului, în mai puţin de-un ceas drezina era gata de pornire. Dar şi babacu’, tot gata. Vlăguit de puteri. Dina, văzând halul în care ajunsese Mimi al ei, l-a întrebat pe amploiat:

— Şi-acum ce-i facem, nene Timofte?

— Vă luaţi valea, coniţă! Vă suiţi cu toţii în drezină, vă ţineţi bine de mânerele băncii, să nu picaţi cumva jos, la vreo cotitură, şi, după ce treceţi de platforma Cumpenei, nu mai aveţi nicio problemă…

— Bine, bine, dar cine ne scoate din Cumpăna?

— Păi cine altcineva, decât tot insul lu' tălică! Eu nu pot. Că-s cam băut şi n-am voie de la stăpânire să mâi drezina în stare de afumătură!… Am făcut ce-am putut, mai mult nu-s în stare. Decât să primesc suta de lei, pentru bunăvoinţă!

Mobilizat de Iliasca, babacu' şi-a zvârlit cât colo castronul de paie ce-l mai purta pe scăfârlie şi-a purces să trudească la „pompă". Ţinându-se cu-amândouă mâinile de ghidonul tijei metalice. La început, drezina a luat-o de-a-ndărătelea, gata să-l calce pe bietul Timofte, care asista amuzat la eforturile babanului. Şi, numai privindu-l, recunoşteai într-însul pe toţi eroii ce se prăbuşea la pământ ca o plăcintă:

— Bă boierule, dacă vrei să mergi înainte, dă numai înapoi!…

Pricepând cum se cuvine indicaţia, tata ne-a rugat frumos:

— Ascultă, Dino, ţi-ajunge cât ai făcut pe cucoana şi te-ai giugiulit cu Ioanid şi Becescu, acuma treci lângă mine şi pune mâna pe făcăleţul ăsta slinos!… Iar matale, dom Vlad, aşijderea!

În trei, împingând în sens invers la bara de manevrare, peste vreo zece minute depăşeam platforma Cumpenei. Şi, căzând sleiţi pe banca din spatele nostru, am asistat încântaţi la miracolul ce se petrecea cu drezina noastră. Dând de coborâş, începea să capete niţică viteză, iar mai apoi, din ce în ce mai iute, să gonească turbată pe valea Argeşului.

Bătuţi de vânt şi de curentul stârnit de viteza cu care coboram, eram mai mult decât fericiţi. Iar Dina, care reţinuse cum devine chestia cu sistemul de frânare, din când în când mai apăsa pe-o pedală, făcând să sară scântei din roţile drezinei, ca să-i mai reducă din avânt.

Pe seară aterizam în triajul Curţii-de-Argeş. Unde i-

am predat tiribomba naşului lui nea Timofte. În perfectă stare de funcţionare. Numai Iliascăi nu-i mai funcţiona mintea. De când o anunţase tata:

— Dinel dragă, îţi iei tălpăşiţa către Piteşti. Singură. Eu mi-l iau pe Vlad şi plecăm la Calafat. Să văd dacă mai mă pot împăca cu Ongliţa! Am văzut ce-nseamnă Cumpăna…

„HAI DIRIDAM!”

UITE-O ŞI PE ADINA!

Era atât de frumos, cu părul său numai cârlionţi, având o faţă smeadă şi mată, de bârnaci, cum se spune oacheşilor prin unele părţi ale ţării, cu ochi de catifea, pluşaţi, şi nişte pometi ce-l făceau să pară venit de pe-o altă lume, încât mă îndrăgostisem nebuneşte de el. De Ionel Teodoreanu.

Pe care, din păcate, nu-l văzusem decât în pozele din presa literară, sau în vitrina cea mare a librăriei „Cartea Românească”. Unde, de fiece dată ce-i apărea vreo nouă carte, i se expunea un portret fotografic executat de-un maestru al genului. Şi, numai privindu-l, recunoşteai într-însul pe toţi eroii romanelor sale.

Bineînţeles, până am avut prilejul să-i examinez, pe viu, statura, faţa, ochii şi felul de-a se îmbrăca, precum şi să-i aud glasul de neuitat, îi citisem toate romanele. Începând cu „La Medeleni”, pe care-l luasem la mână de şase sau şapte ori, nemaisăturându-mă, şi până la cartea sa din 1937, parcă „Secretul Anei Florantin”. Trecând, după cum era şi normal, şi prin „Uliţa copilăriei”, „Turnul Milenei”, „Bal mascat”, „Fata din Zlataust”, „Golia”, „Crăciunul de la Silvestri” şi „Lorelei”.

Nefiind decât un cititor avid de story, puţin mă interesau părerile criticii literare despre opera sa. Deşi citeam şi opiniile acesteia, mâniindu-mă rău, ori de câte ori îi lua în tărbacă pe scumpul meu romancier. Şi-l întrebam pe domnul profesor de română, Augustin Z.N. Popescu, de

la liceul militar „Ferdinand”, care se mai ocupa şi de literatura compusă şi compromisă de debutanţii din clasa a VI-a:

— De ce-i tot cată nod în papură, dom Augustin?

— Pentru că-s în meseria lor, de-aia! Ştiu să citească şi să judece o carte, din toate punctele de vedere, întorcând-o şi pe faţă şi pe dos… Se pricep şi ei, criticii, cum trebuie să fie confecţionată o rogojină!

— Eh, fir-ar să fie a ciorilor, de-aş avea fericirea să-l întâlnesc vreodată pe maestrul Ionel Teodoreanu, i-aş spune să-i dea în judecată… Pentru amestec în treburile sale interne!

Pufnind în râs, profesorul m-a luat pe după umeri şi mi-a explicat, în timp ce păşeam spre cancelaria liceului:

— Literatura nu-i o chestiune personală. Una-i când o faci, şi-alta-i când o pui la dispoziţia publicului. Din clipa aceea, nu-ţi mai aparţine… Uite, mergem chiar acum la bătrânul nostru Volbură Poiană-Năsturaş, să-şi spună şi dânsul părerea. Nu-i numai colonel şi directorul de studii al liceului, ci şi poet pe deasupra… Deci, suficient de calificat în materie!

Bătrânul cavalerist m-a mângâiat pe creştetul capului, auzind despre ce-i vorba, şi-a încercat să mă lămurească:

— Măi exploratorule, altfel se petrec lucrurile în lumea literară! Cu totul pe dos decât în cărţile ce te-au îndemnat să fugi în Abisinia… Trei cercetaşi sunt cercetaşi, în vreme ce trei scriitori nu-s toţi scriitori! Nici măcar prieteni… Fiecare se crede geniu, iar ceilalţi îs pentru el plevuşcă. Nici pe mine, cât mi-s eu de colonel în armată, nu m-au scutit de ofense. Ei şi? Tot aşa trebuie să judeci şi tu. Să crezi, din adâncul inimii în ceea ce scrii. Restul nu mai contează. Dacă ţii la Ionel Teodoreanu, aşa cum ţiu şi eu, mâine am să-ţi ofer prilejul să-i declari personal toată preţuirea pe care i-o porţi…

— Cum aşa?

— Mâine, în jur de orele prânzului, este invitatul nostru.

— La masă? Credeţi c-or să-mi deie drumul în popota corpului ofiţeresc?

— Mă Hapleo, numai la mâncare ţi-e gândul! m-a repezit blajinul de Volbură Poiană-Năsturaş. L-am invitat, împreună cu liceul Eparhial de fete, să ne ţină o conferinţă. Tot se află în oraşul nostru, pentru nu ştiu ce proces, în care este avocat pledant, şi-am zis să profităm de ocazie… Să ne vorbească şi nouă despre meseria de scriitor!

— Şi-am să-i pot vorbi?

— Bineînţeles! Deoarece se vor pune întrebări din partea asistenţei…

În noaptea aceea n-am mai putut dormi liniştit. Până şi-n puţinele vise, îmi tot ticluiam vorbele ce-aveam să le adresez marelui şi nedreptăţitului romancier. Cugetând însă şi la cele aflate de la Augustin Z.N. Pop şi colonelul-poet.

Adunaţi în sala-laborator, unde se predau cursurile de fizică şi chimie, şi aducea destul de mult cu o aulă universitară, aşteptam înfioraţi, mai ales noi, elevii şi elevele, apariţia marelui Ionel Teodoreanu.

Când s-a ivit pe uşă, condus de colonelul Chika şi de Volbură Poiană-Năsturaş, au izbucnit aplauzele. Furtunoase şi puternice.

Era mult mai falnic decât în fotografie. Dezinvolt şi deloc emoţionat, şi-a dezbrăcat paltonul, zvârlindu-l nepăsător pe catedra sălii de cursuri, iar apoi şi-a încrucişat braţele în dreptul pieptului. Zâmbind fermecător şi examinându-ne atent, în aşteptarea încetării ovaţiilor.

Avea o privire atât de blândă şi scrutătoare, încât o elevă de la Eparhial, aflată chiar lângă mine, a îngânat ca pentru sine:

— Doamne, ghine că-l văz şi eu la faţă! Dacă nu-i Teodoreanu al meu, şăl cu care dorm în hieşte noapti sub piernă, atunşi nu poate hi dicât zăul Apolo, din cartiea di istorie…

Convins c-am lângă mine o autentică devotată a maestrului, am întrebat-o în şoaptă:

— Cum te cheamă?

— Adina! Dară pă tinie?

— Vlad, dar şi Alexandru…

În acelaşi moment, pogorând o linişte mormântală în laborator, Ionel Teodoreanu a început să grăiască, încet şi melodios, c-un glas aproape baritonal:

— Ce-aţi dori să vă povestesc, domniţe-mbujorate şi frumoşi coconi? Ia zi-i matale, lujer gingaş cu chip de anamită!

Şi şi-a îndreptat mâna în direcţia elevei de lângă mine. Ce ochi avea şi Ionel Teodoreanu! Adina, numai că nu leşinase. Sprijinindu-şi umărul de-al meu, a întrebat abia auzit:

— Matali oi hi Danuţ?…

— Ei, păi dacă-i aşa, atunci să vă spun cum a fost cu eroul meu. Cu care multă lume mă confundă… Dragii mei, când am pornit să-mi scriu romanul, şi eu-mi închipuiam că-s Dănuţ! Dar, din păcate, sau din fericire, n-a fost să fie aşa…

Şi ne-a povestit vrăjitorul de Ionel Teodoreanu, ţinându-ne cu răsuflarea tăiată, mai mult de-un ceas şi ceva. Bineînţeles, aşa cum îmi imaginasem de altfel, vorbea ca un Dumnezeu. Sau, şi mai exact şi pământean, întocmai aşa cum scria. În cuvinte alintate, podoabe de limbă românească, când mai tulburat, când mai avântat, ca şi cum ar fi trăit de unul singur drama scriitorului ce-şi destăinuie taina cea mai adâncă a vieţii sale. Înmărmuriţi de plăcere şi bucurie, îl ascultam ca pe Hristos.

Iar când a terminat ce-a avut de spus, şi-a mai întors

o dată chipul înspre Adina, întrebând-o:

— Ce zici, frumuseţe anamită, am izbutit să-ţi desluşesc cine-i Dănuţ?

Aproape cu plânsul în ochi, eleva eparhialului abia a putut îngâna, ca şi cum şi-ar fi fost vorbit iarăşi sieşi:

— Mai difel! Danuţ îi în inima mé, şi nicăiurea altundiva…

Ghini ca ştiu di unde să-l ieu!…

Nu ştia. Însă am lămurit-o eu.

Ionel Teodoreanu plecase dorindu-ne toate cele de cuviinţă. Cu comandantul liceului „Ferdinand”, colonelul Ghika, om scump mie şi bun ca pâinea caldă, şi Volbură Poiană-Năsturaş. La „Kovalski”. Vestit restaurant al oraşului. Unde trebuia şi dânsul să ia ceva în gură.

Cât or fi zăbovit acolo şi ce-or fi discutat, n-am avut de unde să aflu. Mai ales că, singurul care mi-ar fi putut spune, poetul Volbură Poiană, nu-şi mai făcuse apariţia vreo două zile. După masa de la „Kovalski”. Iar gurile rele, în special ordonanţele, povesteau că-şi băuse minţile. Şi că, înspre zori, plecase de la restaurant călare pe iapa birjarului care trebuia să-l ducă acasă.

De fapt, minţile mi le pierdusem eu. După Adina. Care-mi picase cu tronc. De când Ionel Teodoreanu îi spusese „frumoasă anamită”. Întrucât Adina, cea din „La Medeleni”, îmi era nespus de dragă, poate mai mult decât celelalte eroine, îmi strămutasem toată afecţiunea asupra elevei de la Eparhial. Care, nici măcar anamită nu putea fi. Deoarece se născuse la Comrat.

Orăşel vestit pentru populaţia alcătuită doar din găgăuzi. Un soi de tătari ortodocşi. Cărora li se mai zice şi „găgăuţi”.

Iar Adina mea, chiar că era o găgăuţă. Nu-i intra deloc în cap c-aş fi şi eu în stare să reprezint, pentru orice fată, un Dănuţ de cea mai aleasă şi gingaşă calitate umană. Asta după ce, nopţi de-a rândul, îi tot cântasem din drâmbă

(la figurat vorbind), sub poalele zidului ce despărţea stadionul nostru de internatul fetelor de la Eparhial

Mă asculta parcă vrăjită, pentru ca, la despărţire, să-mi spună mereu aceleaşi cuvinte:

— Nu şi poate, Volodiuşka! Danuţ e la mânie sub pernă… Auzind că mai şi dormea cu el în acelaşi pat, renunţând atât de uşor la prima variantă, când afirmase că-l ţine pe Teodoreanu în acelaşi loc, am lăsat-o în boii ei.

Nu era primul amor ratat cu elevele de la Eparhial. Mai păţisem o dată ceva asemănător. Însă cu una care mă punea mai totdeauna să-i cânt tangouri celebre. Ştiind prea bine că-s total lipsit de corzile vocale necesare.

Şi iată, Ionel Teodoreanu mă vrăjise pentru a doua oară. Tot cu o Adină. Cu prima îi reuşise figura. Cu anamita, ioc! Zic „ioc”, ca să fiu cât mai aproape de limba maternă a Adinei II…

O LUME ÎNTREAGĂ ÎN PICIOARE.

LA PICIOARELE SALE

L-am reîntâlnit pe Ionel Teodoreanu la mai puţin de doi ani după întrevederea din sala de cursuri a laboratorului de fizico-chimic. Ceea ce domnia-sa n-avea de unde să ştie era faptul că părăsisem între timp două licee. „Ferdinand”-ul, ca repetent potenţial. Însă salvat de la înec de minunatul Volbură Poiană-Năsturaş. Iar liceul comercial evreiesc, „Cultura-Max Aziel”, din Bucureşti, strada Zborului, ca absolvent. Dar cu pile şi răngi, de cel mai mare calibru. Şi-n plus: indezirabil! Deoarece deterioram profilul liceului. Şcoala aparţinând comunităţii Israelite (99, 99%), iar eu, fiind pendinte de comunitatea ortodoxă, reprezentam în efectivul liceului doar acel infim 0,1%. Şi nu mai ţinea figura. Prea eram scutit de multe materii specifice.

Acum eram elev la Craiova. Alt oraş, alt liceu. Tot comercial. „Gh. Chiţu” se chema. Iar directorul nostru, un tip dur, total străin de artă şi literatură, în ziua aceea

trecuse din clasă în clasă, pentru a ne avertiza:

— Cine se va-ncumeta să meargă la teatru, ca să-l asculte pe scriitorul ăla deocheat, care face romane cu dragoste, se poate considera de la sine exmatriculat!… Noi vrem să scoatem contabili şi comercianţi din de-alde voi, iară nu mâzgălitori de poveşti aiurite. E clar?

Indignat, la auzul celor declarate de domnul Cioică, tiranul nostru, al celor aproape şase sute de viitori negustori (precis falimentari), m-am ridicat din bancă şi-am luat-o spre uşă.

Nedumerit, Cioică m-a întrebat nervos:

— Unde te duci, mă, până ce n-am terminat ce-am avut de spus?

— La teatru, să-mi cumpăr bilet! Decât să v-ascult pe dumneavoastră, ca elev, prefer să-l ascult pe marele Ionel Teodoreanu. Mai bine liber şi independent, decât rob al cifrelor din registre!…

Hai, că eram şi măreţ pe vremurile acelea!

Spumegând de furie, Cioică a răcnit la mine:

— Treci la loc, în banca ta, c-altminteri te şi pocnesc!

— În ce fel, domnule director? Plec… Şi n-aveţi decât să pocniţi cât vreţi. În bancă, dacă vă mănâncă palma!

Şi, fără să mai adăst o clipă, am şi zbughit-o pe uşă afară.

Puţin îmi păsa de Cioică, atâta timp cât în oraşul nostru urma să sosească Ionel Teodoreanu. Căruia îi apăruseră două noi cărţi: „Fundacul Varlaamului” şi „Arca lui Noe”. Pe care le mâncasem citindu-le, nu-altceva. Iar conferinţa pe care avea s-o rostească, despre Mihail Sadoveanu, trebuia să aibă loc duminică. Pe la orele 10.

Încă din faptul dimineţii, mă-nţolisem şi eu la mare fix. Descosându-mi numărul matricol de pe uniformă. Iar la orele nouă, pătrundeam în sala teatrului naţional. Care nu era chiar teatru, ci numai sală. Aflându-se în clădirea colegiului „Carol”, din când în când mai era închiriată

diverselor turnee întreprinse de unele companii din Capitală, sau conferenţiarilor invitaţi de organele culturale locale.

Sala, cu o oră înainte de apariţia lui Ionel Teodoreanu, era ticsită de lume. Reprezentată, în majoritate, de intelectualitatea oraşului. Profesori, doctori, elevi în „civil”, avocaţi, ingineri, arhitecţi, coafeze, proprietari de cinematografe şi de librării, câţiva pârliţi de ziarişti craioveni, al căror ziar mai mult dispărea decât apărea, datorită dificultăţilor financiare în care se zbăteau, precum şi nişte aşa-zişi scriitori, din cenaclul lui Şaban Făgeţel, directorul şi proprietarul tipografiei „Ramuri”. Care, din când în când, mai scotea şi câte-un număr din revista cu-acelaşi nume. Mă rog, o lume dornică de citit şi, mai ales, de a-l auzi pe autorul cu cea mai mare priză la public pe-atunci.

La zece, când gongul a anunţat începerea conferinţei, Ionel Teodoreanu s-a ivit dintre culise, păşind sportiv şi elegant spre microfonul plasat la mijlocul scenei. Înainte de-a apuca să rostească ceva, aplauzele au izbucnit furtunoase.

Plecându-se politicos şi zâmbitor în faţa asistenţei dezlănţuite, cu braţele larg deschise, ca şi cum ar fi vrut să dea de-nţeles că inima-i aparţinea tuturor celor din sală, a aşteptat răbdător încetarea ovaţiilor.

În momentul când aplauzele s-au potolit, încetul cu încetul, până ce nu s-a mai auzit muscă zburând, scriitorul s-a apropiat de microfonul montat pe-o tijă metalică şi şi-a pus palma dreaptă pe agregat, de parcă ar fi vrut să-l mângâie.

Deodată, bestia aceea metalică a purces să orăcăie şi să guiţe din senin, făcând să zbârnâie cumplit difuzoarele din ambele părţi ale scenei. Fără să-şi piardă cumpătul, Teodoreanu şi-a retras mâna, adresându-se apoi sălii:

— La Domniile-voastre, oltenii, până şi microfoanele

zghiară când pui mâna pe ele!… Se vede, cât de colo, că vi-i teamă să nu vă fie şterpelite de-un biet şi blajin fiu al dulce târgul Ieşilor. Ce-i facem, vă cuvintez făr' de animalul aiesta, sau aşteptăm vreun electrician isteţ?

Lumea a început să vocifereze, pornind iarăşi să-l aplaude pe maestru, îndemnându-l, totodată, prin strigăte, să se lipsească de agregat.

Dat fiind că microfonul, de îndată ce Ionel Teodoreanu se retrăsese prefăcându-se speriat, de lângă el, încetase să mai emită sunetele acelea îngrozitoare, scriitorul a pornit a grăi:

— Doamnelor şi domniţelor, domnilor şi domnişorilor, întrucât am să vă povestesc despre Mihail Sadoveanu, v-aş ruga din adâncul inimii să ne exprimăm preţuirea ce i-o datorăm printr-o închinăciune omagială, ridicându-ne în picioare!

Pe când Ionel Teodoreanu se pleca adânc înaintea publicului, acum aflat în picioare, aplaudând şi ovaţionând, m-am repezit ca un zănatec, din fundul sălii unde mă găseam, spre scena dominată de scriitor, strigând cât mă ţineau puterile:

— Trăiască Măria Sa Mihail Sadoveanu, părintele Măriei Sale puiul pădurii, Ionel Teodoreanu!

După care, am fugit ca din puşcă la locul meu.

Iar scriitorul, râzând încântat, m-a salutat ceremonios cu mâna şi-a vorbit cu glas emoţionat:

— Într-adevăr, are dreptate tânărul meu suporter, sunt puiul lui Mihail Sadoveanu! Totdeauna, lângă stejarii cei falnici, mai răsare şi câte-un lăstar plăpând, care se-nalţă sub ocrotirea uriaşului din preajma sa… Ca scriitor, îi sunt dator, până la moarte, maestrului ce mi-a călăuzit primii paşi în literatură…

Vreme de două ceasuri a grăit Ionel Teodoreanu. Când învolburându-se, indignat de jignirile aduse marelui său magistru, întrucât se-apucaseră netrebnicii cu cămăşi

prăzului să-i zvârle operele pe focuri de ruguri aprinse în pieţe, când înduioşat, până la lacrimi, amintind de călătoriile întreprinse laolaltă cu Sadoveanu. Prin ţară şi peste hotare… Terminând de cuvântat Ionel Teodoreanu, lumea arăta ca vrăjită. Nemaifiind în stare să scoată o vorbă. Profund tulburată de înflăcărarea şi credinţa în puterile cuvântului.

Acesta, stană de piatră, ţintuit în mijlocul scenei, cu chipul strălucind şi părul cârlionţat, rămăsese cu privirile-ndreptate spre asistenţă.

Abia într-un târziu lumea a izbucnit în urale. Şi, de parcă ar fi fost împinsă de-un suflu lăuntric, mulţimea s-a ridicat în picioare. Aplaudând în continuare.

Până ce Ionel Teodoreanu n-a părăsit scena, nimeni n-a acceptat să-şi reocupe locul. Erau toţi la picioarele lui, însă în picioare. Iar mie-mi şiroiau lacrămi pe obraz. Era pentru prima oară în viaţă când mi se întâmpla să aud un scriitor vorbind despre un alt scriitor. Cu infinită dragoste!

APĂRAREA ÎŞI RETRAGE CUVÂNTUL!…

Când am avut din nou prilejul să-l revăd pe Ionel Teodoreanu, mă aflam în holul „Societăţii Scriitorilor Români”, unde venisem la Ion Valerian să-l rog pentru niscaiva bănuţi. Că se mai dădeau, din când în când, amărăştenilor de debutanţi, ca de-alde noi.

Tocmai când mă pregăteam să plec, din cabinetul lui N. Herescu, preşedintele S.S.R.-ului, ieşea Ionel Teodoreanu. Însoţit de Herescu. Avea câteva cărţi sub braţ, în afara servietei din mâna stângă, şi arăta tulburat. Rămăsese acelaşi falnic bărbat, ceva mai trecut parcă, însă plin de clocotul vieţii.

— Atunci, domnule preşedinte, rămâneţi la părerea dumneavoastră! Bun. O să mai cuget la cele discutate… Îngăduiţi-mi să-mi iau rămas bun!

După care, văzând că era privit de mica asistenţă din holul Societăţii Scriitorilor, ne-a strâns tuturor a mâna,

urându-ne:

— Bună seara şi bună să vă fie inima, domnii mei dragi!

Şi-a plecat grăbit. Uitându-şi pe-un gheridon cărţile ce le-avusese sub braţ. Şi de care se dispensase temporar. Pentru a avea posibilitatea să ne dea mâna. Băgând seamă că nimeni nu observase, am înşfăcat volumele şi m-am repezit după scriitor, înmânându-i-le, când l-am ajuns în dreptul ieşirii din curtea clădirii.

— Mulţumesc, puiule mi-a spus. Teodoreanu. Adăugând apoi: Tocmai mi-au apărut, chiar în seara aceasta… Sunt primele exemplare din „Tudor Ceaur Alcaz”!

— Atunci să fie într-un ceas bun, maestre! i-am urat eu.

— Păi tot la asta mă gândesc şi eu! Deoarece s-ar putea să nu fie…

Când l-am întâlnit iarăşi, prin 1945, poate ’46, la librăria „Socec”, în a cărei editură îi apăruse un nou volum „intitulat niţel cam trăsnit „Zdrulă şi Punã”, nici atunci nu părea mai încrezător în destinul cărţii sale. Deoarece l-am auzit spunându-i lui Virgil Montaureanu, directorul editurii:

— Domnule Virgil, am impresia că am ascultat sfatul dumneavoastră, fără să-mi dau seama ce fac! Îmi pare rău… Bine că nu m-am lăsat influenţat, anul trecut, şi de „Cartea Românească”! Şi mi-am intitulat romanul cum mi-a poftit inima, „Hai diridam”…

Impresionat de convorbirea surprinsă, n-am mai îndrăznit să-l abordez. Citisem „Hai diridam”, în pofida titlului, cu totul străin de titlurile celorlalte romane ale sale. Iar în ceea ce priveşte subiectul şi maniera în care-l scrisese, şi-acestea erau altfel şi neaşteptate. Mi s-a părut cel mai antiromantic volum al scriitorului, conceput realist, crunt şi dureros, dezbătând drama unui om căzut pradă

unei boli rare şi necruţătoare. Încât, până-n cele din urmă, titlul căpătase, cel puţin pentru mine, dimensiuni incitante. La gânduri serioase despre viaţă şi moarte, destin şi demnitate umană. Şi l-am decretat cel mai bun titlu din toată opera sa.

Prin ’53, întâmplându-se să mă găsesc la judecătoria din piaţa Amzei, şi-aflând că avocatul Teodoreanu pleda într-un proces de duzină, m-am grăbit să intru în sală. Să-l văd cum mai arată şi, mai ales, să-l aud.

N-am priceput ce păţise cetăţeanul împricinat, însă am avut prilejul, pentru întâia oară, să-l aud pe Ionel Teodoreanu pledând.

— Tovarăşe preşedinte şi onorată instanţă, îşi începuse scriitorul pledoaria, omul pe care trebuie să-l judecaţi, muncitor zidar, cu familie numeroasă, având şase copii, ar trebui mai curând decorat. Pentru atitudine de clasă, într-adevăr muncitorească. A refuzat să se lase jecmănit de şeful său de echipă, care-şi pretindea partea, din paralele amărâte cu care era plătit clientul meu şi, într-un moment de mânie, i-a tras o mamă de bătaie, pe deplin meritată…

— Lăsaţi consideraţiile personale, domnule Teodoreanu, nu sunteţi cel mai indicat, şi nici n-aveţi autoritatea morală să ne vorbiţi nouă despre ce-nseamnă atitudine de clasă şi-alte lucruri de care-aţi fost străin.

După ce-l întrerupsese, jignindu-l, în plină pledoarie, preşedintele completului de judecată i s-a adresat din nou, cât mai impersonal posibil, invitându-l:

— Apărarea are cuvântul! Însă numai la obiect…

Ionel Teodoreanu, căruia începuseră să-i încărunţească tâmplele, şi-a tamponat fruntea năduşită cu batista din buzunarul de la piept al surtucului, a privit o clipă la preşedintele instanţei, după care a rostit doar atât:

— Apărarea n-are cuvântul! Şi-l retrage, domnule şi tovarăşe preşedinte… Iar faţă de onorata instanţă,

exceptându-vă pe dumneavoastră, îmi cer scuzele de rigoare!

După care, strângându-şi în grabă dosarele în servietă, a părăsit cu capul ridicat sala de judecată.

Zguduit de cele văzute şi-auzite, n-am mai avut inima să rămân mai departe. Ci am plecat şi eu. Nădăjduind să-l mai văd pe marele scriitor. Barem în sala paşilor pierduţi. Printre clienţii celorlalţi avocaţi. Nu mai era acolo. Iar de la grefă, un om cumsecade m-a informat că maestrul plecase acasă. Simţindu-se cam rău şi-arătând tare palid.

Când s-a petrecut dintre noi, în timpul formidabilului viscol, din februarie, sfânta sa inimă cedând în faţa gerului năprasnic, abia împlinise cincizeci şi şapte de ani. Iar, de-ar fi trăit, câte romane nu ne-ar mai fi dăruit? Mai ales în deceniile următoare lui ’65. Când, de fapt, an de an au început să-i reapară mai toate cărţile…

Ca să vezi şi să nu crezi, ăsta era „hai diridam”-ul! Pe care-l prevăzuse, intitulându-şi inspirat ultimul roman apărut cât mai era în viaţă.

Meştere, meştere, cântă, acolo unde eşti, şi-un „zumbalai, zumbalai, meştere”! Ca să rămâi în branşă. Că printre noi eşti, în orice caz nemuritor… Făurar neasemuit de cuvinte frumos legate-ntre ele!

TERIFICII OLD-BOYS

MAI LA NORD DE NOI ÎNŞINE

De când am abandonat Tâncăbeştiul, ce-ncepuse să mi se pară o povară, datorită multiplelor şi repetabilelor lucrări agricole, căpora nu le mai făceam faţă, nici eu şi nici Penke, mai ales ea, care era cu munca pe teren, eu ocupându-mă doar de teoria luptei împotriva dăunătorilor de tot genul, atât criptogamici cât şi sub formă de bestiole, am considerat că-i cazul să ne tragem ceva mai către nord. Din motivele arătate mai sus, dar şi din motive de sănătate (chiar şi mintală). Necesitând un aer niţel mai pur, provenind din surse deluros-colinare, eventual şi montane.

Precum şi-un pic de altitudine.

Având de ales între trei soluţii oferite de prieteni, Văleni-Dâmboviţa, Teşila şi Păuleşti, am optat pentru ultima din cele mai sus citate.

De la Păuleşti la Bucureşti, ca şi îndărăt, nefiind mai mult de 75 km, eram astfel mai aproape de centrul cultural şi vital al ţării. Pe de-o parte. Pe de alta, mai aveam posibilitatea să ne întreţinem fizicul, practicând şi puţintică agricultură.

Căci una-s roşiile, castraveţii, vinetele şi ardeii graşi îngrijiţi de mâinile tale, şi culeşi de-a dreptul din vrej, şi alta cele luate de la piaţă. Vorba ceea: „ce-şi face omul cu mâinile sale, se cheamă lucru manual şi sănătos, ieftin şi la îndemână!”

Chiar şi Titi Chiriţă, autorul „Cireşarilor” (5 volume), mă aprobase, spunându-mi:

— La Păuleşti, unde s-au dat lupte memorabile între noi şi cotropitorii nazişti, aflându-te astfel în miezul istoriei, sunteţi împresuraşi numai de dealuri plantate cu viţă şi livezi, de păduri seculare şi de oameni de treabă… Şi căsuţa mea e tot în Prahova, şi ştiu ce vorbesc!

Mai cunoscându-l şi pe fostul agronom, de la Găgeni, care ne-ajutase, ca tehnician, la formarea pomilor din livada de la Tâncăbeşti, cinstindu-ne casa în nenumărate rânduri, iar acuma ajunsese primar al Păuleştilor, fiind băiat isteţ şi descuiat la minte şi suflet, am preluat casa şi ograda unui găgenar, mare specialist în motoare de avioane, care trebuia să se stabilească în capitală. Şi am devenit noi păuleşteni-găgenari. Flotanţi, însă cu gânduri serioase de permanentizare. La bătrâneţuri.

Iar la vreo trei ani de când ne creasem cuibul de lucru, în oaza de linişte de pe uliţa Grădiniţei, îi spuneam într-o seară nevesti-mii:

— Află că mâine iarăşi avem meci! N-ai să te superi că te las singură, însă-i musai să fiu pe stadion, în jur de

trei şi jumătate…

— Măiestrică, nu-i a bună ce se petrece cu tine! m-a luat în răspăr. De când te ştiu, în viaţa noastră, de peste patruzeci şi ceva de ani de trai în comun, niciodată n-ai fost atât de pătimaş în materie de sport… Ce te-a apucat? Că, încă din primul an, ai purces să baţi, săptămână de săptămână, stadionul de la Plopeni!

— Păi, draga mea, sportul întăreşte organismul, doară ţi-au spus-o şi ţie, personal, mai toţi prietenii noştri doctori. Până şi medicul nostru de-aici, pe care l-am poreclit Viorel Val-Vârtej, în afară de fotbal mai practică şi joggingul. Nu i s-a întâmplat, de multe ori, când am zăbovit prea mult, la table, să se ducă acasă pe jos? Zece kilometri. În cap. Când la Ploieşti, când la Cocorăştii-Misli. Distanţa fiind aceeaşi. Şi nu-l vezi cum arată? Ca un cocoş de munte!…

— Pentru că aleargă toată ziua, făcându-şi meseria, când la Cocoşeşti, când la Găgeni, când la Păuleşti. Dacă ai parcurge şi tu pe jos, aceleaşi drumuri, cum crezi c-ai arăta?

— La vârsta mea, n-aş mai arăta deloc! De aceea prefer stadionul… Şi ştii foarte bine de ce!

Bineînţeles că ştia. Chiar de la prima mea „deplasare” pe stadion. Pe care i-o relatasem la amănunt. Inclusiv ce păţisem acolo.

De altfel, mă consider dator să povestesc şi-aici cum de-am ajuns microbist. La vârsta mea. Care nu-i de ici de colo.

CLUBUL-BIJUTERIE

La data când am declanşat investigaţiile şi-mi dădusem întâlnire cu fostul agronom, pentru a-mi furniza informaţii cât mai ample asupra locului unde-aveam să mă stabilesc, nu-l prea înţelesesem bine, telefonul sunând destul de înfundat. Şi nu pricepusem de ce poseda prefix la Plopeni, de vreme ce locuia în Găgeni.

Întrucât revederea urma să aibă loc la primărie, m-am urcat în „Super-bombiţă”, actuala mea maşină proprietate personală, o „Dacie 1300 El”, şi peste o oră aterizam în faţa primăriei din Plopeni. Unde, mi-am zis eu, necunoscând locurile, trebuia să fie, de fapt, sediul în care activa Petrăchiţă. Căci Păuleştiul era mare, fiind alcătuit din mai multe sate.

Când am coborât de la volan, după ce-mi parcasem regulamentar maşina, am pornit să mă plimb prin faţa primăriei. Aşteptând să-şi facă apariţia omul meu din Găgeni. Căci aşa stabilisem. Prin sârma telefonului aceluia hârâit.

Petrăchiţă nicăieri. În schimb, lângă portiţa primăriei erau vreo câţiva tineri, care discutau febril între ei. Iar cel mai băţos, ţinându-se tare, se şi cam răstea la ei. Mirat, întrucât între tineri nu se prea obişnuiesc atari atitudini, m-am decis să domolesc lucrurile. Luând-o pe ocolite. Şi l-am întrebat pe flăcăul cu pricina, îmbrăcat cu gust:

— Nu vă supăraţi, vă rog, că vă-ntrerup din convorbirea dumneavoastră prietenească, însă aş vrea să ştiu dacă nu-i aici primarul…

— Este, cum să nu fie, din moment ce trebuie să-şi facă meseria! mi-a răspuns afabil personajul.

— Mulţumesc. Deci, trebuie să-l caut în sediu!

— N-aş zice… Nu de altceva, însă eu îs primarul localităţii!

— Cum aşa, Petrăchiţă a fost schimbat din funcţie?

— Ar fi şi păcat să fie aşa… E tot primar şi, probabil, o să mai fie, însă la Păuleşti!

Nemaipricepând nimic şi totul numai din pricina prefixului aceluia buclucaş, despre care crezusem că aparţine tot Păuleştilor, am rămas năuc.

M-a salvat tot flăcăul acela care se dovedise a fi primarul Plopenilor. Cam tânăr totuşi pentru o localitate atât de frumos îngrijită. Căci, de jur-împrejur, numai

blocuri noi zăream, precum şi-o bijuterie arhitectonică, pe care scria „Club”.

— Cine-l caută? m-a întrebat părintele Plopenilor. Dacă nu sunt indiscret…

— Nu comit nici eu vreo indiscreţie, clacă vă spun că mă numesc Vlad Muşatescu, şi-aveam nevoie să-l văd pe Petrăchiţă! Acuma, cum să vă zic, am impresia că-s în pom… Am încurcat borcanele. Şi-atât de mult aş fi ţinut să-l întâlnesc. Mai ales că-i adusesem şi ultimul meu roman…

— Deci, nu numai că sunteţi scriitor, maestre, dacă-mi îngăduiţi să vă spun astfel, însă, în acelaşi timp, sunteţi şi-un om norocos. În clipa asta Petrache e la mine-n birou… Daţi-mi voie să vă conduc. L-am invitat la o consfătuire, fără să ştiu că trebuia să aibă o întâlnire. Şi nici nu mi-a pomenit nimic despre sosirea dumneavoastră…

— Uite ce-i, tovarăşe primare, te rog foarte mult, nu mă mai lua cu dumneavoastră, că-ncep să mă simt prost! Sunt doar un biet scriitor, modest din cale-afară, şi-mi este suficient dacă ne vom rezuma, reciproc, la dumneata şi matale… De acord?

— Dacă-i aşa, şi nu vă daţi măreţ, rămânem la propunerea matale. Şi, ca să-l pedepsim pe prietenul dumitale, romanul am să-l iau eu… Am auzit vorbindu-se despre cărţile matale! îi facem figura?

— Da! Căci o merită… Cu-atât mai mult cu cât n-o să-l urgisesc, lăsându-l fără romanul meu, mai având vreo câteva volume în maşină…

În cabinetul primarului (de Plopeni), consfătuirea era în plen. Însă una mai restrânsă, pe probleme gospodăreşti. Când m-a văzut, şi-ncă după atât amar de vreme, Petrăchiţă m-a îmbrăţişat bărbăteşte; ne-am scuturat mâinile până la amorţeală, ne-am întrebat de sănătate şi ne-am cerut scuze.

Primarul îmi lăsase vorbă la sediul din Păuleşti, unde

să dau de dânsul, iar eu eram vinovat, fiindcă habar n-aveam de geografia judeţului.

După ce-a constatat c-am isprăvit cu politeţurile, părintele Plopenilor m-a întrebat:

— Maestre, bem o cafeluţă?

— Mulţumesc de-ntrebare… Beau! Şi trei chiar…

Zâmbind pe sub mustaţă, primarul mi-a prezentat persoanele de faţă. Comandând, totodată, şi cafelele. Şi când am sorbit din ceaşcă, am înţeles surâsul omului din Plopeni. Era cu înlocuitori. Bună, şi-aia!

La un moment dat, Petrăchiţă m-a chestionat pe neaşteptate:

— Dar unde-i doamna?…

— În maşină!

— Se poate, maestre?

Şi imediat a rugat-o pe-o tovarăşă, prezentă acolo:

— Fii drăguţă, şi condu-o pe soţia maestrului să viziteze clubul!

La despărţire, după ce dăruisem volume cu autografe, primarul Plopenilor mi-a mulţumit, întocmai ca şi directorul acela, parcă Dumitrescu, s-ar fi putut zice, deşi nu-nţelesesem prea bine, cu toate că-i scrisesem numele pe cartea dedicată. Au ţinut cu tot dinadinsul să mă conducă până jos, la intrarea în primărie. Unde mă aştepta nevastă-mea.

Încântată de vizitarea clubului, dar şi mai şi, datorită reîntâlnirii cu Petrăchiţă, prieten vechi, de-o viaţă, ca să zicem aşa, deşi nu erau decât vreo cinşpe ani de când ne cunoşteam, a ţinut să-l felicite:

— Bravo, măi Petrăchiţă, ai ridicat şi amenajat un club, cum nu-s multe în ţară!…

Jenat, păuleşteanul a pus lucrurile la punct:

— Nu-i opera mea, ci-a tovarăşului Dan, primarul Plopenilor, aici de faţă. Care l-a zidit, din temelii şi până la acoperiş, numai cu forţele existente în oraş… Fără nicio

subvenţie. Ba şi mai mult, totul e făcut de mâna muncitorilor din localitate care au ţinut să lucreze dânşii fiece piesă. Meşteri, nu glumă!

— Dacă-i aşa, ar fi posibil să-l vizitez şi eu? l-am întrebat.

— Dar bineînţeles, maestre, căci de-aceea te-am însoţit. Nădăjduind să te corupem…

Într-adevăr, era o autentică bijuterie. Chiar un bibelou, dacă s-ar putea spune astfel despre o lucrare arhitectonică de mici dimensiuni. Şi i-am spus tovarăşului făurar:

— Imediat ce-am să fiu instalat în noua mea casă, unde ţin neapărat să-ncep volumul al doilea al cărţii pe care-aţi văzut-o şi care sper să vă amuze, nefiind cine ştie ce mare scofală de capul ei, am să rog a mi se îngădui să zăbovesc mai mult prin încăperile acestui castel închinat culturii…

— Maestre, eşti totdeauna invitatul nostru!

— Chiar şi la stadion! l-a completat directorul cu pompele.

— Care stadion?

— Stadionul nostru, făcut tot de mâinile noastre!…

SPORTUL ŞI GIMNASTICA ÎNTĂRESC DINAMICA!

După ce veţi termina de citit capitolul de faţă, veţi înţelege de ce mi-am permis un atare subtitlu. Cam trăsnit.

Căci, după opt decembrie, dată la care devenisem cetăţean flotant al comunei Păuleşti, satul Găgeni, n-a mai existat după-amiază de vineri, săptămână de săptămână, în care să nu frecventez stadionul „Metalul Plopeni”. Altă bijuterie şi-aceasta. Posedând, o spun autorităţile în materie, unul din cele mai bine întreţinute gazoane din ţară. Motiv pentru care, mai toate întâlnirile internaţionale ale juniorilor au loc pe fragedul covor de iarbă verde ăl mai sus citatului teren de fotbal.

Nici nu m-apucasem ca lumea de lucru, aşternând pe

hârtie doar vreo câteva bruioane, şi mi-am şi amintit de invitaţia lansată de primarul şi directorul din orăşelul învecinat. Doar la doi kilometri de mine.

Întrucât îmi depăşisem norma pe ziua în curs, m-am suit în „Superbombiţă” şi m-am înfiinţat la uşa primăriei. Unde, bucuros de oaspeţi, primarul m-a tratat iarăşi c-un „necafé”. Pe când îmi sorbeam cafeluţa, telefonă directorului Dumitrescu. Căruia i-a comunicat:

— Poftim la noi, c-a sosit maestrul! Doar mi-ai zis c-ai şi terminat de citit cartea… Poate vrei să-i spui ce ţi-a plăcut şi nu. Eu am să-i transmit, chiar acum, până soseşti, părerile mele…

Compătimind alături de mine, la aceeaşi cafea, mi-a mărturisit, pe cuvânt de onoare, nu numai că se distrase cu aventurile mele, însă se şi-ngrăşase cu vreo câteva chile din pricina lor, alegându-se cu o poftă de mâncare ce depăşea normalul.

Fără să fac pe modestul, i-am mulţumit:

— Ce să-i fac, tovarăşe primar, asta-i soarta mea… În loc să fiu un mare scriitor, capabil să creeze situaţii dramatice, apte să determine cititorilor lacrimi şi scăderea poftei de mâncare, am rămas un romancier minor, faţă de-alţi colegi! Râde lumea, citindu-mă, ba se mai şi-ngraşă, însă tot nu mă consideră un Tolstoi sau John Steinbeck, cum mi-aş fi dorit… Trist destin, cu-atât mai mult cu cât mie nu mi se îngăduie să pap pe pofta inimii! Ba dimpotrivă. Trebuie să mai slăbesc…

Între timp, directorul Dumitrescu, intrat în cabinet fără să-l aud, a intervenit (salutar după cum s-a dovedit mai târziu), spunându-mi:

— Nea Vlăduţ, dacă încapi pe mâinile noastre, care conducem şi clubul sportiv al cărui stadion îţi stă la dispoziţie, se va realiza şi dezideratul atât de mult visat… Avem tot ce ne trebuie, ca să te reducem la limitele uman suportabile!

Surprins de acel dulce „nea Vlăduţ”, l-am privit într-o dungă. Curios să aflu de unde-l prinsese atâta amabilitate faţă de subsemnatul, şi ce se afla în posesia stadionului, atât de eficient, încât să mă „reducă”. Om inteligent, mi-a înţeles imediat uitătura.

— De când n-ai mai fost pe la noi, între timp, datorită unei fericite întâmplări, am obţinut toate datele necesare în ce te priveşte. De la Lili Chiriţă!...

— Îl cunoaşteţi pe Iorgu, fratele scriitorului?

— Ba bine că nu! Mi-a vorbit atât de frumos despre tălică, aşa cum obişnuieşti să spui în cartea pe care ţi-am devorat-o în două nopţi, încât ştiu precis cum ai ajuns atât de mare... Şi ca autor de romane umoristice, şi ca om! Demolând, rând pe rând, şi „Capşa”, şi „Berlin”-ul, dar şi „Athenée Palace”, unde lumii mult îi place, lăsându-i fără nicio rezervă, numai vizitându-le la orele de masă... Când rădeai totul, ca un aspirator gigant! Citindu-te, nea Vlăduţ, ştiu acuma unde-i buba... Ei bine, te luăm în primire şi te vom tămădui. Căci deviza noastră e: „Sportul şi gimnastica întăresc dinamica!” Ceea ce, ca inginer, ştiu prea bine ce-nseamnă... Dinamica e mişcare, deci arderi metabolice sporite. Exact ce ai nevoie! Mâine, fiind vineri, eşti invitatul nostru, al meu şi-al tovarăşului prim-secretar, aici de faţă, să asişti la un meci de fotbal, de valoare internaţională, prilej cu care ai să vezi şi ce-ţi putem oferi, pentru sănătatea matale fizică şi morală...

Când i-am povestit bulgăroaicei de nevastă-mea ce fericire dăduse peste mine, căpătând dreptul de-a mă folosi de utilajele stadionului, Penke a exclamat încântată:

— În sfârşit, ai să te-apuci şi tu de niţică gimnastică! Ceea ce n-au izbutit s-o facă toţi prietenii tăi medici, endocrinologi şi nutriţionişti, poate or să izbutească acum cei de-aici... Vezi ce bine am procedat, stabilindu-ne la Păuleşti?

— Ai perfectă dreptate! Cred că de mâine, când voi

asista şi la un meci internaţional, după cum m-a anunţat directorul Dumitrescu, voi începe şi eu să practic sportul. Bineînţeles, fără eforturi fizice aparte, care să mă depăşească!

Înspre orele trei, post meridian, aterizăm cu „Superbombiţa” în incinta stadionului „Metalul Plopeni”. Având în vedere că mai era o jumătate de oră până la declanşarea „internaţionalului”, nea Stelică, fiind şi-un soi de preşedinte, sau mai bine zis, animatorul clubului sportiv sub oblăduirea părintelui oraşului, care era şi dânsul de faţă, mi-au prezentat utilajele stadionului. O parte din ele, la figurat vorbind, reprezentate de secţiile clubului: handbal feminin (cu nişte jucătoare de-o graţie şi frăgezime ce-ar fi slăbit pe-oricine, chiar şi subponderal – la inimă, asta se-nţelege de la sine), ciclism, echipă proprie de fotbal, trăgători cu arcul şi-alte sporturi ceva mai violente, ca judo, jiu-jitsu şi karate, plus box. Cealaltă parte erau, de fapt, dotările destinate reconfortării sportivilor, ca – bazin cu apă caldă, duşuri nenumărate, cabinet medical şi-o maseuză permanentă. Pe care, văzând-o înainte de lucru, fiindu-mi prezentată de tovarăşul Radu Caţaonu, care n-am înţeles prea bine ce funcţie avea în fruntea clubului, director sau administrator, mi s-a părut atât de plăpândă şi firavă, încât m-am întrebat, în sine-mi, dacă îi masează pe sportivi prin presopunctură. Căci n-o credeam capabilă de mai mari performanţe. Însă m-a lămurit directorul Dumitrescu:

— Dacă intri pe mână Steluţei, nu mai eşti acelaşi om! Ieşi mereu altul… Chiar aş zice, până-ncepe meciul, să profiţi de faptul că bazinul şi duşurile-s libere, şi să-ncerci o procedură de hidroterapie, şi-apoi să te supui unei şedinţe de masaj!

Fără să-mi divulge marele secret, cine erau internaţionalii ce-aveau să evolueze pe gazonul stadionului, şi-ncà la acea dată, în plin mijloc al lui

decembrie, Stelian Dumitrescu m-a mobilizat, spunându-mi:

— Treci cât mai iute la bazin, şi-apoi la celelalte, întrucât acum trebuie să te las… În zece minute, căci n-ai nevoie de mai mult, ai să fii gata, iar Caţaonu o să-ţi lămurească, în vreme ce-ai să urmăreşti meciul, cine-s cele două echipe de internaţionali!

Entuziasmat de facilităţile ce mi se ofereau, n-am mai zăbovit. Dându-mi jos paltonul, de fapt scurta îmblănită, căci n-am purtat în viaţa mea ceea ce se cheamă, în mod obişnuit, palton, ţoalele şi rufăria de corp ce mă protejau de-o eventuală congestie pulmonară, întrucât eram singur în sala unde se afla bazinul, lângă aceasta fiind şi duşurile, m-am zvârlit de-a dreptul în bazinul cu apă caldă. Executând un plonjon de toată frumuseţea.

Abia când mi-am auzit trosnind capul, izbit de betonul de la fundul mazinului, mi-am dat seama că era doar un gen de cadă sau baie, ceva mai mare, şi nu o piscină pentru aruncări de pe trambulină. Şi-am răcnit, utilizându-mi la maximum, pulmonii:

— Aoleu!

Atât de puternic, încât maseuza, care se afla în cabinetul: dânsei, şi-a vârât capul pe uşă să mă-ntrebe:

— Aţi strigat ceva, maestre?

— Nu, nu… i-am răspuns vârându-mă cât mai adânc în apă şi fiindu-mi ruşine de mine că mă zvârlisem ca prostul în bazin, precum şi de privirea femeii aceleia firave. Care, drept, să fiu, nu părea chiar atât de impresionată.

— Credeam c-aţi terminat cu hidroterapia şi vreţi să vă iau la-nmuiat oasele!…

— N-am terminat! i-am strigat eu, abia mai suportând fierbinţeala apei. Doar că apa asta încă-i în clocot…

— Aşa-i la început… Are timp să se mai răcească, până vin băieţii de la meci. În orice caz, înainte de a vă

îmbrăca, neapărat faceţi un duş cât mai rece... Altfel vă paşte o gripă.

Când am isprăvit cu bine, ca să zic aşa, şi cu duşul, sub care iarăşi mă opărisem, manevrând pe dos robinetele, dârdâiam din toate mădularele. De frig. Căci stătusem vreo cinci minute sub o apă ca gheaţa. Când am fost gata reechipat, parcă îmi mai trecuseră frisoanele. Şi-am vrut să ies afară, să nu pierd meciul.

Pe unde?

Toate uşile erau închise. Iar singura modalitate de-a evada de-acolo, era să trec prin camera maseuzei. De care mă temeam groaznic. Mai ales de când o auzisem că se ocupă cu înmuierea oaselor. Neavând altă soluţie, am procedat în conformitate. Apelând la încăperea unde se executau torturile.

Când m-a zărit, Steluţa m-a şi-ntrebat:

— Nu vă dezbrăcaţi pentru masaj?

— Cum aşa? Nu se face pe-mbrăcatelea?

— Ba da! Însă numai în chiloţi... Nu vă ruşinaţi de mine, c-am văzut destui bărbaţi în viaţa mea.

— Poate că da! Însă eu, ce să spun, niciodată nu m-am lăsat masat de-o femeie, pe gol. Decât la Govora, unde maseuzele sunt, bietele de ele, nevăzătoare... Unde-i Caţaonu, să mă conducă la internaţionali?

— La dânsul în cabinet. Adineauri a ieşit de sub mâinile mele... Acuza dureri de şale, şi m-a rugat să-l masez niţel!

— Şi i-au trecut?

— Durerile de şale, sigur! mi-a răspuns râzând. Însă, acuma, îl dor umerii şi gâtul... Posibil să-l fi lucrat prea dur, c-altminteri nu-mi explic ce-i cu el!

MECIUL SECOLULUI.

DE GROAZA ŞI NEBUNIA LUMII

Avusese dreptate directorul, inginerul Dumitrescu, cu chestia aia bizară: sportul şi gimnastica întăresc dinamica!

Mă simţeam extrem de bine, revigorat şi capabil de fapte mari. Şi nu cunoscusem decât două procedeuri de hidroterapie. Scăpând teafăr. Întrucât evitasem masajul.

Caţaonu, un tip ţeapăn, bine strunjit de maica natură, mă aştepta în biroul său. La o cafeluţă. Gemând de durere, m-a întrebat:

— Maestre, te simţi mai bine?

— Excelent chiar!

— Normal, a-nceput să funcţioneze dinamica, după cum pe drept cuvânt susţine tovarăşul director Dumitrescu.

— Şi-ncă funcţionează zdravăn! Deoarece parcă mi s-a făcut şi foame… O să iau ceva mai târziu o-mbucătură, când s-o termina meciul. Dar ia spune-mi, meştere Caţaonu, cine-s internaţionalii, şi-n ce stadiu se află jocul de pe teren?

— Catastrofă curată! Deocamdată, e 12 la 2… Pentru internaţionalii albaştri, roşii fiind mai puţin internaţionali, ca funcţie şi grad. Mai bine haidem să ne uităm, şi-ai să-ţi dai şi singur seama de tragedie!

Am plecat imediat. Însoţit de Caţaonu. Care, de pe urma masajului, mergea cu capul niţel sucit spre stânga, şi cocoşat. Restul, perfect. Adică, picioarele-i funcţionau aproape normal.

Pe teren, urlete, răcnete, hăulituri şi-agitaţie cumplită. Numai spectatorii păreau calmi. Admirând dramatica, evoluţie a internaţionalilor. Nici nu erau prea mulţi. În afara mea şi-a lui Caţaonu, proaspăt instalaţi la tribuna de onoare, mai stăteau lângă noi încă vreo trei persoane.

Nedumerit de ceea ce se întâmpla, am privit mai atent la internaţionali. Spre stupefacţia mea, printre jucătorii de la albaştri, i-am identificat imediat pe primarul oraşului şi pe directorul Dumitrescu.

L-am luat la-ntrebări pe Caţaonu:

— Spune-mi, te rog, nea Radule, ăştia-s internaţionalii?

— Dar bineînţeles! m-a aprobat Caţaonu, şi şi-a întors capul spre mine ajutându-se cu-amândouă mâinile. Mai exact, de valoare internaţională. Ambele echipe. Alcătuite din oameni care trăiesc şi muncesc în oraşul nostru. În frunte cu prim-ul şi cu directorul. Muncitori, ingineri, maeştri, administrativi, ba chiar şi comandantul miliţiei. Plus că, uneori, mai participă şi invitaţi de peste hotare. Directorul centrului de calcul de la Ploieşti, directorul telefoanelor, şi mulţi alţii, amatori să facă sport în aer liber. Fără să se simtă jenaţi că joacă fotbal laolaltă cu gradele ceva mai mici. Trăim în plină democraţie… Priveşte la meci, şi-am să-ţi explic totul, la amănunt.

— O clipă, mă rog! Deci nu-s profesionişti?

— Deloc! Sunt old-boys… Adică bărbaţi trecuţi de prima tinereţe, care doresc să se mişte!

— Old-boys! Bravo… Îmi place cum i-aţi botezat. Deşi nu-s toţi chiar bătrâni. Primarele, bunăoară, nici nu cred să aibă patruzeci de ani!

— Păi vezi, nea Vlăduţ, aici eşti în eroare! Old-boys, pe englezeşte, se traduce prin „băieţi bătrâni”… Iar noi punem accentul pe băieţi… Cine vrea să facă mişcare şi să-şi menţină condiţia fizică, în niciun caz nu-i bătrân. Uite, chiar eu, uneori, mă bag în joc, deşi-s niţel cam cardiac…

— Interesant gândit! Mă amuză şi-mi place iniţiativa voastră. Va să zică, nicio vârstă nu-i exclusă de la sportul cu balonul rotund…

— Corect!

Lucruri asemănătoare cu ceea ce mi-a fost dat să văd atunci, la meciul secolului, am avut prilejul să constat că aveau să se repete în fiece săptămână, vinerea. I-am văzut evoluând şi iarna, cu zăpada sau zloata până la glezne, şi primăvara, când ploile îi făceau ciuciulete, şi toamna. Iar verile, în pofida vipiei, unele meciuri durau şi câte cinci

sau şase ceasuri.

După cum mi-au explicat, mai târziu, atât primarul cât şi nea Stelică, old-boys-ii practicau un fotbal ceva mai liber. Dar şi suficient de dur.

— La ce ne-ar trebui arbitru? îmi spunea primarul. Dacă ar acorda bilete galbene sau roşii, n-am avea ce face cu ele. Căci am rămâne descompletaţi. Iar dacă se mai comit şi faulturi, nu-s din rea voinţă. Numai profesioniştii se amuză rupându-şi ţurloaiele. Noi, dacă ne mai otânjim, pe ici pe colo, e datorită scăpărilor din vedere sau avântului căpătat în virtutea inerţiei…

— Şi nici de penalizat alte fleacuri n-avem timp! continua instruirea mea directorul. Nu există ofsaiduri, nici atac la persoană… Jucăm ca să ne distrăm, iar nu ca să discutăm cine şi cum a săvârşit vreo abatere!

De altfel, în nenumărate rânduri, am avut ocazia să constat adevărul spuselor celor de mai sus. Pe căldurile cele mai mari, de multe ori jucau desculţi, sau numai în chiloţi, fără maiouri. Şi, ca să se distingă care erau roşii şi care albaştrii, întrucât chiloţii puteau fi şi multicolori, din lipsă de echipament, o echipă se chinuia să asude trăgându-şi pe bust indiferent ce tricou. În timp ce cealaltă echipă rămânea despuiată, de la brâu în sus.

Iar atunci, făcând haz de necaz, schimbau denumirea formaţiilor. Meciul desfăşurându-se între „îmbrăcaţi” şi „dezbrăcaţi”. Şi toată lumea ştia că îmbrăcaţii sunt foştii albaştri.

— Vezi, nea Vlăduţ, ducea muncă de lămurire cu mine directorul, dacă cei mai buni jucători sunt în echipa „îmbrăcaţilor”, asta nu-i din pricină că au funcţii mai înalte, ci datorită faptului c-au minte mai multă. Sunt unii, la roşii, care nici ei nu duc lipsă de articolul respectiv. Însă nu le funcţionează ghionoaia…

— Pardon, l-am întrerupt eu, coţofana, aşa se spune-n popor!

— Corect! Am fost în eroare… Deci, după cum îţi spuneam, nu le funcţionează coţofana atunci când au mai multă nevoie de ea… Le zboară.

Observând îndelungată vreme jocul ambelor echipe, îmi formasem şi eu o părere. Pe care, odată, i-am mărturisit-o directorului.

— Şi eu am impresia că „albaştrii” sunt mai viguroşi la joc. Nu crezi totuşi, având în vedere scorurile catastrofice cu care sunt bătuţi „roşii”, că-i ceva în neregulă? Cum e posibil ca, la terminarea meciului, voi să vă aflaţi în posesia a 24 de goluri marcate, iar ceilalţi doar cu trei sau patru?

Niţel surprins, fiindcă îl prinsesem la mititica, sau în ofsaid, dacă-i să apelăm şi la terminologie fotbalistică, directorul a tăcut mâlc. Pentru ca apoi, să mă ispitească îmbiindu-mă:

— Ia mai spune ceva, bre nea Vlăduţ, ce nu ţi se mai pare normal?

— Dar te superi?

— Eu? Niciodată…

— Păi de ce, taman tălică eşti mereu numai lângă poarta nefericiţilor aceia de „roşii”, aşteptând să ţi se paseze mingea de parteneri? E normal? Sau ţi se dau mingile la picior, fiindcă eşti director?

— Zău că mă dezamăgeşti, bre! Păi nu ţi-ai dat seama care-i motivul? Pentru că sunt cel mai bun şi puternic trăgător al echipei. De-aia mă cruţă, ţinându-mă lângă poarta adversarilor. Întrucât posed un şut formidabil, fiind capabil să trag din orice poziţie… Chiar de-aş fi şi culcat!

— S-ar putea să fie şi-aşa cum zici matale… Pesemne, de-aceea ţi se spune, folcloric vorbind, „trăgătorul”! Iar alţii, mai haioşi, chiar „bombardierul”…

Dar, fireşte, explicaţia nu mă satisfăcuse.

Aflând pesemne de la director despre frământările mele, într-o bună zi m-a luat la prelucrat chiar primarul.

— Maestre, să ştii de la mine, dacă mai observi ceva defecţiuni în jocul echipelor noastre, mai cu seamă la „albaştri”, totul se datorează rămăşiţelor vechii morale. Ce mai continuă să persiste, pe ici pe colo. Însă din ce în ce mai rar… Deşi-s primar, iar directorul Dumitrescu director, cei mai mulţi dintre jucători nu iau în seamă statutul nostru social. După cum este şi corect. Pe gazon suntem absolut egali. Făcând sport în cea mai deplină şi autentică democraţie. Crezi că mie nu mi se „spune”, ca să mă exprim astfel, „omul în albastru”, deoarece port totdeauna un costum de joc bleumarin? Asta nu l-a scutit pe careva să-mi fluiere glezna… Sau să-mi expedieze mingea drept în cap. Este?

— Cred că este! mai ales acum, când astăzi l-a betegit nea Emil chiar pe comandantul miliţiei, încât a fost nevoit bietul om să-şi pună piciorul în ghips… Iar pe nea Stelică l-au dat dura, de-a văzut stele verzi. În plină zi. Probabil, de-aia stătea cu privirile aţintite spre cer, rostind unele nume din calendarul ortodox!

Om corect, şi primarul ăsta!

Şi nu numai corect, pe probleme de fotbal, dar şi-n felul în care-şi făcea meseria de părinte al oraşului. De multe ori mi se întâmpla să mă găsesc la dânsul în birou, în clipele când era nevoit să rezolve probleme de-ale oamenilor, şi-ncă din cele mai complexe.

Cum a fost cazul cu fata de la Slănic. Dorea să fie recomandată la uzină, pentru a fi încadrată ca programatoare. Mai întâi pentru a se afla lângă viitorul soţ, un băiat drăguleţ şi sfios, care-o asista, privind extrem de atent la buzele primarului, iar în al doilea rând fiindcă tocmai absolvise o şcoală de specialitate.

După ce-a ascultat-o, examinându-i şi hârtiile prezentate, primarul a întrebat-o în şoaptă, însă formându-şi cuvintele într-un chip anume, apelând în special la jocul buzelor:

— Aveţi unde să locuiţi, căci în privinţa postului ai toate drepturile?...

— Încă nu! – i-a răspuns nespus de fericită petenta. Dar o să găsim, poate, vreo gazdă oarecare.

Felul în care se străduia să vorbească fata mi-a reţinut atenţia. Căci făcea impresia că abia de curând învăţase să grăiască. Primarul a asigurat-o că-i va da un apartament, din rezerva specială a Consiliului popular.

— Sunt amândoi surdo-muţi! – mi-a explicat după plecarea lor omul de la biroul pe care îl onora cu-atâta omenie. Iar situaţia amândurora trebuia de mult rezolvată. Dacă n-ar fi zăcut actele prin sertarele birocraţilor noştri.

Am băut câte o cafea şi tovarăşul şi-a continuat munca de lămurire.

— De-aia joacă fotbal băieţii noştri! Indiferent de vârstă, simt o nevoie cumplită de purificare. De reîntoarcere la frumoasele timpuri ale copilăriei. Când însă nu se ştie ce-s invidia, răzbunarea, pâra sau răutatea!... Comandantul miliţiei s-ar putea răzbuna, pentru piciorul cotonogit. Eventual ridicându-i carnetul de conducere lui Emil. Comiţând, astfel, un abuz deliberat. Nu va face una ca asta. Ştiind că Emil l-a lovit fără nicio intenţie... Iar directorul Dumitrescu, având în mână sistemul de premiere, i-ar putea lipsi de dreptul lor pe cei ce l-au cocârjat. Nici pomeneală de asemenea fapte. E un om dintr-o bucată, nu din mai multe bucăţele...

Aflasem şi eu câte ceva despre inginerul Dumitrescu. De la un muncitor cam zurliu, care se autobotezase Mohamed, deşi îl chema Ştefan, şi care îi spunea directorului „tată”. Copil orfan, crescut la o casă de prunci abandonaţi, lipsit astfel de dragostea de mamă şi de tată, o lua razna cam des. Plus că-i trăgea tare şi cu băutura. Şi ce se mai chinuia directorul cu el! Străduindu-se să-i bage minţile în cap. Uneori, îi reuşea pasienţa. Şi-atunci, de Crăciun sau de Paşti, îi dăruia trăsnitului de Mohamed, om

ciudat şi dotat cu o inteligenţă scăpărătoare, haine din garderoba sa personală. Un personaj de roman, şi Fănică ăsta. În pofida trăsnăilor, ce ţineau mai mult de bravada puştească, avea suflet curat. De copil. Pribeag pe coclaurile lumii acesteia.

Iar Mohamed, la meciurile de divizie ale „Metalului-Plopeni", era capabil să ridice un stadion întreg în picioare. Cu şuierăturile sale de expres ce-şi anunţă teribila sa goană, prin dreptul barierelor. Încât, gândeam eu, cam afon în materie de fotbal, echipa adversă îşi pierdea cumpătul, neştiind ce se întâmplă, iar ai noştri vârau „boaba" în poarta celor împotriva cărora luptau.

REZULTATE POZITIVE

Tot frecventând stadionul, vinere de vinere, în fiece după-amiază, am observat şi-asupra mea unele mutaţii benefice. În primul rând, stăteam la aer liber, în plină natură, câteva ore de-a rândul. Apoi, asistând la confruntările dintre „roşii" şi „albaştri", aveam prilejul să studiez, mai în adâncime, o varietate largă de caractere umane. Iar în ultimul rând, spectacolul, oferit de old-boys, întrecând orice emisiune distractivă de varietăţi, îmi descătuşa sufletul, dându-mi ocazia să-mi descarc acumulările nervoase de peste zi.

Astfel încât, după un timp, am efectuat şi saltul calitativ. Devenind spectator nu numai la meciurile de old-boys, dar şi la întâlnirile clubului sportiv „Metalul-Plopeni", cu partenerii săi de divizie. Deocamdată, până la cine ştie ce ruptură, ceva mai dramatică, „Metalul" mai activând încă în „B". Urmărindu-i de la distanţă, adică de la tribuna de onoare, începeam să-i cunosc din ce în ce mai bine. Şi, într-adevăr, la un moment dat am ajuns şi la concluzia că jucătorii de fotbal reprezintă o faună cu totul aparte. Din cele mai interesante.

De fapt, până n-am făcut cunoştinţă cu stadionul de-aici, mai niciodată nu mă lăsasem captivat de meciurile de fotbal. Decât, rareori, când avea loc vreo întâlnire de răsunet internaţional. La TV!

— Şi cum aşa, bre, nea Vlăduţ, chiar nu te-a mânat curiozitatea să asişti la un meci, fiind de faţă, instalat pe-un scaun sau bancă, la vreun stadion oarecare? m-a întrebat odată directorul Dumitrescu.

— Ba da! O singură şi ultimă oară… Parcă prin ’38. La un meci din cadrul unei Balcaniade. Când jucaseră, pe stadionul de la Giuleşti, de curând construit, ai noştri cu turcii. Copilandru, pe vremea aceea, mă lăsasem atras de nişte cunoscuţi şi prieteni, din aceeaşi clasă cu mine, însă microbişti autentici şi experimentaţi, să urmăresc jocul celor două naţionale…

— Şi nu ţi-a plăcut? s-a mirat inginerul.

— Deloc!

— Cum aşa, să fie oare posibil? Să nu te pasioneze o întâlnire internaţională…

— Uite că nu! Fiindcă, nepricepând mai nimic din fotbal, îi confundam mereu pe otomani cu românii. Când ne vârau turcii vreun gol, începeam să urlu, ca apucat: „Bravo, fraţilor!” Până şi-a sărit din balamale un spectator mai versat şi mi-a tras una după ceafă. Cu o sticlă de limonadă. Din fericire goală. De-atunci, am abandonat sportul vizitării stadioanelor. Pe când la voi, aici, la „Metalul”, îmi place nespus… Mai ales la old-boys!

Ce-i drept, aveam şi motivele mele. Fiind cam unicul spectator la întâlnirile lor, băieţii se simţeau onoraţi de prezenţa unui aşa-zis scriitor, care să le-admire fentele, driblingurile, şuturile imparabile, mă rog, ceea ce constituie farmecul acestui sport de mase. Începusem să ne cunoaştem reciproc. Când ne vedeam pe stradă, ne salutam şi mai zăboveam la o parolă, pentru a comenta ultima întâlnire. Iar González, cum îl porecliseră în cadrul

lor, avându-l pe socru-său pe-aceeaşi uliţă cu mine, uneori mai mă şi ajuta la spălatul maşinii. Dându-şi seama că sunt prea în vârstă, ca să fac ca lumea asemenea operaţii. Pe când Vlăsceanu, pe numele său adevărat, era o matahală de om, de peste 1, 90 (metri), în plină forţă.

În afară de cele de mai sus, probabil datorită sportului, pe la sfârşitul anului am constatat şi-o ameliorare apreciabilă a stării sănătăţii. Dar şi-un plus de două ocale. În greutate. Oricum explicabilă, întrucât aerul pur şi mişcarea (altora) îmi priiseră de minune. Şi-mi sporiseră şi mutaţiile metabolice. Fiindu-mi mereu foame. Când l-am informat pe primar despre rezultatele pozitive obţinute, m-a felicitat, zâmbind subţire, şi mi-a propus:

— Ar fi cazul să treci la faza următoare… Adică, în timp ce noi desfăşurăm meciul, matale să întreprinzi vreo două sau trei ture ale stadionului. Şi, mai mult ca sigur, după ce treci prin bazin şi pe la duşuri, ai să constaţi o scădere de minimum două kilograme… Iar dacă mai încapi şi pe mâinile maseuzei, ai să dai jos şi mai mult!

Deşi mă interesa o scădere de două ocale, n-am recurs la sfatul oferit cu-atâta bunăvoinţă. Păi, făcând şi-un singur tur de stadion, obţineam o atare poftă de mâncare, din pricina deshidratării, încât puneam imediat totul la loc. Şi cu ceva bătaie peste. Iar în privinţa masajului, nici că putea fi vorba.

O văzusem pe Steluţa la lucru, şi ştiam ce-i poate trece prin cap. De vreo câteva ori, la încheierea meciurilor dintre old-boys, asistasem, îngrozit, la maltratarea directorului sau a primarului. Care, ieşind de la duş, şi-acuzând dureri prin toate părţile corpului, se supuneau ca nişte sfinţi mucenici torturilor la care-i condamna maseuza.

Şedeam pe-un scaun, trăgând din ţigară, şi mă amuzam cumplit. Căci nea Stelică, sau tov Dan, întinşi pe masa supliciilor, se rugau cu lacrimi în ochi de Steluţa:

— Nu acolo, măi frate! Dincolo… Aoleu! mai încet, că-s lovit taman unde mă frămânţi acum. N-ai pic de milă, măi fată?…

Pentru ca, odată scăpaţi din mâinile doamnei de oţel, căci altfel nu-i puteam spune, să-i aud lăudându-se:

— Excelent şi masajul ăsta! Nu mai am nimic… Nici durere, nici alte suferinţe!

— Păi vă cred, încercam să le mai reduc din entuziasm, când ieşi din mâinile Steluţei, nu mai eşti în stare să simţi nimic, nu numai dureri! De pildă eu, doar asistând şi auzindu-vă, mi-am dat seama c-o să deveniţi incapabili de-a mai percepe ceva!

ANUL SPORTIV, ÎN FINALĂ OLD-BOYS

La finele lui ’85, m-am pomenit invitat, pentru data de 30 decembrie, la meciul de încheiere a anului. Urmat de-o festivitate. La care au să fie decernate premii, şi va avea loc o agapă colegială. Prin contribuţia voluntară a tuturor băieţilor. Şi premiile, şi masa.

Pe-o ceaţă nemaipomenită, am nimerit în cele din urmă la stadionul orăşelului muncitoresc, după ce rătăcisem vreo câteva zeci de minute bune, ajungând până şi-n apropiere de Vălcăneşti.

Şi mi-am parcat „Superbombiţa” cam în spatele tribunei de protocol. Prilej cu care, datorită probabil şi valorii locului unde mă aflam, ceţurile s-au risipit pe loc. Şi cele din capul meu, obosit de-atâtea căutări, şi cele din atmosferă.

Abia atunci mi-am dat seama că nu mă izbisem, cu fundul maşinii, de stâlpii de susţinere ai tribunei, ci de autobuzul clubului. Sub care mă aflam acum. Până-n dreptul parbrizului din spate. Al „Superbombiţei”, nu al autocarului. Întrucât îşi făcea o apariţie senzaţională soarele, dând chiar să apună, am dat în marşarier. Şi-n

„Lada” primarului. Care mi-a luat niţică vopsea.

Niţel speriat, am coborât rapid de la volan. Ca să constat eventualele stricăciuni. Maşina primarului nu păţise nimic. Ce să-i faci! Altă vopsea, alţi cai putere, alte puteri. Întrucât era un om tare cumsecade, n-am considerat că-i cazul să trec la represalii. Şi să „umblu” şi la vopseaua „Ladei”.

Felicitându-mă singur, pentru sufletul de excepţie aflat în posesia mea, m-am repezit în tribună. Să asist la meciul anului. În finală.

Doamne! Curat final… Cu forţe reunite, mult sporite, echipele întărâtate şi-arţăgoase luptau din răsputeri să câştige punctele aducătoare de premii. De astă dată, ca nicicând în alte ocazii, nu mai chiulise nimeni. Veniseră cu toţii. Peste treizeci de jucători. Cei de la „albaştri”, parcă erau mai numeroşi. Dar nici „roşii”, atâţia câţi erau, nu se lăsau mai prejos. Goneau ca apucaţii, driblau fantastic (dacă puteau), trăgeau din orice poziţie şi oriunde, chiar şi-n picioarele adversarilor, convinşi că buletinul meteo îi favoriza. De mult nu mai avuseseră parte de-un apus atât de strălucitor.

Când s-a terminat meciul, cu un scor plat, total diferit de cele realizate în decursul anului, 4 – 3, ceea ce nu se prea întâmpla la old-boys, toată lumea s-a avântat către bazin. Să-şi dea jos mâzga acumulată cu-atâta abnegaţie.

— Ce vrei să faci, bre nea Vlăduţ, nu vezi că eşti îmbrăcat? m-a alertat la timp directorul.

Bine că m-a oprit la cinci metri de marginea bazinului.

După ce s-au încheiat şi operaţiile de tortură, din sala de masaj, unde Steluţa îşi demonstrase posibilităţile, de urlaseră primarul şi directorul ca din gură de şarpe, toată lumea a trecut în cabina de dezbrăcare-îmbrăcare. Unde s-a înţolit la mare fix.

Caţaonu, care nu jucase ci se ocupase de organizarea

celor ce-aveau să urmeze, a pornit să răcnească, aşa cum proceda, de pe marginea terenului, la meciurile oficiale, de divizie:

— Poftiţi în sala de festivităţi! Urmează premierea celor mai buni dintre cei mai buni…

Apoi, văzându-mă că ezit, s-a apropiat de mine şi mi-a şoptit la ureche:

— Vino şi matale, maestre, căci eşti invitatul nostru special!

Cum să nu mă duc? Obiceiul mi se părea frumos. Iar lumea era încântată şi voioasă. Semănau, oameni în toată firea, cu nişte copii adunaţi în jurul pomului de Anul Nou, să-şi primească darurile, conform datinii din străbuni.

Emoţionat, mai ales că depistasem prin văzduh unele arome apetisante, de cârnăciori prăjiţi şi fripturi de tip OZN (orătănii zburătoare neidentificate), m-am alăturat şi eu echipelor reunite şi-mpăcate, la intervenţia expresă a „bombardierului”, animatorul de bază al formaţiilor de old-boys. Când am pătruns în sala destinată jocului de popice, amenajată anume pentru marea festivitate, am rămas cu gura căscată. În centrul halei, deasupra culoarului pe care circulau biloaiele ce urmau să doboare popicele, se amenajase o masă uriaşă. De vreo zece sau doisprezece metri lungime. Zărind şi ce se afla în farfurii, deodată am simţit că-s incapabil să mai scot o vorbă: îmi lăsa gura apă.

Echipele roşiilor şi-albaştrilor, de astă dată amestecate între ele, nemaiavând de-mpărţit decât „gustărelele”, aşteptau în picioare declanşarea sărbătoririi. „Bombardierul”, la un semnal al primarului, şi-a extras din buzunar un teanc de hârtii. Era clar. Sosise clipa atribuirii premiilor. Moment de semnificaţie majoră.

Lipsit de emfază, niţel timid chiar, a demarat imediat:

— Dragi old-boys de valoare internaţională, agenţia de presă orală din metropola Plopeni, ca şi cotidianul fotbalistic „Oase frânte”, care încă n-a apucat să fie tipărit,

au întreprins o amplă anchetă, în special printre admiratorii sportului cu balonul rotund practicat de noi, pentru decernarea premiilor pe anul 1985. Au participat la anchetă specialişti reputaţi de la asociaţiile sportive: „Două prune” – Cozminele, „Caisata” – Prăjani, „Iazul” – Bucov, „Doaga” – Valea Călugărească, „Intoxic” – Păuleşti, „Cazanul” – Trăscău-Chiauneşti.

Ca urmare a acestei imparţiale şi bine puse la punct investigaţii, au fost desemnaţi laureaţii noştri, care sunt:

Cel mai bun jucător al anului ’85 – nea Stelian, zis „Biţă”, cu „diploma de analfabet total la fotbal” şi „cununa din lauri de coceni”; *Cei mai buni jucători ai anului ’85, însă ceva mai mici*: Emil Munteanu, zis „Tatăl vacii”, Ion Istrate, zis „Levier”, Gheorghe Stan, zis „Bordură”; *Golgheterul anului*: Constantin Drăghicenoiu, zis „Săgeata Carpaţilor”, cu premiul „Gheata de aur”, constând dintr-un bocanc cu talpă de lemn, pentru piciorul stâng; *Cel mai tehnic jucător*: George Vlăsceanu, zis „Gonzales”, cu premiul multiplu, „Mulsoarea mecanică a bovinelor”, „Broşura zootehnistului fruntaş”, „Agenda veterinarului” şi „Calendarul montatorului”; *Cel mai bătrân jucător*:

Ion Iordan, zis „Puştiul”, premiu: un joc de table; *Cel mai tânăr jucător*: „Fachirul”, zis şi Dumitru Gheorghe, premiul: un biberon cu eticheta „Oldţuisky”; *Cel mai bun portar*: Ghiţă Viorel, zis „Oca x 100”, premiu: palmare pentru muncitori din transporturi; *Cel mai bun fundaş*: iarăşi „Gonzales”, cu aşchii şi surcele de la deşeuri, ca premiu; *Cel mai bun mijlocaş*: din nou Stan Gheorghe – „Bordură”, premiul constând dintr-o... bordură de trotuar; *Cel mai bun înaintaş*: Cornel Stoicescu, zis „Purcel de lapte”, cu premiul: o săgeată desenată; *Cel mai bun antrenor*: Virgil Boiangiu, zis „Gicalete”, căruia i se decernează „diploma de manager (prost)”. Iar acum, urmează Premiile speciale. Lui Emil Munteanu, pentru a treia oară, dublul titlu de *cel mai bun cotonogar* şi

jucătorul cel mai dotat (*cu megafon*), lui Ştefan Ţintea, zis „Mohamed Ali Sugiuc”, în calitate de *cel mai înfocat susţinător*, dotat cu premiu în natură, sub formă de giurumele, cinci sute la număr, şi, în cele din urmă, lui Vlad Muşatescu, zis „Bombiţă”, *cel mai statornic şi unic spectator* al nostru – premiul constând din obiecte utile profesiei sale de scriitor: un coupe-papier şi-un cuţit inox de bucătărie, pentru preparatele din cărţi. Înmânarea premilor decernate va fi făcută de preşedintele Federaţiei de fotbal Old-boys Plopeni, Caţaonu Radu Ion, zis „Love me tender”. Şi, în încheiere, urăm tuturor celor de faţă „La Mulţi Ani!”, precum şi menţinerea în continuare a titlului de onoare de old-boys.

Obosit, „bombardierul”, ştergându-şi fruntea de sudoare cu batista de la pieptul hainei, ni s-a adresat iarăşi:

— Şi-acum la treabă, băieţi, să punem mâna pe premii!

După ce asistenţa a căpătat o clipă de răgaz, a început înmânarea trofeelor. Probabil, aş zice eu, momentul cel mai amuzant al festivităţii.

Fiind invitaţi să urce pe-un podium improvizat (dintr-o măsuţă oloagă şi niţel instabilă), laureaţii, în pofida excelentei condiţii fizice, impulsionaţi şi de ceea ce vedeau în faţa lor, în farfuriile de pe masă, au prezentat totuşi unele dificultăţi la suirea pe fragila instalaţie.

Din fericire, „podiumul” a rezistat eroic. Spre mirarea şi dezolarea echipelor reunite. Care aşteptau, nerăbdătoare şi înveselite, prăbuşirea agregatului.

Bineînţeles, în ceea ce mă priveşte, am renunţat să urc pe infernalul dispozitiv. Nu ştiu de ce, însă căpătasem convingerea că, sub valoarea personalităţii subsemnatului, maşinăria avea să cedeze. Aşa c-am preferat partea a doua a festivităţii. Atacul. Asupra gustărilor!

Tocmai când depăşisem faza introductivă, lichidând

bucăţelele de cârnăcior şi ficăţeii, măslinele şi costiţa afumată bine, şi-aşteptam apariţia anunţată de Caţaonu:

— Old-boys, ţineţi-vă-ţi bine, că vin puişorii, care nu-s deloc olds, ci fragezi şi crocanţi! Atunci, din vina nu se ştie cui, a avut loc o pană de curent. Şi, în plină beznă, în timp ce băieţii care se însărcinaseră să ne servească orătăniile, prestând muncă obştească, circulau printre noi, cu tăvile în mână, ne-am ars cu toţii. Atât datorită fierbinţelii metalului din care erau confecţionate tăvile, cât şi dispariţiei OZN-urilor. Care, identificabile au ba, îşi luaseră zborul mult mai rapid decât ne făcuserăm socotelile. Totuşi, n-a rămas nimeni fără o aripioară sau copănel. Când s-a reaprins lumina, i-am depistat şi pe cei ce se-aleseseră cu piepturile şi târtiţele. Spre surpriza mea, tot noi eram aceia. Fiindcă băieţii, de la servirea obştească, ne depuseseră în farfurii şi ceea ce scăpase de mâinile noastre orbecăind prin tăvi, în plin întuneric.

FORŢE NOI, INTENSIV REÎMPROSPĂTATE

Încadrat de inginerul Dumitrescu, la stânga mea, şi de tov Dan, la dreapta tatălui, cum s-ar fi putut spune, având în vedere vârsta subsemnatului, priveam uimit şi adânc impresionat la dezlănţuirea grupului de old-boys. Care, considerându-se preţuit şi admirat, pornise să cânte, în cor, cântece mai mult sau mai puţin sportive, în orice caz antrenante şi vioaie. Cu poante, mai la fiece sfârşit de strofă.

La un moment dat, l-am auzit pe primar:

— Ei, ce zici, maestre, te simţi bine la Păuleşti?…

— Mai mult decât bine… De când mă aflu la Găgeni, unde am pornit să lucrez cu forţe inexplicabile la volumul al doilea, trezindu-mă din zori şi pornind să bat la Erika, mă gândesc că-s mai productiv aici de cât am fost la Tâncăbeşti. Unde, în afara lucrărilor agricole ce mă

depăşeau, erau şi-altfel de oameni… N-aş putea zice c-ar fi dovedit răutate sau indiferenţă faţă de mine, însă mi s-au părut total insensibili la miracolul artei. Nu mă consider cine ştie ce mare brânză de scriitor, însă mi-ar fi plăcut să ştiu că-s citit de consătenii mei…

Cu mâna pe inimă şi din tot sufletul, trebuie să mărturisesc că nu mă aşteptam să dau, taman la Păuleşti, Găgeni şi Plopeni, peste amatori interesaţi să mă citească. Şi erau o sumedenie. Ce-mi aveau cărţile. Mai înainte de-a fi ştiut c-am să le fiu vecin. Cum era cazul lui Petrăchiţă, sau al familiilor Ioniţă şi Iordache, al doctorului Stroe, ba chiar şi-al directorilor şcolilor din zonă, ca Vali Manolescu şi Mitică Dincă.

Şi nu numai dânşii. Ci mai toată comuna. Bucuroasă că are în mijlocul ei un „făcător” de romane. Până şi copiii, întâlnindu-mă pe uliţe, mă opreau şi-mi cereau cărţi. Când se aflase că scriu şi pentru tineret, m-am pomenit invitat la întâlniri cu cititorii. De către conducătorii şcolilor din Ploieşti. Unde, fie vorba între noi, nu lipseau scriitori mai valoroşi decât subsemnatul.

Totul îmi mergea ca pe roate. Şi scrisul, şi liniştea sufletească. Vecinii îmi erau buni, omenoşi şi mă ajutau când dădeam de vreo belea gospodărească. Şi nea Ionel, şi nea Mimi, plus soţiile domniilor lor, ca să nu mai pun la socoteală odraslele: Florin, Daniel, Găbiţu mic şi Gabi ăl mare, toţi mă-nconjurau cu dragoste şi atenţie.

Numai serile, când ne isprăveam cu toţii lucrul, mă băteau la table ca pe hoţii de cai. Luându-mi partidele una după alta. Şi Petrăchiţă, „primarele”, şi Viorel Val-Vârtej, doctorul, şi tov Dan şi nenumăraţi alţi amatori de-o deconectare activă.

Nu-i nimic! N-au intrat zilele în sac. Când mă voi obişnui mai bine cu aerul de-aici, va fi sărbătoare şi pe uliţa mea. Suntem oameni, iar nu fiare. Ca autor de romane, aici îmi prieşte cum nu mi-a priit nicăiurea!

UN MONUMENT PENTRU VEŞNICIA NEAMULUI

POETUL FĂRĂ NUME

De fiecare dată ce eram invitat la Festivalul de umor şi satiră socială „Tudor Muşatescu”, de la Câmpulung, din doi în doi ani, acceptam fără nicio rezervă. Nu fiindcă purtam acelaşi nume cu-al titanicului dramaturg, şi-i mai eram şi-o ţâră de nepot, destul de îndepărtat, dară mereu mă atrăgea unul din punctele culminante ale Festivalului: şi-anume manifestările de la Măţău, acuma Mioarele.

De-aici ne trăgeam, toţi cei ce ne numeam Muşatescu, şi totdeauna eram încredinţat c-am să mai dau de vreo urmă de-a lui Tatapetre, bunicu-meu. Fie vreo rubedenie, cât de cât din aceeaşi spiţă cu neamul nostru, fie de vreun document care să ateste existenţa fantasticului meu moş.

M-a ajutat enorm directorul şcolii. Care, în plus, mai era şi animatorul cenaclului literar „Tudor Muşatescu”. Din Măţău. Unde se afla înţărânat şi tatăl neuitatului autor de piese nemuritoare, chiar în cimitirul din curtea bisericii de peste drum de clădirea impresionantă a şcolii.

Directorul era fiu al satului, şi-şi iubea nespus locul de obârşie. De aceea şi rămăsese mai departe în comună. Deşi, având. În vedere meritele sale deosebite, atât în conducerea instituţiei respective de învăţământ cât şi datorită dragostei faţă de obiceiurile şi portul localnicilor, creând şi-un muzeu al vestigiilor multiseculare identificate ca aparţinând numai Măţăului, ar fi putut aspira la mai mult. Bunăoară, la o catedră în oraş. N-a făcut-o!

Cu prilejul primei mele participări la Festival, mă întâmpinase jovial.

— Maestre, am dat de urma bunicului matale!

— Formidabil! De la cine ai aflat că umblu de ani şi

ani după vreo amintire, scrisă, sau chiar intrată în legendele locului, de-a vajnicului meu moş?

— Din două surse. Amândouă la fel de importante. Mai întâi, de la tovarăşul prim-secretar al comitetului municipal, care mi-a spus că te consideri, deşi născut la Piteşti, măţăoan get-beget, şi că-s dator să-ţi ofer tot ajutorul de care-s în stare…

Imediat mi-am amintit că discutasem cu primarul asupra originii bunicului, şi că-s disperat de zădărnicia căutărilor mele. Era şi „prim”-ul un tip aparte. Legat strâns de locurile pe care le păstorea, mai întâi ca primar în comuna Cetăţeni, din care izbutise să facă o bijuterie şi una din cele mai îmbelşugate aşezări muscelene, aproape triplând numărul oilor şi, în acelaşi timp, şi veniturile oamenilor, de când fusese ales în fruntea Câmpulungului, se ocupa şi mai îndeaproape de sălaşele fostului judeţ Muscel. Atât în privinţa sporirii lor în oameni, care să nu-şi mai părăsească locul în care se născuseră, cât şi-n privinţa păstrării şi punerii în valoare a străvechilor datini şi porturi.

Îmi plăcuse dintr-un bun început omul, şi de-aceea mă destăinuisem lui, spunându-i ce mă frământă.

Iar acum aveam dovada că nu mă uitase.

Şi l-am mai iscodit pe director:

— Iar a doua sursă?…

— Romanul matale, „Contratimp”, în care pretutindeni pomeneşti de Tatapetre şi de Măţău… M-am pus pe treabă, îndemnat de primar şi de carte, şi-am găsit ceva. Care te va bucura, mai mult ca sigur!

— Ce anume? – l-am întrebat fierbând de nerăbdare.

— Un potir!

— Cum?

— Aşa cum ai auzit… Un potir, dăruit, acum aproape o sută de ani, bisericii din deal, de fraţii Petre, Apostol, Nicolae şi Ioan ai lui Muşat… Interesându-mă mai departe,

până şi-n cătunul Suslăneştilor, am aflat că spiţa bătrânului de-acolo provine… Şi-s mai mult decât convins că neapărat trebuie să ai şi rubedenii de sânge prin văioagele cătunului! Şi mi-am continuat investigaţiile şi-n cadrul cenaclului nostru. Unde, unii membri se revendică a fi din aceeaşi subîncrengătură a Muşateştilor matale…

După ce-am fost împreună la biserica din deal, şi-am descifrat, cu ochii mei personali, numele lui Tatapetre, scris în alfabetul de pe acele vremuri, jumătate slavon şi jumătate latin, pe pereţii exteriori ai potirului, i-am spus însoţitorului meu:

— Un singur lucru mă miră! Ce l-o fi apucat pe Tatapetre să dăruiască un asemenea obiect de preţ, tocmai unei biserici? În viaţa lui, după câte ştiu, mai totdeauna a luat în deşert cele, aşa-zis, sfinte… Iar faptul că biserica Sfântul Nicolae, din Piteşti, era la o zvârlitură de băţ de casa bunicului, nu l-a făcut să-i calce vreodată pragul!

— Probabil era mai tânăr, când a făcut ofranda! Pe de-o parte. Iar în al doilea rând, pesemne o fi fost obligat şi de fraţi. Întrucât stă scris, pe potir, că-i întru pomenirea decedatului lor părinte… Nu văd altă explicaţie!

— Posibil să fie şi-aşa! Se vede că mai târziu a făcut priză cu realitatea, şi şi-a zvârlit peste bord înclinările bisericoase… Dar cum i-aş putea cunoaşte pe membrii cenaclului, care par să-mi fie cimotii?

Nu era o problemă. După cum m-a lămurit directorul. Invitându-mă să particip la şedinţa festivă a cenaclului lor literar. Atunci am asistat la miracolul măţăoan. Unde vorba de duh, versul şi snoava s-ar zice că răsar din binecuvântatul pământ al străvechii silişti.

Şi l-am tras de limbă pe afabilul conducător al făuritorilor de literatură autentică:

— Ia spune-mi drept, nu-i aşa că şi matale scrii stihuri?

— Din când în când m-apucă şi pe mine dorul de-a

spune ceva în versuri... Însă rar, din păcate. Fiind copleşit de sarcinile de zi cu zi! Poezii, drept să spun, am pus pe hârtie o grămadă. Dar, până ce vor căpăta drept de-a dăinui peste timp, refuz să le iscălesc! Mă rog, e-un fel de-a vorbi. Căci, pe ici pe colo, în caietele atât de rar tipărite ale cenaclului nostru, mai mă-ncumet să-mi semnez însăilările... Deocamdată, singurul nume pe care cred că merit să-l dezvălui e-acela de cadru didactic!

Atunci mi-am adus aminte, de parcă mi-ar fi luat cineva piuitul, că nici nu cunoşteam numele preopinentului meu atât de modest. Şi l-am întrebat pe loc:

— Dar ia zi-mi, măi frate, că încă n-am aflat, cum te cheamă?

— Cezar Neacşu! a îngânat bărbatul de lângă mine.

— Păi vezi, ai un nume!

— Bineînţeles... Însă de om ca toţi oamenii. Nicidecum de poet.

ADUNAREA FIILOR SATULUI

Peste ani, după ce ne mai întâlnisem între timp, cu ocazia Festivalurilor bienale, prilej cu care se legase între noi o oarecare prietenie, dacă nu cumva şi ceva mai mult de-atât, adică şi niţică stimă şi preţuire reciprocă, îmi telefona la Găgeni, întrebându-mă:

— Maestre, te mai consideri măţăoan?

— Ce noimă are întrebarea asta?!

— Are, fiindcă, în fiece an, în ultima duminică a lunii august, la Măţău se petrece întâlnirea fiilor satului! La care participă nu numai locuitori ai comunei, dar şi cei ce-au plecat de-aici şi-au ajuns pe alte coclauri... Indiferent ce anume. Unii sunt medici vestiţi, alţii ingineri şi arhitecţi, profesori universitari, maiştri de înaltă calificare pe la uzinele de interes republican, iar cei mai mulţi, muncitori prin apropiere, la „ARO”, la „Dacia” sau la alte

întreprinderi din zonă… Orice-ar fi şi-orice-ar face, nu şi-au uitat Măţăul. Încă de-acum câteva zeci de ani, chiar foarte multe zeci, prin osârdia celor zămisliţi aici s-a întemeiat „Asociaţia fiilor Măţăului”… Şi, anual, se poate spune că reîntâlnirea cu dânşii este una din marile sărbători ale comunei.

Simţeam nevoia să-l opresc, întrucât avântându-se, uita că impulsurile contoarelor continuau să se-adune şi ele. Mai rămânea şi sărac, bietul poet necunoscut. Însă atât de înflăcărat fecior al Măţăului. Şi i-am curmat, regretând, „impulsul”:

— Dom Cezărică, nu mă mai lua pe după leuştean… Vrei să viu şi eu la întâlnire, asta e?

— Exact! O vorbă mai spun, şi-nchei convorbirea. Este foarte important să vii. Mai ales pentru sat. Dar şi pentru matale… Asta-i tot!

Şi-a închis telefonul. Lăsându-mă total năuc.

De ce era importantă sosirea mea? Mă consideram măţăoan, prin obârşie, în orice caz, însă de ce era atât de imperios necesară prezenţa mea? Căci şi-aşa, fără presiuni sentimentale, tot mă duceam.

Intrigat, i-am scris imediat lui Cezărică Neacşu. Cerându-i amănunte. Şi mi-a răspuns la fel de prompt. Informându-mă că, în afara monumentului de la Mateiaşi, închinat celor ce-şi jertfiseră viaţa în cadrul luptelor desfăşurate acolo, de către organele de partid şi de stat ale judeţelor, măţăoanii toţi, inclusiv cei plecaţi din sat, voiau să clădească şi dânşii un monument. Ceva mai mic, bineînţeles, însă întru veşnica pomenire a celor ce-şi dăduseră viaţa pentru dăinuirea neamului, plecând din Măţău pe câmpurile de bătălie de la Plevna, de la Mărăşti şi Mărăşeşti, ca şi pe cele din decursul ultimei conflagraţii mondiale. Când mulţi măţăoani se jertfiseră. Ştiind c-o fac pentru glia strămoşească.

Şi mai era un lucru pe care nu-l cunoşteam prea bine.

Şi-anume că mai mult de jumătate din sat era provenită din Transilvania, de prin părţile Şercaiei. Unde, cu secole în urmă, fuseseră umiliţi şi împilaţi de grofii ce jinduiau la pământurile lor, la munţii şi păşunile rămase din moşi strămoşi, la bogăţiile unei ţări ce nu le-aparţinea.

Plecând la rezbel, cum spuneau, aveau de răzbunat multă obidă. Iar dacă-şi lăsau osemintele pe meleaguri străine de vatra lor, cea nouă, de la Măţău, era pentru ca altă dată să nu mai cuteze niciun venetic să se gândească la destrămarea ţării.

Scria din adânc înfiorat poetul Cezar Neacşu, cel necunoscut. Nu ştiam c-ai mei fuseseră siliţi să-şi părăsească vetrele părinteşti, de la Şercaia. Iar Neacşu adăuga: „Monumentul îl ridicăm prin munca şi banii noştri. Avem toate aprobările necesare. Căci şi Măţăul a dat mult pentru veşnicia neamului românesc”.

Iar la sfârşitul epistolei, într-un post-scriptum, mă informa că un vestit cercetător istoric, măţăoan de origine, izbutise să ducă la bun sfârşit, după o trudă de-o viaţă, arborele genealogic al celor mai cunoscute familii din Măţău. Care, stând şi socotind bine, prin seminţia lor puseseră pe picioare Măţăul. Ca nişte autentici „descălecători”. Iar spiţa noastră, a celor ce ne trăgeam din primul Muşat, îşi avea şi ea tabloul cuvenit.

Aşa s-a făcut că, în vara lui ’86, să mă călătoresc de două ori la Câmpulung. Prima oară, când fusesem sunat la telefon de Cornel Lamba, un vechi activist al caselor de creaţie populară de la Piteşti, care se ocupau de arta amatorilor de pe întreg cuprinsul Argeşului, ca să mă întrebe:

— Maestre, accepţi să faci iarăşi parte din juriul Festivalului?

— Se mai pune oare problema? i-am răspuns eu bucuros. Doar era vorba de manifestarea brigăzilor de satiră şi umor sosite întru omagierea lui Tudor Muşatescu.

— Atunci îi comunic acordul matale directorului! a exclamat neliniştit Lamba, care nu-nţeleg de ce se mai frământa, ştiut fiind că nu refuzasem niciodată o atare onoare.

Peste nicio jumătate de ceas, iarăşi zbârnâia aparatul.

— Mi s-a comunicat vestea cea bună, maestre, şi-ţi mulţumim!

Era glasul voios, întotdeauna, al freneticului Alexandrescu, directorul Centrului de îndrumare a creaţiei populare. O figură pitorească a celor însărcinaţi cu-această nobilă misiune. Care-şi dădea şi snaga din el, cutreierând mai toate aşezările judeţului, pentru a depista şi forma noi talente. O muncă de mucenic, din câte aflasem de la dânsul şi de la ceilalţi asistenţi ai săi. Puţini la număr, însă neapărat eficienţi. C-altminteri, rămâneau de căruţă. Mai existând şi-alte Festivaluri închinate umorului: Vaslui, Băileşti şi nu mai ştiu pe unde.

— Ba invers, eu vă mulţumesc! am ţinut să-mi precizez opinia.

— Bine! Dacă-i aşa, iarăşi te propunem preşedintele juriului... O să fim cam în aceeaşi formaţie, de la precedentele manifestări. Matale preşedinte, redactorul-şef de la revista „Argeş”, Sergiu Nicolaescu, care-i acuma şi vicepreşedinte al comitetului judeţean pentru cultură şi educaţie socialistă, Alexandrescu şi Lamba al nostru, plus secretara cu propaganda de la comitetul de partid al Câmpului, tovarăşa Ciobanu. Deci, vechi cunoştinţe. A, stai niţel, mai vine să ne-ajute şi-un critic literar... Se ocupă, de la un timp, foarte îndeaproape de activitatea brigăzilor artistice. Îl cheamă Stănescu... Om de treabă, pâinea lui Dumnezeu, nu-altceva!

M-am considerat fericit, având ocazia să-l cunosc. În carne şi oase. Căci din scris, îl ştiam. Continuând să-l citesc, oricând îi vedeam numele sub vreo cronică literară.

Când l-am întâlnit, în prima zi a Festivalului, mi-am dat seama că era, de fapt, mai mult oase decât carne, fiind tare slab şi osos, subţire ca trestia de baltă. Şi la fel de flexibil. Judecându-i cu blândeţe pe concurenţii ce evoluau pe scenă.

A doua călătorie la Câmpulung, mai exact la Măţău, convocat incitatoriu de Cezărică Neacşu, am întreprins-o la două luni după încheierea Festivalului. Festivalul la care participase, pentru prima oară, şi cenaclul de creatori măţăoani. Care, organizându-şi, la faţa locului, spectacolul pregătit, s-a pomenit şi premiat. De către juriul ce se deplasase la Măţău, anume pentru a viziona brigăzile în mediul lor ambiant.

Totul începuse de pe la opt seara. Cu echipele participante la Festival, şi care-şi exprimaseră dorinţa de-a-l omagia pe marele dramaturg chiar în satul său de obârşie. Oferind măţăoanilor, astfel, în afara programului, un mare recital, de peste trei ceasuri. Cu care prilej, majoritatea brigăzilor provenind din mediul rural, se efectuase şi-un fel de schimb de experienţă.

Pe la miezul nopţii, mă consultam cu Alexandru şi Cezar Neacşu:

— Ce-i facem, oameni buni, că lumea nici nu se gândeşte să părăsească sala căminului! mai urmează ceva?

— Dar bineînţeles! m-a lămurit Neacşu. Încă două brigăzi din Moldova, şi-apoi spectacolul nostru. Nici dacă s-ar fi anunţat că ne vizitează întreg colectivul Operei române, sau Teatrul Naţional, şi n-ar fi dat buzna atâta lume. Nu-i vedeţi pe măţăoani ce încântaţi arată? Aşa ceva nu s-a mai petrecut în comuna noastră, încât să nu mai încapă lumea în căminul cultural şi să stea în picioare, pe lângă pereţi, ba chiar şi-afară, cât mai aproape de intrare, numai să-i fie dat s-audă cum e şi prin alte părţi! Căci ce se-ntâmplă pe la noi le este în mare măsură cunoscut. Dar vor să ştie cum stau lucrurile şi-n ograda altora… Nu-i

numai curiozitate omenească ci şi necesitatea de-a asista la jocul unor brigăzi de excepţie, fapt ce nu li se poate oferi oricând…

Patosul manifestat de directorul şi poetul Neacşu a convins juriul să aibă răbdare. Şi-a avut. Până către orele două. Din noapte. Când a trebuit să-şi dea cu părerea, premiind cenaclul măţăoan, şi despre brigăzile căminului gazdă. Care s-au dovedit la acelaşi nivel cu-al celor sosiţi în ospeţie.

Mai mult de-atât, onoraţi de gestul fraţilor de pe meleaguri îndepărtate, care ţinuseră cu orice preţ să le „joace” cele mai reuşite numere din spectacolul cu care se prezentaseră în concurs, gazdele nu s-au lăsat nici ele mai prejos. Şi, în toi de noapte, le-au întins masă mare. Cu bucate specifice Măţăului. Şi fripturi de miel, şi brânză de oaie, şi urdă şi jintiţă. Mă rog, din toate cele ce se produceau pe plan local.

A fost o noapte de neuitat. Şi pentru măţăoani, şi pentru oaspeţii din ţară. Dar şi pentru juriu. În completul său. Cu preşedintele în frunte. Care, dată fiind importanţa şi unicitatea evenimentului, a uitat deliberat de orice prescripţie dietetică. De fapt, nu-mi recomandaseră doctorii mei lactate? Laptele, în calorii, este aproape la fel ca şi carnea. Şi-am ras şi miel, şi urdă cu jintiţă.

Dând urmare invitaţiei, mi-am luat bulgăroaica şi, în mai puţin de două ore, debarcam la tanti Pahonţu. O mătuşă descoperită recent, cu ocazia Festivalurilor. Care vrusese neapărat să se convingă, de visu, că-i sunt nepot în linie dreaptă, iar nu pe cine ştie ce canale ramificate.

Aflând că aveam să particip la „adunarea fiilor satului”, îmi telefonase să trag la dânsa. Ca să dăm de capătul firului ce ne unea, în clipele de răgaz, când nu eram angrenaţi încă în lucrările zilei festive.

Bătrânică vioaie şi cu releele cortexului în plină stare de activitate, tanti Pahonţu era un pumn de om şi-un

munte de omenie. Îl ştia bine pe Cezărică Neacşu, căruia i-a şi telefonat, la Măţău, ca să ştie unde mă stabilisem. Şi-i atrăsese atenţia:

— Mă Cezărică, ai grijă, nu cumva să nu-mi dai cuvântul de ziua noastră, căci aş avea multe de spus muierilor măţăoane… Din experienţa de-o viaţă, destul de lungă şi frământată, a unei fiice a satului!

RĂDĂCINI ADÂNCI, PUTERNICE, MULTIRAMIFICATE

În ziua cea mare, care cădea pe 30 de august, duminica, am plecat cu toţii. În „Superbombiţă”. Urcând, încântaţi de privelişte, mângâioasele serpentine ale drumului de costişă ce duce la Măţău. De la 600 metri, altitudinea Câmpulungului, şi până la 1040, cea a comunei, în punctul său cel mai înalt. Iar asta, numai la cinci kilometri distanţă de oraş.

Peste drum de biserică, prevăzută şi c-un cimitir lângă ea, lumea se adunase în aşteptarea deschiderii lucrărilor. Era o mulţime de oameni. Vălurindu-se ca lanul de grâu în adierea vântului. Unii îşi căutau moşii, cercetând pietrele funerare din ţintirim, alţii se întreţineau gălăgios, sporovăind, de una de alta, ca vechi cunoştinţe. Şi-atunci am avut ocazia să verific legenda denumirii comunei. Căci mi-a fost dat s-aud, cu urechile mele, doi moşnegi, falnici ca brazii, ţepeni pe picioarele lor, cum îşi vorbeau între ei:

— Ce mai faci, mă Gligore, mai te ţii, mai te ţii?

— Mă tău, de ce să nu mă tău, că încă n-or intrat zilele-n sac!

— Dar tac-tu, moş Tilişcă, se ţine şi el?

— Se ţine, se ţine… N-o vânt, că-i cu oile pe munte!

— La anii lui?

— D-apăi cum, ce-s mulţi? Abia a-mplinit, în

primăvară, noojpatru… Iară bunicu’ s-o cărăbănit după ce făcuse o sută şi opt, bătuţi pe muchie!

Neacşu, amabil ca-ntotdeauna, a ţinut să mă integreze măţăoanilor, prezentându-mă multora dintre cei ce forfoteau prin preajma noastră. Ca urmaş al lui Petru sân Muşat, din Suslăneşti.

Un moşneguţ mărunţel, însă bine proţăpit lângă director, a insistat întrebându-l:

— Mă Cezare, care Muşat, bre? De la noi, chiar din cătun?

— Întocmai! Petre Muşatescu, ăl de-o avut cinci fraţi şi patru surori… După cum stă scris în catastiful metricol al bisericii!

— Ptiu, bată-l cucu de nărod şi muieratic! Păi ăla mi-i văr drept, după tata… Ce-i drept, ar trebui să fie ceva mai în etate decât mine, că era băiatu’ ălui mai mare dintre fraţii lu’ taicu!

Apoi, întorcându-şi faţa spre mine, o faţă scrijelată de ridurile bătrâneţii, m-a întrebat curios:

— Mă, ştii că-mi vii neam bun?

— Acuma ştiu! După ce-am auzit spusele matale…

— Câţi ani ai?

— Mulţi… Peste şaizeci şi ceva!

— Fleac! Asta nu-i vârstă… Mie câţi îmi dai?

— Ştiu eu? Vreo şaptezeci…

— Dară nouăzeci nu-s buni? La toamnă, mă pruncule, vii neapărat la noi, la Suslăneşti, să-ţi cunoşti neamurile… Că-s puzderie! Or fost şi cei din stirpea noastră tare puioşi. Vii?

— Viu, nene! Dar de cine să-ntreb, dacă va trebui să dau de matale?

— De Vasâle al lu’ Gogea Muşatescu! Fiindcă nu-i un singur Vasile la noi, şi pe mulţi îi cheamă tot Muşatescu… Suntem legiune, bre, cum stă scris în cărţile popii Vişoiu!

Când Cezar a declarat deschise lucrările „Zilei fiilor

Măţăului”, sala căminului cultural da să plesnească, de câtă lume se bulucise înăuntru. Cei din conducerea „asociaţiei” au prezentat un raport de activitate, pomenind şi de existenţa unor „filiale” – la Piteşti şi Bucureşti, unde se stabiliseră, cu timpul, mulţi oameni de ispravă, şi care nu voiau deloc să-şi uite satul din care plecaseră. Apoi, i s-a dat iarăşi cuvântul directorului şcolii.

Care, pătruns de emoţia momentului, a adus în discuţie problema monumentului. La data aceea, subscriseseră o sumedenie de oameni, adunându-se vreo şaizeci de mii de lei. Mai era însă nevoie de bani. Macheta fusese proiectată şi executată de-un talentat arhitect măţăoan, iar când Neacşu a prezentat-o asistenţei, din sală a izbucnit un glas:

— Mai treceţi-mă cu o mie de lei!

Şi-au urmat şi-alţii, care îşi suplimentau contribuţia. Cel mai mişcător a fost un tânăr, muncitor la „ARO”-Câmpulung. Care a ţinut să precizeze:

— Eu mai dau două mii... Ca să nu-i uităm pe cei căzuţi în războaiele de independenţă şi de reîntregire a ţării, ca să nu uit de bunicu-meu şi de fraţii lui, care şi-au dat viaţa la Mărăşeşti. Şi, mai ales, pentru a ne fi mereu în minte, că nu dorim vărsări de sânge, provocate de cei care se procopsesc de pe urma lor! Am trei copii, şi ţin neapărat să trăiască în linişte. Iar când monumentul nostru va fi gata înălţat, am să-i aduc înaintea lui, şi-am să-i oblig să citească numele celor înscrişi pe el. Neamuri de-ale noastre, măţăoani ce-au pierit numai din dorul de-a-şi păstra neştirbit chipul ţării întregi!

În încheiere, la rugămintea lui Cezar Neacşu, care mă avertizase din vreme, am dăruit din cărţile mele celor premiaţi de asociaţia „Fiii Măţăului”. Cu dedicaţii. Iar printre cei premiaţi, se afla şi vestitul profesor măţăoan, cel care-şi închinase o viaţă de om pentru alcătuirea arborelui genealogic al familiilor de vază din Măţău:

trunchiurile de rezistenţă ale întemeierii şi dezvoltării de mai târziu a aşezării. Care, peste vremuri, dăduseră mereu lăstari noi, împânzind Măţăul cu alte şi-alte verzi şi vânjoase mlădiţe. Până ajunsese ceea ce era acum. O aşezare numeroasă.

În cinstea aniversării, profesorul dăruise setul de genealogii muzeului din clădirea şcolii. Rugând să fie multiplicat şi oferit celor interesaţi de obârşia lor.

Când am avut prilejul să-mi azvârl ochii asupra „arborelui genealogic" al spiţei Muşaţilor, abia mai târziu devenit Muşateşti, am crezut că nu văd bine. Primul străbun, proptit bine în vârful piramidei neamului căruia îi dăduse naştere, era un oarecare Badea Românul Muşat. Menţionat, în documentele cercetate de neostoitul profesor, cam pe la 1504. Venit dinspre părţile Şercaiei. Şi care avusese, nici mai mult nici mai puţin, decât şaisprezece copii! Care şi ei, la rândul lor, se-nmulţiseră. Într-atât, încât la ora actuală nu ne mai puteam număra.

Cel mai mult mă bucura faptul că-l chema Românul, mai întâi, şi-apoi Muşat. Ceea ce însemna foarte mult! mai ales că se născuse pe străvechea vatră a neamului, în Transilvania.

DASCĂLI DE LIMBĂ ŞI ŞCOALĂ ROMÂNEASCĂ

Îmi scrie cam aşa mătuşă-mea, Maria Pahonţu:

Ca să ştii, Vlade, cum vine de se leagă să fim rude bune, am să-ţi istorisesc povestea noastră. Cam prin 1850, la bâlciul din Câmpulung, s-au întâlnit preotul din Schitu-Goleşti cu popa Muşat, din Măţău. Băiatul popii Muşat, pre nume Grigorie, abia-şi terminase şcoala de la Câmpulung. Iar părintele de la Schitu-Goleşti, bucuros nevoie mare, a chiuit:

— Tii! Păi taică părinte, dă-mi-l mie. Îmi arde buza după un dascăl, care să fie în stare să deschidă şi să ţină în

mână prima şcoală din sat…

Înţelegându-se, Grigorie s-a dus la Schitu-Goleşti, a văzut în ce hal se găsea chilia bisericii, unde avea să-ntemeieze şcoala. Şi, obosind prin tot satul, a izbutit să strângă o mână de copii, între 7 şi 8 ani, precum şi o sumedenie de oameni în toată firea. Chiar căsătoriţi. Cu care, indiferent de vârstă, a constituit prima clasă.

Ăi mici veneau mai devreme. Iar cei mari, după ce-şi hrăneau şi-adăpau vitele. Când păşeau în clasă, de fapt chiţimia pusă la dispoziţie de părintele bisericii din Schitu-Goleşti, îl lămureau:

— Bună ziua, logofete! Cam întârziarăm, după cum vezi şi tălică, c-avurăm ceva treburi pe la căşile noastre…

Apoi îşi trânteau bâta în dosul uşii şi-şi lepădau gluga, şi porneau să citească scrierile „logofătului”, de pe tabla prinsă în perete, şi să facă socoteli în conformitate cu programa dascălului.

Când oboseau, şi-ai mici şi-ai mari, strigau în cor:

— Logofete, dă-ne drumu’ acasă, că ni s-o făcut tare foame!

După ei îşi făcea apariţia cealaltă serie, care nu era liberă dimineaţa. Iar bietul dascăl trebuia să zăbovească în „clasă”, din dimineaţă şi până-n seară.

De-a lungul anilor, văzându-şi şi de şcoală dar şi de gospodăria de-acasă, ajunsese totuşi să-i dăruiască nevastă-sa şi cel de-al şaselea copil. Penultimul, născut în 1881, Simion, a urmat normala din Câmpulung, iar în 1901 era numit învăţător în comuna Olanu, din Argeş.

Cu bocceluţa într-o mână şi cu diploma în buzunar, s-a prezentat la primărie, anunţând:

— Sunt învăţătorul vostru!

Primarele l-a măsurat din cap şi până-n picioare, căci Simion, de fapt taică-meu, avea aproape un metru şi nouăzeci, şi i-a spus:

— Păi, măi băiete, am mai văzut noi învăţători ca de-

alde tine! Ce-i drept, nu chiar atât de vlăjgani. Însă, aşa cum au venit, tot aşa sau şi dus, zicând că pruncii noştri nu-s în stare să-nveţe carte. Iar eu, drept să-ţi spui, sunt de-aceeaşi părere… Îs proşti ca nime altu'!

Atunci tata Simion, dându-şi seama că primarele nu era interesat să aibă şcoală-n sat, şi niciun luminător al oamenilor, i-a cerut:

— Ia daţi-mi şi mie, dacă nu-i cu supărare, registrul cu naşteri!

— E cu supărare, băiete! Fiindcă-i secretul nostru, al părinţilor satului…

— Însă aici, în instrucţiunile mele, primite de la minister, ia auzi ce scrie: „Recrutarea elevilor se face după registrul de naşteri din posesia primăriei…"

Şi, fără să mai aştepte vreun răspuns, îi înmânează textul cu instrucţiunile ca şi diploma.

Primarele le-a sucit şi le-a tot răsucit, necăjit că-i neştiutor de carte, iar în cele din urmă l-a strigat pe notar, ordonându-i:

— Bă notare, ăsta-i cu diplomă! I-am citit-o chiar eu. Adă dosarul cu naşteri. Al ălora ce-ar avea cam între opt şi unsprezece ani!

În mai puţin de cinci minute, notarul s-a întors cu o listă de 38 de copii. Extrasă din catastiful ce-l ţinea sub braţ. Şi tata, înşfăcând tabelul, i-a zis conducătorului satului:

— Şi-acum, dom'le primar, să mergem să-i găsim şi să-i anunţăm că deschidem şcoală-n Olanu!

N-a fost de-acord să-l însoţească pe vlăjganul ce-i picase pe cap. Ci l-a însărcinat pe şeful de post să facă treaba. Luând cu ei, din partea primăriei, pe străjerul acesteia. Ca reprezentant personal al său.

Iar până-n amurg, au colindat mai tot satul, mergând din casă în casă, şi discutând cu părinţii celor 38 de viitori şcolari. Unii au mai încercat s-o scalde, mărturisindu-i

tatii:

— Apăi, dom’ne învăţător, la şcoală trebuie să vie încălţaţi, îmbrăcaţi şi spălaţi, nu-i aşa? Păi de unde, de vreme ce-acasă îi ţinem şi noi după puteri, cum se nimereşte şi se potriveşte… Ba mai desculţi, ba cu ţoalele găurite. Că n-or fi sămânţă de boier!…

Bietul tata. Cât s-a mai amărât şi ostenit, până să-i convingă că timpurile când învăţau carte doar puii de boieri trecuseră. Că ministrul învăţământului, tot dascăl şi dânsul, le spusese absolvenţilor de la normale, cu prilejul unei întruniri:

— Măi copii, mergeţi la sate şi luminaţi poporul! C-altminteri nu mai ieşim din izină, şi rămânem tot nişte amărâţi de sărăntoci… Învăţaţi-i carte pe toţi locuitorii, nu numai pe copii!

Şi tata îmi povestea ce sărăcie era în satul lor. Cum veneau copiii la şcoală desculţi, chiar şi iarna, iar când dădeau de zăpadă, pe alocuri, îşi scoteau din trăistuţe bucăţi din piele de porc, încă nerăzuită de păr, încropindu-şi un fel de opincuţe, ca să nu le degere degetele picioruşelor. Că dacă tăiau, de Crăciun, porcul, nici nu se pricepeau cum să-l prepare, mulţumindu-se să-i pună carnea la sare, într-un hârdău. De unde, zi de zi, îşi luau câte-o halcă, până ce dădeau gata totul, în mai puţin de două sau trei săptămâni. Tata i-a învăţat ce-i aia afumătura, şi că porcul, astfel conservat, poate ţine şi până-n Paşti.

Prima zi de şcoală, când reuşiseră s-adune copilărimea satului, s-a petrecut într-una din cele două odăi ale primăriei. Neexistând vreo altă casă, ceva mai acătării, care să poată fi folosită ca şcoală, s-au refugiat, în cele din urmă, la povarna părăsită a unuia care răposase. Dotată doar cu o mică uşă, cum îs cele de la grajduri, şi două ferestruici cât latul palmei.

Apelând la părinţii elevilor, tata s-a zbătut ca un drac

să transforme povarna într-o clădire vrednică să se cheme şcoală. Au spart din zid, au mărit ferestrele, au bătut câte patru bulumaci în pământul din interiorul povernei, pe care au aşezat câte-o scândură ceva mai lată, ca să aibă copiii pe ce-şi pune tăbliţele şi cărţile. Însă mai era nevoie şi de-o altă scândură, pe care să stea cei mici.

Primarul s-a înfuriat şi-a spus că nu mai dă nimic:

— Dom'le învăţător, la biserică şi la şcoală se stă în picioare! Altminteri adoarme toţi, şi nu mai ascultă ce spune popa sau dascălul...

La vreo săptămână, de la începerea cursurilor, au purces să vină pe capul său notarul, cei trei popi din sat, şi-alţii, care se plângeau că-i lasă fără slugile curţii... I-a dat pe uşă afară. Iar şcoala şi-a văzut mai departe de drum.

Când se trăsese mai către casă, la Măţău, să fie lângă părinţi, mai erau foşti elevi care-l vizitau şi după douăzeci sau treizeci de ani. Ca să mai vază pe învăţătorul lor care-i făcuse oameni întregi.

În satul său, doisprezece ani, la rând, a fost directorul şcolii. Era om frumos şi zdravăn, vorbea cu patimă, mai totdeauna, despre vitejia oştenilor măţăoani.

Datorită îndemnurilor sale, precum şi exemplului ce mi-l oferise, am fost şi eu dăscăliţă. Tot la Măţău. La început. Mai apoi, căsătorindu-mă, m-am tras tot după bărbatu-meu. La oraş. Părându-mi tare rău de faptul că-mi părăsisem satul. În schimb, pretutindeni unde am lucrat ca învăţătoare, n-am uitat de unde mă trag. Şi mi-am iubit meseria şi elevii. Iar în timpul războiului, am lucrat, voluntară, la spitalele militare. Şi n-am fost doar infirmieră. Cu elevele şcolii mele, am întâmpinat sărbătoreşte divizia Tudor Vladimirescu. Când a trecut şi prin Câmpulung.

De douăzeci şi ceva de ani sunt în pensie, cum se zice. Şi tot n-am astâmpăr. Urmăresc, în continuare,

drumul celor ce mi-au fost elevi. Care, dacă au ajuns oameni întregi, dintr-o bucată, au izbutit şi datorită muncii mele.

Vezi, Vladule, continua mătuşă-mea, de unde ne tragem? Şi cum se face că suntem neamuri. Simion, taică-meu, era bă-iatul lui Grigorie, feciorul popii Muşat din Măţău. Care, după câte îmi aduc aminte, era frate cu străbunicu-tu, părintele lui Petre sân Muşat, din Suslăneşti.

Deci ia seama, dragul meu, unde ţi-i tulpina. Căci popa Muşat din Măţău era popă doar duminica. În restul săptămânii, umbla în urma plugului, mânând boii la arat. Iar uneori, când rămânea satul fără dascăl, mai făcea şi pe învăţătorul. Predând copiilor limba română şi istoria. Un om de basm, cum nu s-a mai pomenit altul în Măţău!

Terminând epistola mătuşă-mii, am căzut pe gânduri.

Şi-am zăcut îndelung, cugetând asupra celor aflate. Şi din cele întâmplate la Măţău, şi din spusele Mariei Pahonţu. De-aia, mi-am zis în sine-mi, mă tot trage aţa către coclaurile măţăoanilor. Fiindcă-s os din osul lor. Aşa că, la anul, chit c-oi face şi pe dracu-n patru, tot mai mă reped în direcţia izvoarelor din care-au băut, astâmpărându-şi setea şi căpătând puteri, moşii şi strămoşii noştri.

Numai astfel am ajuns să-i spun nevesti-mii:

— Măi, copilă bună, e musai să mă văd cu moş Vasâle al lu' Gogea, din Suslăneşti…

— N-ai decât, măiestrică! Ce-i rău în a-ţi căuta neamurile?

— Aci eşti în eroare, fată dragă. Nu neamurile mă interesează, întrucât, oarecum, mai ştiu acum câte ceva despre ai mei… Ci altceva, mult mai important. Şi-anume ce se întâmplă cu oamenii de-acolo, de sunt atât de neastâmpăraţi, iscoditori, plini de vigoare şi-n stare să muncească din greu până la adânci bătrâneţi? Asta mă

frământă! Poate-mi spun şi mie de unde-şi sorb puterea de-a trăi, neîntinaţi şi neînfricaţi, atâta timp şi-ncă-n vlagă… Fiindcă am nevoie de forţa lor!

— Cum adică? m-a întrebat nedumerită Penke.

— Îmi sunt absolut necesare forţe sporite. Ca să duc la bun sfârşit cartea asta… Şi cam bănuiesc ce-or să-mi dezvăluie. Că vechimea lor, pe-acele pământuri, dintotdeauna ale moşilor şi strămoşilor lor, este temeiul dăinuirii! Căci n-am de povestit despre viaţa mea, cum ar putea crede unii, ci despre viaţa câtorva decenii de istorie contemporană. Aşa cum mă pricep.

Lei 12